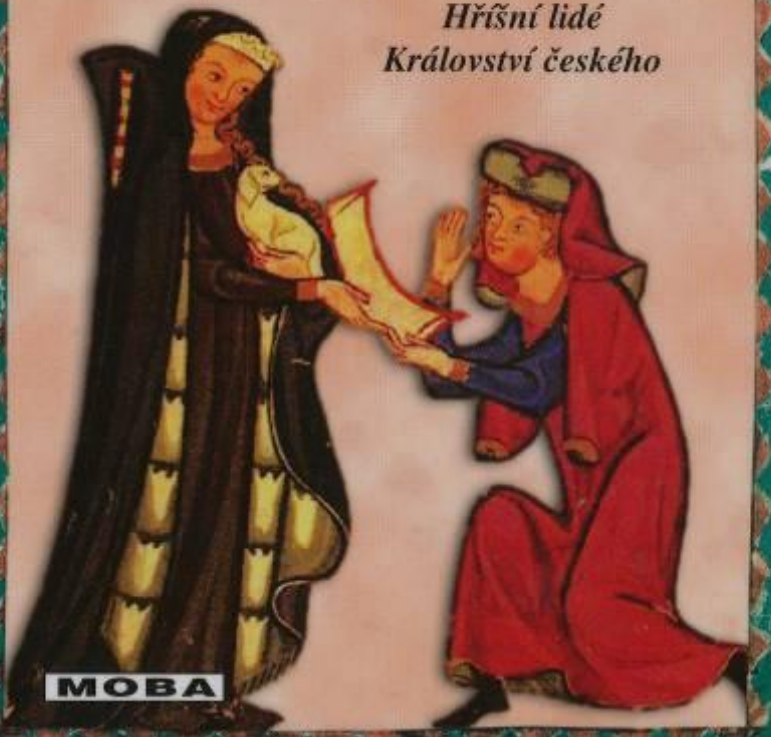

VLASTIMIL VONDRUŠKA

Tajemství abatyše z Assisi

Hříšní lidé Království českého

MOBA

VLASTIMIL VONDRUŠKA
Tajemství abatyše z Assisi

Hříšní lidé Království českého

Oldřich z Chlumu se stává členem družiny, která doprovází na pouti do Compostely abatyši Anežku Přemyslovnu. Ještě než překročí hranice království, dojde k první vraždě. V blízkosti poutníků se začínají pohybovat papežovi vyslanci, tajemní templáři i zvědové francouzského krále. Tehdy se Anežka Oldřichovi přizná, že k pouti ji nevedly jen zbožné úmysly.

Vlastimil Vondruška
TAJEMSTVÍ ABATYŠE Z ASSISI
Hříšní lidé Království českého

Odpovědný redaktor Pavel Vlasatík
Grafická úprava Miroslava Zedníčková/OPT MOBA
Obálka Marcel Bursák/OPT MOBA
Tisk Finidr, s. r. o., Český Těšín

Vydala Moravská Bastei MOBA, s. r. o., Brno
www.mobaknihy.cz

© Vlastimil Vondruška, 2010
© Moravská Bastei MOBA, s. r. o., Brno 2010

Vydání první

ISBN 978-80-243-3975-7

Cena včetně DPH 299 Kč

VLASTIMIL VONDRUŠKA

Tajemství abatyše z Assisi

MOBA

Mé ženě Aleně

I. KAPITOLA

Když léta Páně 1186 zemřel sedmiletý jeruzalémský král Balduin V. a dědička trůnu Sibyla přenechala vládu svému manželovi Guymu Lusignanovi, stalo se to, co se stát nikdy nemělo. Nový jeruzalémský král vyhnal regenta Raimonda z Tripolisu do jeho hrabství na severu a všechny mírové dohody, které jeho předchůdce uzavřel s muslimy, prohlásil za neplatné. Guy Lusignan byl na rozdíl od Raimonda z Tripolisu stoupencem války. Nešlo mu o víru, byl dobrodruh. Chtěl válčit, toužil po kořisti. Léta relativního klidu vzala za své.

Guyho Lusignana podporovaly desítky rytířů, kteří přišli do Svaté země za stejným cílem – zbohatnout. Snad nejbezohlednější ze všech byl antiochijský hrabě Renaud de Châtillon. Byl to už starší muž, který žil jen tím, aby zabíjel a loupil. Na Rudém moři dokonce vlastnil flotilu pirátských lodí. Ale ani to mu nestačilo. Ve jménu křesťanské víry zaútočil na ostrov Kypr, který patřil byzantskému císaři. Zmasakroval bezbranné obyvatele a bylo mu jedno, že také vyznávají Krista, i když po způsobu východní církve. Choval se tak krutě, že se o jeho činech raději v celém křesťanském světě mlčelo. Nikdo neměl z obsazení jeruzalémského trůnu Guym Lusignanem větší radost než právě Renaud. Ještě týž den obnovil útoky na muslimské karavany v Zajordánsku. Písek podél kupeckých cest se znovu začal barvit rudou krví vyznavačů Alláha. Nová válka byla nevyhnutelná.

Právě v té době sultán Saladin sjednotil muslimský svět. Přesto na provokace křesťanů reagoval zpočátku umírněně. Požádal jeruzalémského krále o omluvu a vrácení zajatců i uloupeného zboží. Jenže Guyho Lusignana ani nenapadlo, aby Renauda de Châtillon pohnal k odpovědnosti. Věřil, že válku vyhraje. A hned se na ni také začal připravovat. Na jaře roku 1187 se mu podařilo shromáždit vojsko, jakým dosud nedisponoval žádný jeruzalémský král. Pod

jeho zástavu se dostavil i vypuzený Raimond z Tripolisu, neboť chápal, stejně jako většina umírněných rytířů, že jde o bytí a nebytí křesťanů ve Svaté zemi. Nesouhlasili sice s Guym, ale to ještě neznamenalo, že by nečinně přihlíželi útokům muslimů. Byli přece křesťanští rytíři.

Po Velikonocích vytáhli společně z Jeruzaléma. U Genezaretského jezera na ně čekaly Saladinovy oddíly. Záhy se k nim přiblížili na vzdálenost jediného denního pochodu. Jenže vzdálenost mezi armádami byla ve skutečnosti téměř nepřekonatelná. Cesta k jezeru vedla pustou a zcela vyprahlou kopcovitou krajinou. Další postup bez dostatečných zásob, v prachu a po rozžhavených kamenech se sluncem nad hlavou by muže, ale hlavně jejich koně příliš vyčerpal. Přejít vrchovinu přímo do náruče nepřítele bylo stejné, jako jít na porážku. To věděl jeruzalémský král stejně dobře jako Saladin. Proto křesťané další pochod zastavili.

Postavili tábor poblíž nevelké řeky a začalo to, co bývalo v takových situacích obvyklé. Rytíři se svými družinami se rozjeli po okolí, aby loupili. Nudu zaháněli také tím, že se občas střetli s výzvědnými oddíly muslimů. Podobných šarvátek měly obě strany za sebou desítky. Končívaly obvykle smírem a vojska se po několika týdnech marného čekání na rozhodující střetnutí vracívala domů.

I když neměl Saladin početní převahu, nechtěl tentokrát přistoupit na rychlý smír. Urážek a násilí bylo ze strany křesťanů příliš. Jenže ani jemu se nechtělo riskovat pochod přes vyprahlou vrchovinu. Proto si našel bližší a jistější cíl. Zaútočil na město Tiberiada, které leželo u Genezaretského jezera na jeho straně kopců. Obraně města velela shodou okolností manželka Raimonda z Tripolisu. Ani to však jejího manžela nepřimělo k tomu, aby podpořil riskantní útok přes vrchovinu. Raimond naopak veřejně prohlásil, že je lepší ztratit jedno město než celé vojsko a Jeruzalém. Dobře věděl, že Saladin je v duši stejný rytíř jako on a jeho ženě se tedy nic nestane. Nanejvýš za ni bude muset zaplatit výkupné, pokud Tiberiadu neudrží. Úpěnlivě prosil jeruzalémského krále, aby se nedal vyprovokovat a zůstal. Jenže Guy Lusignan si vzal útok na Tiberiadu jako záminku, aby ve válce pokračoval. Až do večera se

radil se svými nejvěrnějšími stoupenci, ale nakonec uznal, že útok by byl příliš riskantní.

Zdálo se, že rozum zvítězil. Jenže v noci navštívil Guyho Lusignana v jeho královském stanu velmistr templářského řádu. Vemlouvavě krále přesvědčoval, aby nenechal svůj meč zahálet. „Jednejte stejně jako první křižáci, když dorazili do Svaté země! Byli v horším postavení, než jsme my. Přesto zaútočili na nevěřící a zvítězili. Bůh je při nás!“ křičel se vztyčenou pravicí, v níž třímal posvátný meč svého řádu. Guyho Lusignana nakonec přesvědčil. Bylo rozhodnuto o zítřejší bitvě a tím také o osudu Jeruzaléma a Oldřicha z Chlumu.

Za svítání se křesťanským táborem rozezněly trouby svolávající vojsko do boje se Saladinem. Raimond z Tripolisu běžel za Guym Lusignanem, aby ho na poslední chvíli zastavil, ale ten ho nepřijal. Stoupenci jeruzalémského krále pobíhali mezi stany a váhající povzbuzovali, aby mysleli na kořist, která je čeká v muslimském táboře. Vypočítávali, jak velikou mají podle zvědů nad Saladinem početní převahu. Ještě dříve, než začalo slunce stoupat nad obzor, vojsko vyrazilo.

Byl horký červencový den. Planina, po které se křižáci plahočili, byla zcela holá, nikde ani náznak stínu, kam by se mohli na chvíli ukrýt. Vodu tahle vyprahlá zem nepoznala už celé měsíce. Zásoby, které si vezli v kožených měších, došly ještě před polednem. Přilbice na hlavách měli tak rozpálené, že se na ně téměř nedala položit ruka. Jenže sundat je z hlavy bylo ještě horší. V poledne zemřel první muž vyčerpáním. Přesto nikdo nezavelel k návratu. Klopýtali s hlavami svěšenými a raději nepřemýšleli, co bude dál. Ostatně takový byl jejich život, život Kristových bojovníků.

„Vydržte!“ povzbuzovali rytíři muže své družiny. „Večer budeme u Genezaretského jezera. Můžete si ho vypít celé, jestli chcete. Voda v něm je chladná, čistá, třpytí se…“ Ale za několik hodin neměli už ani oni sílu povzbuzovat ostatní. Postup armády se viditelně zpomalil. Muži klopýtali a mnoho koní padlo. Blížil se soumrak a břehy jezera stále nebylo vidět.

„Zůstaneme tady! Musíme si odpočinout,“ navrhl prosebně s jazykem přilepeným na patro velmistr templářského řádu. On a jeho

templáři na tom byli snad ze všech nejhůře. A ještě hůře na tom byli jejich koně. Nakonec jeruzalémský král souhlasil. Armáda se utábořila v mělké proláklině nedaleko vesnice Hattínu. Nikdo nestavěl stany, nikdo nezačal budovat alespoň provizorní opevnění. A nikdo se také nepostavil na stráž. Všichni byli na smrt vyčerpaní. Svalili se na zem a prosili Boha, aby slunce už zašlo za obzor. V Hattínu byla jediná studna a vody v ní bylo málo. Všechnu pro sebe ukořistili muži Renauda de Châtillon.

V noci tábor obklíčili muslimové. I když byli křesťanští rytíři vyčerpaní a potřebovali se vyspat, nemohli. Museli být neustále připraveni na obranu. Saladin mohl zaútočit během noci kdykoli. Ale neudělal to. Počkal si na ráno. Křesťané trpěli. V útrobách cítili křeče, žízeň jim svírala hrdlo, jako by se dusili. Téměř nikdo necítil milost boží, která vedla zbraně k vítězství. Propadli beznaději.

„To je tvá vina!“ křičel téměř nepříčetný hněvem Raimond z Tripolisu na Renauda de Châtillon. „To tys vyprovokoval tuhle válku. Jsi lupič a ne rytíř!“

„Vytáhnout proti muslimům bylo rozhodnutí našeho krále,“ opáčil Renaud unaveně, bez své obvyklé povýšené arogance.

„A vůle boží,“ dodal bezbarvým hlasem velmistr templářů. Klečel před svým mečem, který zabodl do země, jako by to byl kříž. Ruce opíral o jeho záštitu a modlil se.

Hned jak začalo svítat, sešikovalo se několik tisíc pěších bojovníků. V noci se dohodli, že už nebudou poslouchat své rytíře. Guy Lusignan neměl sílu je zastavit. Pěší oddíly vyrazily směrem k Hattínu, aby se probily ke Genezaretskému jezeru. Všichni toužili po jediné věci. Po vodě.

Pěší bojovníci bez podpory rytířů na koních a bez velení se stali snadnou kořistí muslimů. Všechny je bez milosti pobili. Zatím Saladinova jízda zaútočila na jádro armády. První nápor se sice podařilo odrazit, jenže křesťanští rytíři byli u konce se silami. Navíc přišli o většinu pěšáků a bez jejich podpory se bitva vést nedala. Koně rytířů se plašili a nebyla naděje, že by se je podařilo sešikovat do útočné formace.

„Všichni tu zahyneme,“ naříkal postarší johanita, který měl od slunečních paprsků tak zanícené oči, že téměř neviděl.

„Já tu nechci zemřít!“ vykřikl se zoufalou beznadějí mladík, který do Svaté země přijel před několika týdny.

„Bůh nás ochrání,“ povzbuzoval je jeruzalémský král. Snažil se hovořit pevným hlasem. Pak se rozhlédl po rytířích, kteří mlčky čekali, jak rozhodne. Věděl, že ho stejně neposlechnou. Aby zachoval zdání svého královského majestátu, řekl se staženým hrdlem: „Zprošťuji vás slibu k naší koruně. Pokuste se probít z obležení každý sám, jak umíte. A jak vám to Bůh dovolí! Snažte se zachránit si život!“ Bylo to stejné, jako by prohlásil, že bitvu vzdává. Prohráli!

Raimond z Tripolisu seděl na koni obklopen svými muži trochu stranou a zamračeně Guyho Lusignana sledoval. I kdyby to jeruzalémský král nenavrhl, udělal by to stejně. Nic jiného než pokusit se o útěk totiž nezbývalo. Povzbudivě se usmál na své rytíře. S mnohými se znal od mládí. „Zemřeme jako první, urození bratři. Všem vám děkuji za věrné služby!“

Tasil meč a vyrazil směrem, kde se na návrší tyčily zelené Saladinovy zástavy. Nebyl to útok podle rytířské regule. Jeho oddíl se jen s obrovským úsilím držel pohromadě. Před nimi se leskly štíty a přilbice muslimů. Jindy si útočící rytíři dodávali odvahu křikem, ale tentokrát na to neměli sílu. Byli rádi, že se udrží v sedle. Poslední zbytky vůle si schovávali na střetnutí s nevěřícími.

Cválali, ale i nepřátelé mlčeli. K překvapení křesťanů proti nim nevylétly šípy. Pak se řady muslimů rozestoupily. Raimond z Tripolisu přitáhl koni otěže a zastavil. Pohledem hledal Saladina. Našel ho snadno. Seděl na nádherném černém koni pod baldachýnem. Jeho ostře řezanou snědou tvář lemovaly krátké vousy. Znali se dobře, často spolu zápasili a ještě častěji jednali. Vždy čestně.

Saladin se lehce usmál a gestem ruky pokynul, aby pokračovali dál. Pokud byl Saladin šťastný, uměl být velkorysý. Raimond nepatrně sklonil hlavu na znamení díků a zvedl ruku na pozdrav. Pak popohnal koně. Jakmile se svou družinou projel uličkou mezi muslimy, kruh se znovu těsně uzavřel. Spolu s muži Raimonda z Tripolisu vyklouzl z obležení i syn Renauda de Châtillon.

Hned potom začal boj. Bitva však netrvala dlouho. Z obležení se probily ještě dvě družiny. Jedné velel Balian z Ibelinu a druhé sidonský hrabě Reginald. O obou muslimové věděli, že patří do umírněného tábora Raimonda z Tripolisu. Vážili si jich jako statečných a čestných rytířů. Tihle by nikdy nevraždili bezbranné kupce či vesničany, na rozdíl od těch, kteří se krčili v údolí kolem stanu, nad nímž zplihle visela zástava jeruzalémského království.

Když Saladinovi vojáci pronikli do tábora, našli jeruzalémského krále s několika jeho věrnými ve stanu. Leželi na zemi vyčerpaní tak, že se nedokázali postavit. Do svého tábora je museli muslimové odnést v nosítkách.

Ve velikém stanu z černého hedvábí čekal Saladin. Jeho vítězství bylo velkolepé a Saladin věděl, že si právě u Hattínu nesmírně upevnil postavení v muslimském světě. Nedávno se zmocnil vlády a musel prokázat, že je tím nejlepším Alláhovým bojovníkem. Po dnešku o tom již nikdo nemohl pochybovat. Nebyl však tak hloupý, aby si myslel, že je konec. Jeho cíl byl vyšší. Toužil dobýt zpět Jeruzalém. Proto oslovil Guyho Lusignana laskavě. Po vítězné bitvě byla diplomacie lepší než prázdné naparování.

Jeruzalémskému králi nabídl pohár s křišťálovou vodou, nádherně chladnou, neboť jeho otroci ji přinesli v nádobách se sněhem. V Saladinově světě podání poháru znamenalo, že zaručuje svému hostu bezpečí. Jinými slovy říkal, že si jeruzalémský král může být jistý svým životem. Musí však začít jednat. A musí uznat úplnou porážku.

Guy Lusignan se žíznivě napil a podal pohár Renaudovi de Châtillon, který stál vedle něj. Vůbec netušil, čeho se dopouští. Jako křesťan se chtěl podělit se svým druhem.

Saladin hněvivě křikl na tlumočníka, aby křesťanům přeložil, že tuhle číši podal pouze jeruzalémskému králi. Tím oznamoval, že za život ostatních žádnou záruku nedává.

Renaud de Châtillon byl sice lupič, ale nebyl zbabělec. Celý život žil drsně a drsně také jednal. I v situacích, kdy mu šlo o krk. Pohrdavě se ušklíbl a hodně neuctivě odsekl cosi, co se tlumočník zdráhal přeložit.

Saladin však rozuměl. Stiskl rty, hněvivě přivřel obočí, pak bleskurychle tasil meč a Renaudovi uťal hlavu. Přitom vyděšeným křesťanům vyčetl, že právě tenhle muž byl hlavním viníkem války mezi ním a křesťany, protože spáchal tolik ukrutností. Proto si smrt zasloužil. A ostatní by si ji zasloužili rovněž, protože tomuhle lupiči dovolili, aby zlo páchal.

Velmistr templářů poklekl vedle mrtvého Renauda de Châtillon. Zvedl uťatou hlavu a přiložil ji k pahýlu krku. Zatlačil mrtvému oči a tělo pohladil, jako by se s ním loučil. Přitom ho však nenápadně prošacoval. Pak se zděšeně pokřižoval.

Saladin se k nim otočil zády. Měl už křesťanů plné zuby. Nařídil, ať všechny odvedou a dají jim napít. Později poraženým sdělí své podmínky.

Velmistr se přitočil k jeruzalémskému králi a tiše řekl: „U sebe to nemá!“

„Co?“ nechápal Guy Lusignan rezignovaně.

„Nejsvatější tajemství našeho řádu.“

„Proboha, jak se k němu dostal?“

„Včera v noci. Dal jsem mu ho já sám. Myslel jsem, že umírám,“ vykládal velmistr templářů vyděšeně. „Přísahal, že ho po bitvě našemu řádu vrátí.“

„Ty hlupáku!“ rozzlobil se Guy Lusignan. „Měl jsi tu schránku dát mně.“

„Jistě,“ souhlasil s pokorně sklopenou hlavou velmistr.

„To je úplná katastrofa,“ pokřižoval se jeruzalémský král. Nemluvil o porážce u Hattínu. Hovořil o tom, co měl mít Renaud de Châtillon u sebe, ale co zmizelo.

O dva měsíce později, dne 2. října 1187, vydal po krátké a urputné obraně poslední velitel Jeruzaléma Balian z Ibelinu město a Kristův hrob Saladinovi.

II. KAPITOLA

Do správního dvorce nedaleko Lipé, který jménem panovníka přestavoval, se královský prokurátor Oldřich z Chlumu vrátil i se svými vojáky až večer, unavený, se šrámem na tváři a pořádně naštvaný. Dva dny pronásledoval lupiče, kteří přepadali na cestách do Žitavy kupce, ale znovu mu unikli. Měl podezření, že téhle rotě lotrů velí Adalbert z Jestřebí, ale pokud ho nechytne, soudit ho nemohl. Poslední dobou ho pronásledovaly jen samé nezdary. Na jaře mu zemřela jeho první manželka Blanka. Pak sice na Pražském hradě usvědčil vraha zemského sudího Dobřeje, ale vzápětí si pohněval krále Přemysla II. Otakara a nejspíše i nejvyššího purkrabího Viléma z Landštejna, když odmítl ruku jeho dcery Světlany. A tady doma, v severních Čechách, si páni z Dubé i z Vartemberka dělali, co se jim zlíbilo, jako by mu chtěli ukázat, že tohle je jejich panství a zástupce krále jim nemá co nařizovat.

Přemysl II. Otakar vládl už druhým rokem a jako panovník byl rázný, jenže měl problémů stále až nad hlavu. A kdyby jen v Českém království! Otec Václav I. ho ještě za svého života oženil s padesátiletou dědičkou rakouských zemí Markétou, která by vzhledem ke svému věku mohla být spíše Přemyslovou babičkou. Spolu s její rukou získal rakouské země a to podle Václava I. ke šťastnému manželství stačilo. Český král se stal nejmocnějším vladařem na sever od Alp. Staré úsloví předků říkalo, že čím početnější má člověk rodinu, tím více má starostí. A byla to pravda. Za hranicemi měl Přemysl II. Otakar starostí tolik, že ho malicherné hašteření šlechty v severních Čechách nezajímalo.

Udržovat pořádek kolem Lipé zůstalo jen na Oldřichovi z Chlumu. Proto byl tak rozmrzelý, že mu lupiči zase unikli.

Zamiloval si tenhle kopcovitý a lesnatý kus české země. Poprvé v životě se někde cítil doma. Dokud žila jeho žena, byl tu s ní šťastný. Teď zbyl jen pocit odpovědnosti. V životě rytíře však

existovaly vyšší hodnoty než pomíjivé štěstí. Bůh mu dal meč, aby chránil slabší, a o to se královský prokurátor Oldřich z Chlumu celou svou duší snažil. I za cenu, že si na chvíli pohněvá krále, církev nebo severočeské velmože.

Když projížděl bránou, čekal na nádvoří jeho panoš. Ota ze Zástřizlí byl zvláštní chlapík. Nedávno se stal rytířem, ale i když už byl dospělý, sám sebe označoval dál jako panoše. A nakonec při tom zůstalo. I on byl vlastně sám a nic na tom neměnilo, že se kolem něj točila spousta dívek. A jak s nelibostí v hlase připomínal místní kaplan, někdy i vdaných žen. Ota mu se smíchem oponoval, že Bůh si jistě nepřeje, aby přijal svátost manželství, protože zatím mu nepřivedl do cesty tu pravou. Což kaplan komentoval jízlivou připomínkou, že těžko tu pravou najde, pokud hřeší se všemi.

„Tomu nemůžeš rozumět," odmítal jeho výtky panoš Ota. „Jak bych se měl podle tebe rozhodovat, která je ta pravá, pokud jich nepoznám co nejvíce?"

„Jistě, svou budoucí ženu bys poznat měl. Ale zbožně, při modlitbách v kostele," nedal se kaplan.

„Copak hledám jeptišku? Já totiž ženy raději poznávám tam, kde budu se svou manželkou, jak doufám, častěji než na modlitbách."

Na takové argumenty neměl kaplan co odpovědět. Občas si Oldřichovi z Chlumu stěžoval a ten někdy svého panoše pokáral, ale stejně věděl, že je to marné. Proto také jeho napomínání neznělo nikdy důrazně. Především proto, že Oldřich měl svého panoše rád. Ota byl totiž ten nejvěrnější služebník, jakého si člověk mohl představit. Pro svého pána byl ochotný kdykoli nasadit krk, ale jak sám vesele říkal, srdci se poroučet nedá. Když byl v dobrém rozmaru, dodával ještě, že věrnost k pánovi se nesmí zaměňovat s věrností k ženě, protože pána si člověk volí na rozdíl od ženy na celý život.

I když panoš Ota své milostné pletky zlehčoval, ve skutečnosti by nikdy city žádné dívky neranil. Vybíral si především takové, které hledaly stejně jako on jen chvilkové potěšení. A to nabídnout mohl. Měl příjemnou tvář lemovanou světlými vlasy nakadeřenými podle německé módy. Byl vysoký a silný, ale přitom se pohyboval pružně a s jistou elegancí. Přes svůj pečlivě udržovaný vzhled však vůbec

nebyl zženštilý jako mnoho jeho vrstevníků, kteří, jak se posměšně na královském dvoře říkalo, si byli jistější ve fraucimoru než na kolbišti. Tohle Ota komentoval poznámkou, že on je čestnou výjimkou, neboť si je jistý na obou místech.

„Můj pane," volal naléhavě Ota, sotva Oldřich z Chlumu vjel na nádvoří. „Byl tu posel našeho vznešeného krále."

„Co chtěl?" podivil se královský prokurátor, seskočil ze sedla a otěže hodil čeledínovi, který čekal, aby mohl koně odvést do stáje.

„Přivezl list. Prý je to nesmírně důležité. Sám ale víc neví. Jen že se to nějak týká vznešené tety našeho ještě vznešenějšího krále. Vznešená abatyše Anežka totiž…"

„S tou vznešeností to nepřeháněj," napomenul ho Oldřich z Chlumu. Dobrá nálada se mu pomalu vracela. „Anežka Přemyslovna už není abatyše, pokud to nevíš. Na znamení pokory se úřadu vzdala. Teď si nechává říkat jen starší sestra."

„To na věci nic nemění. S jeptiškami jsou vždycky jenom problémy. Čeká nás totiž zbožná pouť…," panoš Ota se zarazil. Oldřich z Chlumu se na něj pátravě zahleděl a pak se rozesmál.

„Tys ten list četl, přiznej se."

„Posel tvrdil, že je to důležité. Prý náš odjezd spěchá. Pečeť jako z udělání přiléhala k pergamenu nějak špatně či co, prostě se odloupla… Jen z povinnosti, abychom něco nezanedbali, jsem si list přečetl," vykládal panoš Ota a snažil se tvářit provinile. „Takže list je rozpečetěný?"

„Ne tak docela… Pak jsem pečeť na spodku mírně nahřál a přitiskl zpět. Napadlo mne, že byste třeba nebyl rád, kdybych strkal nos do vašich záležitostí, můj pane. Ovšem díky tomu vím, kam nás náš vznešený král posílá."

„Jako bych neměl dost práce tady," povzdechl si Oldřich z Chlumu a zamířil k rozestavěnému dvorci. „Tak kam to bude tentokrát? Počkej, budu hádat. Výročí svatého Václava je sice už za námi, ale že by do Staré Boleslavi?"

„Mnohem dál, můj pane."

„Ke svatému Vojtěchovi na Sázavu? Ne? Tak někam na Moravu?"

Ale panoš Ota jen vrtěl hlavou.

„Neříkej, že nás král chce poslat do rakouských zemí?“

„Copak rakouskými državami končí křesťanské země? Posílá nás mnohem dál. Vlastně skoro až na konec světa. Do Galicie. Na pouť ke svatému Jakubovi do Compostely. Právě tam si totiž usmyslela starší sestra jet…“

„Počkej… Mluvíš o Anežce Přemyslovně?“

„Copak se nevzdala titulu abatyše?“ optal se nevinně panoš Ota. „A my budeme starší sestru doprovázet.“

„Říkej jí raději zase abatyše. Z tvých úst ta sestra zní, jako bys mluvil o sklepnici… Cožpak o to, cesta do Compostely je nejproslulejší poutí v křesťanském světě. Nikdy jsem tam nebyl. Jenže bude to trvat několik měsíců. Copak mám na něco takového čas? Jsem zástupcem krále v severních Čechách,“ vrtěl nechápavě hlavou Oldřich z Chlumu. „Proč zrovna já? U dvora má náš král přece spoustu rytířů, kteří nic neumějí a jako doprovod by se hodili výtečně. Proč neposlal je? A kdo se bude starat o pořádek tady v severních Čechách?“

„V listu se tvrdí, že po dobu poutě vyhlásí papež nad celými severními Čechami treuga Dei, tedy boží mír. Pokud by páni z Dubé či z Vartemberka podnikli cokoli proti králi, čekala by je exkomunikace z církve. Rozmyslí si dělat potíže. A s tím ostatním si velitel Diviš hravě poradí.“

„To je nějaká hloupost,“ vrčel nedůvěřivě královský prokurátor. Boží mír vyhlašoval papež jedině na ochranu majetku křesťanů, kteří přijali kříž a odjeli do Svaté země bojovat s nevěřícími. Kdysi studoval církevní školu v Magdeburku a byl si skoro jistý, že v případě obyčejné poutě nemá papež na něco takového právo. Ale nemínil kritizovat rozhodnutí Svatého otce v Římě. Stačilo, že kdysi kritizoval rozhodnutí magdeburského biskupa. Téměř za to zaplatil životem. To byl také důvod, proč se nakonec nestal prelátem, ale vstoupil do služeb českého krále. I když nepocházel z významného rodu, získal si Přemyslovu důvěru už v době, kdy byl teprve následníkem trůnu. A díky ní později i významný úřad.

Pokud papež Inocenc IV. poskytl Anežce Přemyslovně tak neobvyklou ochranu, pak se muselo jednat o něco mimořádně důležitého. Nevěřil, že ve skutečnosti jde o obyčejnou pouť ke hrobu

apoštola Jakuba. Z jakého důvodu by papež chránil nějakého poutníka, byť z královské krve? Sám nevěděl proč, ale pocítil nejasné obavy. Znal tenhle pocit. Jako by mu dal Bůh schopnost předvídat. Takový pocit ho přepadal vždy, pokud před ním stál složitý případ.

Za jeho obavami však nemusela být jen iracionální předtucha. Stačila prostá logika, aby si uvědomil neobvyklost celé situace. Proč by papež poskytoval Anežce Přemyslovně ochranu, pokud by jí nic nehrozilo? Celé zástupy poutníků směřovaly do Compostely a nikdy se jim nic nestalo. Pokud šlo o zbožnou pouť, stačila by jí nevelká družina rytířů. Král však svěřoval svou milovanou tetu do rukou Oldřicha z Chlumu, neboť se zřejmě něčeho obával. A papež nejspíše také.

Panoš Ota Oldřicha z Chlumu zkoumavě sledoval a zřejmě mu došlo, proč jeho pán váhá. Jako by se omlouval, dodal, že víc bohužel v listu nebylo. Ovšem posel mu ještě důvěrně prozradil, že na pouti je bude doprovázet vyšehradský probošt Wilibald Odo.

„Čím dál tím lépe," povzdechl si Oldřich z Chlumu. Znal vyšehradského probošta dobře. Neměli se vůbec rádi. Wilibald Odo byl jedním z členů královské rady, kteří se nedávno postavili proti němu, když vyšetřoval smrt sudího Dobřeje. Probošt byl nadutý hlupák. S nadějí se optal, zda pro něj jeho panoš nemá náhodou také nějaké dobré zprávy.

„Ale jistě," souhlasil okamžitě Ota. „Dovolil jsem si vám zabalit. Ten posel tvrdil, že máme být v Praze nejpozději pozítří. A kuchařce jsem nařídil, aby upekla švestkový koláč."

Ten Oldřich z Chlumu miloval. Nikdo ho ovšem neuměl upéct tak dobře jako jeho zemřelá žena. I když se tomu bránil, tady doma na ni vzpomínal téměř pořád. Věděl, že to není dobře. Vše v lidském životě mělo mít svou míru. I vzpomínky. Dlouhá cesta mu nakonec mohla trochu pročistit hlavu. Měl by se vlastně těšit. Miloval nové zážitky. Tak daleko ještě nikdy v životě nebyl. Na tváři se mu mihl úsměv. To ovšem ještě netušil, jakou zkouškou projde jeho křesťanská víra.

Pokud si Oldřich z Chlumu myslel, že se v Praze o chystané pouti dozví víc, velice se spletl. Král v Praze nebyl. V loňském roce,

ihned poté, co se Přemysl II. Otakar ujal vlády, přepadl uherský král Béla IV. se svými Kumány Olomouc. Spolu s ním vtrhl na Moravu bavorský vévoda Oto a tradičně také Poláci. Olomouc se sice podařilo ubránit a na zásah papeže Inocence IV. byl sjednán mír, ale klid na východní hranici země nezavládl. Proto Přemysl II. Otakar vyrazil s vojskem na Moravu znovu.

Anežka Přemyslovna Oldřicha sice přijala, ale prohodila s ním jen několik laskavých slov po mši v kostele sv. Františka. A tak jediné, co se dozvěděl, byl fakt, že družinu povede Jakub de Vriese, komtur templářského řádu. Komenda pro českou provincii se nacházela u sv. Vavřince na Starém Městě pražském. Od kostela sv. Františka to bylo jen pár kroků, a tak se zastavil i tam. Komtura ale nezastihl.

Do šenku U Zlatého kola, kde byli spolu s panošem ubytovaní, se vrátil záhy a v mizerné náladě. Ota tu ještě nebyl. Usadil se ke stolu v rohu u okna. To bylo jeho oblíbené místo. Viděl na dvůr šenku a přitom seděl poblíž krbu. Byl říjen a podvečery bývaly nepříjemně chladné. Objednal si džbánek teplé medoviny a mrzutě uvažoval, co ho vlastně v nejbližších dnech čeká. Zaslechl zvuk kopyt a vzápětí zahlédl oknem jezdce, který vjel otevřenými vraty do dvora hostince. Poznal ho okamžitě. Na koni seděl purkrabí Vilém z Landštejna. Pokud byl král pryč, vládl na Pražském hradě on.

I když purkrabí držel nad Oldřichem z Chlumu až do případu se znamením Jidáše ochrannou ruku, nebyl si královský prokurátor jistý, zda je mu příznivě nakloněný i nyní. Odmítl totiž jeho dceru Světlanu, a co víc, pohrdl místem zemského sudího, aby zachránil život jednoho bezvýznamného rytíře. Pokud sem Vilém z Landštejna přijížděl osobně, bylo to tak mimořádné, jako by staroměstský šenk navštívil sám král. A to mohlo znamenat, že Vilém z Landštejna už na vše zapomněl a dál Oldřicha považuje za svého chráněnce. Ale mohlo to také znamenat, že naopak nezapomněl a chce mu dát pocítit váhu svého úřadu. Důvod si mohl mocný úředník najít vždycky.

„Zatracená abatyše Anežka!“ zaklel tiše Oldřich z Chlumu a rukou si bezděčně uhlazoval krátké vousy na bradě. To bylo jeho oblíbené gesto, které mu pomáhalo soustředit se. Jenže co mohl vymyslet? Stačil si jen všimnout, že Viléma z Landštejna

doprovázejí pouze dva vojáci, kteří zůstali na dvoře. Jejich rozhovor bude soukromý. To znamenalo, že ho zřejmě nepřijel uvěznit. Alespoň něco! Napil se ze džbánku a odevzdaně čekal.

Dveře šenku se rozlétly a dovnitř pánovitě vstoupil vysoký starší muž v modrém sametovém kabátci. Přes ramena měl přehozený tmavý plášť protkávaný zlatými pětilistými růžemi, symbolizujícími jeho rodový erb. Kolem boků měl ovinutý skvostný stříbrný pás zdobený fialovými ametysty. Dveře za sebou nezavřel, jen z hlavy sejmul přilbici a bez váhání zamířil do rohu k Oldřichovu stolu. Věděl přesně, kde ho najde.

Obtloustlý šenkýř dveře úslužně zavřel a pak ho rychle následoval. Zdvořile mu přidržel křeslo a sladkým hlasem se zajímal, jaké víno může nabídnout. Má ty nejlepší značky. Dokonce dva džbány thesalského, které mu dovezli až z Benátek. „Tohle víno pil sám Alexandr Veliký," vykládal šenkýř vemlouvavým tónem a v duchu počítal, kolik může vydělat.

„Co piješ ty, Oldřichu?" optal se přátelsky Vilém z Landštejna. „Medovinu? Tak mně přines, šenkýři, taky jeden džbánek."

„Obyčejnou medovinu?" protáhl svou ztučnělou tvář hostinský. Ale purkrabí si ho přestal všímat. Zato Oldřich z Chlumu zpozorněl. Znal Viléma z Landštejna a věděl, že nemívá ve zvyku plýtvat projevy přízně. Alespoň ne tehdy, pokud mu to nemohlo přinést nějaký užitek. Teď se však usmíval velice laskavě. Co od něj může chtít?

„Jak vidím, zůstal jsi tomuhle šenku věrný. Tak tady jsi minule ukrýval Křišťana?" pokračoval purkrabí společensky.

„To už je snad minulost," odpověděl sice zdvořile, ale pevně Oldřich z Chlumu. Právě Křišťan byl oním rytířem, kterého zachránil před smrtí, protože byl nevinný.

„Jistě," přikývl Vilém z Landštejna. Vzal si od šenkýře džbánek s medovinou a připili si. „Je to minulost. Ale víš, co je zajímavé? Že se král na tebe ani v nejmenším nehněvá. A přitom jsi pomohl k útěku vězni, kterého on odsoudil ke ztrátě hrdla… Dokonce bych řekl, že si tě váží ještě víc. A má dcera rovněž."

Oldřich z Chlumu věděl, že by bylo zdvořilé alespoň formálně se optat, jak se Světlaně daří, ale neudělal to. Vilém z Landštejna se

odmlčel a čekal. V očích mu pohrávaly pobavené jiskřičky, jako by přesně věděl, o čem královský prokurátor přemýšlí. Purkrabí byl velice chytrý muž, studoval v proslulé basilejské koleji. Nebyl jako většina jiných velmožů. I když byl rytíř, cenil si vzdělání. Snad proto si po smrti Oldřichovy ženy usmyslel, že by ho chtěl vidět po boku své dcery. Měl ho totiž svým trochu vypočítavým způsobem rád.

Aby Oldřich z Chlumu odvedl řeč jinam, řekl se starostlivou vráskou na čele: „Ten úkol, který mi dal náš vznešený král, mne trápí.“

„Není důvod,“ zavrtěl rezolutně hlavou purkrabí a znovu se napil. Spokojeně mlaskl, protože medovina mu chutnala. „Žádnou odpovědnost mít nebudeš. Vlastně nebudeš ani patřit k doprovodu abatyše Anežky.“

„Tak proč musím, u všech hromů, do Compostely?“ vyhrkl rozmrzele Oldřich z Chlumu. Pomalu začínal tušit, že komplikací bude víc, než si původně myslel.

„Třeba proto, že jsi zhřešil. Náš král ti chce dát možnost vykoupit tvoji paličatost kajícnou poutí,“ zasmál se Vilém z Landštejna. Provokoval a Oldřich z Chlumu to pochopil. Zbožně sepjal ruce a pokorně dodal, že to je něco jiného a že to nesmírně uklidnilo jeho duši.

„Já kdysi Compostelu navštívil,“ vykládal bodře purkrabí. „Pro křesťana je to nezapomenutelný zážitek! Často na tuhle pouť doma vzpomínám.“

Oldřich z Chlumu nikdy neslyšel, že by se purkrabí o něčem podobném zmínil.

„Mou dceru už jsi poznal,“ pokračoval Vilém z Landštejna. „V mnohém se ti podobá. Je paličatá, a když si něco vezme do hlavy, nedá si to rozmluvit. Je jako mezek. Asi jsem o pouti za apoštolem Jakubem vyprávěl příliš nadšeně, sám nevím. Výsledkem ale je, že Světlana chce Compostelu navštívit. Přemluvila ještě tři dívky z nejvznešenějších českých rodů, aby jely s ní. Je možné, že některá z nich bude chtít později vstoupit do řádu damianitek naší Anežky Přemyslovny… Proto souhlasila, že ji smějí doprovázet. Ovšem současně si dala podmínku, že budou mít vlastní doprovod. Cesta je

to daleká a kdo ví, co se může stát. A náš král ji v tomhle záměru podpořil.“

Vilém z Landštejna se odmlčel a nepatrně zvedl obočí. Ostatně, co ještě dodávat? Oldřich z Chlumu pochopil. Takovou zlost už dlouho neměl.

V tu chvíli se otevřely dveře a do šenku vstoupil panoš Ota. Zamířil k jejich stolu, zdvořile se uklonil a pak začal Oldřichovi z Chlumu nadšeně vykládat, že se dozvěděl skvělou zprávu. Mezi poutníky, kteří budou doprovázet abatyši Anežku do Compostely, bude také družina urozených panen. Takže ta pouť snad nebude tak nudná, jak se původně obával.

III. KAPITOLA

Záhy se ukázalo, že s odjezdem z Prahy to není tak žhavé, jak tvrdil posel, když přivezl list do severních Čech. Vyrazit měli až za čtyři dny. Oldřich z Chlumu se rozhodl, že volný čas využije k tomu, aby posbíral co nejvíce zpráv o cestě, která je čekala. Hned ráno se vydal do vyšehradské kapituly. Tamní skriptorium schraňovalo především spisy církevních učenců o křesťanské víře, ale vlastnilo také několik vědeckých děl. Ve svatovítské kapitule měli sice knih mnohem více, ale vyšehradského bibliotékáře Emmerama z Greifsfeldu Oldřich z Chlumu znal a vážil si jeho trochu škrobené učenosti. Pokud mu mohl někdo pomoci, pak to byl on.

„To jste už třetí člověk v krátké době, který se o pouť ke svatému Jakubovi zajímá," pokyvoval rozšafně vyholenou hlavou bibliotékář. Na sobě měl hnědý řeholní hábit a pod očima kruhy, protože v noci nespal. Bolel ho zub. Když ho něco trápilo, vypadal ještě hubenější a kostnatější, než ve skutečnosti byl.

„Možná to bude tím, že se na pouť do Compostely chystá urozená abatyše Anežka," opáčil Oldřich z Chlumu mírně. Přesto se hubený bibliotékář zachmuřil a přísně ho napomenul, že ctihodná Anežka není abatyše, ale pouze starší sestra v Kristu. Pak otevřel truhlici a vytáhl čtyři kodexy svázané v bílé vepřovici.

„Všechno tu mám připravené. Věříte, pane královský prokurátore, že sem do bibliotéky zabloudil i náš probošt?" Když tohle říkal, ani se nesnažil skrýt jízlivost. Vyšehradský probošt Wilibald Odo byl rodem Norman. I když žil v Českém království od mládí, nikdy se nenaučil pořádně česky. Byl vysoký, svalnatý, měl krásné plavé vlasy, světlé oči a bojovnou povahu stejně jako jeho vikingští předkové. Bibliotékář probošta nesnášel, protože Wilibald Odo znal jen pár základních křesťanských pouček a byl přesvědčený, že s nimi bohatě vystačí. Přesto se řízením nevyzpytatelného osudu

stal zpovědníkem Anežky Přemyslovny. Pohrdal učeností a za víru bojoval raději mečem. Pohrdal i Emmeramem z Greifsfeldu a dával mu to znát.

„Tak náš Wilibald Odo dokonce už ví, kde najde ve své kapitule bibliotéku," usmál se Oldřich z Chlumu. Věděl, jak si hubeného řeholníka získat.

„Ano. I dnes se zřejmě dějí zázraky," odpověděl stejně neuctivě bibliotékář Emmeram. „Ovšem tím, že sem vůbec trefil, to skončilo. Vznešený probošt se ode dveří rozhlédl po místnosti a pak mi nařídil, abych mu na pergamen vypsal jen to podstatné. Ani do jedné knihy se nepodíval! Prohlásil, že nemá čas, aby četl všechny hlouposti, co kdy kdo napsal. Kdybyste ho viděl, jak se přitom díval na mě! Moc dobře totiž ví, že sepisuji pojednání o životě a díle apoštola Jakuba. Umí ponížit, ale to jste asi poznal i vy sám. I když je služebník Kristův a měl by být náš bratr, těší ho to."

„Prozradíte mi, co důležitého jste mu na pergamen poznamenal, bratře bibliotékáři?" optal se Oldřich z Chlumu s neskrývaným zájmem.

„Můžete se podívat sám. Ještě si pro něj neposlal," opáčil žlučovitě kostnatý bibliotékář a z truhlice vylovil pergamenový svitek. Sám ho rozvinul a podal svému hostu. Na pergamenu stálo: „Jakub Větší či Starší (mezi učedníky Ježíše Krista byl ještě jeden učedník jménem Jakub, označovaný jako Menší). Jeho mladším bratrem byl evangelista a apoštol Jan. Byl přítomen zjevení Ježíše Krista po jeho zmrtvýchvstání. Patřil mezi přední učedníky Krista, hlásal evangelium v Hispánii, jako první ze dvanácti apoštolů podstoupil mučednickou smrt v Jeruzalémě, poté uložili učedníci Jakubovy ostatky na loďku a pustili ji na moře. Ta, vedena rukou boží, doplula zpět do Hispánie, kde ji nalezli rybáři a Jakubovo tělo pohřbili tam, kde je dnes Santiago de Compostela. Pozor, bratře probošte – to místo se jmenuje Compostela, ne Santiago; jen pro jistotu – Santiago je hispánsky svatý Jakub."

Oldřich z Chlumu pergamen svinul a vrátil bibliotékáři. Přitom trochu pobaveně podotkl: „Neobyčejně výstižné, ale tohle přece ví každý klášterní novic."

„Probošt mi nařídil, abych sepsal to hlavní," ušklíbl se Emmeram z Greifsfeldu. „To jsem udělal, jak vidíte, protože si nejsem jistý, že ten vikingský pirát ví tolik, co obyčejný novic. Já budu považovat za zázrak, pokud můj pergamen dočte celý až do konce. Ostatně, proč bych se namáhal? Nařídil mi, abych jel s ním. Pokud bude něco potřebovat, optá se."

„Takže vy jedete do Compostely s námi? To je dobrá zpráva," liboval si královský prokurátor, ale hubený bibliotékář ho hádavě přerušil, že to vůbec není dobrá zpráva. Má spoustu práce, bolí ho zub a kromě toho nesnáší jízdu na koni. V tu chvíli se zarazil, jako by si uvědomil, že tu královský prokurátor jistě není proto, aby poslouchal jeho nářky. Pokřižoval se, aby zahnal myšlenky, které se těžko slučovaly s jeho řeholní pokorou, a optal se, čím by vlastně mohl být prospěšný.

„Rád bych se dozvěděl co nejvíce o pouti do Compostely. Ale abychom si rozuměli, jde mi o cestu samotnou. Skromně totiž mohu prohlásit, že o apoštolu Jakubovi toho vím dost."

„A co nevíte, to vám rád později vysvětlím. Během cesty budeme mít jistě spoustu času k disputacím," nabídl potěšeně Emmeram z Greifsfeldu. „Jinak je mi ale líto. O cestě žádný z našich kodexů mnoho neříká. Jen jakýsi benediktinský mnich připsal na přídeští evangelia svatého Jana pár poznámek o svém putování. Jsou ovšem napsány okcitánsky. I když se žádný jazyk křesťanského světa nepodobá latině tolik, jako právě tahle řeč, asi byste všemu nerozuměl. Musel bych vám ten text přeložit. Jenže stejně bych vám mnoho nepomohl. Ten mnich píše samé hlouposti. Kde je dobrý hostinec, kde brod a jak obejít hory. O tom, jaké modlitby by měl poutník pronášet, tam není ani slovo. Naštěstí já je znám. Ctihodný Isidor ze Sevilly sepsal nesmírně poučný traktát o duchovním významu poutě. V naší bibliotéce ho bohužel nemáme, ale já ho znám téměř zpaměti. A pak…"

„Přesto bych vám byl, bratře, vděčný, pokud byste mi ten text z přídeští evangelia přeložil."

Emmeram z Greifsfeldu s povzdechem přikývl a otevřel tlustý kodex. Na vnitřní straně zadních desek byla drobným písmem popsaná cesta z Kostnice u Bodamského jezera do Besançonu, pak

člunem po Doubs a Rhôně až k moři a odtud pěšky přes území Languedocu do Toulouse, dál po řece Garonne do Bordeaux a nakonec lodí podél mořského pobřeží až k přístavu pod Compostelou. Podle dávného benediktinského mnicha byla tahle cesta sice delší než pěší putování, ale mnohem rychlejší. Jemu trvala jen něco přes měsíc, neboť na řekách se plavil po proudu, a proto postupoval rychle. Oldřich z Chlumu knihovníkovi poděkoval a pak si od něj kodex půjčil. Se zájmem si prohlížel text na přídeští a přitom uvažoval.

Cestu z Prahy do Kostnice znal. Do dolnorakouského kláštera v Melku to nebylo daleko. Odtud se dalo plout po Dunaji do Sigmaringenu a pak už zbýval jen den či dva v sedle k Bodamskému jezeru. Tohle ovšem platilo na jaře a v létě. Teď byl říjen a zima na krku. Nechápal, proč musí Anežka Přemyslovna putovat právě v měsících, které byly pro cestování ty nejhorší. Ale ať už měla jakýkoli důvod, nepochyboval, že pojedou právě touhle cestou, protože byla nejpohodlnější.

Anežka Přemyslovna měla už svůj věk. Jistě jí bylo nejméně padesát let, i když vypadala stále mladě. Byla štíhlá a ani chvíli neposeděla, protože okázale vyznávala poučku sv. Řehoře, že zahálka je matkou hříchu. Přijala sice zásadu odříkání, jak ji hlásal sv. František z Assisi, ale těžko by zvolila cestu, která byla nepohodlná. Už proto, že by trvala déle a k hrobu svatého Jakuba by dorazili později. Oldřich z Chlumu nepochyboval, že Anežka Přemyslovna by ráda oslavila v Compostele vánoční svátky. Možná právě to byl důvod, proč chtěla vyrazit hned.

Hubený bibliotékář složil ruce do rukávů svého řeholního hábitu a klidně ho pozoroval. Duše křesťanů posuzoval podle toho, jak se chovají ke knihám. Oldřich z Chlumu obracel listy s pozornou a důstojnou vážností. Skoro stejně pečlivě, jako to dělával Emmeram z Greifsfeldu.

Právě když Oldřich z Chlumu kodex pečlivě zavřel a zajistil kovovou sponou proti samovolnému otevření, zavrzaly veřeje dveří. Do bibliotéky vstoupil vyšehradský probošt. Překvapeně se na Oldřicha zadíval a pak zabručel: „Co tu děláte? Říká se, že jste nesmírně učený, pane královský prokurátore. Ale vaše učenost

nebude asi taková, jak si lidé myslí, protože jinak byste nemusel hledat v knihách. Věděl byste, co potřebujete.“

„Má učenost jistě není taková jako vaše, ctihodný probošte,“ souhlasil nevzrušeně Oldřich z Chlumu. „Vy knihy studovat nemusíte.“

„Tady jsem vám připravil ty poznámky,“ vstoupil do jejich hovoru Emmeram z Greifsfeldu a podal proboštovi pergamenový svitek. Ten ho chvatně rozvinul, přelétl pohledem a pak si povzdechl, proč je to tak dlouhé. Rozhlédl se po zšeřelé bibliotéce, požehnal jim a odešel.

„Slyšel jste ho? Tohle má být probošt vyšehradské kapituly! Když ji král Vratislav zakládal, mělo to být sídlo církevní učenosti,“ povzdechl si útrpně hubený bibliotékář. „Teď sem dosazují bratry, jejichž jedinou zásluhou je, že pocházejí ze vznešených rodů, ale jinak to jsou lenoši a hlupáci. A myslíte si, urozený pane, že jinde je to jiné? Církev upadá. A za všechno mohou žebravé řády. Chudobný život ve špíně a nevzdělanosti prohlásily za jedinou a pravou cestu ke spasení. Kam to jen povede?“

„Nezdá se, že by si Wilibald Odo potrpěl na chudobu,“ poznamenal královský prokurátor ironicky.

„To jistě ne. Ale tenhle svůj nedostatek nahrazuje zálibou v nevzdělanosti. Inu, co můžete čekat od potomka pirátů? Normani kdysi vypálili náš dvorec na Rýnu a povraždili skoro celý můj rod.“

Oldřich z Chlumu zdvořile sklonil hlavu a sepjal ruce na znamení, že se modlí za spásu duší zemřelých. Rychle přitom počítal. Události, o kterých hubený bibliotékář hovořil, se musely stát nejméně před dvěma sty lety. Jak musel svého probošta nenávidět!

Protože panoš Ota od svého pána žádné úkoly nedostal, napadlo ho, že i on se pokusí zjistit něco o chystané cestě. Především ho zajímalo, které panny je budou doprovázet. Mohl by zajít za Světlanou do purkrabského paláce na Pražský hrad. Nedávno jí zachránil život, i když ona byla přesvědčená, že hlavní zásluhu má jeho pán. Přesto se na něj usmívala, kdykoli se potkali. Jenže vyptávat se jí zrovna teď nepovažoval za taktické. Aby tak Otu ještě pomluvila, že ho před svatou poutí zajímají jen ženské. Světlana

uměla být velice jízlivá a Ota si neuměl představit, že by někdy v budoucnu mohla být pokornou manželkou anebo dokonce řeholnicí.

Pomalu se loudal širokou ulicí ke staroměstskému rynku a přemýšlel, jak se dozvědět, co ho zajímalo. Nakonec si řekl, že nejspolehlivější jako vždy bude obrátit se na ty nejzasvěcenější, a to byl klan šlechtických chův a kuchařek. Proto už před polednem znal jména tří dívek, které budou členkami Světlaniny družiny ctnostných panen.

Janu z Blatné osobně neznal a vůbec si nepamatoval, že by ji kdy na královském dvoře zahlédl nebo o ní slyšel. I na Kateřinu z Gutštejna si pamatoval jen matně, protože ji už dlouho neviděl. Věděl však, že se o ni uchází Michal Kekule ze Stradonic, jeden z jeho přátel. Což si po pravdě řečeno neuměl dost dobře představit, protože neznal nešikovnějšího a ostýchavějšího rytíře, pokud šlo o dívky. Zato třetí jméno mu dělalo trochu starosti.

Zdena Berková ze Sloupu patřila do rozvětveného rodu pánů z Dubé. Na jaře, po jedné vydařené hostině v Lipé, se jí věnoval poněkud důvěrněji, než připouštěly církevní názory na to, co je a není cudné. Od té doby se sice neviděli, ale panoš Ota si nebyl jistý, jak se bude Zdena tvářit. Tehdy v noci nebyl její první milenec, a když se ráno rozcházeli, nic si neslíbili. Jenže to nemuselo nic znamenat. S urozenými dívkami to bylo na rozdíl od těch prostých těžké. Často měly pocit, že platí i to, co nebylo vysloveno. A pak se s ním rozumně domluvte!

Mnohem jednodušší by to bylo, kdyby se o Zdenu Berkovou ze Sloupu ucházel nějaký rytíř ze severních Čech. Pak by snad měla jiné myšlenky a mohlo by být všechno v pořádku. Jenže Zdena žádného nápadníka neměla, to by se určitě dozvěděl. Nechápal to, protože byla hezká a navíc ještě zámožná. Pocítil obavy, když si představil, jaké komplikace by mu mohlo cestování s ní přinést. A to nechtěl ani domyslet, co by se stalo, pokud by se mezi ně vložila Anežka Přemyslovna. Kromě zbožnosti bylo její vášní domlouvat sňatky dcer ze vznešených rodin.

Ale co, řekl si, když dospěl ve svých obavách až sem. Zvládl jsem horší věci. A navíc, proč se připravovat na obranu, když nepřítel ještě není ani před hradbami? Věděl hned, co udělá. Největší

hloupost by byla se Zdeně Berkové vyhýbat. Rozhodl se, že si s ní při první příležitosti někde v ústraní promluví. Považoval za čestnější vyjasnit si hned na začátku, že to, co se mezi nimi stalo, skončilo. Nebo ještě lépe řečeno, ani nezačalo. Bylo lepší pohádat se hned než pak snášet vyčítavé pohledy nebo dokonce zamilované vzdychání a slzy. Jeho přátelé mu často záviděli úspěchy u dívek, jenže kdyby věděli, kolik práce pak dá čestně se jich zbavit.

„Jste panoš Ota ze Zástřizlí?“ vytrhl ho z uvažování rázný hlas. Muž byl menší postavy, měl ve tváři ostře řezané rysy a hovořil německy. Němec však nebyl, protože v jeho výslovnosti zněl nezaměnitelný cizí přízvuk. Panoš Ota byl tak zamyšlený, že si ho předtím nevšiml, i když ho onen muž již delší dobu sledoval. Byl snědý, na sobě měl drátěnou košili bojovníka a přes ramena přehozený černý plášť. Neměl meč, ale u pasu mu visela dýka s nádherně cizelovanou rukojetí zdobenou hnědými topasy.

„K vašim službám,“ uklonil se panoš Ota zdvořile a ostražitě vyčkával. „My se známe?“

„Já vás ano. Dospělý muž a stále panoš, není to divné?“ usmál se cizinec přátelsky. „Věděl bych, jak to změnit.“

„Co když se mi nechce?“

„Pouze světci chtějí žít v chudobě. A to vy nejste, jak jsem se dozvěděl. Pokud bychom spolu obešli staroměstské šenky, myslím, že nejméně v polovině by si na vás tamní sklepnice vzpomněly. Slušný výkon, opravdu!“

„Přeháníte,“ zasmál se panoš Ota vesele. Byl zvědavý, co z toho bude, a zvolil proto stejně přátelský tón. „Těch sklepnic tolik není. Vzpomenou si na mne nanejvýš v každém čtvrtém šenku, víc jich nebude. To ostatní jsou pomluvy.“

„Takové zájmy nejsou levné. Jak by se vám líbilo toto?“ nabídl snědý cizinec pobaveně. Sáhl pod svůj tmavý plášť a vylovil naditý měšec. Uchopil Otu za ruku a měšec mu vtiskl do dlaně. Pokud v něm byly opravdu denáry, muselo jich být nejméně deset kop. Tolik si nevydělal za celý rok.

„Zbytečná námaha,“ ušklíbl se panoš Ota. „Já si sklepnice kupovat nemusím, a tak žádné stříbrňáky nepotřebuji. Zvláště ne cizí.“

„Peníze se hodí vždycky! Čeká vás přece dlouhá pouť. Až budete na území francouzského krále, budete se divit, co všechno umějí tamní krejčí ušít. A z jakých látek. Na trzích nebudete vědět, kam se dřív podívat. Maurské zbraně, byzantské parfémy, benátské krajky. Dopřejte si trochu přepychu. Život je příliš krátký, urozený pane ze Zástřizlí," řekl vážně snědý cizinec a uklonil se. Poodstoupil a ještě dodal: „Neděkujte mi, možná se ještě někdy setkáme." Měšec nechal ležet v Otově dlani, otočil se a rychle zamířil ulicí k Juditinu mostu.

„Hej, počkejte," křikl překvapený panoš Ota a rozběhl se za ním. Uchopil lem jeho pláště a chtěl mu peníze vrátit, ale cizinec složil ruce na prsou a sevřel dlaně. Káravě se na Otu podíval a s převahou oznámil: „Přece se nebudeme na ulici přetahovat jako dva trhovci. Nechte mne být, prosím! Ale pokud byste byl tak hloupý a zavolal si na pomoc třeba tamhle toho šilhavého biřice, který nás pozoruje z nároží, popřu, že by ty peníze byly moje. Přeji šťastnou cestu do Compostely!" Pak vytrhl lem svého pláště z Otovy ruky a svižně pokračoval dál k řece.

IV. KAPITOLA

Komtur templářského řádu v české provincii Jakub de Vriese pocházel z Flander. Byl to svalnatý muž středního věku s ostře řezanými rysy ve tváři. Měl modré oči, široký, trochu rozpláclý nos a úzké přísné rty, lemované pěstěným zrzavým vousem. Stejné měl i vlasy, které mu v bohatých kadeřích spadaly až na ramena. Oblečený byl do řádového oděvu s šedým pláštěm a červeným křížem našitým na prsou. Pokorně klečel před Anežkou Přemyslovnou, ale ve tváři měl navzdory pokorným gestům zlost.

„Odpusť, starší sestro Anežko, ale s tím já nemohu souhlasit. Já vedu celou výpravu. Já odpovídám za bezpečnost poutníků. Proto si nepřeji, aby společně s námi putoval i ten muž. Oldřich z Chlumu nemá dobrou pověst. Nectí církevní svátosti, vykládá si dogmata, jak se mu hodí, a nedávno se postavil proti samotnému králi. Pokud by se k nám připojil jako kajícník v prostém rouchu, neřeknu nic. Ale on má putovat jako rytíř. Proč?“

„Zadrž!“ vztáhla unaveně bílou pěstěnou ruku Anežka Přemyslovna. Navzdory režnému rouchu, do kterého se na znamení pokory oblékla, měla na prstu nádherný zlatý prsten. Byla sice představenou řádu chudých sester damianitek, ale byla také dcerou českého krále.

„Tvé námitky jsou liché, komture. O účasti pana Oldřicha z Chlumu rozhodl náš panovník. Přemysl II. Otakar si na rozdíl od tebe myslí, že správce severních Čech je jeho věrný služebník. A že by Oldřich z Chlumu nebyl dobrý křesťan, o tom zase pochybuji já. Dokonce se odvážím tvrdit, že by v církvi nebylo tolik nepravostí, pokud by všichni preláti byli čestní jako on.“

„Tak?“ protáhl zlostně komtur Jakub de Vriese. „Proč tedy tu výpravu nevede on? Jak se zdá, je vzorem všech křesťanských ctnosti. I když za Krista bojuje jen husím brkem namočeným v

inkoustu, zatímco já proléval deset let krev ve Svaté zemi v boji s nevěřícími…“

„Nikdo tvé zásluhy nezlehčuje. A Bůh o nich dobře ví. On tě za ně odmění, až přijde čas. Pamatuj však, že i pýcha je hřích. Proti muslimům jsi přece bojoval, abys osvobodil Kristův hrob. Nebo nosíš meč pouze proto, aby ses mohl povyšovat nad jiné věřící? Není horší ten, kdo mečem nevládne. Král o účasti pana Oldřicha z Chlumu rozhodl. Pojede s námi a bude pečovat o družinu čtyř ctnostných panen. Když jsi o nectnostech pána z Chlumu tak dobře zpraven, pak jistě víš, že má v poslední době blízko k dceři purkrabího. Proto byl vybrán on, aby urozenou pannu Světlanu doprovázel. A už dost o tom!“

„Dobrá, jsem pokorný služebník církve a poslechnu,“ opáčil se zjevným přemáháním komtur a sklopil pohled k zemi. „Ale je tu ještě jedna věc, starší sestro. Věc mnohem vážnější!“

„Nuže?“

„Jedeme do Compostely opravdu jen proto, abychom se poklonili památce apoštola Jakuba? Obdržel jsem list z Akkonu od našeho vznešeného velmistra. Jménem celého řádu templářů mne pověřil, abych se tě zeptal, zda naše cesta nesouvisí se smrtí hraběte Renauda de Châtillon.“

Anežce Přemyslovně se ve tváři nehnul ani sval. Pouze v očích jí zlostně blýsklo. Přesto mu odpověděla klidným hlasem: „Milý komture, před chvílí jsi vyjádřil pochybnost o upřímnosti víry pana Oldřicha z Chlumu. Ale buď ujištěn, že on by ani stínem duše nezapochyboval o mých zbožných úmyslech. Jeho víra je pevná. Proč o mých úmyslech pochybuje tvůj velmistr? Má nějaký důvod? Pokud by v mé duši vzklíčil blín pošetilé zloby, řekla bych, že já nebyla u toho, když nevěřící dobyli Jeruzalém – ale řád tvého velmistra ano. Můžeš jít!“ Jakub de Vriese vstal a třásl se zlostí.

I když měli poutníci zahájit svou dlouhou cestu až v pondělí po svátku sv. Havla, odjel Oldřich z Chlumu se svým panošem Otou z Prahy už v sobotu. Důvod byl prostý. Ukázalo se totiž, že část výpravy už Pražský hrad opustila. Dcera purkrabího Světlana s ostatními pannami vzkázala Anežce Přemyslovně, že budou čekat na

otcově Landštejně, protože stejně musí poutníci projet kolem jejich hradu. S nimi také odjelo několik rytířů. Jak navíc Oldřich z Chlumu pochopil, kromě českého krále snad nikdo jiný o jeho účast na zbožné pouti nestál. Proto bylo jedno, pojede-li sám, anebo s ostatními.

„A když jsem se ještě dozvěděl, že v pondělí bude pražský biskup sloužit pro poutníky před odjezdem slavnostní mši," vykládal s vážnou tváří svému panošovi, „řekl jsem si, že bude lepší odjet hned."

„I já bych to tak udělal," souhlasil Ota. Seděli v sedlech koní a cválali po široké kupecké cestě k Benešovu. Byl nádherný podzimní den. Slunce hřálo a cestu lemovala hradba hnědě a žlutě zbarvených lesů. „Co v Praze? Společnost ctnostných panen bude určitě příjemnější než společnost ctnostných prelátů. Na Landštejně nám bude lépe."

„Tvá úvaha má několik slabin," usmál se Oldřich z Chlumu uvolněně. Hned jak projeli bránou a nechali tmavé hradby Starého Města pražského za zády, cítil se mnohem lépe. Miloval volnou krajinu. „Tak za prvé, žádný prelát není ctnostný. Za druhé, ani žádná z panen, se kterými ty se stýkáš, není ctnostná. Je proto jedno, v jaké společnosti se budeme pohybovat. A za třetí, nejedeme na Landštejn."

„Ještě mi řekněte, že nejedeme ani do Compostely," povzdechl si panoš Ota. „Vám sloužit, můj pane, není vůbec snadné."

„Pokud narážíš na nabídku toho zvláštního cizince, já ti ve štěstí bránit nebudu," popichoval ho královský prokurátor. Ota mu samozřejmě o podivném setkání na ulici řekl, ale i když chtěl měšec se stříbrňáky svému pánovi odevzdat, Oldřich z Chlumu to odmítl. Nahlas přitom uvažoval, že hloupý je ten, kdo dává, ale hloupější, kdo nebere. Peníze Ota dostal a slíbit za ně nemusel nic. Ať si je tedy nechá. Alespoň prozatím. Kdo ví, k čemu jim budou ještě dobré.

„Tak vy byste mě klidně propustil ze svých služeb?" protestoval okamžitě panoš Ota. Věděl samozřejmě, že jeho pán žertuje, přesto nedokázal skrýt záblesk rozladění.

„Doufám, že nechceš, abych ti tady na cestě začal vypočítávat, proč se bez tvých služeb neobejdu," opáčil smířlivě Oldřich z

Chlumu, přitáhl koni otěže a zpomalil. Cesta se stáčela a stoupala do prudkého kopce.

„Klidně můžete. To se hezky poslouchá. Stejně není co dělat. A mimochodem… kam vlastně jedeme, když ne na Landštejn?“

„Jedeme na Landštejn, ale oklikou. Takže bych mohl klidně vypočítat tvé dobré vlastnosti. Ale protože máme spoustu času, tak i ty špatné. Na ty totiž potřebuji mnohem víc času. A víš, čím bychom mohli začít? Zdenou Berkovou ze Sloupu.“

„Jak jste se o ní dozvěděl?“ zabručel panoš Ota rozmrzele.

„Milý Oto, copak nejsem královský prokurátor? Podle našeho milostivého panovníka dokonce ten nejlepší v Českém království. Proto je asi logické, že o vás dvou vím.“

„To máte tak, můj pane,“ opáčil panoš Ota pokorně, ale v očích mu hrály veselé jiskry. I on se výtečně bavil. „Vy jste skvělý vyšetřovatel a já zase milenec. Podle mnoha dívek nejlepší v zemi. Je proto logické, že se o mne ucházela…“ Na poslední chvíli stačil uhnout herdě, kterou mu chtěl Oldřich z Chlumu uštědřit. Mlaskl na svého koně, a protože právě dorazili na konec stoupání, vyrazil prudkým cvalem vpřed.

Přespali v zájezdním hostinci v Olbramovicích a následujícího dne po obědě dorazili do Milevska. I když byl den Páně, představený premonstrátského převorství je přijal téměř okamžitě. Opat Quido byl mladý muž s dobrosrdečným výrazem ve tváři. Kdysi, to byl Quido ještě obyčejným řádovým bratrem, mu Oldřich z Chlumu velice pomohl. Až do dnešního dne však opat neměl příležitost odvděčit se. S úsměvem ho usadil ve své honosné komnatě a nabídl mu vynikající burgundské víno, které dovezl z mateřského konventu v Prémontré.

„Začnu tím, oč jsem tě přišel požádat,“ řekl Oldřich z Chlumu, když si připili. „Doprovázím Anežku Přemyslovnu do Compostely.“

„Slyšel jsem, že se chce vydat na zbožnou pouť,“ přikývl opat Quido. „Abych byl upřímný, trochu mne to zarmoutilo. V létě, když jsem byl v Praze, slíbila, že letošní vánoční svátky stráví v našem klášteře. Hledáme totiž peníze na opravu chrámu Panny Marie. A ona by určitě dokázala přesvědčit krále, aby nám vypomohl. Co ti

budu vyprávět, znáš to sám. Nedá se ovšem nic dělat, snad nás ctihodná abatyše navštíví jindy.“

„Nenašel by se tady v převorství bratr, který umí nejen francouzsky, ale také okcitánsky? A případně i hispánsky?“

„Mám tu hned dva, kteří pocházejí z jižní Francie. Ti okcitánsky umějí určitě. Ale jestli i hispánsky… Zjistím to. Chceš si jednoho z nich vzít s sebou?“

„Rád bych. Ovšem nikoli proto, aby jen překládal. Měl by to být ctnostný a důvěryhodný muž. Tedy… muž ani tak být nemusí, hlavně aby byl ctnostný.“

„Všichni mí bratři jsou ctnostní,“ odpověděl pobaveně opat a přátelsky pomrkával. „Má mít ta jeho ctnost nějakou konkrétní podobu?“

„Jistě. Nevadí, pokud bude nestřídmý, pyšný, lakotný anebo v rozumné míře i hloupý. Ale měl by dodržovat šesté přikázání a v přítomnosti žen by neměl mít ani hříšné myšlenky, natož hříšné úmysly. Chtěl bych, aby během cesty jako zpovědník pečoval o družinu čtyř ctnostných panen.“

„Chápu, že tenhle úkol nechceš svěřit svému panošovi. Jeden z bratrů, o kterých jsem se před chvílí zmínil, by se k tomu hodil výtečně. Že nebude mít hříšné myšlenky, to zaručit nemohu. Ale že by měl i hříšné úmysly, to s klidným svědomím vylučuji. Víš, on totiž nemá jak hříšné úmysly provést. Kdysi se zranil a to podstatné mu chybí. Je to moc hodný muž. Tady v klášteře přijal řádové jméno Hyacintus. Ale prosím, nevyptávej se ho na minulost. Pokud vím, jeho rodiče upálila inkvizice v Languedocu jako kacíře, protože byli valdenští. Proto umí tak výtečně okcitánsky. Je to jeho mateřský jazyk. Ale přes všechno, co jako dítě prožil, je horlivý věřící. V našem klášteře žije už několik let. Zavolám ho.“

S bratrem Hyacintem byl Oldřich z Chlumu spokojený. Byl to pohledný, vysoký, asi čtyřicetiletý muž, který přes svou tělesnou nedostatečnost, o níž hovořil opat, mluvil krásným hlubokým hlasem. V jeho očích se však dala postřehnout jakási dívčí jemnost a křehkou měl zřejmě i duši. Navzdory svému mužnému vzhledu se lekal každého hlasitějšího zvuku. Byl ovšem bystrý a úslužný, takže se nezdálo, že by s ním měly být během poutě potíže. Když si

vyslechl, co ho čeká, pokorně sklopil hlavu a tiše dodal, že Bohu slouží všude tam, kde to je prospěšné řádu, jehož řeholi přijal. A že udělá vše, aby s ním byl bratr opat spokojený.

Oldřich z Chlumu se sice chvíli zdráhal přijmout opatovo pozvání, aby v Milevsku přenocoval, ale nakonec souhlasil. Quido s vážnou tváří argumentoval: „Nehodí se putovat ve svátek Páně. Bratr Hyacintus se musí rozžehnat s ostatními bratry, vyzpovídat se. Také šafář mu musí připravit na cestu trochu skromné stravy, nějaké peníze, oděv na převlečení, misku a podobně. Ale copak já, služebník boží, mohu nutit našeho šafáře, aby porušoval boží desatero a pracoval v neděli? A pak… Dlouho jsem tě neviděl. Myslíš, že tě hned pustím, abys mi zase na spoustu let zmizel? Nic takového! Nechám připravit pohoštění a večer posedíme."

„I když je svátek Páně?" opáčil pobaveně Oldřich z Chlumu.

„Naslouchat tvé zbožné křesťanské moudrosti je skoro totéž jako velebit dnešní den četbou zbožných knih," opáčil opat s úsměvem. Pak se rychle pokřižoval a dodal, že Bůh mu jistě tahle slova promine, protože je pronesl s čistými úmysly. Navrhl, ať si teď chvíli odpočine, večer se zase setkají. Zavolal převora a nařídil mu, aby Oldřicha z Chlumu a jeho panoše ubytoval ve špitálu pro hosty.

Z milevského převorství neodjeli ani následujícího dne. Opat Quido odvedl Oldřicha z Chlumu do klášterní bibliotéky a hrdě ukazoval na čtyři velké police zaplněné tlustými kodexy vázanými v kůži. Oldřich si původně myslel, že se do skriptoria podívá ze zdvořilosti jen na skok, jenže pak otevřel spis Isidora ze Sevilly a začetl se do něj. Po chvíli mu úslužný knihovník donesl další kodex, v němž byl komentář k evangeliu sv. Jana a navíc obsáhlé historické pojednání milevského opata Jarlocha o událostech, které se v českých zemích odehrály před sto lety. Se zájmem obracel velké pergamenové listy, pokryté úhledným písmem, a najednou bylo odpoledne.

„Odjedeme až zítra," oznámil trochu provinile Oldřich z Chlumu svému panošovi. „Úplně jsem zapomněl na čas."

„Vidíte, že se to může stát i vám, můj pane. Když já někdy zapomenu a přijdu pozdě, tak mne plísníte jako malého kluka…"

„Milý Oto, já zapomněl na čas kvůli knihám, zatímco ty chodíváš pozdě skoro pořád a vždycky kvůli ženským suknicím. To je snad rozdíl, ne?“

„Možná. Ale otázka je, které zdržení lze považovat za příjemnější… Nechcete tu doufám zůstat kvůli knihám ještě zítra? Já totiž myslel, že umřu nudou. Půl dne jsem strávil s bratrem Hyacintem. Nudnějšího patrona jsem v životě nepotkal. Víte, já ctnostné panny, a zvláště ty zbožné, zrovna v lásce nemám, ale bratra Hyacinta jim opravdu nepřeji. Chudák Světlana… Štěstí, že bude mít na té pouti po boku vás!“

„Ještě slovo a zařídím, aby Hyacintus doprovázel tebe, milý Oto! Já na něj po dobrém, a on bazilišek takhle… Aby bylo jasno, Světlana není pro mne téma k žertování. Ovšem je to moje chyba. Měl jsem ti dát nějakou práci. Zahálka škodí a myslíš pak jen na hlouposti. Příště tě zaměstnám, to si pamatuj!“ pohrozil panošovi Oldřich z Chlumu. Přitom si ho pozorně měřil. Neřekl mu nic o tělesné nedostatečnosti bratra Hyacinta. Nepovažoval to za důležité. Podle jeho názoru nebyl premonstrátský řeholník nudnější než většina jiných mnichů, ale Ota zřejmě šestým smyslem vytušil, že něco není v pořádku. Proto cítil od toho řeholníka odstup.

„Snad jsem toho tolik neřekl, abyste mi musel hned vyhrožovat,“ bránil se bezstarostně panoš Ota. „Já náhodou nezahálel. Přemýšlel jsem o naší cestě. Víte, co je zvláštní? Všichni se k nám chovají, jako by nás na té výpravě nechtěli. Snad s výjimkou našeho vznešeného krále. Ani jeho teta Anežka nás nevidí ráda, i když ji máme chránit. S vámi jednala pěkně úsečně. Co v tom je?“

„Málokdy bývá srdečná. Horší je něco jiného. Zdá se mi, že tuhle cestu nepodniká ze zbožných důvodů, ale z jiných, bohužel mně zatím neznámých. Ještě před třemi měsíci slibovala, že Vánoce stráví tady v Milevsku. A najednou změnila názor a rozhodla se pro pouť do Compostely. Takové rozhodnutí přece nikdo neudělá z hodiny na hodinu. Pokud by chtěla vykonat zbožnou pouť, proč tolik pospíchá a proč odjíždíme na začátku zimy? Každý rozumný poutník by si počkal na jaro, protože výročí apoštola Jakuba se slaví až v létě. To je ta správná doba, kdy se poutníci scházejí v Compostele. Ověřil

jsem si to v pojednání Isidora ze Sevilly, které tu mají v bibliotéce. Takže ten čas tak ztracený nebyl, jak vidíš.“

„Škoda, že jste v nějakém kodexu nenašel také odpověď na otázku, proč by jel někdo do Compostely bez zbožných důvodů. To by nám určitě usnadnilo další pátrání, můj pane,“ vykládal panoš Ota. I když se snažil žertovat, cítil se nějak nejistý. Tenhle pocit nemíval často.

„Kdo tu mluví o pátrání? Žádný zločin se nestal. Alespoň zatím… A pak, já myslel, že ty hledáš odpovědi raději jinde než v knihách. Třeba bude něco vědět družina těch ctnostných panen. Budeš mít příležitost! Zdena Berková ze Sloupu je velice bystrá dívka.“

„A pak kdo je tu bazilišek,“ bručel panoš Ota, ale Oldřich z Chlumu ho zaslechl. Zasmál se a dodal: „Už brzy budeš mít příležitost. Dohodl jsem se s opatem Quidem. Odjedeme zítra hned po ranní mši.“

V. KAPITOLA

Během noci se počasí změnilo. Obloha byla zatažená těžkými šedavými mraky, foukal silný vítr a drobně poprchávalo. Stromy, které byly ještě včera obalené listy v barvách podzimu, byly najednou téměř holé a vítr rozháněl vlhké listí po zemi. Bratr Hyacintus jel na drobném hnědém koni a druhého mnohem většího se zásobami přivázanými na hřbetě vedl za otěže. Mířili zvlněnou krajinou k Vltavě, kde se chtěli napojit na Gmündenskou kupeckou stezku, která by je dovedla až k Landštejnu. Protože do včerejšího dne vládlo pěkné počasí a cesty se ještě nestihly rozbahnit, postupovali rychle. Ještě před soumrakem dorazili do Soběslavi, kde přebrodili řeku, a večer následujícího dne byli u cíle.

Oldřich z Chlumu dosud na Landštejně nebyl, ale slýchal, že to je nejpevnější hrad na rakouské hranici. Když vyjeli z lesa na pláň před hradem, pochopil, proč má mezi rytíři tak skvělou pověst. Vysoko nad hlavami se na skalním ostrohu tyčily dvě mohutné hranolové věže spojené majestátním palácem. Nejdříve museli projet rozlehlým předhradím a po dřevěném mostě přes příkop vytesaný do skály k první bráně. Za ní se vinula pod hradbami úzká stezka po okraji skalního srázu vzhůru ke druhé bráně. Stráž jim uvolnila cestu a pod neomítnutou kamennou klenbou projeli na nádvoří.

Tam se jejich koní ujal zamračený čeledín a vzápětí se objevil zadýchaný muž, kterému visel u pasu meč. Na sobě měl halenu s erbem růže vyšitým na prsou na znamení, že slouží pánům z Landštejna. Uklonil se a požádal Oldřicha z Chlumu, aby ho následoval, že panstvo už netrpělivě čeká. Panoše Otu však nekompromisně zastavil, ať se zatím postará o zavazadla a odnese je do ložnice v paláci. Křikl na baculatou děvečku, ať mu ukáže cestu, a ještě nařídil, aby pak odvedla panoše a bratra premonstráta do čeledníku a ukázala jim místo na spaní.

Panoš Ota se rozmrzele obrátil na Oldřicha z Chlumu, ale ten pokrčil rameny a tiše ho chlácholil: „Jsme tu jen hosté. Nemůžeme si hned poroučet. Ale neboj, zařídím, abys zůstal se mnou. Do čeledníku nechoď.“

V doprovodu landštejnského správce vystoupal Oldřich z Chlumu po kamenné rampě k nízkému klenutému portálu, jímž se vcházelo do paláce. Prošli temnou vstupní síní a po dřevěném schodišti pokračovali do patra. Tam se nacházela hodovní síň, která zabírala celé první patro. Na vzdálenějším konci místnosti byl veliký krb a u něj si v křeslech hovělo několik mužů a žen. Jakmile se Oldřich z Chlumu objevil a správce obřadně ohlásil jeho jméno, společnost u krbu ztichla a zvědavě se k nim otočila.

Oldřich z Chlumu si okamžitě všiml Světlany. Měla modré šaty vyšívané stříbrem a světlé vlasy ostříhané nakrátko po způsobu chlapců. Byla štíhlá a velice jí to slušelo. Vedle ní seděl její bratr Jošt z Landštejna. Toho znal. Podle tváře znal i druhého rytíře, jen si honem nemohl vzpomenout na jeho jméno. Pak tu byly tři dívky, ty odhadl snadno. Byly to členky družiny panen, které se chystaly na zbožnou pouť s Anežkou Přemyslovnou. Postarší, trochu ošuntěle vypadající prelát byl určitě hradním kaplanem. Ale posledního člena společnosti si zařadit nedokázal. Byl to vysoký snědý muž v zeleném brokátovém plášti, na němž nebyl žádný erb. Měl hladce vyholenou tvář s úlisným výrazem, který trochu zjemňovaly nevýrazné modré oči.

Jakmile se Oldřich z Chlumu objevil, Světlana vyskočila a hnala se k němu. Už to samo o sobě bylo víc, než připouštěly dvorské mravy. Jenže dcera Viléma z Landštejna si nikdy nedělala těžkou hlavou, co se smí a nesmí. Ráda provokovala a dělala právě to, co jí zakazovali. Uchopila Oldřicha důvěrně za ruku a vedla ho ke společnosti. V krbu hořela veliká buková polena a praskající oheň příjemně hřál. Na stolku vedle křesel stálo několik pohárů a dva džbány s červeným vínem.

„Jak se ti líbí Landštejn?“ ptala se dychtivě.

„Musím přiznat, že je vskutku velkolepý,“ odpověděl zdvořile. „V severních Čechách žádný takový hrad nemáme.“

„Vidíš, mohl být tvůj, kdybys mne neodmítl," nadhodila Světlana vyčítavě. I když to řekla tiše, bratr Jošt ji zaslechl. Pobaveně se zasmál. Vstal, a když Oldřicha z Chlumu objal na znamení uvítání, tiše mu pošeptal: „Nevěřte jí, pane královský prokurátore. Hrad zdědím po otcově smrti já. Světlana dostane jen jeden hrádek nedaleko Slavonie. A nějaké peníze. I tak je ovšem bohatá nevěsta. Vás bych si uměl představit jako svého švagra. Ale protože si vás vážím, naši Světlanu bych vám nepřál. Ani kdyby věnem dostala Landštejn!"

„Co mu šeptáš?" začala přísně vyslýchat svého bratra.

„Ale nic," pokrčil vesele rameny a mrkl na Oldřicha z Chlumu. „Jen potvrzuji panu královskému prokurátorovi, jaká bys byla skvělá partie." Sám nalil do dvou číší víno a připil si s ním. Pak se jeho správce s erbem růže na prsou ujal povinností herolda a představil ostatní členy urozené společnosti.

Dívky opravdu patřily ke Světlanině družině. Všedně vypadající prelát byl landštejnský kaplan Wolf. Druhý rytíř se jmenoval Petr a byl synovcem Voka z Prčice, který se nedávno začal podle svého nového hradu psát z Rožmberka. Muže v zeleném brokátovém plášti si správce nechal na konec. Zhluboka se nadechl a obřadně pronesl: „A tento vznešený muž je kardinál Tiberius z Mantovy, legát římského papeže."

Prelát důstojně vstal a teprve teď si Oldřich z Chlumu všiml, že kardinál má na temeni vyholenou malou tonzuru, která potvrzovala jeho kněžské svěcení. Tiberius z Mantovy zvedl pěstěnou bílou ruku a okázalým gestem mu požehnal. Úzké rty však měl nazlobeně stisknuté, zřejmě se právě hovořilo o něčem, co mu nebylo po chuti.

Sotva usedli zpět do křesel, optal se Jošt z Landštejna Oldřicha, jako by chtěl potvrdit jeho domněnku: „Jste nejlepší soudce v Českém království. Váš názor snad naši při rozhodne. Co soudíte o přiznání získaném pomocí útrpného práva?"

„Způsobů, jak usvědčit zločince, je několik. Někteří vyšetřovatelé se spoléhají na torturu, já však dávám přednost logice a rozumu. Netroufnu si tvrdit, že bych byl nejlepším soudcem v našem království, ale řekl bych, že má cesta hledání pravdy je křesťanštější," odpověděl opatrně Oldřich z Chlumu. Nevěděl, o čem

spor byl, a v přítomnosti papežova legáta bylo vždycky dobré být opatrný.

Jošt z Landštejna se na Tiberia z Mantovy vítězoslavně podíval a spokojeně upozornil: „Slyšíte, Vaše Eminence?“

„Pana královského prokurátora omlouvá, že netuší, o co v našem sporu šlo,“ odpověděl upjatě kardinál. „My nehovoříme o světském právu, ale o kladivu na kacíře, urozený pane! Používat právo útrpné povolil před dvěma lety Svatý otec inkvizici právě proto, aby křesťany chránil. Na kacíře nemůžete jít s logikou. V jejich duších sídlí ďábel, kterého musíte vyhnat. Žhavým železem a ostrým mečem, tak to je!“

„Jistě,“ nedal se Jošt z Landštejna. Rád diskutoval. I když byl jako nejstarší určen pro dráhu rytíře, dostalo se mu hlubokého vzdělání, ostatně jako všem členům jeho rodu. „Jak ovšem můžete používat útrpné právo, když na začátku výslechu nevíte, zda před vámi stojí kacíř? Tortura by se měla použít teprve tehdy, pokud je vina vyslýchaného zřejmá.“

„Před inkvizičním tribunálem se zpovídají jen kacíři. Vina každého, koho inkvizice obviní, zřejmá je!“

„Ale přece jen, co když je někdo nevinný? To snad můžeme připustit?“

„Pokud by k něčemu takovému došlo, což ovšem vylučuji, protože inkvizice jedná na základě autority Svatého otce a ten je neomylný, platí to, co řekl svatý Kolumban, když nařizoval pobít celou vesnici pohanů. Jeden z vojáků váhal, aby při té řeži nezabil také někoho poctivého. Kolumban mu však poradil, aby se nestrachoval, Bůh si duše zemřelých jistě přebere a nevinné povznese ke svému trůnu jako mučedníky.“

Jošt z Rožmberka se jízlivě ušklíbl, ale než stačil cokoli namítnout, kardinál rozzlobeně vyskočil. „Půjdu spát! S potěšením jsem přijal vaše pohostinství, a proto nechci vyvolávat hádku. Ale věřte mi, urozený pane, na kacíře musíte tvrdě! Plevel se musí mýtit i s kořeny. Já byl v mládí v Languedocu a bojoval proti valdenským. Lepší by bylo podřezávat krky vlkům, protože ti jsou mi milejší než tihle odporní francouzští kacíři. Bůh ať vám dopřeje klidnou noc!“ Otočil se a rychle odešel.

„Proč ho provokuješ?“ optala se mrzutě Světlana svého bratra, dopila číši a zívla.

„Proč? Tady nám tvrdí, jak si ve své pokoře váží našeho pohostinství. A přitom se odpoledne našeho kaplana vyptával, jak jsme na tom s kacíři na našem panství.“

Kaplan se chtěl ohradit, ale Jošt z Landštejna ho okřikl, aby legáta neomlouval, že on stál před otevřenými dveřmi do kaple a slyšel je. Chladně pokračoval: „Inkvizici my do Čech nepustíme, to si pamatuj! Víš ty vůbec, o co v Languedocu šlo? Vůbec ne o víru. Francouzský král chtěl pokořit hraběte z Toulouse a připojit celý kraj ke své koruně. Nechal vraždit ženy i děti a za to se mu teď říká Ludvík Pobožný.“

„To je příliš zjednodušený pohled! Nemůžeš popřít, že francouzskému králi jde o křesťanskou víru,“ namítl Petr z Rožmberka. „Kolik let už obětavě bojuje ve Svaté zemi, aby osvobodil Kristův hrob?“

„V létě se vrátil,“ upozornil Oldřich z Chlumu. O inkvizici si myslel totéž co Jošt z Landštejna. I když tenhle spor nebyl jeho věcí, rozhodl se, že Světlanina bratra podpoří. Proto pokračoval: „Vrátil se ovšem bez úspěchu, muslimové ho porazili. Ludvíkův úmysl byl jistě zbožný, přesto nedal Bůh vítězství jeho zbraním.“

„Proč tohle říkáte?“ rozkřikl se Petr z Rožmberka popuzeně.

„Proč?“ usmál se Oldřich z Chlumu. „Chtěl jsem jen upozornit, že ke spravedlivému jednání pouze zbožné úmysly nestačí. Francouzský král měl jistě dobrý úmysl osvobodit Kristův hrob. Možná měl stejně zbožný úmysl potlačit kacířství v jižní Francii. Rozumíte, co chci naznačit?“

„Až příliš dobře,“ udeřil pěstí do stolu mladý Rožmberk, vstal a bez rozloučení odešel.

„To jsi udělal skvěle, že se urazil a odešel,“ řekla spokojeně Světlana. „Je to nudný a nafoukaný hlupák. Konečně se dostane i na nás. Věříš tomu, že se tihle tři celý večer hádali jenom o hlouposti? I když tu jsou urozené dívky! Rytíř se má ve společnosti urozených dam snažit, aby je pobavil, a ne rozumovat.“

Jošt z Landštejna vstal a v očích mu hrály veselé jiskřičky. „I já zjevně patřím k rytířům, kteří podle mé sestry nevědí, o čem si ve

společnosti vznešených panen povídat. Vy jste v této věci jistě zběhlejší. Nechám vás tu s nimi, aby si konečně užily něčí dvornosti. Já jich mám za celý den už dost. Dobrou noc!“

Oldřich z Chlumu se rozmrzele ušklíbl. Jenže co mohl dělat než zůstat? Požádal alespoň kaplana, aby přivedl jeho panoše. Trochu toporně se zatím snažil družinu zbožných dívek bavit, moc mu to ale nešlo. Konečně se na schodech objevil Ota. Landštejnský kaplan se už nevrátil.

Ota zamířil ke krbu, zdvořile se každé dívce uklonil a teprve pak se posadil. Rozhlédl se po jejich tvářích, a jako by navazoval na právě skončenou diskuzi, provokativně pronesl: „Víte o tom, že se v Languedocu upalovalo nejen za kacířství, ale také za necudné chování?“

„Proč nám to vykládáš?“ utrhla se na něj okamžitě Zdena Berková ze Sloupu. Mračila se a ostentativně dávala najevo, že z jeho přítomnosti není zrovna nadšená. „Nebo snad chceš pokorně přiznat, že kdybys žil na jihu Francie, byla by z tebe už hromádka popela?“

Panoš Ota se nedal vyprovokovat. Zvedl číši a rozvážně upil. Spokojeně mlaskl a teprve pak odpověděl. Přitom se na ni ale významně šklebil. „Měl bych svou zprávu upřesnit. Pro necudnost upalovali obvykle oba. Muže i jeho milenku. Často se prý ti nešťastnici na hranici objímali až do konce.“

„Odkud to víš?“ optala se zaraženě Světlana. Bylo zřejmé, že se jí tohle téma hovoru vůbec nelíbí.

„Vyprávěl mi to náhodou ten premonstrát, co s námi přijel. Narodil se tam,“ opáčil s vážným výrazem ve tváři panoš Ota. „Pokud se tedy mohu připojit k hádce, kterou jste tu vedli, ani já nechci mít doma inkvizici. To, co žlučovití mravokárci označují za necudnost, bych já nazval láskou. A kdo si pak může být jistý tím, že ho jen proto nenazvou kacířem?“

„Bývala s tebou větší zábava,“ opáčila otráveně Zdena Berková ze Sloupu. Zívla a dodala, že i ona si raději půjde lehnout. Spolu s ní zamířily ke schodům i zbylé dvě dívky. Panoš Ota si s potěšením všiml, že Kateřina z Gutštejna, o kterou se ucházel jeho přítel Michal

Kekule ze Stradonic, dospěla v nádhernou dívku. A že se po něm nenápadně ohlédla, než místnost opustila. To mu spravilo náladu.

„A co ty, Oto? Tobě se nechce spát?“ optala se významně Světlana. V jejím hlase se nedalo nepostřehnout, že je tu podle jejího názoru momentálně přebytečný. Ona si s Oldřichem z Chlumu pro dnešní večer vystačí.

Panoš Ota vrhl kratinký pohled na svého pána. Oldřich z Chlumu měl nerudně stažené obočí a bylo zřejmé, že v tuhle chvíli nemá na žerty vůbec náladu. Na rozdíl od Světlany se domníval, že jeho panoš tu místo má. Neměl totiž náladu na flirtování. Když se s ní v Praze před několika měsíci loučil, řekli si jasně, že se k sobě nehodí. Nic mezi nimi nezačalo a nic tedy nebude pokračovat. Přesto se obával, s čím Světlana vyrukuje. Pokud šlo o lásku, často nedržel slovo ani rytíř. Co tedy mohl očekávat od urozené dívky?

Ota mohutně zívl. Ve Světlaniných očích se mihl záblesk pobavené spokojenosti. „Spal bych, což o to,“ pokračoval panoš sklesle. „Jenže jsem rytíř a nemohu vás tu nechat samotnou, urozená panno Světlano. Můj pán vás totiž musí opustit. V naší ložnici na něj čeká nějaký muž. Před chvílí, právě když se zavírala brána, přijel. Tvrdí, že musí okamžitě hovořit s panem královským prokurátorem.“

„Na tohle ti neskočím,“ protestovala Světlana. „Jsi lhář, Oto! A pokud hájíš svého pána, jsi dvojnásobný lhář.“

„Pojďte s námi a přesvědčíte se sama,“ pokrčil klidně rameny panoš Ota. „Tedy… pokud se neobáváte, že by se o tom mohl dozvědět papežský legát. Dcera Viléma z Landštejna jde za soumraku do ložnice se dvěma rytíři, hrozná věc. To by nespravilo ani sto otčenášů!“

„Jsi lhář trojnásobný. Myslíš, že ti na tyhle hloupé řeči opravdu skočím?“ rozčilovala se Světlana. Dopila a vstala. Všichni tři zamířili po schodech do horního patra, kde se nacházely ložnice urozených hostů.

„To bylo moc průhledné,“ pokáral svého panoše Oldřich z Chlumu, ale tak, aby je Světlana neslyšela.

„Mám vás s ní raději nechat samotného?“ optal se nevinně panoš Ota.

„Ať tě to ani nenapadne!“

Světlana se zastavila přede dveřmi, za nimiž byla ložnice, kterou přidělili Oldřichovi z Chlumu. Ruku měla položenou na závoře. Podívala se přísně na Otu a opovržlivě řekla: „Měla jsem tě za chytřejšího!“ Pak rázně dveře otevřela.

Na nízké stoličce u okna seděl postarší muž v zaprášeném plášti a v ruce držel poutnickou hůl. Na bradě měl strnisko neholených šedivějících vousů. Vstal a obrátil se na Oldřicha z Chlumu: „Vy jste správce severních Čech? Musím s vámi hned mluvit. Ale je to důvěrné. Jen s vámi!“

Panoš Ota se Světlaně obřadně uklonil a nabídl jí rámě, aby ji doprovodil zpět dolů do sálu. Světlana po něm šlehla pohledem, ale pak jeho ruku přijala. Odváděla ho chodbou a přitom sykla: „Celý večer jsem se nudila, takže teď se mi spát nechce. Za to, cos právě provedl, mě teď budeš bavit ty. Ale jestli se mi to nebude líbit, pomluvím tě tak strašně, že s tebou už žádná slušná panna nepromluví.“

„Zatím si žádná nestěžovala,“ opáčil provokativně panoš Ota. „Ale pokud byste mne opravdu pomluvila, tak já to snad přežiji. Mě stejně slušné panny nezajímají. A ty ostatní vědí, co umím, a tak vám věřit nebudou.“

„Víš, co je divné?“ zasmála se. Nikdy se netrápila kvůli dvorským konvencím a i to snad byl důvod, proč se dosud nevdala. Rodiče ji milovali a matka jí slíbila, že si může ženicha vybrat sama. „Každý panoš se vždy tak trochu podobá svému pánovi. Ty ani v nejmenším. Škoda, že pan Oldřich je pořád tak vážný.“

Vrátili se do hodovní síně a usadili se u krbu. Ota nalil do dvou číší víno a Světlaně připil. Pak začal vysvětlovat: „V tom s vámi nemohou souhlasit. Ve skutečnosti jsem stejně ostýchavý jako můj pán. A v duši i stejně vážný jako on. Ovšem na rozdíl od pana Oldřicha z Chlumu jsem se naučil ten ostych ve společnosti krásných dívek překonávat. Protože ctím povinnost rytíře urozené dívky bavit, jak jste správně poznamenala, panno Světlano. Já vlastně celý život nedělám nic jiného, než že plním tuhle povinnost.“

„V tom případě ti radím, aby sis během naší zbožné poutě od plnění téhle rytířské povinnosti odpočinul. Žádný ostych

nepřekonávej a s členkami mé družiny budeš laškovat stejně zdrženlivě jako tvůj pán se mnou, rozumíš?“

„Jen abych si byl jistý, co tím přesně míníte,“ opáčil panoš Ota s komickou grimasou nevědomosti. „Chcete mi naznačit, že se jim mám vyhýbat? Nu, nejsem konečně proti. Ovšem v tom případě prosím naznačte totéž urozené Zdeně Berkové ze Sloupu. Já se budu vyhýbat vaší zbožné družině a ona nechá na pokoji mě.“

„Takovéhle obchody já neuzavírám,“ zasmála se. „Co sis nadrobil, to si vyjez.“ Bylo zřejmé, že o jejich nočním hříchu ví. Dobrá nálada se jí vrátila. Dopila číši, nechala si ji znovu dolít a pak požádala, aby vyprávěl, co nového se svým pánem v posledních týdnech prožil. Panoš Ota poslechl, ale po očku se občas podíval ke schodišti. Byl zvědavý, co chce ten cizí poutník, jenže Oldřich z Chlumu se už neobjevil.

Posezení se Světlanou bylo příjemné a spát šli až téměř s půlnočním troubením. Oba toho dost vypili, a když se loučili, Světlana ho na dobrou noc přátelsky políbila. Přitom s vážným výrazem dodala, že mu vlastně ještě ani nepoděkovala za záchranu svého života tehdy na jaře, ale že to snad během poutě do Compostely odčiní.

Panoš Ota zamířil do čeledníku a rozmrzele uvažoval, že se to vyvíjí mizerně. Věděl, že jeho pán by ho nikdy nenechal na holičkách, pokud šlo o dívky. Zachránil by ho před cestou k oltáři, snad s jedinou výjimkou. Pokud by jemu teklo do škorní, klidně by nechal Otovi Světlanu na krku.

Přešel přes most a ztichlým předhradím mířil k budově, kde spalo služebnictvo. Pokusil se nakopnout slepici, která se mu ospale připletla do cesty, ale ta s vyčítavým kdákáním uskočila.

VI. KAPITOLA

Ráno nemohl panoš Ota dospat. Důvodem však nebyla zvědavost, kdo byl neznámý, který navštívil jeho pána, ale to, že musel spát v čeledníku. Celou noc se ozývalo chrápání, chrchlání, vrzání, špitáni, chichotání, klení a kroky. Pokud by měl popsat, jak vypadá křesťanský očistec, to ráno by bez váhání tvrdil, že jako čeledník na Landštejně.

Venku si v kamenném korytě opláchl tvář a pak pospíchal nahoru k horní bráně. Svého pána zastihl ještě v jeho komnatě. Ležel a spokojeně spal. Když Ota vstoupil, otevřel oči, protáhl se a divil se, že už je ráno. Spal prý jako zabitý. Pokud měl někdy panoš Ota chuť svého pána uškrtit, bylo to právě teď. Ten den vůbec začal mizerně.

„Proč jsi v noci nepřišel?“ divil se Oldřich z Chlumu a ukázal do rohu, kde stálo nízké lůžko s přikrývkou. „Nechal jsem ho sem pro tebe přinést, ale neobjevil ses.“

„Nechtěl jsem překážet,“ opáčil panoš Ota a rukou si rozpačitě upravoval vlasy.

„Neříkej, že kvůli tomu cizinci. To jako kdyby tu chtěl se mnou přespat? Ještě v noci odjel. Světlana byla příjemnější společnost než já, co?“

„Povídali jsme si v hodovní síni,“ odsekl trochu nerudně panoš Ota. Vůbec se mu nelíbilo, co v očích svého pána zahlédl. Kdyby řekl, že strávil noc se Světlanou, Oldřich z Chlumu by ho nejspíše samým štěstím objal. I když to původně neměl Ota v úmyslu, provokativně dodal: „Nepřišel jsem za vámi, abych nerušil, kdyby se tu chtěla zastavit panna Světlana. Celý večer mluvila jen o vás.“

Oldřich z Chlumu stáhl podezíravě obočí a podíval se na Otu. Pak chápavě přikývl a oznámil, že za tuhle lež mu ukládá jako pokání, že se bude celý den Světlaně věnovat. Pak se usmál a dodal: „Jeden by neřekl, jaké mohou být s jednou paličatou holkou problémy. A to já mám jenom tuhle jednu, zatímco ty celý zástup.

Lituji tě! Ale teď vážně. Za chvíli začne mše a já doufám, že jsi ještě pořád alespoň trochu pomocník královského prokurátora a třeba by tě zajímalo, co se včera večer dělo v mé ložnici.“

„Proto jsem tady…,“ přikývl panoš Ota. Napadla ho sice spousta žertů, jimiž by mohl tohle své prohlášení okořenit, jenže chápal, že na to teď není ta správná chvíle. Otevřel truhlici a pomáhal svému pánovi obléknout se. Přitom zvědavě poslouchal.

„Ten cizinec v zaprášeném plášti a s poutnickou holí v ruce, který tu na mě včera čekal, je urozený člověk. I když na to asi příliš nevypadal,“ začal Oldřich z Chlumu. „Tvrdil, že přichází z Compostely. Je dvořanem kastilského krále Alfonse X. Abys pochopil souvislosti, musíš vědět, že kastilský král je bratrancem našeho Přemysla II. Otakara. Řekl mi, že nese list pro abatyši Anežku. Byl v Praze, ale ona prý už odjela, těsně se minuli. Hovořil však s purkrabím Vilémem z Landštejna. Ten mu poradil, aby si pospíšil sem. Jel prý bez zastávky, jen měnil koně.“

„Jak ale přišel na vás?“

„Jednak můj věhlas pronikl už i do Kastilie,“ oznámil provokativně Oldřich z Chlumu, „a jednak mu to poradil Vilém z Landštejna. Tvrdil prý, že jsem pravá ruka Anežky Přemyslovny a může mi věřit, jako kdyby hovořil s ní. Předal mi tenhle list a ještě dost dlouhé ústní poselství. Škoda, že je ten list zapečetěný…“

„Mohu si ho půjčit?“ optal se panoš Ota. Pak s vážným výrazem dodal: „Mám dojem, můj pane, že tady se pečeť trochu odchlípla. Mohla by odpadnout. Co kdybych to napravil? Opatrně ji odlepím a pak zase přilepím zpět.“

„Jistě, to bude nejlepší,“ souhlasil Oldřich z Chlumu. „Kolik na to potřebuješ času?“

„No, chvíli to potrvá…“

„Tak to necháme až po mši. Anebo třeba na odpoledne, až bude čas.“

„Řeknete mi, můj pane, co vám pověděl ten kastilský rytíř?“

„Lepší bude popovídat si o tom, až opravíš tu pečeť,“ usmál se Oldřich z Chlumu a zamířil ke dveřím své ložnice.

Hradní kaple nebyla nijak rozlehlá. Byla umístěná v patře menší z obou hranolových věží. Na zvýšené tribuně čekalo panstvo a dole pod nimi postávali služebníci a hradní posádka. Byli natěsnáni vedle sebe rameno na rameno, a přesto jich ještě několik muselo zůstat na prahu a do kaple nahlíželo z dřevěné pavlače před vchodem. Pohledy všech byly obrácené k apsidě, v níž stála kamenná mensa oltáře. Mši měl celebrovat sám kardinál Tiberius z Mantovy. Hradní kaplan Wolf od úsvitu pobíhal po hradě a všem zaníceně vykládal, že bohoslužba papežova legáta přináší mnohem více boží milosti než mše obyčejného kněze. A že je dokonce možné, že na jejím konci udělí odpustky hříšníkům. Proto by ji neměl nikdo zmeškat. Hradní kaple nebyla ještě nikdy tak plná. Většina služebnictva si jindy dokázala najít pádný důvod, proč se mši vyhnout, ale dneska ne. Kdyby teď hrad přepadl nepřítel, mohl by si závoru na hradní bráně bez obtíží sám otevřít.

Aby mše byla slavnostní, požádal kaplan Wolf bratra Hyacinta, aby spolu s ním u oltáře asistoval. Ale premonstrát to k jeho překvapení příkře odmítl. Prohlásil, že ještě nepřijal vyšší svěcení a nemá k něčemu takovému právo. Oldřich z Chlumu jejich spor zaslechl a v duchu si byl jistý, že řeholník lže. Na hlavě měl vyholenou tonzuru a tu by neměl, pokud by nebyl vysvěcený.

Zatímco se landštejnský kaplan s výmluvou premonstráta spokojil, kardinál ne. Jemu si bratr Hyacintus lhát nedovolil, a tak nakonec u oltáře stál. Ze všech tří prelátů zpíval nejlépe a při Te Deum jeho sytý hlas úplně zastínil ostatní. Oldřich z Chlumu si pobaveně všiml, že se kardinál Tiberius z Mantovy při premonstrátové zpěvu zachmuřil, a byl si jistý, že si kardinál dodatečně spílá, že řeholníka nutil ke koncelebraci u oltáře.

Po mši kardinál všem požehnal a sdělil, že mu Jeho Svatost papež povolil udělovat odpustky a že je vyhlásí na některé z příštích mší, až se na Landštejn dostaví Její Ctihodnost Anežka Přemyslovna. Když zástup služebných odcházel, na mnoha tvářích bylo znát zklamání.

Na bratra Hyacinta se ještě v kapli sesypalo několik děveček, že by chtěly, aby jim ještě něco zazpíval. Nabízely, že se mu budou po práci věnovat. V očích některých se dalo číst více než jen touha po

zpěvu. Premonstrátský řeholník byl rudý studem a s koktavou nešikovností se snažil z jejich obklíčení vymanit. Nakonec ho zachránila Zdena Berková ze Sloupu, která právě sestupovala s ostatním panstvem po úzkém kamenném schodišti z tribuny dolů. Služebným pánovitě poručila, aby si šly po svých. Řeholník si oddechl, ale ještě než stačil poděkovat, uchopila ho za ruku a pochválila jeho hlas. Rozpaky začal znovu koktat, ale ona si toho nevšímala a nařídila, aby večer zašel do hodovní síně, že si ho s ostatními pannami ráda poslechne. Zmateně se uklonil, přitom klopýtl o práh ve vchodu do kaple a div neupadl.

Světlana, která to vše sledovala, se zvonivě rozesmála. Rychle si ale dala ruku před ústa, protože po ní Petr z Rožmberka zlostně šlehl pohledem a přísně ji upozornil, že je stále ještě ve stánku božím. Náladu si však zkazit nedala. Uchopila Kateřinu z Gutštejna kolem ramen a pobaveněji upozorňovala: „Viděla jsi ho? Rozpaky nevěděl, co dělat. Skoro jako ten tvůj snoubenec…“

„Michal Kekule ze Stradonic není můj snoubenec,“ ohradila se Kateřina okamžitě. Pak si povzdechla a dodala, že třeba někdy bude. Ovšem Michal je podle ní ještě ostýchavější než tenhle řeholník. Ale na rozdíl od něj nemá důvod, protože je rytíř. Panoš Ota stál za nimi a musel s ní v duchu souhlasit. Sehnul hlavu a prošel pod klenutým kamenným portálem ven na pavlač. Bylo stále zamračeno, ale trochu se oteplilo.

Jošt z Landštejna hned před kaplí zastavoval hosty a rozjařeně oznamoval, že právě teď mu lovčí přinesl zprávu, že nedaleko odtud honci vystopovali jelena a teď ho drží mezi sebou v lese. Už nařídil, aby jim štolba osedlal koně, za chvíli mohou vyrazit na hon. Urozená společnost přijala zprávu o chystané kratochvíli s nadšením. Snad nejdychtivější byl kardinál Tiberius z Mantovy. Volal na Jošta, aby mu neujeli, že se musí jen převléknout a pomodlit.

„Já nepojedu,“ omluvil se Oldřich z Chlumu. Hony nemiloval a chtěl si raději prohlédnout hrad. Doma sídlil ve starobylém a nepříliš výstavném dvorci nedaleko Lipé, ale předpokládal, že dříve nebo později bude i v severních Čechách třeba vybudovat pevný královský hrad. Už pro něj vyhlédl kopec na polovině cesty z Lipé do Boleslavi, jemuž lidé říkali Bezděz. Byl podobný homoli a skýtal

rozhled do celého kraje. Proto Oldřicha zajímalo, jak je Landštejn postavený.

„A co ty?“ optala se Světlana panoše Oty. „Pojedeš na hon, nebo zůstaneš se svým pánem?“

Ota se na ni zkoumavě zadíval a rychle uvažoval, co by pro něj bylo lepší a co by zároveň nejlépe vyhovovalo jeho pánovi. Jenže odpověď byla jasná hned. Co naplat, byl jen služebník. Dvorně se Světlany optal, zda by si přála, aby jí dělal na honu doprovod.

„Ocenila bych to,“ odpověděla a mrkla na něj.

„Jen jeď,“ souhlasil až přespříliš ochotně Oldřich z Chlumu. „Tu věc s pečetí zařídíme večer.“

Za chvíli lovecká družina vyrazila. Kromě Oldřicha se lovu účastnili všichni hosté – rytíři, preláti i urozené dívky. Ale sotva opustili předhradí a vjeli do lesa, Světlana zpomalila. Počkala, až k ní dojede Kateřina z Gutštejna, a něco jí rychle vysvětlovala. Panoš Ota se ohlédl, pak přitáhl koni otěže a zastavil. „Co se děje?“ křikl na dívky.

Kateřina pobídla koně a cvalem se hnala k Otovi, ale Světlana otočila a pomalu se vracela do hradu. Ota mlaskl na svého hnědáka, ale to už u něj byla Kateřina. Mírně zrudlá ve tváři mu vysvětlila, že panně Světlaně se udělalo nevolno. Vzkazuje, aby si nedal zkazit zábavu z lovu, a prosí ho, aby dělal společnost jí, Kateřině z Gutštejna.

Ota roztržitě přikývl a ještě jednou se ohlédl přes rameno. Světlana zrovna mizela v zákrutě cesty, kde zpomalila a sledovala, jak to dopadne. Když si ověřila, že panoš Ota bude pokračovat, vztyčila se v sedle, zamávala mu a uličnicky na něj vyplázla jazyk. Pak povolila koni otěže a rychle cválala zpět na Landštejn.

Ota se musel zasmát. Doběhla ho. Ale nijak ho to nemrzelo. Jeho pán mu nemůže nic vyčítat. Pak se zkoumavě zadíval na Kateřinu. Měla dlouhé vlasy černé jako smůla, pravidelný obličej s drobným, mírně tupým nosem a velikýma dětsky naivníma očima. Na rozdíl od štíhlé a pružné Světlany měla na všech správných místech postavu plnější. V tmavých nohavicích a kožené lovecké haleně jí to nesmírně slušelo. Zachytila jeho pohled a okamžitě popohnala koně, jako by se lekla. Panoš Ota ji však snadno dohnal.

Se skromností, kterou nehrála, se ho optala, zda by raději nechtěl dělat společnost panně ze Sloupu. Ota pochopil, že se Zdena Berková o jejich nočním dobrodružství pochlubila snad všem, kdo o to stál.

„Vy jste ale mnohem krásnější," odpověděl bez rozmyšlení. V podobných situacích byly otřepané fráze to nejlepší, co se dalo odpovědět.

„To říkáte každé?"

„Ne, jen těm, které si to zaslouží."

„To já posoudit nemohu. Ale o vás se říká, nic ve zlém, že máte raději dívky, které vám mohou nabídnout víc než jen cudnou společnost. Já nejsem jako Zdena Berková!"

„Mohu se vám k něčemu přiznat?" optal se tajuplně. „Já ve skutečnosti vůbec nejsem takový, jak se povídá. Většina z toho, co se o mně traduje, jsou výmysly. Rytíři se vytahují, kolik nepřátel zabili v bitvách, no a urozené dívky zase přehánějí počet rytířů, kteří se do nich zamilovali. Jsem v kurzu a mezi urozenými pannami je asi prestižní chlubit se, co se mnou měly. Ale přísahám, skoro nic z toho není pravda!"

„Opravdu?" podívala se na něj překvapeně. Byla důvěřivá a neuměla se přetvařovat. Chvíli si ho prohlížela a pak si povzdechla: „To je škoda!" Vzápětí povolila koni otěže a vyrazila vpřed.

Panoš Ota měl co dělat, aby jí stačil. Když předjížděli Zdenu Berkovou, všiml si Ota, že se velice důvěrně baví s Petrem z Rožmberka.

Oldřich z Chlumu právě studoval založení základů velké hranolové věže, když za sebou zaslechl kroky a vzápětí Světlanin hlas. Rozmrzele se otočil a optal se, co tu dělá.

„Nezdáš se být nadšený," zahrozila mu káravě prstem. „Copak jsem ti včera jasně neřekla, že s tebou potřebuji mluvit? Pokud možno důvěrně a mezi čtyřma očima."

„Proto jsi mého panoše vylákala do lesa a tam ho nejspíše nechala napospas lesním démonům a vlkům? Jako v té pohádce," povzdechl si rezignovaně Oldřich z Chlumu.

„Tvého panoše jsem nenechala na pospas vlkům, ale krásným a urozeným pannám.“

„Tím jsi mě tedy ani trochu neuklidnila.“

„Já vím,“ rozesmála se vesele. „Nepůjdeme si někam sednout? Tady je vlhko a zima. A ještě něco. Uklidním tě, aby ses nemusel tvářit jako odsouzenec, když ho vedou na popraviště. To jsem ti tak protivná?“

„Samozřejmě že nejsi,“ odpověděl a pokusil se usmát. „Ale znáš mě. A víš, co si o vztahu nás dvou myslím.“

„Jistě. Já si to myslím také. Navíc jsme se na něčem dohodli. My dva bychom spolu nikdy nemohli žít. Já názor nezměnila. Jsem s tebou ráda, ale to je všechno. Mou ambicí není stát se tvou milenkou, natož manželkou. Takže doufám, že jsme si to podstatné vyjasnili. Ale jinak tě mám pořád ráda.“

„Já tebe svým způsobem také, Světlano. Tak o co jde?“

Došli k paláci a po schodech vystoupili do hodovní síně. Teď byla opuštěná. Krb byl vyhaslý a uvnitř kamenných zdí bylo stejně chladno jako ve sklepení pod hranolovou věží. Světlana zavolala správce a přísně ho vyplísnila, aby hned zapálil oheň a donesl horkou medovinu.

Sotva začala v krbu praskat buková polena, usadila se vedle Oldřicha. Teď se tvářila vážně. „Chtěla jsem s tebou hovořit důvěrně proto, že jde o pouť abatyše Anežky. To ti snad už došlo. V posledním měsíci se totiž stalo několik událostí, o kterých zatím nemáš ani tušení. Nesmírně zneklidnily našeho vznešeného krále, a proto na poslední chvíli nařídil, aby ses poutě účastnil i ty.“

„Tvůj otec mi něco podobného naznačil. Prý na jeho laskavé doporučení.“

Světlana se srdečně rozesmála. Měla hezká a neobyčejně smyslná ústa. „Tohle že ti tvrdil? Vůbec na Pražském hradě nebyl, když se o celé věci jednalo. Král Přemysl se chystal s vojskem na Moravu. Den před odjezdem ho totiž navštívil nový zemský sudí a hned potom si panovník zavolal mě. Budu ti tlumočit, co přesně mi řekl úvodem. ‚Milá Světlano, protože vás má Oldřich z Chlumu rád a vy jste nesmírně chytrá, pověřím vás dva mimořádně důležitým úkolem.‘“

„Zadrž!“ přerušil ji Oldřich z Chlumu a dlaní si soustředěně hrál se svými krátce zastřiženými vousy na bradě. „Přísloví našich moudrých předků radí nevěřit ženám. Mladým a krásným už vůbec ne. Nemohl náš vznešený panovník náhodou prohlásit něco trochu jiného?“

„Copak to neříkám pořád? My dva se k sobě vůbec nehodíme. Tebe bych vedle sebe jako manžela nesnesla. Co se ti zase nelíbí? Myslíš, že náš král neprohlásil, že jsem chytrá?“

„To nejspíše řekl. Řekl i to, že tě mám podle jeho přesvědčení rád. To mu neustále podsunuje tvůj otec. Víš dobře, že se dokonce snažil krále přimět, aby mi nařídil oženit se s tebou. Já si však myslím, že by náš král nikdy neřekl, že důležitým úkolem pověřuje nás dva. Pověřil by jím pouze mne. Tak je to podle zemského zákona.“

„A není to jedno? Tebe bych doma nechtěla ani za všechny peníze světa… Ale jestli mě budeš pořád přerušovat, nedozvíš se nic.“

Oldřich z Chlumu pokorně sklonil hlavu, a protože se v síni objevil sklepník, nechal si nalít horkou medovinu. Pil ji opravdu rád a s rozkoší vnímal její hořkosladkou vůni.

Světlana ho s pobaveným úsměvem pozorovala. Byl jediným mužem, jehož autoritě se byla ochotná podvolit. Ale právě proto by se s ním nedokázala milovat. Byla zvyklá poroučet. Rychle zahnala podobné myšlenky. Teď přece nešlo o ni. Přikývla, také si vzala číši s medovinou, ale počkala, dokud je sklepník neopustí. Teprve pak se znovu dala do vyprávění.

„Náš vznešený král prohlásil, že zítra musí odjet s vojskem, ale přitom má strach o svou tetu. Pokoušel se jí pouť do Compostely rozmluvit, ale odmítla ho poslechnout. Trochu ho uklidnilo, když se dozvěděl, že abatyše Anežka bude putovat pod přímou ochranou papeže. Svatý otec dokonce slíbil, že družinu doprovodí jeho legát.“

„Papež slovo zjevně splnil. Proto sem přijel kardinál Tiberius z Mantovy,“ doplnil ji Oldřich z Chlumu. Každá pouť mohla přinášet nebezpečí. Chápal Přemysla II. Otakara, že se o svou tetu bojí. Soustředěně poslouchal, ale zatím nenašel důvod k obavám. Ovšem pravda byla, že papežův zájem o tuhle pouť byl hodně neobvyklý.

„Až sem by bylo všechno v pořádku a náš panovník by si mne jistě nepovolal," souhlasila Světlana. „Jenže těsně před jeho odjezdem na Moravu se staly dvě podivné události. Celou naši družinu zbožných poutníků měl vést Michal z Cimburka. Byl to zkušený diplomat."

„Znal jsem ho. Byl také skvělý rytíř," přikývl Oldřich z Chlumu. „Slyšel jsem, že před pár dny nešťastnou náhodou zahynul."

„To je pravda. Ale nebyla to nešťastná náhoda. Prý se zřítil z koně. Ranhojič našeho panovníka je však přesvědčený, že ho ještě předtím někdo udeřil do hlavy. Byla to vražda. Mohl to samozřejmě udělat kdokoli a z jakýchkoli důvodů. Třeba to s cestou nesouviselo. Vzápětí král jmenoval nového velitele. Ještě ten večer toho rytíře, jméno není důležité, kdosi zabil. Bylo to kousek od Poříčského brodu. V jeho těle našli pět šípů."

„Takže kdosi vraždil proto, aby se do čela družiny abatyše Anežky dostal jeden konkrétní člověk. Pokud vím, teď jí velí komtur templářského řádu."

„Ano. Ale ještě před ním pověřil náš král tím úkolem Markvarta z Vartemberka. Jenže ten požádal o zproštění téhle povinnosti. Omluvil se, protože se prý jako z udělání zranil v šarvátce s pány z Dubé a musí strávit několik týdnů na lůžku. Tohle je tedy jedna věc, která našeho vznešeného krále zneklidnila. Ta méně vážná."

Oldřich z Chlumu protáhl ústa, aby gestem zdůraznil svůj údiv. Tohle nevěděl. Nechápal, proč mu o tom nikdo neřekl. Hovořil s abatyší Anežkou, komturem Jakubem de Vriese i s proboštem Wilibaldem Odem. Pravda ovšem byla, že s ním všichni tři jednali značně odměřeně. Neřekli mu o ničem důležitém, protože se tak zřejmě dohodli. Možná se ale něčeho báli.

„Pak je tu ta druhá věc," pokračovala Světlana rychle, jako by už chtěla mít tuhle věc za sebou. V povaze měla velkou dávku netrpělivosti a tenhle hovor ji začínal nudit. Pokud by mělo být vyšetřování založené na podobně dlouhých hovorech, klidně ho nechá v rukách Oldřicha z Chlumu. „Náš král obdržel zprávu od jistého preláta, který pro něj pracuje u papežské kurie v Římě. Jeho jméno sice neznám, ale soudím, že to musí být někdo v hierarchii kléru postavený hodně vysoko. Ta zpráva byla stručná. Onen prelát

psal, že se v Římě náhodou dozvěděl o cestě Anežky Přemyslovny a že existují náznaky, podle kterých je možné, že ji na zpáteční cestě zavraždí.“

„Ukázal jí ten list?“ vykřikl zlostně Oldřich z Chlumu. Nic nesnášel tolik jako intriky církevních prelátů. On sám kvůli nim kdysi div nezemřel.

Světlana zavrtěla hlavou, a jako by krále omlouvala, dodala: „Prý by mu Anežka stejně nevěřila. A navíc, ohrozil by tím svého muže v Římě. Tvrdil, že jeho teta je někdy ve věcech víry nesmírně naivní a umí si představit, že Anežka sedne a napíše papežovi list, v němž se ho optá, co je pravdy na tom, že ji chce kdosi zavraždit. Myslím sice, že ji podceňuje, Anežka tak hloupá není, ale to je teď jedno. Právě tahle zpráva ho vedla k tomu, že povolal tebe. Budeš naoko doprovázet mne a ostatní urozené panny, ale ve skutečnosti ručíš králi svou hlavou za život Anežky Přemyslovny. Nedělám si legraci. Tlumočím přesně to, co král prohlásil. Jsou totiž situace, kdy můžeš ženám věřit, navzdory přihlouplým výrokům našich jinak jistě moudrých mužských předků o ženské proradnosti a hlouposti.“

VII. KAPITOLA

Snad jediný, kdo štval jelena se skutečným zaujetím, byl Jošt z Landštejna. Ostatní se lovu zúčastnili spíše proto, aby se trochu provětrali. Pořád to bylo lepší než nudit se na hradě. Ostatně k tomu hony byly. Urozená společnost musela nějak zabít čas.

Panoš Ota jel po boku Kateřiny z Gutštejna a snažil se ji bavit. Líbila se mu, ale hlavní důvod jeho zájmu tkvěl v tom, že jí tak trochu nerozuměl. Na mnohé repliky reagovala jinak, než si myslel, že odpoví. A to ho bavilo.

„Když jsem vám tvrdil, že nejsem takový hříšník, jak se o mně povídá, neznamená to, že jsem ctnostný," vysvětloval s pohledem sklopeným k zemi, jako by se styděl.

„Vaše zpověď mne příliš neuklidnila," odpověděla vážně.

„Tak co chcete vlastně slyšet? Původně jste si myslela, že jsem hříšník, a mračila jste se na mě. Když jsem se snažil obhájit svou ctnost, mračila jste se taky. A když teď tvrdím, že nejsem ani hříšný, ani ctnostný, neuklidnilo vás to. Tak jaký mám podle vás být?"

„A není to jedno? Ale to, co o vás vypráví Zdena Berková ze Sloupu, přece pravda je. Nebo si vymýšlí?"

Než se panoš Ota rozhodl, jak odpovědět, zaslechli hněvivý křik. Popohnali koně a za ohybem cesty narazili na kardinála Tiberia z Mantovy a Petra z Rožmberka. Seděli na koních proti sobě, jako by se chystali ke klání, a v rukách drželi výhružně zvednuté lovecké tesáky.

„Něco takového si nenechám líbit!" hněval se mladý Rožmberk.

„Neodvažujte se protivit stolci svatého Petra!" křičel stejně zlostně papežův legát.

Jakmile zaslechli dusot kopyt, umlkli.

„Ale urození pánové… Jsme přece poutníci. Kráčíme ve stopách Ježíše ukřižovaného pro větší slávu křesťanstva. Tohle se sem jistě nehodí," napomenula je Kateřina z Gutštejna. Panoš Ota ale už tuhle

dívku trochu poznal a byl si jistý, že je nechce usmířit kvůli víře, ale proto, že je útlocitná a nechce, aby se jiní hádali.

Kardinál i mladý Rožmberk ukryli tesáky zpět do pochvy, cosi neurčitě zabručeli a pak každý vyrazil jiným směrem. Na nejbližší mýtině narazili na Zdenu Berkovou ze Sloupu. Byla sama a vypadala pořádně naštvaně.

„Ještě se hádají?“ sykla rozmrzele.

„Už ne,“ usmála se Kateřina. „Netušíš, oč šlo?“

„O mě,“ odpověděla Zdena Berková hrdě. Kateřina chápavě přikývla, ale panoš Ota zachytil na jejích rtech jízlivé pousmání.

Jakmile osaměli, řekla Kateřina z Gutštejna: „Už vám věřím, že mezi vámi nic nebylo.“ I když Ota nic podobného netvrdil, pokrytecky přikývl. Kateřina rozhořčeně pokračovala: „Mladá Berková si myslí, že je neodolatelná a celý svět jí leží u nohou. Taková hloupost! Aby se kvůli ní hádal kardinál! Když mi vykládala, jak jste byli tehdy v noci spolu, já hloupá jí věřila. Ona asi podobné smyšlenky vypráví o každém. Nakonec bude ještě tvrdit, že s ní zhřešil kardinál. Snad si nemyslí, že ji bude kvůli tomu ještě někdo obdivovat? To já se stydět nemusím. Já desatero neporušila a pannou zůstanu až do svatby. Jak se vůbec může někdo chlubit tím, že zhřešil! Chápete to?“

„Můj přítel má štěstí, že si vybral právě vás,“ vyhnul se co nejlaskavěji odpovědi panoš Ota.

Zahleděla se na něj, jako by měla ještě něco na srdci, ale neřekla nic a popohnala svého koně. Na mýtině za hradbou opadaných křovin na ně čekala družina jezdců. Právě se podařilo skolit štvaného jelena.

Panoš Ota se definitivně rozhodl, že s Kateřinou z Gutštejna ztratil už dost času. Chvíli ho její naivita bavila, ale bylo to pořád stejné. Zpočátku ho sice několikrát překvapila, ale od chvíle, kdy potkali Zdenu Berkovou ze Sloupu, mluvila jen o morálce.

Jel za ní a spíše z nudy sledoval siluetu její postavy v sedle. Uvědomil si, že se mu ten pohled celkem líbí. Proto rychle revidoval své předsevzetí a řekl si, že s ní přece jen občas ztratí slovo. Kdyby si měl vybrat, řekl by, že Kateřina je mnohem hezčí než Světlana

nebo Zdena. Tenhle poznatek ho po krátkém uvažování celkem potěšil.

Na zbožné pouti byl ovšem každý hřích stokrát těžší než doma. Bylo naprosto nemyslitelné, aby si poutník začal cokoli s nějakou ženou. I Ota slíbil, že se bude chovat ctnostně, a jak to vypadalo, nebude problém slib dodržet. Po boku Kateřiny z Gutštejna bude mít možná hříšné myšlenky, ale nic víc. Jejímu předsevzetí uchránit své panenství pro budoucího manžela věřil. O Zdeně Berkové ze Sloupu si udělal hodně nelichotivý názor už dříve. Tím spíše měl důvod vyhýbat se jí. Zato Světlany se tak trochu bál, protože jí nebylo nic svaté. Včera se k němu chovala velice mile a i jemu s ní bylo hezky. Pokud by si Světlana usmyslela, že chce jeho pozornost a dvoření, nestarala by se, zda jsou na zbožné pouti. A to nesměl Ota připustit. Chtěl být ctnostným poutníkem a umínil si, že svému pánovi ostudu neudělá.

Odpoledne dorazila na Landštejn Anežka Přemyslovna se svým doprovodem. Nebyl však nijak početný. Kromě vyšehradského probošta Wilibalda Oda a jeho bibliotékáře Emmerama z Greifsfeldu ji doprovázel jen řeholník minoritského řádu Řehoř a rytíř Přech z Michalovic, který velel oddílu vojáků. Komtur templářského řádu Jakub de Vriese chyběl.

Protože se urozená společnost vedená mladým Joštem z honu dosud nevrátila, ujala se povinností hostitele Světlana. „Omlouváme se vám, ctihodná starší sestro, netušili jsme, že přijedete tak brzy. Dostali jsme vzkaz, že dorazíte až koncem týdne.“

„To jsem měla původně v úmyslu,“ odpověděla Anežka Přemyslovna. „Ale nakonec jsme z Prahy odjeli o něco dříve. Ukaž mi mou komnatu, děvenko, jsem unavená. Chci si do večerní mše trochu odpočinout… Už dorazil papežův legát? Potřebuji s ním mluvit.“

„Je tu. Ale odjel s ostatními na hon.“

Anežka Přemyslovna mlčky přikývla a zamířila do paláce. Světlana ji odvedla do nejlepší komnaty, kterou jinak obýval její otec. Protože však musel kvůli svému úřadu purkrabího trávit většinu roku na Pražském hradě, používala se jen zřídka.

Rytíře Přecha z Michalovic znal Oldřich z Chlumu dobře, protože jeho hrad ležel blízko královského dvorce, odkud spravoval jménem krále severní Čechy. Byli zhruba stejně staří, a když byl Oldřich mladší a pravidelně se zúčastňoval rytířských turnajů, Přecha několikrát v klání dřevcem porazil. Přátelsky se pozdravili a zamířili spolu do předhradí, kde byl celkem slušný šenk. Chodívali tam sice jen služebníci a hradní posádka, ale pivo tu čepovali dobré a v peci se topilo, takže uvnitř bylo v chladném podzimnímu dnu příjemně.

„Stalo se něco v Praze?“ optal se bez dlouhého úvodu Oldřich z Chlumu. „Všiml jsem si, že abatyše Anežka je nějak zaražená. Ani se neusmála. Nevěřím, že to je pouze únavou z cesty. Proč odjela z Prahy dříve, než plánovala?“

„Možná to nějak souvisí se smrtí komtura templářů…“

„Cože? Jakub de Vriese je mrtvý?“

„Někdo ho zavraždil. Tělo našli před městskými hradbami. Měl v sobě pár šípů a pak mu ještě vrah rozpoltil hlavu sekerou. Skoro by ho prý nepoznali, kdyby na sobě neměl řádový oděv. Ohavný mord. Vrah ho samozřejmě také okradl.“

„Ještě jsem se nesetkal s případem, aby lupič svou oběť zastřelil lukem. Tihle lotři nemívají vojenský výcvik a netrefí se ani na pět kroků. Viděl jsi jeho tělo? Kam ho vrah zasáhl? A dokázal bys podle hloubky rány v těle odhadnout, z jaké dálky vrah střílel?“ vyptával se Oldřich z Chlumu.

Okamžitě si samozřejmě vzpomněl na to, co mu před obědem vyprávěla Světlana. Tohle byl už třetí zavražděný muž, který měl při zbožné pouti vést družinu abatyše Anežky. Pokud se Oldřichovi z Chlumu předtím mihlo hlavou, že za smrtí těch prvních dvou mohl stát právě Jakub de Vriese, aby se z neznámého důvodu ujal velení jménem templářů on, tahle hypotéza teď padla.

„Já nejsem vyšetřovatel jako ty. V tom ti nepomohu, příteli,“ zavrtěl odmítavě hlavou Přech z Michalovic. „Tělo komtura si templáři odvezli hned, jak ho našli. Já ho neviděl. Proč bych ho měl prohlížet? S Anežkou Přemyslovnou jsem původně cestovat neměl, a tak mne nic z toho nezajímalo. Teprve po vraždě mne osobně požádala, abych se ujal velení vojenského oddílu. Ještě týž den jsme odjeli. To bylo v neděli odpoledne. Nechtěla počkat ani na pondělní

slavnostní mši. To víš, že mi to bylo divné. Jenže mám velet vojákům a ona sama mi víc neřekla. No a preláti, co jsou s ní, ti se na mě dívají pěkně svrchu. Vůbec se s nimi nebavím. Mě ty jejich řeči stejně nezajímají.“

„Ale stejně jsi mohl zaslechnout něco, co by mi pomohlo,“ přemlouval ho Oldřich z Chlumu. „Co třeba vojáci z tvého oddílu? Neříkej, že o té vraždě nemluvili!“

„Ale to ano,“ přikývl Přech z Michalovic a křikl na sádelnatou šenkýřku, aby mu donesla kus uzeného a pár placek. „Kleli jako pohani. Abatyše Anežka jim dokonce uložila za trest pokání. Byli naštvaní stejně jako já. Na pouť totiž měli jet původně templáři se svým komturem a pár jezdců z družiny nejvyššího hofmistra. Hned po komturově vraždě purkrabí Vilém z Landštejna rozhodl, že Anežku Přemyslovnu bude doprovázet jiný vojenský oddíl. Myslím, že právě on poradil ctihodné abatyši, aby se v Praze zbytečně nezdržovala a odjela hned.“

„Takže nikdo z tvých mužů nic neví…,“ povzdechl si rozmrzele. Šenkýřka položila na stůl kus uzené kýty i před Oldřicha z Chlumu, ale odmítl. Řekl svému příteli, že před chvílí jedl a nemá hlad. Vstal a omluvil se, že se musí vrátit nahoru na hrad.

„Ty si nedáš ani chvíli pokoj. Jak jsem řekl, mě žvanění prelátů nezajímá. Ale jednu myšlenku si z kázání pamatuji. Pomni, člověče, že všeliké kvaltování toliko pro hovada dobré jest,“ upozornil ho trochu rozmrzele rytíř Přech a dal se do jídla.

Oldřich z Chlumu pospíchal k horní bráně a přemýšlel, jak se má zachovat. Za život Anežky Přemyslovny ručil svojí hlavou. Vojenskému oddílu velel jeho přítel, to bylo dobré. Jenže o vlastní pouti rozhodovala abatyše spolu s preláty. Nikdo z nich ho nebral vážně. Nepatřil k nim a jeho účast si Přemysl II. Otakar zřejmě prosadil i přes odpor své tety. Nemohl tedy očekávat, že se s ním budou ostatní radit. Pokud se abatyši Anežce něco nelíbilo, jednala velice povýšeně. Byla ostatně Přemyslovna, to nedokázal změnit ani její řádový hábit. Závěr byl tedy jednoduchý. Jediný, kdo mu snad poví víc, byl vyšehradský bibliotékář Emmeram z Greifsfeldu.

Hubeného knihovníka našel na hradbách. Seděl na dřevěném zábradlí spolu s landštejnským kaplanem. Byl odtud nádherný výhled

na zákruty řeky a lesnaté kopce, po jejichž hřebenech vedla hranice s rakouskými zeměmi. Kaplan měl zvednutou ruku, jíž ukazoval do kraje a popisoval okolí.

„Mohu se přidat?“ optal se Oldřich z Chlumu.

„Vlastně na vás čekáme. Já samozřejmě vím, že i když jste dobrý křesťan, neputujete s námi jen kvůli své víře. Jste především vyšetřovatel. Tohle by vás tedy mělo zajímat. Bratře, povězte to ještě jednou,“ řekl vyšehradský bibliotékář a obrátil se na kaplana.

Ten se ale začal vymlouvat, že neví nic jistého a nerad by zhřešil pomluvou bližního svého. Ale Emmeram z Greifsfeldu ho autoritativně zarazil: „Bratře kaplane, já tvému váhání rozumím. Slíbil jsem, že nikomu neprozradím, co jsi mi svěřil. Abych tenhle slib splnil, prosím tě, opakuj to panu královskému prokurátorovi sám. Věř mi, on si to nechá pro sebe. Máš povinnost chránit křesťanskou víru vždy a všude, je to tak?“

Landštejnský kaplan si povzdechl a pokřižoval se. Chvíli se nejistě rozhlížel, jako by uvažoval. Nakonec se rozhodl a trochu váhavě začal: „Tak dobře! Je tu cosi, co mne znepokojuje. Vlastně jsou ty věci dvě. Bratr Hyacintus, ten premonstrátský řeholník, kterého jste sem přivedl, urozený pane, není dobrý křesťan.“

„Proč myslíš? Že nechtěl ráno sloužit mši?“ optal se Oldřich z Chlumu, aby kaplana povzbudil. Věděl totiž, že tohle ten důvod není.

„Částečně… On se hlavně chtěl vyhnout papežskému legátovi. Všiml jsem si, jak se na něj u oltáře díval. Já myslím, že ho nenávidí.“

„Já se s Jeho Eminencí včera večer přece také nepohodl,“ upozornil Oldřich z Chlumu. „Slyšel jsi naši hádku o inkvizici. Ale to přece nic neznamená.“

„Neshodnout se je věc jedna, ale někoho k smrti nenávidět, to je něco jiného. Tady nejde o rozdílné názory. Bratru Hyacintoví jde o něco úplně jiného. Je to osobní. A není to jen můj dojem. Zaslechl jsem… zdráhám se o tom mluvit. Bratr Hyacintus se modlil, aby si Bůh k sobě papežova legáta povolal co nejdříve a soudil ho.“

Oldřich z Chlumu přikývl. Tušil, o co v tomhle případě jde. Bratr Hyacintus pocházel z jižní Francie a od opata věděl, že jeho rodiče upálila církev jako kacíře. Papežský legát byl v mládí nejspíše

inkvizitorem, když ji tak horlivě obhajoval, a pronásledoval tedy valdenské kacíře v jižní Franci. Kdysi se zřejmě jejich cesty už jednou zkřížily. Hyacintus byl ještě dítě, proto ho papežův legát nepoznal, ale premonstrátský řeholník si tu tvář mohl pamatovat. Oldřich z Chlumu si však uvědomil ještě jednu podstatnou drobnost. Landštejnský kaplan neustále mluvil o kardinálovi jen jako o legátovi. Ani jednou ho nenazval jinak. Ani jménem, ani jeho titulem, který označoval jeho vysoké postavení v církevní hierarchii. Okamžitě mu došlo, že v tom se nejspíše ukrývá ta druhá věc, která kaplana znepokojuje. Aby ho povzbudil, přímo se zeptal: „A co divného je na papežském legátovi?“

„Tak i vy…,“ vyhrkl udiveně landštejnský kaplan. Bylo ale zřejmé, že se trochu uklidnil. Pak začal vysvětlovat, že kdysi byl s urozeným pánem Vilémem z Landštejna v Římě. Jako poslové abatyše Anežky tam vezli list Svatému otci. Tehdy zahlédl kardinála Tiberia z Mantovy. I když je to už několik let, nemohl se kardinál tak změnit. Kaplan Wolf by přísahal, že muž, který je na hradě, Tiberius z Mantovy není. Pokrčil rameny, jako by se omlouval, a pak je rychle opustil.

Než se stačil Oldřich z Chlumu vyšehradského knihovníka Emmerama optat na jeho názor na celou podivnou záležitost, ozval se od brány hluk. Na nádvoří vjela lovecká družina vedená Joštem z Landštejna. Za nimi kráčel lovčí se dvěma honci, kteří nesli na ramenou tyč. Na ní byl hlavou dolů uvázaný nádherný dvanácterák.

Anežka Přemyslovna ze své komnaty odpoledne vůbec nevyšla. Nechala si donést i večeři a k sobě na poradu pozvala jen Wilibalda Oda a minoritu Řehoře. Přijmout Oldřicha z Chlumu odmítla. To se mu ovšem výtečně hodilo. Měl pro ni zapečetěný list od kastilského krále a takhle si ho mohl s klidným svědomím nechat přes noc.

Oldřich z Chlumu pokračoval diskrétně v pátrání i navečer. Od vyšehradského knihovníka se ovšem o smrti komtura templářského řádu nedozvěděl nic. Uvažoval, zda se má svěřit Světlaně s podezřením, že papežský legát možná není tím, za koho se vydává, jenže pak si to rozmyslel. Jednak nepřijal její představu, že budou pátrat společně, a jednak šlo o nesmírně ožehavou záležitost. Ten

muž nemusel být sice kardinálem, ale papež ho poslat mohl. Jeho pověření potvrzovala i papežova bula, kterou měl při sobě.

Mohl se sice listiny zmocnit krádeží, mohl dokonce kardinála zabít a ukrást mu nejen papežovu bulu, ale i oděv a další věci, jenže to se zdálo na první pohled velice nepravděpodobné. Proč by to dělal? A pokud by skutečného kardinála okradl, proč by hrál tohle podivné divadlo? Podle vystupování šlo skutečně o vysokého preláta. Latinsky hovořil dokonale, mši celebroval bez jediné chybičky, a jak potvrdil Jošt z Landštejna, který papežova legáta hostil několik dnů a mnohokrát spolu diskutovali, měl hluboké znalosti nejen z teologie, ale i z jiných věd. Pravda byla nejspíše taková, že se na základě papežova souhlasu ukrýval pod jménem ctihodného kardinála Tiberia z Mantovy jiný významný člen římské kurie. To bylo sice více než zvláštní, ale dokud si o tom Oldřich z Chlumu nepromluví s abatyší Anežkou, bylo by ukvapené říci o tom někomu jinému.

Urozené společnosti Oldřich z Chlumu oznámil, že je unavený a že půjde brzy spát. Otovi přede všemi nařídil, aby se přestěhoval se svými věcmi i se slamníkem do jeho jizby. K tomu na vysvětlenou dodal, že na hradě pobývá hned několik krásných dívek, všechny jsou urozené a jako panny jistě nezkušené, nevinné a čisté. Proto bude jistější, když bude mít Otu pod dohledem.

„To vám tedy pěkně děkuji," durdil se naoko panoš Ota, když zmizeli v Oldřichově ložnici. „Víte, co tím způsobíte? Že o mne bude mezi příslušnicemi něžného pohlaví ještě větší zájem než dosud! Co se divíte? Víte, nic ve zlém, můj pane, ale ve věcech lásky jste tak trochu jako panna. Jste nevinný a čistý. Na rozdíl od urozených dívek, protože ty většinou už panny nejsou. No nic, já se s tím nějak vypořádám. Obrním se pevnou vírou a budu je zarputile odhánět, seč mi budou síly stačit!"

„Já ti chtěl pomoci a ty se na mě zlobíš," bránil se Oldřich z Chlumu. „Představ si, že o nás někdy napíše nějaký kronikář. Rytíř Oldřich, jemuž sloužil nejúspěšnější svůdce urozených panen v Českém království… nebo tak něco. To ovšem za předpokladu, že tu kroniku nebude psát prelát. Ten by tě asi označil jinak. Taky proto, že ti prý nevadí páchat i jiné hříchy." Když tohle vykládal, podal

Otovi zapečetěnou listinu, a jako by se omlouval, významně na ni ukázal.

„Dám se do toho," přikývl panoš Ota věcně. Krátce nahřál okolí pečetě nad plamenem svíčky, ale tak, aby nepoškodil pergamen. Potom dýkou voskovou pečeť nesmírně opatrně a pečlivě oddělil od listiny. „Tak, a je to," oddechl si, když byl hotov. Pečeť odložil stranou a pergamen podal svému pánovi.

„Sedni si blíž ke mně, přečtu ho. Doufám jen, že není psaný hispánsky… Ale pak by mu abatyše Anežka taky nerozuměla," šeptal Oldřich z Chlumu. Rozložil list a spokojeně se usmál. Byl psaný latinsky.

„Má ctihodná a milovaná… a tak dále. To není zajímavé… Pozdravy i mému královskému bratranci… to taky není nic k věci… Bůh mi pomohl dobýt Cádiz… Pro Boha, proč ten list vůbec poslal? Tady je to, až úplně na konci. Tohle nás zajímá. Poslouchej, Oto! Mé srdce se raduje, že chcete navštívit Compostelu. Vaše ctihodná družka Klára z Assisi ji navštívila rovněž. Je to již dobrých čtyřicet let. To byla ještě děvčátko. Tehdy ji doprovázel její učitel František, známý dnes celému křesťanskému světu jako svatý František z Assisi. Kéž následujete její stopy. Jak se nám podařilo zjistit, pobývala v nedaleké vesnici Bertamiráns. I já vám ji mohu doporučit, neboť panna Klára zde strávila několik měsíců. Váš vždy… a tak dále. Co ty na to?"

„Cosi mne napadlo, jenže to je asi tím, že jsem jen hříšný panoš a ona byla světice. Ovšem doprovázel ji muž. I když také světec."

„Tahle poznámka není moc příhodná," souhlasil upjatě Oldřich z Chlumu. „Ti dva spolu žili jako bratr a sestra. Řehole menších bratří dle řádu svatého Františka byla na svém prvopočátku společenstvím mužů i žen. Večery a někdy i celé noci trávili společně meditací o utrpení Ježíše Krista. Podle původní Regula vitae z roku 1216 měly být sestry odkázány jen na to, co pro ně vyžebrají jejich spolubratři. Bylo to duchovní společenství pokorných a chudých. Ale už za tři roky vydal papež novou reguli nazvanou Formula vitae, podle které se oddělila větev ženská a mužská. Teprve pak se začala formovat podle benediktinského vzoru idea klauzury, tedy izolace sester oddělených od světa mužů."

„Historicky určitě zajímavé," souhlasil panoš Ota. „Ovšem logicky to potvrzuje mé neuctivé a hříšné poznámky. Proč by je musel papež oddělovat nějakou regulí, kdyby žili tak čistě, jak říkáte? Ne, nevymluvíte mi, že i světice může hřešit. Zvláště pokud by se zamilovala do světce. To by snad ani nebyl hřích…"

„Papežův legát by s tebou souhlasil, ale současně by tě upozornil, že je ovšem veliký rozdíl mezi čistou láskou dvou srdcí, horujících pro Krista ukřižovaného, a chlípnou rozkoší mrzkých panošů a necudných dcer, které zapomněly, že jsou z rodu urozených křesťanů. Pro tohle ale tady nejsme."

„Pokud si pamatuji, posel kastilského krále tvrdil ještě něco v tom smyslu, že má i důvěrné ústní poselství. Co vám řekl, můj pane?"

Oldřich z Chlumu se zaklonil, opřel se v křesle a dlaní si uhlazoval vousy na bradě. Přemýšlel, jaká volit slova. Dosud o tom, co mu posel prozradil, uvažoval v úplně jiném světle, protože neznal obsah listu.

„Řekl jen pár slov," řekl nakonec opatrně. „Ta mohla znamenat cokoli. Anežce Přemyslovně mám vyřídit, že papež o Klářině návštěvě Compostely neví. Dále mám vyřídit, že v Bertamiráns nežije nikdo, kdo by si na její návštěvu pamatoval. A nejpodivnější je vzkaz poslední. V Compostele schraňují mezi jinými poklady i tlustou voskovici, kterou chrámu darovala společně se svatým Františkem. Je na ní nápis, ale posel kastilského krále vysvětloval, že ani jeho pán netuší, co to může znamenat. Ten text zní: Odkaz apoštola svatého Jakuba."

„Možná bude abatyše Anežka vědět, co to znamená."

„Možná. Ale nám to určitě neřekne. Jenže se obávám, že to bude od ní trochu krátkozraké, protože určitě není sama, kdo tomu může porozumět. Pár lidí už zemřelo a nebezpečí hrozí nejspíše i jí, milý Oto. V tuhle chvíli s tím nemůžeme dělat vůbec nic."

Chvíli ještě diskutovali o všem, co zatím zjistili, ale bylo toho žalostně málo a nedávalo to žádný smysl. Nebyli proto schopni stanovit žádné hypotézy ani určit směr pátrání.

„Necháme to osudu," povzdechl si rozmrzele Oldřich z Chlumu. „Třeba se stane něco, co nám naznačí, kudy dál."

Měl pravdu. Stalo se to ještě téže noci. Ráno našli papežova legáta zavražděného v jeho ložnici.

VIII. KAPITOLA

Legátovo tělo nalezl landštejnský kaplan Wolf. Ráno, když se v hradní kapli shromáždili lidé k bohoslužbě a kardinál se stále neukazoval, běžel za ním do ložnice připomenout mu, že už je ráno. Tělo papežova legáta leželo na podlaze v kaluži zaschlé krve. Ten, kdo ho zabil, řádil jako zbavený smyslů. V těle mrtvého bylo několik desítek bodných ran. Truhlice byla otevřená a po zemi byly rozházené kardinálovy oděvy.

Když se kaplan vrátil s tou hroznou zprávou do hradní kaple, Anežka Přemyslovna vykřikla a zdálo se, že omdlí. Jošt z Landštejna zbledl, ale okamžitě seběhl dolů z tribuny, kde na mši čekala urozená společnost, a tělem zatarasil východ z kaple. Nařídil, že ji nikdo neopustí, dokud to nedovolí.

„Na to nemáte právo," začal se okamžitě rozčilovat vyšehradský probošt Wilibald Odo.

„Ale mám," překřikl ho mladý Jošt. „Na našem hradě byl zavražděn papežův legát. Pokud se nenajde rychle vrah, může Svatý otec uvalit na celé naše panství interdikt. V takovém případě jistě chápete, pane probošte, že mám právo udělat cokoli, co může téhle hrozbě zabránit. Úplně cokoli!"

Ale jeho prohlášení ostatní neuklidnilo. K proboštovi se přidal Petr z Rožmberka a také Zdena Berková ze Sloupu.

„Já nařizuji, abyste ho poslechli!" ozval se najednou břitký hlas abatyše Anežky. „Je to má pouť. Pane z Landštejna, vezměte si k ruce pana Oldřicha z Chlumu. Pověřuji prokurátora mého synovce krále Přemysla II. Otakara, aby se ujal vyšetřování."

Oldřich z Chlumu stál na tribuně tři kroky od ní. Tohle nečekal. Až dosud se tvářila, jako by vůbec neexistoval. Překvapeně se na ni podíval. Kolem očí měla vrásky a koutky úst se jí chvěly. I když se snažila chovat jako panovnice, před Oldřichem stála zlomená žena na pokraji zhroucení. Uklonil se, a aby ji uklidnil, pevně jí slíbil, že

udělá vše, co je v jeho silách, aby vrah neunikl potrestání. Nezdálo se, že by ji tohle prohlášení uklidnilo. Měl dokonce pocit, že v jejích očích zahlédl záblesk strachu.

Sotva opustili kapli, Jošt z Landštejna se přestal rozčilovat. „Doufám, že se ten hrozný zločin rychle vysvětlí. Já naštěstí vím, kdo je vrah."

„Vy jste ho viděl?"

„To ne… ale vím, proč je legát mrtvý. Včera jste přece hovořil s naším kaplanem. Ten důvod tedy rovněž znáte. Pomsta. Copak se bratr Hyacintus nemodlil, aby kardinál zemřel?"

„Kdyby ho chtěl zabít, nebude se modlit. Udělá to. Ale náš premonstrát odplatu zjevně svěřoval do božích rukou. To přece nemá logiku! Křesťan se modlí proto, aby Bůh pomohl s něčím, co on sám nedokáže."

„Křesťan možná… Ale Hyacintus býval kacířem. Věděl jste to?"

„Jak jste se to dozvěděl, pane Jošte?"

„To snad není důležité… Prostě to vím."

Když došli do komnaty, kde leželo tělo zavražděného, Jošt z Landštejna triumfoval. „Všimněte si, pane královský prokurátore, jak tu vrah řádil. Těch bodných ran, co má mrtvý v těle. Bratr Hyacintus musel být šílený nenávistí. Zabil, ale to mu nestačilo. Jako zbavený smyslů bodal a bodal."

Oldřich z Chlumu se sklonil k tělu papežova legáta a pečlivě ho studoval. Mrtvý ležel obličejem k zemi. Obrátil ho na záda a spokojeně přikývl.

„Podívejte se, pane Jošte. Má bodné rány po celém těle. Vpředu i vzadu."

„Vždyť to říkám, řádil jako šílenec."

„Představte si, že tu řádí šílenec. Bodá a bodá. Jenže pak si klidně tělo otočí na záda a bodá dál… Nezdá se vám to divné? Ten, kdo legáta zavraždil, ho sice bodl mnohokrát, ale všude, rozumíte? Chtěl, aby to vypadalo, že vrah zavražděného nenáviděl. Ovšem přitom vrah jednal s chladnou rozvahou. Ty rány mají podle mne zakrýt pravý důvod jeho zločinu. Nešlo tu ani o nenávist, ani o pomstu."

„Ne? A kdo to podle vás udělal?“

„To samozřejmě zjistíme. Musíme všechny vyslechnout. Vidíte ty věci rozházené po podlaze? Ani to mi příliš nesedí k vraždě z nenávisti. Vrah tu něco hledal. A možná si i něco odnesl.“

„Mám nápad. Pojďte,“ řekl Jošt z Landštejna a zamířil ven z paláce. Odvedl Oldřicha z Chlumu do čeledníku a starého služebníka, který tu dožíval své pozemské dny, se optal, které místo patří tomu mladému řeholníkovi. Stařec jim ukázal do rohu, kde stála dřevěná pryčna a pod ní ležel na zemi kožený vak.

Jošt z Landštejna se k němu okamžitě hrnul. Vytáhl ho a rozvázal. Hned navrchu ležel kožený váček se stříbrňáky. Na váčku byl vyražený erb papežské kurie.

„A co mi povíte teď?“ optal se Jošt z Landštejna a váček vytáhl ven.

„Že to narafičil někdo, kdo nemá moc fantazie. Takovéhle stopě může uvěřit jen hlupák!“ zlobil se Oldřich z Chlumu. Ale Jošt z Landštejna se s ním nemínil dál dohadovat. Bez odpovědi opustil čeledník a rychle se vracel do kaple. Oldřich z Chlumu kráčel neochotně za ním. Jošt zatím rozvíjel svůj plán: „Ještě štěstí, že v tom má prsty ten premonstrát. Můj rod nemůže nikdo obvinit, tohle si bude muset vyřešit církev sama. Pražský biskup chtěl mít imunitu, až si ji nakonec vybojoval. Skvělé na tom je, že teď musí bratra Hyacinta soudit on a bude se zpovídat papežovi. On, nikoli náš rod nebo vy. Pravomoc vašeho úřadu se na preláty nevztahuje. Nechám bratra Hyacinta dopravit do Prahy k diecéznímu soudu. A budeme mít klid.“

„Pokud vím, když jsme odjížděli z Milevska, měl s sebou zásoby. A od opata dostal na pouť peníze. Víc, než je v tomhle váčku. Jaký by měl důvod zabíjet kvůli pár stříbrňákům? A kde jsou ostatní?“

„Jaké ostatní?“ opáčil mrzutě Jošt z Landštejna a konečně se zastavil.

„Myslíte, že papežův legát měl s sebou jen jeden poloprázdný váček? Pokud chtěl bratr Hyacintus loupit, kam ukryl ty ostatní? A pokud chtěl loupit, proč podle vás bodal do těla toho zavražděného jako šílenec? Co podle vás vlastně chtěl? Pomstít se, anebo krást?“

„To ať si zjistí diecézní soud," zabručel naštvaně Jošt z Landštejna. Oldřich z Chlumu se mu upřeně zadíval do očí. Mladý rytíř pohled krátce opětoval, ale nevydržel to dlouho a očima uhnul. Pevně stiskl rty, otočil se a rychle pokračoval k horní bráně. Ale ušel jen dva kroky. Znovu se zastavil a počkal, až k němu Oldřich dojde.

„Tak dobře! Já nejsem tak hloupý, jak si možná myslíte," prohlásil rozmrzele. „I mně došly všechny nesrovnalosti, o kterých hovoříte. Na našem hradě zabili významného člena papežské kurie. Papež toho bude chtít využít. Umíte si představit, jak vysokou pokutu bude po mém otci chtít? Může to zničit celý náš rod… Zachránilo by nás jediné. Aby vrahem byl příslušník církve, rozumíte?"

„Ani tak ale nemáte právo obvinit bratra Hyacinta," oponoval nesmlouvavě Oldřich z Chlumu.

„A proč ne? Ať si s tím poradí pražský biskup. Možná nakonec dospěje stejně jako vy k názoru, že ten premonstrát je nevinný. Ale našemu rodu se nebude moci nic vyčítat!"

„To máte o mně tak špatné mínění, že si myslíte, že bych mohl s něčím takovým souhlasit?" nakvašeně odsekl Oldřich z Chlumu. „Slibuji, že vše řádně vyšetřím a skutečného vraha najdu."

„Kdy?"

„Jak jen to bude možné!"

„Zítra chce Anežka Přemyslovna vyrazit na cestu. Pokud do té doby nenajdete skutečného vraha, obviním bratra Hyacinta," prohlásil chladně Jošt z Landštejna a křikl na strážného u brány, aby zatím nikoho bez jeho výslovného souhlasu nepouštěl z hradu ven.

„To je tedy vzkaz, který ústně tlumočil posel kastilského krále Alfonse X.," řekl Oldřich z Chlumu, když abatyši Anežce vše zopakoval a předal jí zapečetěný list.

„Proč jsi mi ho nepředal už včera?" rozzlobila se.

„Žádal jsem vás přece o slyšení, ale odmítla jste mne. A nemohl jsem před ostatními rozhlašovat, o co jde," bránil se uctivě.

Anežka Přemyslovna přikývla, pak si prohlédla pečeť a rozlomila ji. Rozložila pergamen a rychle ho přečetla. Oldřich z Chlumu si všiml, že se jí trochu chvějí ruce. Byla nervózní.

„Mohu se vás na něco optat? Proč jste mne pověřila vyšetřováním té vraždy?“ nadhodil uctivě, když dočetla. Anežka Přemyslovna ho přijala ve své komnatě hned, jak s ostatními opustila hradní kapli. Seděla v křesle u okna, měla sepjaté ruce a přivřené oči, jako by se modlila. Složený pergamenový list si položila na klín.

„Protože tě můj synovec považuje za nejlepšího vyšetřovatele, jakého kdy České království mělo. A protože i já si tě velice vážím. Vím, že jsi čestný rytíř.“

„Vznešená abatyše… vlastně starší sestro… odpusťte, neřekl jsem to oslovení schválně,“ omlouval se trochu provinile Oldřich z Chlumu. Potřeboval získat čas, protože to, co právě Anežka prohlásila, nedávalo v kontextu událostí posledních dnů žádný smysl. Nakonec se rozhodl, že s ní bude jednat otevřeně.

„Vaše chvála mne nesmírně těší, ale až dosud jste se mnou jednala velice přezíravě. Nabyl jsem dojmu, že nechcete, abych se vaší zbožné poutě vůbec zúčastnil.“

Trochu trpce se usmála. „Ani nejlepší vyšetřovatel nemůže vědět všechno. A někdy by ani všechno vědět neměl. Těsně před svou smrtí trval komtur Jakub de Vriese na tom, abys s námi do Compostely nejel. Ostře jsem se ohradila a řekla mu, že na tvé účasti trvám. Nepřijala jsem tě k slyšení proto, že bych tě přezírala, jak vy muži rádi naříkáte, ale proto, abych tě chránila.“

„Rozuměl bych tomu, ovšem jen za předpokladu, že by něco hrozilo. Mně a možná i vám. Prozradíte mi, čeho se obáváte?“

Anežka Přemyslovna zvedla sepjaté ruce a přiložila si je ke rtům, jako by se pokorně modlila. Chvíli přemýšlela a pak přikývla. „Měl bys opravdu vědět víc. Že mé chvatné rozhodnutí odjet na zbožnou pouť vyvolalo alespoň u chytrých lidí dohady, je zřejmé. Nebyl to ale můj rozmar. V polovině srpna loňského roku zemřela v Assisi má učitelka a nejmilejší družka Klára. Těsně před svou smrtí mi napsala list. Požádala mne, abych vykonala neprodleně pouť do Compostely. Je mou křesťanskou povinností splnit poslední přání umírající. Jenže jakýmsi řízením osudu posla kdosi přepadl a já ten list obdržela až téměř rok po její smrti.“

„Ale ona vás nežádala jen o vykonání zbožné poutě, že je to tak?“

„To ostatní, co list obsahoval, tě nemusí zajímat! Jde o duchovní poslání," odpověděla přísně. Před chvílí hovořila ochotně, jako by toužila se svěřit, ale to se rázem změnilo. Znovu se na její tváři usadila maska odmítavé odtažitosti. Obočí měla starostlivě stažené. I když byla již ve věku, kdy se ženy označují jako staré, stále si její tvář uchovala nezaměnitelný půvab přemyslovských žen.

„Pokud vím, dva dny před smrtí navštívil abatyši Kláru sám papež a potvrdil regule řádu damianitek," začal Oldřich z Chlumu z jiného konce.

„K nesmírné radosti všech sester našeho řádu," potvrdila ochotně Anežka Přemyslovna. „Představené všech klášterů, které se těmito pravidly řídí, se v nejbližší době sejdou. Klára označovala svůj řád jako damianitky podle kostela sv. Damiana, kde se svými sestrami žila. To teď chceme změnit. Na její počest se budeme nazývat klariskami. A chceme požádat papeže, aby abatyši Kláru svatořečil. I s tím do jisté míry moje pouť souvisí."

„Proto nám papež Inocenc IV. poskytl po dobu poutě tak neobvyklou ochranu?"

„O jedné věci nejsi informován přesně," řekla Anežka Přemyslovna posmutněle. „Papež za Klárou do Assisi opravdu spěchal. Schválil její pravidla pro řeholní život, ale ona se z toho již ve svém pozemském životě radovat nemohla. K jejímu loži Svatý otec dorazil, když už byla mrtvá. A v tom je veliký problém. Chtěla mu totiž předat jistou relikvii. Protože jí velice záleželo na tom, aby splnila svou část dohody, požádala mne, abych to udělala za ni. Ta relikvie by měla být uložená v Compostele. Nebo v jejím okolí."

„Chcete naznačit, že Svatý otec schválil jí sepsaná pravidla pro život sester žebravého řádu výměnou za onu relikvii?"

„Nic takového jsem neřekla," rozzlobila se Anežka Přemyslovna. „Řekla jsem jen, že Klára před smrtí papežovi něco slíbila a chce, aby se její slib i po smrti splnil. Nic víc. A nebuď drzý!"

„Omlouvám se. Jak jste správně řekla, nic mi do jejího duchovního odkazu není. Ale smím se alespoň domnívat, že právě on byl důvodem toho, proč v Praze zemřelo několik mužů, kteří vás

měli během poutě doprovázet? A dnes v noci byl zřejmě kvůli stejné věci zavražděn i papežův legát.“

„Nejspíše to bude pravda. Ale opakuji, jde o výsostně církevní záležitost.“

„Pak by ale tím, kdo vraždí, měl být někdo z církevních kruhů, protože nikdo jiný netuší, o co v odkazu Kláry z Assisi jde. A nejspíše by to ani pro nikoho jiného nemělo cenu.“

Anežka Přemyslovna se zamračila ještě víc. Jenže během svého dlouhého života se naučila jednat pragmaticky. Když už se jednou rozhodla, že Oldřicha z Chlumu zasvětí v rozumné míře do části svého tajemství, nemohla ho uraženě vykázat na chodbu. Jednak proto, že by tím nic nezískala, a jednak proto, že měl nejspíše pravdu. Navíc byl jediným, kdo znal poselství kastilského krále, a ona potřebovala, aby o něm pomlčel. Tušila, že v nejbližších týdnech půjde i o její bezpečí.

„Jošt z Landštejna už mi pověděl o svém podezření, že papežova legáta zavraždil ten premonstrátský bratr,“ řekla nevzrušeně a odmlčela se. Zadívala se do Oldřichovy tváře, jako by ho sama vyzývala k pokračování. A královský prokurátor se opravdu nenechal pobízet.

„Řekl vám také o mých pochybnostech? Já nevěřím, že to ten řeholník udělal. A v souvislostech, o kterých tu spolu hovoříme, už vůbec ne. V posledním měsíci v Praze vůbec nebyl.“

„O tvých pochybnostech mi opravdu neřekl. Znamená to tedy, že pokud jsi hovořil o zločinci z církevních kruhů, měl jsi na mysli někoho jiného?“

„Obecně ano. Jenže vím toho příliš málo, abych mohl kohokoli obviňovat. Předpokládejme však, že ten, kdo vraždil v Praze, vraždil i tady na Landštejně.“

„Ta úvaha je hypoteticky správná, pane královský prokurátore. Má však jistou, ale velice podstatnou slabinu. Preláty, kteří přijeli se mnou, nelze podezírat. Vyšehradský probošt Wilibald Odo je můj dlouholetý zpovědník, ten neměl důvod zabíjet. Pak je tu jeho knihovník. Bezvýznamný kapitulní řeholník. A za nevinu posledního z nich, bratra Řehoře, jsem ochotná přísahat na svou duši. Ostatní

řeholníci, ať již místní kaplan, nebo ten nešťastný premonstrát, zase nebyli v Praze.“

„Chcete mi tím něco naznačit?“

„Jistě. Vrah nemusí být jeden. V zájmu jistých kruhů mohou vraždit různí lidé.“

„V zájmu koho? Svatého otce v Římě?“

„Nesmysl! Ach, je to tak těžké, když nic nevíš,“ povzdechla si, jako když matka kárá nedůvtipné dítě. „A já ti toho více prozradit nemohu. Ne, věř mi, ruku vraha opravdu nevedly v tomto případě zájmy Říma.“ Sklonila hlavu, jako by se rozhodovala k těžkému kroku. Stiskla dlaně a chvíli bylo ticho. Ale nakonec se rozhodla.

„Pane královský prokurátore, já podezřívám templáře! A mám pro to své důvody.“

„Také se mi to mihlo hlavou. Jenže jak vysvětlíte, že jejich komtura v Praze kdosi zavraždil?“ optal se Oldřich z Chlumu. Zatím neměl možnost promluvit si s abatyší Anežkou o ničem jiném než o víře. Nyní si však musel přiznat, že dokázala přemýšlet i jinak. Byla to skutečná Přemyslovna.

„Viděl jsi mrtvé tělo Jakuba de Vriese? Já ne. Hned jak se tělo toho mrtvého objevilo, templáři ho odvezli do své komendy. Ten mrtvý měl prý hlavu na kaši. Neříkám, mohl to být komtur, ale také nemusel. Těsně předtím jsme se pohádali. Nejen kvůli tobě. Jakub de Vriese musel pochopit, že já ho poslouchat nebudu. Třeba si zvolil jinou cestu, jak dosáhnout svého. Zdánlivě mrtvý nepřítel dosáhne svého nejsnáze!“

„Nebyla jste náhodou v mládí vyšetřovatelem? Anebo soudcem?“ uklonil se s obdivem Oldřich z Chlumu. I jeho něco podobného samozřejmě napadlo, když se dozvěděl, jak tělo zavražděného komtura vypadalo. Proto se vyptával velitele vojenského oddílu Přecha z Michalovic. Ale příliš se toho od něj nedozvěděl. Prozatím však tuhle hypotézu pustil z hlavy. Připadala mu příliš překombinovaná.

Když pronesl svůj kompliment, všiml si záblesku potěšeného úsměvu v jinak vážné a bledé tváři abatyše Anežky. Možná měl panoš Ota alespoň v něčem pravdu. I světice byla jen žena. Rychle se však vrátil k podstatě problému. „Pokud by to s komturem byla

pravda, pak je tu jeden problém. Kdo vraždil tady na Landštejně? A opakuji, bratr Hyacintus to nebyl.“

„Copak tu templáři nemohou mít svého pomocníka?“ upozornila hořce. „V poslední době se totiž opravdu snažím být tak trochu vyšetřovatelem, takže ti pár hypotéz předložím. Petr z Rožmberka prý tajně usiluje o vstup do templářského řádu. Jošt z Landštejna bojoval ve Svaté zemi a pobýval na Akkonu, kde sídlí templářský velmistr. A včera večer papežova legáta navštívila Jana z Blatné. Ta chudinka dívka je z celé družiny zbožných panen nejošklivější, takže o tělesný hřích šlo jen těžko. Nepodceňuj dobrý vkus prelátů, prosím! Na ženy se dívají stejně jako jiní muži, i když samozřejmě zbožněji. Ale nabídnu jiné vysvětlení. Janin otec je důvěrným přítelem velmistra johanitského řádu, který sídlí nedaleko jejich sídla ve Strakonicích. Co když si oba rytířské řády pomáhají? Vraždit mohla klidně i žena. A nejen Jana z Blatné. Máme tu přece ještě hradní služebnictvo. Za peníze by mnozí zabili i vlastní matku. Tak proč ne papežova legáta?“

„Říkáte stále jen papežova legáta,“ podotkl jakoby mimochodem Oldřich z Chlumu. Víc říkat nemusel. Sama Anežka Přemyslovna pokračovala: „Jistě, ty to už víš také. Nebyl to kardinál Tiberius z Mantovy. Věděla jsem o tom, Svatý otec mne o svém úmyslu informoval, i když netuším, proč se k takovému úskoku rozhodl. Ten muž, kterého tu v noci zabili, byl velice významný. Zastával u papežské kurie úřad kardinála pro ochranu víry. Možná vystupoval pod cizím jménem proto, že měl hodně nepřátel. To on stál u zrodu inkvizice.“

IX. KAPITOLA

Po obědě se v komnatě Oldřicha z Chlumu objevil panoš Ota. Za lem kutny táhl landštejnského kaplana Wolfa.

„A mám ho, lotra," hlásil spokojeně. Ota měl na škorních zaschlé bláto, kaplan byl od bláta zválený celý a na tváři měl čerstvou krvavou jizvu. Ruce měl svázané hrubým režným provazem a ústa zacpaná kusem hadru. Panoš Ota ukázal na roubík a rychle vysvětloval, že kaplan pořád naříkal a byl s tím už tak protivný, že mu raději ústa zacpal.

„Tak mu je nech zacpaná ještě chvíli a řekni mi, co se stalo," navrhl Oldřich z Chlumu.

Před chvílí skončil s výslechy a na pergamen psal poznámky. Jediné, co stálo za řeč, byl rozhovor s Anežkou Přemyslovnou. Ale ani s ním nebyl příliš spokojený. To, že mu mnoho věcí odmítla vysvětlit anebo dělala nejasné náznaky, s ohledem na okolnosti chápal. Měl však neodbytný pocit, že i to, co mu prozradila, mělo příchuť neupřímnosti. Jako by ho chtěla navést určitým směrem, který se hodil jí. Zvláště náznaky kolem templářů se mu nezdály příliš věrohodné. Uvěřil by, pokud by zločin spáchal jeden z nich, ale proč by se do něčeho takového namočil celý řád? Na druhou stranu měl pocit, jako by abatyše chtěla až přehnaně chránit pověst papežské kurie. Potřeboval čas, aby si v tom udělal jasno. Jisté bylo jedno, šlo o církevní tajemství. A s církví to bylo vždy těžké. Často považovala za tajemství prvního řádu banalitu, která ve skutečnosti nestála za řeč. Ovšem chránila také děsivá tajemství, že mrazilo jen při pouhém pomyšlení na něco takového.

Výslechy ostatních členů urozené společnosti byly jen ztrátou času. Nikdo se nechtěl do případu vraždy papežova legáta míchat. Všichni proto tvrdili, že si nic nepamatují a ničeho si nevšimli. Petr z Rožmberka odmítl, že by se včera na honu papežovým legátem

pohádal. Tvrdil, že spolu jen o něčem hlasitěji hovořili a vůbec o nic nešlo.

Jediné, co mělo pro vyšetřování cenu, byla výpověď urozených panen. Včera večer donutily bratra Hyacinta, aby jim v hodovní síni zpíval. Bavily se jeho rozpaky a nakonec ho se smíchem doprovodily až do předhradí a samy ho uložily ve špitálu na lůžko.

Oldřich z Chlumu se samozřejmě zeptal strážného u druhé brány, zda se v noci premonstrát nevrátil nahoru do paláce, ale strážný to jednoznačně odmítl. To jen potvrzovalo, že papežova legáta zavraždit nemohl. Musel to spáchat někdo, kdo se v noci pohyboval v paláci.

„Tak povídej, Oto, co vlastně provedl landštejnský kaplan?“ vybídl Oldřich z Chlumu svého panoše.

„Přemýšlel jsem o těch penězích, které se ztratily papežovu legátovi,“ začal panoš Ota a ani neskrýval pýchu. „Vzpomínáte si, jak jste tvrdil, že jich muselo být víc než jen jeden váček, který se našel ve věcech bratra Hyacinta? Napadlo mě, že je mohl ukrást někdo, kdo přišel do komnaty k mrtvému jako první. Samozřejmě neměl čas je odnést. A nejspíše ani v čem, protože by ho někdo mohl v paláci potkat. Co tedy s těmi ostatními váčky udělal? Měl jedinou možnost. Vyhodil je přece oknem! Pod palácem je ve skále vytesaný příkop a v něm hromady smetí, jako v každém hradním příkopě. Několika malých kožených váčků si samozřejmě nikdo všimnout nemohl.“

„Kromě tebe, milý Oto,“ usmál se Oldřich z Chlumu. Bylo skvělé mít po boku spolehlivého a chytrého pomocníka. Jen hlupák se obklopoval hlupáky, aby sám mohl vyniknout. Znal hodně správců královských hradů, kteří se chovali přesně takhle. A ostatně pražský biskup nebyl jiný.

„Hned po mši jsem se tam běžel podívat. Váčky tam samozřejmě byly. Šel jsem se optat strážných a ti mi potvrdili, že každé odpoledne příkop procházejí a kontrolují. Takže bylo jasné, že zloděj nemůže dlouho otálet. Schoval jsem se do výklenku hradby a čekal. A dočkal jsem se. Pro peníze si přišel hradní kaplan. Zmáčkl jsem ho a přiznal se. Váčky se stříbrňáky vyhodil z okna, když našel v komnatě legátovo tělo. Pak běžel do kaple a zburcoval nás.“

Oldřich z Chlumu si dlaní uhlazoval krátce zastřižené vousy na bradě a uvažoval. Trápilo ho jiné podezření. Purkrabí Vilém z Landštejna mu na královském dvoře už několikrát pomohl. I když se ho snažil zasnoubit se svou dcerou Světlanou, byl to čestný rytíř. O to víc Oldřicha z Chlumu mrzelo, pokud by měl ohrozit jeho landštejnské panství jen kvůli hlouposti Vilémova syna Jošta.

Jenže byl královským prokurátorem a spravedlnost byla pouze jedna, stejná pro purkrabího, premonstrátského řeholníka, hradního kaplana, ale i pro Oldřicha z Chlumu. A samozřejmě i pro toho zavražděného.

Povzdechl si a pak se obrátil na landštejnského kaplana Wolfa: „Přiznáváš se? Bylo to tak, jak vypráví můj panoš?“

Kaplan svěsil hlavu a mlčky přikývl. V očích měl slzy a ruce se mu třásly strachem.

„Ale je to jen část pravdy, že?“ pokračoval Oldřich z Chlumu přísně. „Teď mi ještě pověz o tom jediném váčku, který jsi z okna nevyhodil!“

„Jak tohle víte?“ vyhrkl zděšeně landštejnský kaplan.

„Víš, bylo mi divné, že pan Jošt šel hned po té vraždě najisto. Jako by věděl, kde hledat. Přímo od těla papežova legáta mne vedl k věcem bratra Hyacinta. To tys tam ten váček ukryl na jeho pokyn, že je to tak?“

Landštejnský kaplan znovu přikývl a schoulil se ještě víc. Pak sepjal ruce, padl na kolena a v pláči se začal modlit, aby mu Bůh odpustil.

„Je načase říci si skutečnou pravdu o té vraždě,“ řekl ostře Oldřich z Chlumu. Stál v hradní kapli, kam pozval Jošta z Landštejna a jeho sestru Světlanu. V apsidě u oltáře čekal se svěšenou hlavou kaplan Wolf, jehož hlídal panoš Ota. Na kamenném tabernáklu byl postaven kříž a po stranách hořely dvě silné voskovice.

„Můj panoš našel v hradním příkopu zbylé váčky, které patřily zavražděnému papežskému legátovi, a zjistil, jak se tam dostaly. Zjistil, i jak to bylo s tím posledním váčkem, který jste nechal dát do vaku bratra Hyacinta, abyste ho mohl obvinit, pane Jošte,“ pokračoval Oldřich z Chlumu úředním tónem.

Světlana se přísně podívala na svého bratra, ale neřekla nic. To Oldřicha z Chlumu velice překvapilo. Předpokládal samozřejmě, že s tím Světlana nemá nic společného, ale myslel si, že se hned začne vehementně ohrazovat. Jenže nic takového neudělala. Podle výrazu tváře poznal, jak je překvapená. A také zklamaná. Měla zřejmě svého bratra Jošta velice ráda, a proto mlčela.

Zato Jošt nemlčel. Začal křičet, že o ničem takovém neví, a pokud jeho kaplan tvrdí něco jiného, tak lže.

„Alespoň v kapli byste si neměl brát na svědomí takovou lež," zarazil ho Oldřich z Chlumu. „Jak víte, že ty váčky z okna vyhodil kaplan Wolf? Jeho jméno tu přece nezaznělo. A to, že stojí u oltáře, je přece normální. Tam je jeho místo. Myslel jsem, pane Jošte, že jste rytíř a víte, kdy jste prohrál!"

Světlana zrudla, protože to ponížení bylo veliké i pro ni. Její bratr si toho všiml, pevně stiskl rty a odvrátil pohled na opačnou stranu. Ruce měl zlostně zaťaté v pěst, a kdyby ho nevyslýchali v kapli, možná by tasil meč a na královského prokurátora se vrhl. Vůbec se nedokázal ovládnout.

„Můj úřad považuje vinu tvou a tvého kaplana za prokázanou," pokračoval Oldřich z Chlumu pevně. „Odpoledne veřejně zprostím bratra Hyacinta podezření ze spáchané vraždy. A teď chci znát skutečnou pravdu! Stojíme před oltářem, to mějte na mysli. Kdo zavraždil papežova legáta? Vy, pane Jošte?"

„Jak se opovažujete? Jste pořád ještě na mém hradě! Tady jsem pánem já! Já tady rozhoduji!" křičel skoro nepříčetný zlostí Jošt z Landštejna. Pak se otočil a vyběhl z kaple ven.

„Vždycky býval vzteklý," řekla měkce Světlana. Zadržela Oldřicha, který chtěl běžet za ním. V očích měla slzy. „Udělal nehezkou věc, jak jsem pochopila. Omlouvám se za něj. Takhle by se rytíř opravdu chovat neměl. Jenže většinou se rytíři dnes takhle chovají. Oni, církev i král. Účel světí prostředky. Není to omluva, ale takhle nás otcové vychovali. Prosím, nemysli si o něm nic špatného. Není podlý, já ho znám. Chtěl jen chránit panství a našeho otce, co je na tom špatného? Snad jen to, že to udělal takhle hloupě. Ale přísahám, on legáta nezavraždil."

„Promluvíme si," přikývl Oldřich z Chlumu a pohybem hlavy Otovi naznačil, aby kaplana Wolfa odvedl. Když osaměli, usadili se na nízkou dřevěnou lavici, která stála u zadní stěny vedle schodů na tribunu.

„Jsme ve stánku božím, Světlano, a ty tvrdíš, že můžeš přísahat na nevinu svého bratra, tedy alespoň co se týče té vraždy. Proto ti budu věřit. Co o tom víš?"

„Za normálních okolností bych ti samozřejmě neřekla nic, jenže teď asi budu muset. Ovšem právě proto, že jsme ve stánku božím, nejdříve budeš přísahat ty. Že to, co ti prozradím, nikomu neřekneš! Neboj se, není to z mé strany úskok…"

Oldřich z Chlumu se jí letmo díval do tváře a pak slíbil, že si to nechá pro sebe.

„Tak dobře," přikývla Světlana a rukou si přejela po bradě stejně, jako to dělával Oldřich z Chlumu. Kdyby nešlo o tak vážnou věc, musel by se hlasitě rozesmát. Král Přemysl II. Otakar Světlanu pověřil úkolem, aby pomohla s pátráním, a tak se snažila chovat jako vyšetřovatel. Zřejmě bezděčně přijala i jeho gesta.

„Včera v noci jsem navštívila papežova legáta v jeho ložnici," pokračovala Světlana a letmo si povzdechla. „Řekla jsem si, že ho vyslechnu. V některých situacích mám jako žena proti tobě přece jen určitou výhodu. Ty posíláš svého panoše, aby vyslýchal ženy, protože je to výhodnější. Proč bys tedy nemohl posílat zpovídat muže mne? Dozvěděla jsem se, že papežský legát dělal na honu Zdeně Berkové ze Sloupu necudné návrhy. Bylo jisté, že mám šanci něco se dozvědět. Jsem přece podle mého skromného mínění hezčí než ona, nemyslíš?"

„Jsme v božím stánku. Tady odpověď nechtěj!" pokrčil zdrženlivě rameny. Světlana měla podle jeho mínění samozřejmě pravdu. Jenže odpověď považoval za zbytečnou, neboť tím by udělal další krok ke sblížení. Žádné ženě se nesmělo na takovou otázku přisvědčit, neboť by to bylo totéž, jako otevřít bránu nepříteli.

„Nevadí," usmála se Světlana. „Až budeme na vhodnějším místě, položím ti tu otázku znovu. O svých přednostech jsem se nezmínila, abych se ti vnucovala, neboj se. Připomněla jsem je kvůli tomu, abych objasnila, co se dělo v legátově ložnici. Lépe řečeno

kvůli tomu, co se uvnitř nedělo. Papežský legát se ke mně choval chladně. Ani náznakem se nepokusil o nějakou důvěrnost. Takže jistě chápeš, že jsem byla rozmrzelá.“

Oldřich z Chlumu přikývl. Tohle byla další ze záhad křesťanského světa. Astronomové dokázali vypočítat pohyb planet a podle nich sestavit kalendář, i když se to zdálo téměř nemožné. Sebelepší znalec aritmetiky by ale nedokázal spočítat vzorec ženského myšlení. Pokaždé znovu a znovu ho ženy dokázaly překvapit. A mistrem v tom byla právě Světlana.

„Nicméně byl ochotný se mnou hovořit,“ pokračovala a rukou si bezděčně upravovala své krátce zastřižené světlé vlasy. Zapomněla, že je vyšetřovatel, protože to gesto bylo výsostně ženské. „Hned úvodem jsem mu oznámila, že se nevyznám v teologii a nechci s ním vést spor o liturgii či inkvizici. Řekla jsem, že mi jde výhradně o pouť do Compostely, protože vedu družinu zbožných panen a cítím za ni odpovědnost. Chtěla jsem, aby mi něco o té pouti prozradil. Hlavně to, jaké obtíže nás mohou čekat.“

„Předpokládám, že ti doporučil vhodné modlitby a případně i to, aby sis prostudovala spis Isidora ze Sevilly,“ opáčil Oldřich z Chlumu, který si vzpomněl na svůj nedávný rozhovor s vychrtlým knihovníkem v bibliotéce vyšehradské kapituly.

„Jak to víš?“ podivila se. Ale hned se vrátila ke svému vyprávění: „Jenže já se nedala. Nakonec mi pár užitečných rad dal.“

Oldřich z Chlumu postřehl v jejím hlase ironii, a tak se okamžitě zajímal, co mohl významný člen papežské kurie družině mladých dívek poradit.

„Třeba to, že si máme obout pohodlné škorně. Také nám doporučil, abychom si v horách oblékaly pod suknice krátké spodky. Aby se prý nestalo, až budeme stoupat do prudkého svahu, že nám vítr zvedne suknici a poutník za námi by mohl vidět… Prostě spodky! A také radil, abychom se během cesty občas myly. Ale tak, že když jedna z nás bude ve vodě, ostatní budou hlídat na břehu, aby se tam náhodou neobjevil nějaký muž. Důrazně nás varoval před tím, abychom na zbožné pouti zpívaly, tancovaly, smály se a hovořily se svobodnými mladíky. Také nemáme hovořit s muži, kteří se dívají chlípně. Jak vidíš, teď už přesně vím, jak se na takové pouti chovat.“

„Zábavné, ale jak to souvisí s tvým bratrem?“

„Dost dlouho jsem se tam zdržela. Když jsem legátovu komnatu opouštěla, zahlédla jsem Janu z Blatné. Tiše se plížila podél stěny a pak vklouzla do bratrovy ložnice.“

„Podle abatyše Anežky ovšem navštívila papežova legáta!“

„To jí Jana namluvila. Anežka Přemyslovna ji na chodbě zahlédla, jenže neviděla, ve kterých dveřích zmizela. To jí měla vykládat, že šla za mým bratrem?“ vysvětlovala trpělivě Světlana.

Oldřich z Chlumu si vzpomněl ještě na jeden malý detail a nedalo mu, aby se o něm nezmínil. Podle abatyše Anežky byla Jana z Blatné z celé družiny urozených panen nejméně půvabná. On sám si to nemyslel. A nemyslela si to ani Světlana. Okamžitě začala Janu z Blatné obhajovat.

„Nic ve zlém, ale co může vědět o ženské kráse představená jeptišek žebravého řádu, jejíž sestry chodí špinavé a v hadrech? Abatyše Anežka si myslí, že hezké jsou jen ty dívky, které jsou vyhublé, nemají boky a prsa a neprovokují tak mužský chtíč. Tohle ona říká. Jenže Janě z Blatné toho nadělil Bůh víc než dost. Na rozdíl ode mě,“ dodala smutně a svěsila hlavu. Ale Oldřich z Chlumu jí tohle pokorné prohlášení nevěřil.

Světlana se nepatrně zamračila, když pochopila, že ji nebude přemlouvat ani utěšovat, jak by se od rytíře dalo čekat. Zkoumavě se na něj se sklopenými řasami podívala a najednou se pobaveně ušklíbla: „Chováš se jako pařez. Omlouvá tě jen to, že jsme v kapli.“

„Já bych se tak choval i jinde, znáš mě,“ opáčil mírně. Světlana si povzdechla: „Znám… Tak k věci. Ráno jsem nenápadně sledovala dveře do bratrovy ložnice. Jana vyklouzla ven až po svítání. A za chvíli začínala ranní mše. Pro jistotu jsem se stejně Jany z Blatné optala, když se našlo tělo zavražděného papežova legáta. Přísahá, že se můj bratr během noci z ložnice ani na okamžik nevzdálil.“

I když Oldřich z Chlumu slíbil, že o tomhle rozhovoru pomlčí, svému panošovi jeho závěry stručně prozradil. Věděl, že Ota to nikde vykládat nebude. Při vyšetřování ctil Oldřich z Chlumu zásadu, že Otova pomoc má cenu jen tehdy, pokud bude vědět vše. Jinak to při pátrání po zločincích nešlo.

„Tak to vidíte, urozený pane," vrtěl káravě hlavou panoš Ota, jako by byl pobouřený lidskou špatností. „Během svaté poutě se nemá hřešit. Zvláště tělesnému obcování se má křesťan vyhýbat. Ale tady? Urození hřeší a já se uskromňuji…"

„A budeš se uskromňovat dál," zarazil ho přísně Oldřich z Chlumu.

X. KAPITOLA

Odpoledne si královského prokurátora zavolala Anežka Přemyslovna. Byla nervózní a neměla vůbec dobrou náladu.

„Zítra ráno opustíme Landštejn," oznámila bez jakéhokoli úvodu. „To znamená, že všechno a všichni musí být připraveni. I svou myslí. Proto se bude večer konat slavnostní bohoslužba. Nepřichází v úvahu, abys místního kaplana věznil v hradním sklepení. Doslechla jsem se, že ho chceš poslat s doprovodem do Prahy k diecéznímu soudu. Jeho prohřešek není tak veliký, aby s námi nemohl putovat do Compostely. Právě naopak! Zbožnou poutí může získat odpuštění svých hříchů. Propustíš ho a já si s ním promluvím."

„Jako královskému prokurátorovi mi nepřísluší vyjadřovat se ke způsobu, jakým mají být potrestáni duchovní," pokrčil rozmrzele rameny Oldřich z Chlumu. „Mohu odejít?"

„Ne! Je tu ještě ta věc s Joštem z Landštejna. Přišel za mnou a velice se kál. Já si vážím jeho pohnutek. Ctil otce svého i matku svou a chránil statky jejich, jak mu přikazuje desatero."

„Odpusťte, vznešená starší sestro, ale desatero přece současně zakazuje křivé svědectví a…"

„Nech prosím výklad desatera na těch, které Bůh určil. Papežova legáta nezavraždil, na tom se snad shodneme. Proto si nepřeji, aby se před ostatními kál. Stačí, že bratra premonstráta neuvězníš a on bude s námi pokračovat v pouti. Ostatní pochopí, že je nevinný. To podle mého názoru stačí!"

„Je to vůči němu bezohledné."

„Chránit čest rytíře není bezohlednost! Můj synovec král Přemysl mne před tebou varoval, že jsi sice vynikající vyšetřovatel, ale chybí ti pokora. Měl pravdu! Budu se modlit, aby ti zbožná pouť otevřela oči a ty jsi pochopil, že pýcha vlastního rozumu je těžký hřích. Nikoli učenost, pane královský prokurátore, ale víra, ta ctí

křesťana. S bratrem Hyacintem jsem už hovořila a on s mým řešením souhlasí. Tím považuji celou záležitost za uzavřenou.“

Oldřich z Chlumu se nepatrně uklonil na znamení, že respektuje její příkaz. Přesto mu to ale nedalo, aby se nezeptal: „Nic z toho ovšem neřeší náš základní problém. Kdo doopravdy zavraždil papežova legáta? Svatý otec se jistě nespokojí se zprávou, že jeden z jeho kardinálů je mrtvý, protože byl zavražděn. Bude žádat potrestání viníků. Z toho, co dosud víme, je zřejmé, že legátův vrah je mezi námi. Pohybuje se v naší společnosti a bude s námi putovat do Compostely.“

„Bohužel, tak tomu je,“ souhlasila upjatě. „Bůh bude nad námi jistě držet svou ruku a ochrání své věrné. Tobě děkuji za snahu, kterou jsi věnoval pátrání po vrahovi. Ale další vyšetřování během poutě zakazuji! Od téhle chvíle se budeme všichni chovat jako kajícníci, budeme se modlit a myslet na apoštola svatého Jakuba! Odebírám ti pravomoc, kterou jsem ti ráno v této věci dočasně svěřila.“

„Stalo se něco?“ optal se starostlivě Oldřich z Chlumu. Takovýto obrat nenastal jen tak.

„Nadále budeš pečovat výhradně o bezpečí družiny urozených panen. To byl tvůj původní úkol na mé zbožné pouti, pokud se nemýlím.“

„Mýlíte se,“ odpověděl pevně Oldřich z Chlumu. Začínal mít už dost téhle náladové ženy. Chápal, že ji tísní starosti a neumí si s nimi poradit. Ale proč by na to měl doplácet on? Hrála svou hru, jenže hrála ji nesmírně neobratně. Jinak však zřejmě jednat neuměla. Pocházela z královského rodu, byla vychována jako princezna, které nabízeli ty nejvznešenější manžele křesťanského světa. Ale nakonec se stala abatyší kláštera, který pro ni založil její bratr král Václav I. Nic z toho nebyly zkušenosti, o které by se teď mohla opřít. Byla nesporně chytrá a rázná, jenže naivně se domnívala, že to spolu s její vírou stačí k odhalení zločince. O světě lidí prostých, natož zločinných, neměla nejmenší ponětí.

„Mýlíte se,“ opakoval. „Náš vznešený král mne nepověřil jen dohledem nad pannami. Především mi nařídil, abych chránil vás.

A to budu dělat, ať se vám to líbí nebo ne!“ Uklonil se a hodně rozmrzelý zamířil ke dveřím.

„Počkej ještě!“ nařídila zaraženě. Nebyla zvyklá na odpor. „Nemluvili jsme ještě o jedné důležité věci. Nikomu se ani slovem nezmíníš o Kláře z Assisi a listu od kastilského krále! A teď můžeš jít!“

Hned po večerní mši se celá urozená společnost rozešla. Bývalo sice zvykem oslavit odchod na tak dlouhou výpravu hostinou, jenže na něco takového neměl v tuhle chvíli nikdo náladu. Panoš Ota odnesl do komnaty svého pána džbán s horkou medovinou a společně se usadili do křesel. Bylo už nepsaným rituálem, že spolu čas od času probírali novinky, které o zločinu zjistili, pokud pátrání dospělo do stavu, kdy bylo možné stanovit hypotézy. Jenže tady, ať přemýšleli, jak chtěli, se nic smysluplného nerýsovalo.

„Máme tu trojúhelník,“ uvažoval nahlas Oldřich z Chlumu. „Klára z Assisi, papež a možná templáři. Ovšem jejich podíl na dosavadních zločinech není jistý. I když je o tom abatyše Anežka přesvědčená.“

„Lépe řečeno tvrdí to,“ připomněl panoš Ota. „Sám jste řekl, že jí nelze ve všem věřit. A že se vás snažila na templáře upozornit až příliš okatě.“

„To je pravda. Tenhle případ nebude vůbec jednoduchý. Pokud ale někdo zabil papežova legáta, pak tu musí existovat někdo, kdo má jiné zájmy než stolec svatého Petra. Jestliže to nejsou templáři, musí to být někdo jiný. Ale to zatím není podstatné. Pracovně jim nechme tenhle třetí vrchol trojúhelníku. Čas ukáže.“

„Pokud je to trojúhelník a jeden vrchol přisoudíme Kláře z Assisi, pak mi není úplně jasné proč,“ konstatoval panoš Ota zdvořile. „Je přece mrtvá. Už déle než rok.“

„Proč? Protože jsem zdvořilý,“ usmál se Oldřich z Chlumu. „Klidně bychom mohli ten třetí vrchol přisoudit i naší starší sestře Anežce. Netvrdím, že má v těch zločinech prsty, to určitě ne! Jenže právě na ni se Klára z Assisi před smrtí obrátila a ona tedy jedná v zájmu té mrtvé. Nebo možná celého řádu chudobných sester. Víš sám, jak touží po tom, aby papež schválil její reguli a ona se tak stala

stejně jako Klára zakladatelkou řádu. Mimochodem, to, že prý se list od umírající Kláry ztratil a ona ho obdržela až po roce, je podle mne smyšlenka. Víš, co mne k tomu přesvědčení vede?“

„List kastilského krále Alfonse X.,“ pochopil okamžitě panoš Ota. „V něm jí totiž zjevně odpovídá na dotaz, který mu musela předtím poslat. Z těch odpovědí je zřejmé, že jim předcházelo pátrání úředníků kastilského krále. Pokud by Anežka dostala před dvěma měsíci list od umírající Kláry, nemohla by odpověď z Hispánie dostat tak rychle.“

„Správně. A pokud nemluví pravdu v takové zdánlivě bezvýznamné maličkosti, jak si můžeme být jistí, že nezatajuje i něco podstatného? Myslím, že ve jménu svého řádu a své víry by byla ochotná lhát. A možná i…,“ Oldřich z Chlumu se zarazil, protože ta myšlenka ho samotného překvapila a trochu i vyděsila. Rezolutně zavrtěl hlavou. „Ale ne, to je nesmysl!“

„Abatyše Anežka tvrdí, že Klára slíbila odevzdat papežovi jakousi relikvii. Papežův legát se prý Joštovi z Landštejna při jednom rozhovoru zmínil o tom, že když on opouštěl Řím, papež Inocenc IV. umíral. Možná je v tuhle chvíli dokonce už mrtvý. Co když fakt, že abatyše Anežka odjíždí do Compostely až teď, nějak souvisí s papežovou smrtí?“

„To není špatný postřeh,“ přikývl Oldřich z Chlumu. „Dejme tomu, že se Kláře dostaly do rukou listiny, které by diskreditovaly papeže. Slíbila je vrátit a on za to oficiálně schválil její řád… Ale ne, to je nesmysl! Co by v takových listinách muselo být, aby to Svatého otce zneklidnilo? O papežství se vyprávějí takové věci, že ho těžko můžeš zdiskreditovat ještě víc. A za druhé, pokud papež řád Kláry z Assisi schválil, ale nedostal za to, co měl slíbeno, mohl po její smrti řád zase klidně zrušit. Mohl by ho prohlásit za kacířský a s pomocí inkvizice by ty listiny dostal stejně.“

„Za předpokladu, že by o nich sestry v Assisi po Klářině smrti věděly,“ namítl panoš Ota. „Jenže co když o nich nevědí? Ovšem ví o nich Anežka Přemyslovna. Jsou ukryté v Compostele, proto tam jede. Když je Svatý otec nedostal od Kláry, chce je od naší Anežky. Možná jí také slíbil schválení nějakého řeholního řádu. Ale je už nedůvěřivý. Nic předem. Hezky jako kupci na trhu, z ruky do ruky.

Proto jsme vyrazili v zimě a spěcháme. Proč jinak by se abatyše Anežka vyptávala kastilského krále na to, zda Klára v Compostele byla?“

„Pokud pominu urážlivou neuctivost téhle hypotézy vůči milované tetě našeho vznešeného panovníka, musím tě upozornit, že pokulhává i z hlediska logiky. A to hodně,“ zamítavě kroutil hlavou Oldřich z Chlumu. „To, co je meritem našeho případu, je nejspíše ukryté v Compostele. Pokud by Klára z Assisi vlastnila něco kompromitujícího, co by bylo tak významné, aby jí za to papež schválil řeholní řád, postarala by se jistě, aby jí takovou cennost nikdo nevzal. Určitě by takovou věc nedala z ruky. Nejspíše by ji ukryla osobně, a to na místě, kde by ji nikdo nehledal. Compostela je pro to ideální místo. Ovšem Klára ji navštívila jen jednou, a to před čtyřiceti lety. Z toho vyplývá, že by ta věc kompromitovala nejspíše jednoho z dávno zemřelých papežů a nikoli toho současného. Nabízí se tedy otázka, proč by se o to Inocenc IV. vůbec staral, pokud se ho to netýká? Navíc na smrtelném loži. Ne, to je absolutní nesmysl!“

„A co když ta věc nediskredituje jednoho konkrétního papeže, ale papežství jako takové?“

„Právníci římských císařů ti předloží tucet dokumentů, které práva římských papežů diskreditují, a to zcela nesporně. A nikoho to netrápí. Ne, ani tohle není ta správná cesta.“

„A co když ta věc diskredituje celé křesťanství? Celou víru?“

„Milý Oto, hypotéza je úvaha, která logicky staví na pevných základech. Jenže to, co teď navrhuješ, se dá označit jako kacířství. Navíc nestavíš na žádných základech. Natožpak pevných! Co by mohlo diskreditovat křesťanství? Třeba zjištění, že Panna Maria nebyla panna? Nebo že Kristus nevstal z mrtvých? Či že neustanovil svatého Petra svým nástupcem?“ Oldřich z Chlumu se okamžitě pokřižoval, protože to, co v zápalu diskuze řekl, bylo neuvěřitelné rouhání. I když nebyl zvláště horlivý věřící, základní dogmata víry by si nikdy neodvážil zpochybňovat. Jako soudce věděl, že bez nezpochybnitelných pilířů neexistuje řád. Čím byl pro spravedlnost zákon, tím bylo pro víru dogma.

„Asi máte pravdu,“ připustil panoš Ota. „Jenže o co tedy může jít?“

„Zapomínáš, že jsme na začátku vytvořili pracovní model trojúhelníku. Zatím hovoříme jen o dvou vrcholech. Ten třetí, kam jsme umístili hypotetické templáře, zatím vůbec nebereme v úvahu.“

„Protože o něm nic nevíme.“

„No právě,“ zívl Oldřich z Chlumu. „A proto tu plácáme hlouposti, že by si inkvizitor zamnul ruce a uspořádal nám slavné autodafé s hranicemi pro oba. Pojď spát.“

Vstal, dopil zbytek medoviny ze džbánku, odepnul meč a položil ho na truhlici. V té chvíli se ozvalo zaťukání na dveře, ale ještě než stačil cokoli říci, otevřely se. Na prahu stála Světlana. Rozhlédla se chodbou, pak rychle vklouzla dovnitř a dveře zavřela.

„Mohu s vámi mluvit?“ optala se tlumeným hlasem. „Nemám jít dneska spát do čeledníku?“ optal se nevinně panoš Ota.

Ale tentokrát ho okřikla sama Světlana, aby nechal těch hloupostí. „To musíš pořád myslet jenom na to jedno? Nakonec si ještě budu myslet, že ti na vyšetřování vůbec nezáleží. Proč neděláš raději něco užitečného?“

Panoš Ota protáhl obličej a ne zrovna přívětivě odsekl, že on na rozdíl od ní stihne obojí. Být příjemný a milý a současně vyšetřovat.

Ale Světlana se nedala. Jízlivě se usmála: „Opravdu? Tak co víš o Petrovi z Rožmberka?“

„Tys byla u něj?“ provokoval panoš Ota. „Tak proto máš pod pláštěm jen noční oblečení.“

„A dost!“ nařídil přísně Oldřich z Chlumu, protože hrozilo, že se ti dva doopravdy pohádají. „Co se děje, Světlano? Ale rychle. Jsem unavený a chci jít spát.“

„Petr z Rožmberka před chvílí tajně opustil hrad. Ale tebe to asi nezajímá, když si tvůj panoš raději všímá, co mám pod pláštěm, místo aby hlídal, co se děje v paláci. A ty ho necháš! Ovšem já nejsem tak nezodpovědná. Na rozdíl od něj jsem hlídala mnohem svědomitěji.“

Otočila se a chtěla uraženě odejít, ale Oldřich z Chlumu ji popadl za ruku a zastavil. „No tak, neurážej se hned. Ota se ti omluví.“

Panoš Ota cosi zahuhlal. Nebylo mu vůbec rozumět, ale Světlana se s tím spokojila. Obrátila se a pyšně se chlubila: „Měla

jsem štěstí, že jsem si odchodu mladého Rožmberka všimla. Bratr ještě nespal. Poslala jsem ho za ním. Jošt umí stopovat zvěř jako nikdo jiný. Takže sledovat rytíře bude hračka.“ Protože si povšimla nenápadného pohledu, který vrhl Oldřich z Chlumu na svého panoše a v němž ucítila nedůvěru, nazlobeně se ohradila: „Bratr se opravdu kaje za to, co provedl, a chce pomáhat spravedlnosti stejně jako já.“

„Takže teď budu mít dalšího pomocníka? Kromě Oty a tebe ještě tvého bratra?“ optal se Oldřich z Chlumu, co nejlhostejněji uměl. Oči se mu ale pobaveně smály.

„Ne, tak to není,“ horlivě hájila svůj plán Světlana. „Tebe by bratr neposlouchal. Podle přání našeho vznešeného krále ti budu s pátráním pomáhat jen já a Jošt bude mým pomocníkem.“

„No to je nápad,“ nadchl se Oldřich z Chlumu. „A co ty, Oto? Neměl by sis také nějakého pomocníka najít? Třeba Zdenu Berkovou? Možná by se ráda do našeho pátrání také zapojila.“

„Proč si ze mě pořád jenom děláš legraci?“ posmutněle špitla Světlana a posadila se na kraj lůžka. Dlaně složila do klína a pohled sklopila k zemi.

„Protože tě máme s Otou rádi a nechceme, aby se ti něco stalo,“ odpověděl s nepatrným nádechem něhy Oldřich z Chlumu. „Tohle není hra! Tady jde o život. Ten vrah je stále mezi námi, tady v paláci. Co myslíš, že udělá, pokud zjistí, že ho nehledám jen já s Otou, ale motáš se kolem něho ještě ty a navíc jsi na něho poštvala svého bratra? Co kdybys opravdu něco důležitého zahlédla nebo zjistila a on se to dozvěděl? Bez mrknutí oka tě zabije. Čím více lidí bude vyšetřovat, tím reálnější je nebezpečí, že zločinec unikne. To je má stará zkušenost. Množství neznamená výhodu, tak to prostě je.“

Panoš Ota souhlasně pokyvoval, i když nikdy svého pána o podobné zkušenosti hovořit neslyšel. Dokonce si pamatoval, že při nedávném pátrání na Starém Městě pražském tvrdil rychtářovi, když ho žádal o pomoc, že čím více biřiců bude zločince nahánět, tím rychleji ho dostanou.

„Já si samozřejmě tvé pomoci nesmírně vážím, Světlano, ale stejně jako nesu před naším králem odpovědnost za Anežku Přemyslovnu, nesu před tvým otcem odpovědnost za tebe. Zatím to byla hra, napínavé dobrodružství. Ale s tím je teď konec! Na hradě

jsme byli ve výhodě my, jenže během poutě bude výhoda na straně zločince. Nebudou nás chránit hradby, budeme v cizím prostředí a mezi cizími lidmi. Může se stát tucet neočekávaných věcí, které může proti nám využít. Anebo může neočekávané věci nastrojit. Od zítřka se náš život změní. Budeme to spíše my, kdo se bude muset bát, než aby byl vyděšený zločinec. Slibuji však, že tě budu o našem pátrání informovat. A pokud to budu považovat za bezpečné, požádám tě o pomoc. Ale sama nebudeš dělat nic, slib mi to!“

Světlana chvíli váhala a pak s povzdechem přikývla. Tak nerada cokoli slibovala. V duchu ji napadlo, zda by si povzdechla stejně rozmrzele před oltářem, pokud by měla slibovat věrnost svému manželovi.

„Mohu tu s vámi chvíli zůstat?“ optala se a snažila se vypadat pokorně. „Řekla jsem bratrovi, aby to hned běžel povědět vám, až něco zjistí. Chtěla bych být u toho.“ Všimla si, že Oldřichův džbánek je prázdný. Než jí v tom mohl zabránit, popadla ho a vyběhla ven.

„Myslíte, můj pane, že si něco z toho vezme k srdci?“ optal se panoš Ota.

„Určitě,“ přikývl Oldřich z Chlumu. „Ale vydrží jí to nanejvýš jeden nebo dva dny. Sice jsem možnosti zločince trochu nadsadil, ale v jedné věci jsem řekl pravdu. Jde do tuhého! Ale pravdu měla i Světlana. Od této chvíle zakazuji hloupé žertování o lásce. Jsme na zbožné pouti. A abychom se pak nemuseli dohadovat, co je a není tělesný hřích, tak pro jistotu zakazuji jakékoli hloupé žertování, jasné?“

„Jistě, můj pane,“ přikývl přeochotně panoš Ota. „Ale jen pro jistotu, co je hloupé žertování? Jak se rozpozná od chytrého? A je dovoleno chytré žertování o jiných věcech než milostných?“

Než stačil Oldřich z Chlumu odpovědět, do místnosti vrazila zadýchaná Světlana. Nesla několik plných džbánků a hned na prahu začala šeptem vykládat, že Petr z Rožmberka se už vrátil na hrad. Zahlédla ho okénkem z kuchyně. Když procházel bránou, kterou osvětlují plameny loučí, všimla si, že má na sobě nový šedý plášť a přes tělo přetaženou halenu s červeným templářským křížem na hrudi. Bratra Jošta sice neviděla, ale předpokládá, že se tu za chvíli objeví.

Světlana rozdala džbánky a omlouvala se, že medovina už není teplá. „Na co si připijeme?“ optala se.

„Na tvou poslušnost,“ navrhl Oldřich z Chlumu.

Sice se zamračila, ale zvedla svůj džbánek a upila. Na chodbě zaslechli rázné kroky a vzápětí se v komnatě objevil Jošt z Landštejna. Nepatrně se uklonil.

„Od sestry už víte, co si na mě zase vymyslela. Kdy ta holka dostane rozum?“

„Tohle tu nikoho nezajímá! Zjistil jsi něco?“ skočila mu Světlana nedočkavě do řeči.

„Petr z Rožmberka vyšel z brány a pokračoval do lesa. Ale došel jen na první mýtinu. Tam na něj čekali dva templářští rytíři. Došel k nim a poklekl. Navlékli mu halenu s templářským křížem a odevzdali mu meč. On ho políbil, vstal a zamířil zpět na hrad. Přitom nepadlo jediné slovo. Ještě chvíli jsem tam zůstal. Ti dva templáři měli u cesty přivázané koně, vyskočili do sedel a odjeli. To je všechno. A teď se jde spát, Světlano!“

„Co to asi mohlo znamenat?“ uvažovala Světlana nahlas a příliš se k odchodu neměla.

„Na tvou poslušnost,“ opakoval Oldřich z Chlumu, zvedl džbánek a trochu upil medoviny.

Stiskla rty, ale přikývla. Vstala a se svým bratrem odešla.

„Tak, a konečně má náš trojúhelník třetí vrchol,“ oznámil spokojeně panoš Ota.

„Myslíš? Pokud by to byla pravda, pak už ničemu nerozumím. A křesťanský svět by byl krásný, protože by byl logický. Jenže tak to obvykle nebývá,“ zívl Oldřich z Chlumu a nekompromisně oznámil, že i on jde spát.

XI. KAPITOLA

Když ráno opouštěli Landštejn, bylo zřejmé, že se vlády nad krajem definitivně zmocnil podzim. Poprchávalo a od hor foukal studený vítr. Ještě než vyjeli, pronesl vyšehradský probošt Wilibald Odo plamennou řeč o zbožném smyslu poutě. Jak si Oldřich z Chlumu stačil pobaveně všimnout, ve svém zanícení si popletl jména apoštolů. Knihovník Emmeram z Greifsfeldu se při tom tvářil, jako by ho znovu rozbolely zuby.

Petr z Rožmberka se ráno objevil s červeným templářským křížem na prsou. Všem hrdě vykládal, že vždy toužil stát se rytířem Kristovým a teď, těsně před poutí, Bůh jeho přání vyslyšel. Včera večer ho přijali do řádu. Oldřich z Chlumu se ho optal, jestli náhodou netuší, kdo se stal po smrti Jakuba de Vriese novým templářským komturem v české provincii, ale mladý Rožmberk to nevěděl.

„Vy asi nevíte, jak přijetí mezi templáře vypadá," vykládal důležitě. „Vše je samozřejmě dohodnuté předem. Podepíší se smlouvy, dohodnou se dary řádu. Vlastní obřad se ovšem odehrává mlčky. Neměl jsem možnost s bratry templáři promluvit, takže to nevím. Ale jistě zvolili komtura, který bude důstojně hájit naše zájmy."

„Že mu to v templářském sluší?" popichovala Jana z Blatné Zdenu Berkovou ze Sloupu. Ta jí však neodpověděla. Včera na honu to vypadalo, že má o ni mladý Rožmberk zájem. A teď tohle! Vůbec jí o svém záměru neřekl. Pokud někdo v církvi vůbec ctil příkaz tělesné zdrženlivosti, pak to byli členové rytířských řádů. Zdena Berková ze Sloupu měla na sebe neuvěřitelnou zlost. Tolik úsměvů a tajených pohledů mu v posledních dnech věnovala, a úplně zbytečně. Ohlédla se. Panoš Ota jel na koni vedle Kateřiny z Gutštejna a přátelsky spolu rozprávěli.

Tak to ne, řekla si. Já cestovat bez rytíře nebudu. Ostatně, s Otou to tak špatné nebylo. Popohnala koně a dohnala je.

„Poslyš, Oto, můžeme si promluvit?“

„Rád,“ usmál se. „Ale později. Teď něco vyprávím panně Kateřině. Až skončím, najdu si tě.“ Zdena Berková ze Sloupu zachytila vítězoslavný pohled Kateřiny z Gutštejna. Přitáhla koni otěže a nechala je před sebou. Měla zlostně stisknuté rty a tiše si šeptala: „Mě ze sedla nevyhodíš, husičko!“

Oldřich z Chlumu jel po boku Světlany. Ne že by chtěl, ale tak nějak to samo od sebe přišlo. „Má pro tvoje pátrání nějaký význam, že se z mladého Rožmberka stal templář?“ ptala se Světlana zvědavě. Dávala si veliký pozor, aby u slova pátrání zdůraznila tvoje. Oldřich z Chlumu si toho všiml a mírně se pousmál. Ovšem i Světlana postřehla jeho reakci a trucovitě pohodila hlavou. Ne, nemínila být celý život poslušná.

„To záleží na tom, co za vstup do řádu musel mladý Rožmberk slíbit či udělat,“ vysvětloval Oldřich z Chlumu polohlasně. Celá výprava jela ve dvojstupu a samozřejmě nechtěl, aby je ostatní slyšeli. „Nemluvil o svých plánech předtím? Byli jste přece na Landštejně spolu několik dní.“

„Ani slovem se nezmínil. Je však pravda, že se vždy stavěl spíše za preláty než za rytíře. Ať jsme mluvili o čemkoli, pořád nás jenom poučoval, jak máme věřit v Krista a chovat se zbožně. Ať je za jeho včerejším krokem cokoli, myslím, že svému poslání rytíře Kristova celou duší věří.“

„Tím ovšem může být mnohem nebezpečnější,“ pokračoval ještě tišeji Oldřich z Chlumu. „Pokud budeš ještě někdy v životě něco vyšetřovat, pamatuj si, že člověk, který spáchá zločin pro peníze, není nikdy tak nebezpečný jako fanatik, který to dělá ve jménu vyššího poslání.“

„Jistě, budu si to pamatovat,“ přikývla vesele. „Znamená to, že mne zase někdy k nějakému vyšetřování přizveš?“

„Mohu ti připomenout, cos včera vyčítala mému panošovi? Kárala jsi ho, jestli nemůže myslet na něco jiného než pořád na to jedno.“

„No dovol,“ pobouřeně se ohradila. Ve tváři trochu zčervenala studem. „To přece není totéž.“

„Je a není," pokrčil rameny, jako by se neuměl rozhodnout. „Pokud tě však mohu upozornit, kromě téhle trochu neobvyklé situace není důvod, abychom v budoucnu trávili zase tolik dní spolu."

„A nocí," připomněla ihned s nevinným výrazem ve tváři. „Pátrá se přece i za tmy, ne?"

„Mohu ještě, jen pro úplnost, citovat tvého bratra Jošta? Kdy ty, holka, dostaneš rozum?"

„Nikdy!" rozesmála se hlasitě. Anežka Přemyslovna, která jela před nimi, se pohoršené ohlédla, ale nic neřekla.

Výpravu, roztaženou po cestě jako dlouhý had, uzavíral vyšehradský probošt Wilibald Odo se svým knihovníkem Emmeramem z Greifsfeldu. Jak se ukázalo, hubený bibliotékář byl výtečný jezdec, i když si neustále stěžoval, jak ho jízda v sedle vyčerpává. Patřil k tomu typu lidí, kteří si neustále na něco stěžovali. I když měl možnost se najíst, bylo toho podle jeho mínění buď málo, anebo příliš, ale nikdy ne tak akorát, aby si mohl pohladit dlaní břicho a říci: „Chvála Bohu, teď se cítím skvěle."

„Měj oči otevřené," polohlasně mu nařizoval Wilibald Odo. „Královský prokurátor tvrdí, že vrah papežova legáta je mezi námi."

„Obáváš se, bratře probošte, že by mohl ublížit i nám?" vykřikl poděšeně hubený knihovník a rychle se pokřižoval.

„Mlč, hlupáku! Musíme toho vraha najít."

„Chceš ho potrestat?"

„Hlupák jsi a hlupákem zůstaneš! Dalo by se toho využít, chápeš?" kázal povýšeně vyšehradský probošt. „Budeme nenápadně všechny zpovídat. Někdo se určitě podřekne. Mám své zkušenosti." Pak popohnal koně, protože ho knihovník už nudil.

„Ty tak máš zkušenosti," ušklíbl se jízlivě Emmeram z Greifsfeldu. O chvíli později se k němu přidružil landštejnský kaplan. Jako kajícník měl přes oděv navléknutou dlouhou bílou košili a kolem krku provaz uvázaný jako oprátka.

I když nebylo zvlášť příjemné počasí, postupovali celkem rychle. Kupecká stezka, vinoucí se hlubokými lesy přes návrší a mělká údolí, byla udržovaná, a tak dorazili do Gmündu záhy

odpoledne. Na hradě pánů z Kuenringu už na ně čekali. Na věži vlál prapor českého krále Přemysla II. Otakara a okna i vchod do paláce zdobily girlandy uschlých květin. Abatyše Anežka se tvářila, jako by si zašlé slavnostní výzdoby nevšimla.

„Nechtělo se jí putovat tudy," špitla Světlana Oldřichovi z Chlumu do ucha. „Ale náš panovník na téhle zastávce trval. Proto jsme jeli přes Landštejn. Jistě asi tušíš, proč se Anežka Přemyslovna tváří tak kysele."

„Slyšel jsem…," přikývl ne zrovna nadšeně Oldřich z Chlumu. Nevěrou v manželství opovrhoval stejně jako zradou rytířských ideálů. Když o tom ale diskutoval se svým panošem Otou, ten mu oponoval: „Nevěrný můžete být pouze v případě, že si manželku vyberete a máte se rádi. Jenže náš král si Markétu Babenberskou nevybral. Sňatek mu dohodl otec. Náš král je mladý asi jako vy, můj pane, a nevěstě bylo zhruba padesát let. Věno ovšem stálo za to – celé rakouské země. Tohle přece není manželství z lásky. Byl to politický obchod. Je celkem logické, že si Přemysl záhy pořídil konkubínu. Proč ho odsuzovat? Víte, co se říká? Samozřejmě jen šeptem. Že mu svou dvorní dámu Anežku z Kuenringu podstrčila do lože jeho manželka sama."

Ať už to tak bylo, či nikoli, Oldřich z Chlumu chápal rozpaky Anežky Přemyslovny. Anežka z Kuenringu pobývala právě v Gmündu a v létě porodila českému králi nemanželského syna Mikuláše. První Přemyslovo dítě. Král se tehdy radoval jako malý kluk. Uschlé květiny na paláci byly zbytky výzdoby, pořízené při křtu králova levobočka.

Anežka z Kuenringu byla štíhlá dívka se zrzavými, nakrátko ostříhanými vlasy. Trochu se podobala Světlaně, nejen vzhledem, ale i povahou. Milovala nezávislost, nenáviděla ruční práce a na koni se chovala jako rozpustilý kluk. Kvůli vlasům, ostříhaným na způsob pážete, dostala přezdívku Palceřík.

Vyšla je uvítat na nádvoří. Za ní důstojně kráčela obtloustlá kojná s malým dítětem, pečlivě zavinutým do jemné tylové plachetky. Na Anežce z Kuenringu nebyl nedávný porod vůbec znát. Anežka Přemyslovna ji chladně objala a ještě chladněji požehnala děcku. Pak se optala, kde má svou komnatu, protože je po dlouhé

cestě unavená a potřebuje si odpočinout. Je už přece jen stará žena. Uvidí se večer při bohoslužbě.

„Dnes bude jen krátká," oznámila jí mile, ale naprosto nesmlouvavě její jmenovkyně z Kuenringu. „Pořádám hostinu na počest syna Mikuláše. Dnes je mu přesně deset týdnů."

„S tím nesouhlasím. Mše se zkracovat nebude. Velebit Boha je totiž mnohem křesťanštější než nějakého bastarda," vybuchla hněvivě abatyše Anežka.

„Je to syn českého krále," odsekla upjatě. Dvě rozhněvané ženy stály proti sobě. Drobná štíhlá dívka s krátkými zrzavými vlasy, oděná v jednoduše střiženém splývavém šatu z modrozeleného brokátu, a vysoká stárnoucí abatyše v černém řeholním hábitu. Podle věku by mohly být matka a dcera.

„Nemanželský syn!" upozornila chladně abatyše.

„Vznešený král ho při křtu veřejně prohlásil za svého syna," nedala se její jmenovkyně z Kuenringu. Pak stáhla nepřátelsky obočí a s neskrývanou ironií dodala: „Ostatně, někteří čeští panovníci také nepocházeli z manželského lože, a přesto vládli! I krev těchhle bastardů koluje v žilách Přemyslovců. Vám i mému synovi. Navíc se obávám, že česká královna Markéta našemu vládci už syna neporodí."

„Tak o to ti jde?" sykla nahněvaná abatyše Anežka. „Žena, která porodí dítě nepocházející z manželského lože, je horší než nevěstka. Tak to stojí v Písmu svatém."

„Opravdu? A že se tím neřídily sestry, které jsou nevěstami Kristovými. Dokonce i…"

„Mlč!" zděšeně se rozkřikla Anežka Přemyslovna. „Mlč, pro Boha tě prosím, mlč už!"

Anežka z Kuenringu jako by si teprve teď uvědomila, co říká, sklopila hlavu a odmlčela se. Měla pevně sevřené rty a ruce zaťaté v pěst. Pak zvedla hlavu a zvučným hlasem prohlásila: „S radostí v srdci vítám všechny poutníky ke hrobu apoštola Jakuba. Ctihodná starší sestra Anežka Přemyslovna stráví dnešní večer na modlitbách a vás ostatní zvu na hostinu k uctění syna českého krále!"

„V tom příliš křesťanské lásky a odpuštění nebylo, co?“ rozkládal panoš Ota. „Takhle si představuji setkání dvou nepřátel těsně před bitvou.“

„Ovšem nepřátel mimořádně nezdvořilých, protože i rytíři se umějí zabíjet dvorně a elegantně,“ podotkla Světlana. „Palceříka je mi líto. Krále miluje a nikdy od něj nic nechtěla. Kromě lásky, samozřejmě.“

Oldřich z Chlumu s oběma tak úplně nesouhlasil a o milostném vzplanutí svého krále si myslel své. Jenže to nebylo v tuhle chvíli podstatné a nikoho to stejně nezajímalo. On osobně nesouhlasil s mnoha věcmi, ale běh křesťanského světa změnit nemohl. Morálku ať pranýřují preláti, on měl soudit zločiny. A milovat krále zločin nebyl. Jenže na hádce obou žen ho zaujalo něco jiného a také na to upozornil: „Všimli jste si, co poznamenala Palceřík na konci hádky? Vmetla abatyši do tváře, že nemanželské děti mají i řeholnice. A chtěla vyslovit nějaké jméno, jenže Anežka jí to nedovolila.“

„To nejspíše myslela sestru Květu. Jednu z jejích řeholnic. Otěhotněla a odešla z řádu. Říká se, že otcem byl bratr minorita,“ vysvětlovala Světlana.

Oldřich z Chlumu mlčky přikývl, i když si tímhle vysvětlením nebyl jistý. Když panoš Ota odešel, optal se Světlany, jak je na tom s Anežkou z Kuenringu. Zda se znají trochu blíže, aby se jí mohla na něco důvěrně zeptat.

„Řekla bych, že ano,“ prohlásila okamžitě Světlana. „Naše hrady leží jen den cesty od sebe. Znaly jsme se už jako holky. Od té doby si stříháme nakrátko vlasy… ale to je dlouhá historie. Proč se ptáš?“

„Mohla by ses jí zeptat, o kom to chtěla mluvit tam na nádvoří? Jméno té řeholnice. Já nevěřím, že šlo o bezvýznamnou sestru z Prahy. Viděla jsi, jak Anežka Přemyslovna zbledla?“

„To máš těžké. Možná bych to i zkusila, ale slíbila jsem přece, že se ti nebudu plést do vyšetřování,“ rozhodila ruce v gestu beznadějné marnosti. „A řekla jsem, že budu poslušná.“

„Ale to, oč tě žádám, není přece žádné vyšetřování… Chci jen, aby sis popovídala se svou družkou z mládí.“

„Pozor! Lhát během zbožné poutě je obzvláště těžký hřích!“

„Tak to nech být," uzavřel lhostejně a s úklonou se chtěl vzdálit.

„Nikdy, nikdy bych si tě nevzala za manžela," prskala zlostně. Ale než zmizel, křikla za ním, že to zkusí.

Ještě se ani nezačalo smrákat, když se v kapli rychle odbyla tichá mše. Pak se většina společnosti odebrala do hodovní síně. Na modlitbách zůstala u oltáře jen Anežka Přemyslovna spolu s vyšehradským proboštem, minoritou Řehořem a novým rytířem templářského řádu Petrem z Rožmberka.

V hodovní síni čekalo urozenou společnost nejen skvělé pohoštění, ale také zábava. Anežka z Kuenringu pozvala slovutného minesengra Ulricha von dem Türlin. Palceřík byla pozorná hostitelka a nezasvěceného pozorovatele by ani ve snu nenapadlo, že rozjásaná společnost jsou křesťanští poutníci na zbožné cestě do Compostely. Jenže pravda byla, že časy prvních křesťanských poutníků byly dávnou minulostí. Kajícníci již neputovali bosí, v bílé košili a s oprátkou na krku. Teď večer ji neměl ani landštejnský kaplan Wolf, který se převlékl do světského šatu. Příkazy prelátů, jak by se lidé měli během poutě chovat, byly spíše nesplnitelným snem než skutečností. O pokoře poutníci jen mluvili, ale jakmile překročili práh chrámu, zřídka se tak i chovali. Ti prostí, stejně jako urození.

Oldřicha z Chlumu dvorská zábava nudila. Věděl, že panoš Ota zastane společenské povinnosti za oba. Sedl si do výklenku k oknu a vzpomínal.

„Mohu se k vám přidat?" optal se Emmeram z Greifsfeldu trochu ztěžklým jazykem. Oči mu svítily vypitým vínem a nedokázal ani příliš rovně stát. Oldřich z Chlumu si všiml, že se odpoledne pohádal se svým představeným. Křičeli a div se na sebe nevrhli. Uvolnil mu místo a souhlasil, že to je dobrý nápad, neboť v Praze si stejně slíbili důkladně si spolu pohovořit. Připili si a pak se Oldřich z Chlumu jakoby mimochodem optal, proč se pohádal s Wilibaldem Odem.

„Protože je nevzdělaný, nafoukaný a hlupák," opáčil nevrle vyšehradský knihovník. „Nemyslíte si, že nepříznivých znamení bylo už dost? Bůh nás varuje, abychom nepokračovali v cestě. Když jsem mu tohle vysvětloval, vysmál se mi, věřil byste tomu?"

„Jaká znamení máte na mysli, bratře bibliotékáři? Vraždu papežova legáta?“

„Nejen ji. I ta další úmrtí.“

„O nich moc nevím, nebyl jsem v Praze,“ pokorně se omlouval Oldřich z Chlumu, aby ho přiměl k dalšímu hovoru. „Byly to také vraždy?“

„Co já vím?“ pokrčil rameny. „Ale jedno vám povím. Ať už ti muži zemřeli cizí rukou nebo ne, je to boží znamení. Bůh si k sobě povolal všechny, kdo měli tuhle pouť vést. Nechtěl, aby ctihodná starší sestra Anežka Prahu vůbec opustila.“

„Co by ale našemu Pánu vadilo na tak zbožném úmyslu, jako je pouť věřících křesťanů?“ namítl se skutečným zájmem Oldřich z Chlumu. Takhle o sledu událostí zatím neuvažoval. Ne že by knihovníkovy argumenty považoval za pravděpodobné, ale zajímalo ho uvažování preláta. Podle jeho názoru stál za zločiny posledních dnů příslušník církve, proto bylo užitečné seznámit se s výkladem z hlediska víry.

„Nejde tu přece o pouť,“ horlil Emmeram z Greifsfeldu, dopil svůj džbánek a od služebníka v kožené kazajce si vzal nový. „Jde o apoštola svatého Jakuba! Je zjevné, že Bůh nechce, abychom stanuli u jeho hrobu.“

„Vím, že jste největší znalec jeho života v Českém království,“ uklonil se Oldřich z Chlumu zdvořile. „Proto asi rozumíte celému problému lépe než já. Pokud já vím, každý světec se raduje, když věřící navštíví místo jeho odpočinku. Proč bychom měli zrovna my, poutníci z Čech, apoštolu Jakubovi vadit?“

Vyšehradský knihovník se zhluboka napil a škytl. Byl už hodně opilý. Ale ne tak, aby nevěděl, co říká. Stiskl rty a v jeho tváři bylo vidět, že bojuje sám se sebou. Najednou udeřil pěstí do kamenné zdi vedle sebe a popuzeně ze sebe začal chrlit: „Víte, proč tam nemáme co dělat? Protože ho nejdeme velebit, ale ponížit. Stejně, jako to kdysi udělala Klára z Assisi.“

„Ona? Čím by ho mohla ta svatá panna ponížit?“

„Zapomeňte na to,“ škytl opile Emmeram z Greifsfeldu. „Apoštol Jakub se vždy setkával jen s nepochopením. Studoval jste někdy evangelia?“

„Samozřejmě," souhlasil rozmrzele Oldřich z Chlumu. Změna v hovoru se jeho záměrům nehodila. Doufal ale, že přiměje Emmerama z Greifsfeldu, aby se vrátil zpět ke Kláře z Assisi. Ne zrovna nadšeně opakoval: „Ano, studoval jsem svatá evangelia. Jen momentálně nevím, co máte na mysli."

„Každý křesťan ví, že jsou čtyři. Snad s výjimkou našeho probošta! Evangelia podle Matouše, podle Marka a podle Lukáše jsou velice podobná a obsahují zhruba stejné události. Proto je nazýváme synoptická, protože je můžeme položit vedle sebe a porovnávat. Ve všech najdete jména dvanácti apoštolů. A na druhém či třetím místě se vždy uvádí Jakub Větší."

Emmeram z Greifsfeldu zvedl džbánek a znovu se žíznivě napil. Trocha vína mu stekla po bradě, protože kvůli opilosti nedokázal hrdlo džbánku udržet u svých rtů. Přesto hovořil stále ještě celkem souvisle.

„Evangelium podle Jana je v mnoha detailech odlišné. Učení církevní otcové se domnívají, že Jan měl k dispozici prameny ostatním evangelistům neznámé. Ale nikdo si nevšiml toho podstatného, co znepokojuje mou duši. Proto nesmíme jet do Compostely! Evangelista Jan jmenuje jen několik apoštolů. Ale nikde se ani slovem nezmiňuje o Jakubovi. Není to divné?"

Vyšehradský knihovník zvedl prst a komíhal jím před obličejem.

„Proč se o něm nezmiňuje? Vždyť to byl jeho bratr! Významný Kristův učedník. Proč se ani jednou nezmínil o bratrovi? Ať mi nikdo netvrdí, že měl jiné prameny. Jakub byl jeho rodný bratr! Něco je špatně. Jenže nikdo, vůbec nikdo si toho nevšiml."

Vztyčil se a pokusil se Oldřicha z Chlumu obejmout. Kdyby ho ale nepřidržel, Emmeram by se svalil na podlahu. Položil si hlavu na Oldřichovo rameno a se slzami v očích opakoval: „Proč se Jan nezmiňuje o svém bratrovi? Proč?"

Řekl ještě něco, čemu nebylo rozumět, a pak usnul. Oldřich z Chlumu ho opatrně uložil na lavici ve výklenku. Vyšehradský knihovník se opřel v rohu o stěnu a začal chrápat.

„Já se o něj postarám. Máme společnou komnatu," řekl rozmrzele Wilibald Odo, který se nečekaně objevil. Zřejmě už ho nebavilo rozjímat v hradní kapli. Zvedl hubeného bibliotékáře a

přehodil si ho přes ramena jako pytel s otrubami. Jízlivě se ušklíbl a dodal, že jak je vidět, přemíra vzdělanosti je na škodu, protože zíráním do knih se člověk pít nenaučí. Pomalu i s hubeným knihovníkem na ramenou zamířil k východu z hodovní síně.

XII. KAPITOLA

Ráno hustě pršelo. Pošmourné a nepřívětivé počasí se odrazilo i v náladě poutníků. Většinu bolela po včerejší hostině hlava, někteří měli kruhy pod očima a Emmeram z Greifsfeldu si kolem hlavy obtočil kus plátna namočeného ve studené vodě. Vzdychal, jako by nastával Poslední soud.

Pořádnou kocovinu měla i Světlana. Oldřichovi z Chlumu vyčítala: „To všechno je kvůli tobě! Snažila jsem se zjistit, jak to Palceřík myslela s těmi nemanželskými dětmi. Napadlo mě, že když ji trochu opiji, třeba mi poví víc. Jenže umí pít lépe než já. Nakonec jsem usnula."

„A řekla ti vůbec něco?"

„Možná, ale já se na nic nepamatuji," naříkala Světlana. „Prosím, teď na mě nemluv!"

Abatyše Anežka nařídila, aby se všichni připravili na cestu. Většina poutníků měla široké cestovní pláště s kapucí na hlavu. Byly ušité z hustého šerkového sukna a voda po nich stékala, jako by narážela na zeď, takže pokračovat v cestě se dalo celkem bez újmy na zdraví.

Chvíli trvalo, než Wilibald Odo a velitel družiny Přech z Michalovic všechny shromáždili v hodovní síni hradu, kde se měla Palceřík s poutníky oficiálně rozžehnat. Vojáci zatím na nádvoří sedlali koně. Ale ještě než služebníci hradní kuchyně rozdali urozené společnosti číše s horkým vínem, z nichž vonělo vzácné koření, přiběhl za Přechem z Michalovic jeden z členů ozbrojené družiny.

„Urozený pane, stalo se něco hrozného… Ráno jsme nemohli najít Smíška. S námi v čeledníku nespal. Původně jsme si mysleli, že se opil a usnul někde jinde. Ale když se neobjevil ani teď, šli jsme ho hledat. A…"

„A co?" rozzlobil se velitel.

„Stalo se něco?“ přidala se zlostně abatyše Anežka. Chtěla být už pryč. Samotná přítomnost její jmenovkyně z Kuenringu jí nesmírně vadila. „Jestli někde spí, nechte ho tady. Dožene nás později.“

„Nedožene, vznešená starší sestro,“ odpověděl voják a zdvořile se uklonil. „Je mrtvý. Zavraždili ho. Jeho tělo jsme našli mezi odpadky v takové úzké mezeře mezi palácem a kaplí. Z nádvoří tam není vůbec vidět. Někdo ho probodl buď nožem, nebo dýkou. Muselo se to stát už včera večer anebo v noci. Je celý ztuhlý. V jeho dlani bylo tohle,“ dodal voják a ukázal úplně nový stříbrňák. „A další dva jsme našli zašlapané do bláta.“

„Bůh ho potrestal,“ opáčila nesmiřitelně Anežka Přemyslovna. „Měl zůstat s námi v kapli a po mši se věnovat rozjímání. Jeho smrt se našeho zbožného poslání netýká. Zřejmě se s někým pohádal, protože hrál kostky, a jak to tak bývá, samozřejmě falešně. Vraždu ať vyšetří správce hradu, najít vraha nebude určitě těžké. My se tím zdržovat nebudeme.“

„Stane se podle vaší vůle,“ uklonil se Přech z Michalovic. Ale hned jak opustili hrad v Gmündu, přitočil se k Oldřichovi z Chlumu. Tiše mu začal vykládat, že ctihodná abatyše Anežka zřejmě pravdu nemá. Smíšek nikdy kostky nehrál. Byl až úzkostlivě šetrný. Nebo ještě lépe řečeno, byl lakomý. Kdyby prohrál měďák, týden by nespal.

„Stříbrňák v dlani měl, to nelze popřít,“ váhal Oldřich z Chlumu. „Že by měl nějaké peníze našetřené a někdo ho okradl? O jeho šetrnosti ovšem věděli jen muži z tvé družiny.“

„Mám jiné vysvětlení,“ hájil svůj názor Přech z Michalovic a ztišil hlas. „Smíšek hlídal v paláci na Landštejně tu noc, kdy zavraždili papežova legáta. Když jsme ho vyslýchali, přísahal, že si ničeho podezřelého nevšiml. Ale co když všiml? Mohl dokonce vraha vidět. Začal ho vydírat. Jak jsem řekl, byl lakomý a vrah mu peníze za mlčení slíbil. Včera večer však využil zmatku, který tu byl, a pozval Smíška na to opuštěné prostranství za palácem. Dal mu peníze, a když je Smíšek chtivě popadl a možná začal počítat, probodl ho.“

„Výtečná úvaha," pochválil ho Oldřich z Chlumu. „Prosím, nikomu zatím o svém podezření neříkej."

„Copak od začátku netvrdím, že mám všech prelátů plné zuby?" ušklíbl se mladý rytíř. „Komu bych to asi tak vyprávěl?"

Výprava teď cestovala mnohem pomaleji. Dlouhý had z jezdců na koních se ještě protáhl a vznikaly veliké mezery. Přech z Michalovic, který jel v čele, čas od času zastavil, aby se družina sjela do houfu.

„Čeho se bojíš?" zlobila se Anežka Přemyslovna. Stále hustě pršelo a v takovém počasí ji pobolívala kolena. Byla proto ještě nerudnější než obvykle. „Myslíš, že by nás mohl někdo přepadnout? Pokud si odmyslíme, že nás chrání Bůh, neznám bezpečnější krajinu, než je tahle."

„Lupiči mi starost nedělají. Bojím se, aby se někdo příliš neopozdil a nezabloudil. Kolem jsou hluboké lesy," bránil se Přech z Michalovic.

Nakonec se o to, zda čekat na opozdilce či ne, ostře pohádali. Ale mladý rytíř si prosadil svou. To ještě zhoršilo náladu abatyše Anežky. Mizernou náladu měla ovšem celá výprava. Hustě pršelo, foukal studený vítr, cesta byla rozbahněná a jezdci museli pozorně vést koně, aby neuklouzli nebo někde nezapadli. Po probdělé noci byla většina společnosti unavená a rytířům i urozeným pannám se zavíraly oči, takže měli co dělat, aby v sedle neusnuli. Téměř nikomu nebylo do řeči.

Panoš Ota dohnal svého pána. Protože se cesta trochu rozšířila, mohli jet na koních pohodlně vedle sebe. „Přemýšlel jste někdy o tom, můj pane, že nestřídmost může být pro křesťanský svět v určité situaci nesmírně užitečná?" začal vážně, ale jeho oči se smály.

„Většina naší výpravy by dnes s tebou ani v nejmenším nesouhlasila. A já na rozdíl od ostatních nejen dnes, ale vždycky. Co má tahle na hlavu postavená úvaha zase znamenat?"

„Když se lidé baví a pijí, tak se často přestanou kontrolovat. Teprve až si člověk vypije pár číší vína, poznáte, jaký je doopravdy. Ten včerejší večer byl pro naše pátrání moc užitečný."

„Pokud jsem si všiml, točil ses téměř výhradně kolem družiny ctnostných panen."

„Ne tak docela. Jošt si každou chvíli odváděl k tanci Janu z Blatné a Světlana seděla s Palceříkem a číše do sebe obracely jako opilci v krčmě na předměstí. Smály se každé hlouposti a moc dobře se bavily. Jednou jsem se k nim nenápadně přitočil. Víte, co zrovna řešily? Jestli jste jako chlap lepší vy, anebo náš vznešený král. Moc by mě zajímalo, k čemu nakonec došly.“

„Nemůžeš přejít k věci?“

„Jistě, hned to udělám. Protože jsem si vzal vaše ponaučení k srdci, snažil jsem se vyhýbat Zdeně Berkové ze Sloupu…“

„Zase si vymýšlíš. Já ti neradil vyhýbat se zrovna jí. Pokud si vzpomínám, nařídil jsem ti uskromňovat se ve vztahu k půvabům všech dívek v naší družině bez výjimky.“

„Tak to jsem vám asi špatně rozuměl,“ omlouval se s hranou pokorou panoš Ota. „Díky tomuhle omylu jsem se ovšem celkem logicky musel věnovat Kateřině z Gutštejna. Byla jediná, která na mě zbyla. To nakonec Zdenu tak popudilo, že na ni vyjela. Pohádaly se skoro stejně, jako naše ctihodná abatyše tam na nádvoří s Palceříkem.“

„O co šlo? Padá to z tebe jako stříbrňáky z měšce lakomce. Ani já nemám v tomhle lijáku náladu na dlouhé povídání.“

„Zdena Berková ze Sloupu se prořekla, že večer před vraždou také navštívila komnatu papežova legáta. Nejspíše ještě před Světlanou. Prý si s ním návštěvu umluvila na honu.“

„A dál?“

„Chtěl jste, abych by stručný. To je v souhrnu všechno.“

„V souhrnu? Křesťanské společnosti neprospívá nestřídmost, jak tvrdíš ty, ale zjevně jí škodí nedostatek ducha. Znáš zbytečně moc slov a pak si vymýšlíš dlouhé a složité věty, aniž by v nich ovšem byly chytré myšlenky. Jak se praví v bibli, tvá slova budiž jasná jako plamen na Mojžíšově holi. Tak teď tu svou chudobnou myšlenku laskavě rozveď!“

„Zdena Berková ze Sloupu se vytahovala, že se k ní legát choval velice důvěrně, až prý musela utéct. Na chodbě se div nesrazila s Petrem z Rožmberka. Stěžovala si mu na nevhodné legátovo chování, a proto se domnívá, že šel za ním, aby chránil její čest. Nechal jsem ji, ať se chvástá. Jakmile zmizela, zjišťoval jsem, jak to

bylo doopravdy. Rožmberk nešel k legátovi, zjevně mu čest Zdeny Berkové těžkou hlavu nedělala. Kateřina z Gutštejna jeho nevinu potvrdila, protože šel k ní. Vyptával se jí na život mezi templáři. Abych předešel další kritice mého zbytečně košatého způsobu vyjadřování, dodávám, že bratranec Kateřiny z Gutštejna se stal před časem templářem. Do včerejška jsem to nevěděl. Kateřina o tom nikomu nic neřekla.“

„Udělal jsi kus dobré práce, Oto.“

„Viďte,“ usmál se mladík s hranou pýchou. „Kateřina z Gutštejna si to po včerejšku myslí rovněž. Celý večer se bavila se mnou, tancovali jsme a dokonce mi dovolila, abych jí políbil ruku. Tvrdila, že náš vznešený panovník udělal dobře, když péči o družinu zbožných panen svěřil nám.“

„Abychom byli přesní, svěřil ji mně,“ upozornil Oldřich z Chlumu. Chtěl se tvářit přísně, ale nešlo mu to. Nakonec se rozesmál a podotkl, že Ota se neměl narodit jako panoš křesťanského rytíře, ale raději jako zámožný muslim, který má veliký harém.

„Ani za nic,“ pokřižoval se zděšeně panoš Ota. „Být muslimem? Mohamedovu víru bych snad snesl, ale mít deset manželek? Nikdy!“

Poobědvali v lese pod košatým jilmem. Na hradě v Gmündu dostali na cestu placky se sýrem a nějaké ovoce. Déšť ustal, ale studený vítr foukal dál. Odpoledne postupovali rychleji.

Do soumraku zbývalo ještě dost času, když dorazili k Dunaji. Cesta pokračovala po kamenitém břehu a proti šednoucí obloze se před nimi rýsovala silueta velkolepého hradu v Melku.

Kdysi ho založil Leopold Babenberský. Jenže jeho potomkům přestal vyhovovat, a proto sídlo Východní marky přenesli do Vídně. Hrad věnovali benediktinskému řádu, který tu založil klášter. Ovšem klášter velice zvláštní, protože na rozdíl od jiných komunit žili řeholníci v hradě, kde se daly jen těžko dodržovat přísné zásady mnišské regule.

Když se před nimi objevil Melk, oznámila Anežka Přemyslovna spokojeně, že dnešní noc stráví v klášteře, kde mohou všichni poutníci obrátit mysl ke zbožnému účelu jejich cesty. Všem, kdo včera zhřešili, doporučuje noční kajícné rozjímání v chrámu.

Od řeky táhl nepříjemný chlad, ale cesta podél Dunaje ubíhala rychle a za chvíli už vjížděli velikou bránou na nádvoří benediktinského kláštera. Hradní palác byl vyzdobený girlandami čerstvých květin a po nádvoří starostlivě pobíhali klášterní služebníci. Vstříc jim vyšel usměvavý opat. Jásal, jaké je to štěstí, že k nim tak neočekávaně přijela ctihodná a proslulá starší sestra Anežka.

„Dnes nás tvá návštěva se zbožnými poutníky těší mimořádně," vykládal se zvláštním úsměvem. „Večer bude jen krátká vigilní mše a pak vás zvu na hostinu. Zítra je 13. října a to se slaví svátek svatého Kolomana, hlavního patrona našeho kláštera. Uvidíte, že si hostiny benediktinů v ničem nezadají se slavnostmi vznešených rytířů. Máme tu spoustu urozených hostů z okolí a pozval jsem také jednoho výtečného minesengra. Věřím, starší sestro, že se pobavíš."

„Neprojíždím tudy, abych se bavila," odsekla odměřeně. „Pokud jste si nevšiml, bratře opate, jsem na svaté pouti."

„A není snad poutníkům dovoleno, aby slavili vigilie svátků významných světců a mučedníků? Pokud vím, papež Honorius dokonce takové zbožné konání během poutě doporučuje. A urazila bys mne, starší sestro, pokud bys tvrdila, že náš patron svatý Koloman není významný světec. Jistě si oslavu zaslouží, co myslíš?"

Anežka Přemyslovna upjatě souhlasila. „S důvěrou ve tvou zbožnost, bratře opate, ovšem věřím, že hostina bude uměřená tomu, že se koná v klášteře."

„To je samozřejmé, starší sestro," pokyvoval rozšafně hlavou benediktinský opat. „A pak, komu by se naše skromná pohostinnost zdála přesto příliš štědrá, může se sám uskrovnit. Zásadou našeho řádu je, že každý křesťan má znát svou míru." Důstojně všem požehnal a odběhl do kuchyně dohlédnout na přípravu pečení.

„Ten chlapík se mi líbí," řekl tiše panoš Ota Světlaně.

„Doufám jen, že ho nebudu muset vyslýchat jako včera Palceříka. Vsadila bych se, že tenhle zbožný opat by se džbánem vína v ruce zpil do němoty i Anežku z Kuenringu."

Ještě před večeří si Oldřich z Chlumu zašel do klášterní bibliotéky. Knihovna kláštera v Melku byla proslulá. I když to s

Klárou z Assisi nijak nesouviselo, nešlo mu z hlavy, co včera tvrdil opilý Emmeram z Greifsfeldu. Všechna evangelia znal dobře, ale nikdy by ho nenapadlo studovat, který apoštol v nich uvedený je a který ne. Evangelia až dosud chápal v duchu církevního učení jako zvěst o spasení skrze Ježíše Krista. Nikdy ho nenapadlo zkoumat je jako historickou kroniku, jako popis konkrétních událostí.

Optal se knihovníka Emmerama, zda nechce jít s ním, ale ten to skomírajícím hlasem odmítl. Hned jak na nádvoří sesedli, odešel se vyspat do komnaty, kterou sdílel společně se svým proboštem.

„Jistě, kodexů evangelií tu máme hned několik. Mohu vám nabídnout i skvostný opis s iluminacemi bratra Heriberta z Grazu. Stojí za to, abyste si ho prohlédl, věřte mi. Měl obrovskou fantazii. Až uvidíte, jak zobrazil Zjevení svatého Jana, užasnete, urozený pane," vykládal ochotně místní bibliotékář. Jeho, jak se zdálo, přípravy na večerní hostinu příliš nezajímaly.

Iluminace v kodexech Oldřich z Chlumu miloval. Dychtivě listoval tlustou knihou vázanou ve vybělené jelení kůži. Text rámoval zlacený okraj s modrými a červenými bordurami. Byla to skvostná kniha. Iluminace ke Zjevení svatého Jana Oldřicha z Chlumu ovšem ničím výjimečným nezaujala. Zato Zmrtvýchvstání Ježíše Krista bylo komponováno velice neobvykle. Stranou rakve, nad níž byl zobrazen Ježíš Kristus, se krčila postava v římské tóze a u ní bylo drobným písmem připsáno, že jde o Piláta Pontského. Podle žádného z evangelií však při tom zázraku být neměl.

Skoro až do tmy listoval Oldřich z Chlumu kodexem a na pergamen si dělal poznámky. Srovnávat texty, jako by šlo o kroniku, ho tak zaujalo, že ho musel sám knihovník upozornit, že za chvíli začne slavnostní hostina.

„A mše?" optal se nesoustředěně a knihu zavřel.

„Tu už jsme zmeškali, urozený pane," hlásil dobromyslně knihovník. „Ale hostinu bychom zmeškat neměli. Pomohla vám naše knihovna v bádání?"

„Nesmírně," uklonil se zdvořile Oldřich z Chlumu. „Závidím vám bohatství, které opatrujete."

Počkal, až oschne inkoust na pergamenu, pak ho sroloval a ukryl. Vypsal si toho spoustu, ale byla tam jedna poznámka, která ho

zneklidnila mnohem víc než to, co včera vykládal opilý Emmeram. V evangeliu podle Jana byl Ježíš Kristus ukřižován již ve čtvrtek a nikoli na Velký pátek, jak uváděli ostatní evangelisté. Jan se vůbec nezmiňoval o Ježíšově kázání na hoře Olivetské a nikde nebyla jediná zmínka o jeho bratru Jakubovi.

„Ještě otázku, bratře bibliotékáři," řekl Oldřich z Chlumu, když opouštěli knihovnu. „Ten iluminátor, jakže se jmenoval… Heribert z Grazu, že? Byl někdy ve Svaté zemi?"

„Jistě," přikývl knihovník potěšený jeho zájmem. „Proto jsou jeho vyobrazení tak živá. Jeruzalémský chrám prý ve skutečnosti vypadá přesně tak, jak ho namaloval. Víte, on byl dříve, než vstoupil do našeho řádu, služebníkem templářů."

XIII. KAPITOLA

Ráno se celá družina Anežky Přemyslovny nalodila na bachratý člun, který jim půjčil opat kláštera v Melku. Tvrdil, že by byl skoro zázrak získat před zimou loď jinde, protože kupci ty své už uložili do loděnic. Ještě štěstí, že klášter má své lodě pořád ještě na řece. K výpravě se připojili dva benediktinští mniši, kteří měli zkušenosti s plavbou po Dunaji. Tvrdili, že lodivoda nepotřebují, tuhle práci zastanou raději sami. Až poutníky vysadí v Sigmaringenu, najmou pár mužů a vrátí se i s člunem zpět do Melku.

Vojáci vyměnili koně za vesla a urozená společnost se rozsadila na tvrdé lavice. Záď člunu byla krytá chatrnou plachtou, pod kterou se bylo možné ukrýt před deštěm a větrem. Nikde příliš místa nebylo, a tak se rytíři tísnili spolu s urozenými dívkami jako ptáci v hnízdě. Přitom se snažili nepřekážet vojákům. Ti se s námahou opírali do vesel a potřebovali kolem sebe prostoru více. Pluli pomalu, protože cesta vedla proti proudu Dunaje. Řeka tu však byla široká a proud nebyl naštěstí silný. Na řeku dopadaly s neúprosnou pravidelností kapky deště a vytvářely kola, která se šířila a navzájem splétala, takže kalná hladina vzhledem připomínala povrch drátěné košile. Během dne se oteplilo a od řeky stoupaly cáry bělavé mlhy. Postupně houstla, takže chvílemi nebylo vidět břeh.

Panoš Ota se rozmrzele odpojil od urozené společnosti a šel si sednout na příď. Na hlavě měl široký hnědý klobouk, který si koupil na trhu v Gmündu. Zahalil se do pláště, aby nezmokl, a mlčky sledoval vodu, kterou s tichým šploucháním rozrážela příď člunu. Byl nespokojený, ale neuměl povědět proč. Tohle divné pátrání, které jako by ani vyšetřováním nebylo, se mu pranic nelíbilo.

Stejně tak ho ani neuspokojovalo dvoření dívkám z družiny ctnostných panen, protože to bylo stejně hloupé jako celé jejich pátrání. Bylo to dvoření, které vlastně dvořením nebylo. Na téhle pouti jako by nic nebylo doopravdy. I když to na sobě Oldřich z

Chlumu nedal znát, panoš Ota chápal, že i jeho to štve. Jenže ať si o pouti do Compostely myslel jeho pán cokoli, stále tu existovala hrozba, že by se něco mohlo stát králově tetě Anežce a on pak byl za to potahovaný k odpovědnosti. Jak ji ale měl Oldřich z Chlumu chránit, když ona sama mu to nechtěla nijak ulehčit?

„Dovolíš?“ zaslechl za sebou tichý dívčí hlas. Nemusel se ani ohlížet, aby poznal Zdenu Berkovou ze Sloupu. Postřehl, že tentokrát v jejím hlase nezní obvyklá útočná jízlivost. Mluvila pokorně a se zřejmou únavou. Opat nelhal, včerejší hostina byla skvostná, a když se s ním ráno loučili, z oken refektáře zněl ještě zpěv a smích, protože mnoho hostů nešlo vůbec spát.

Odsunul se stranou, aby jí uvolnil místo. Posadila se a zimomřivě se k němu přitiskla. Rozevřel plášť a ukryl ji k sobě.

„Proč ses potom neozval?“ optala se tiše s pohledem odvráceným na řeku. Nemusela dodávat, co má na mysli.

„Nic jsme si přece neslíbili,“ namítl pevně. Věděl, že tenhle hovor přijde. Vybrala si to šikovně. Tady jí neměl kam utéct.

„Víš, jak jsem si připadala? Jako holka z hampejzu. Užil sis a zmizel.“

„Nemáš pravdu. Nevěstka to dělá za peníze, ale my jsme byli spolu, protože jsi to chtěla stejně jako já. Nemusela jsi! Nic jsem ti přece nesliboval. Předtím ani potom.“

„Byla jsem zvědavá, jaký jsi milenec,“ přiznala trochu uzardělá.

„No vidíš, a v tom to právě je,“ přikývl a trochu svraštil čelo jako někdo, kdo je moudrý a chce moudrost rozdávat. „Kdybych psal rýmované hlouposti, třeba jako minesengři, tak bych básnicky řekl, že jsi byla zvědavá jen na tělo, a proto jsi nezískala srdce.“

„To zní dost ošklivě,“ povzdechla si. Chvíli oba mlčeli. Pak ho uchopila za ruku a ztišila hlas: „Přísahám na svou duši, nebudu ani teď usilovat o tvé srdce. Ale nechci být na tak dlouhé pouti sama. Přiznávám, jsem rozmazlená a možná i sobecká, ale i tak mám snad právo mít po boku rytíře, který mne bude chránit. A když mi bude smutno, řekne mi pár hezkých slov a pohladí mě. To přece není žádný hřích ani nic špatného… Byla jsem hloupá. Když jsi přijel na Landštejn, myslela jsem si, že se mým rytířem na téhle cestě stane

mladý Rožmberk. Proto jsem na tebe tak nepřívětivě vyjela. Copak mě mohlo napadnout, že se ten pitomec stane řeholníkem?“

„Rytíř, který přijme kříž, není řeholník…“

„Stejně je k ničemu,“ namítla hned. „Víš, jak je mi teď trapně? V životě jsem se nikomu takhle nevnucovala. Nechci moc. Stačí, když mě u sebe občas necháš. Jako třeba teď.“ Nepatrně se usmála a pak si opřela hlavu o jeho rameno.

Seděli tiše vedle sebe a mlčky sledovali kalnou hladinu Dunaje, jak ubíhá podél boků lodě dozadu.

Panoš Ota byl ještě rozmrzelejší než ráno. K tomu všemu, co ho štvalo, teď ještě tahle starost.

Jenže ať už to Zdena Berková ze Sloupu myslela doopravdy, anebo se jen šikovně přetvařovala, odmítnout ji nemohl. Nikoli kvůli tomu, co teď řekla, ale proto, že byla ze severních Čech a existovalo nepsané pravidlo, že sousedé si mají pomáhat. Stejně jako cítil jeho pán odpovědnost za Světlanu kvůli nejvyššímu purkrabímu, on cítil stejnou za ni, protože znal její rodiče a vážil si jich. Rozhodl se rychle. Bude o Zdenu v rozumné míře pečovat, ovšem vždycky jen ve vší počestnosti a jako rytíř. Zvedl ruku a objal ji kolem ramen. Uvolnila se a spokojeně se k němu přivinula. Vzápětí si Ota pobaveně všiml, že tiše a pravidelně oddechuje. Usnula.

Mít na zbožné pouti alespoň zdání soukromí bylo těžké a na malém člunu naprosto nemožné. Urozená společnost seděla natěsnaná pod plachtovým přístřeškem, a ať řekl kdokoli cokoli, slyšeli to všichni. A všichni mu také odpovídali. Přech z Michalovic donesl těsně před odplutím na loď dva měchy sladkého, ale slabého a ředěného vína. To teď pili z jedné číše, která kolovala z ruky do ruky.

„Nejméně dva rytíře, které určil náš vznešený král jako velitele družiny, v Praze zavraždili, vznešená starší sestro,“ vykládal bibliotékář Emmeram z Greifsfeldu.

„Na otcově hradě zase zavraždili papežova legáta,“ pokračoval Jošt z Landštejna. Vedle seděla Jana z Blatné, a když viděla, jak se na přídi Zdena tulí k Otovi, přitiskla se k němu stejně a nechala se přikrýt pláštěm.

„Ani vražda našeho vojáka není něco, co by nás nemělo zneklidňovat, to nemůžete popřít," přidal se Přech z Michalovic.

Anežka Přemyslovna seděla na nízké stoličce uprostřed urozené družiny. Ostatní poutníci měli hlavy mnohem výše než ona, protože seděli na lavicích po obou stranách zadní paluby. Úplně se mezi nimi ztrácela, jenže tohle bylo jediné místo, kam nestékala voda z okrajů plachty, kterou měli napjatou nad hlavou.

„To jste se proti mně všichni spikli?" zlobila se. „Smrt patří k životu. Jsme v rukách božích a On si nás může k sobě povolat kdykoli. Proto bychom měli žít tak, abychom na to byli v každém okamžiku našeho pozemského bytí připraveni. A ne hřešit, zvláště ne na zbožné pouti!"

„Odbíháte od tématu," vstoupil do hovoru Oldřich z Chlumu, a ničem se s ostatními nedohodl, ale tenhle hovor se mu nesmírně hodil. „Bůh nám ve svém milosrdenství dává různá znamení, aby vyjádřil svou vůli. A nebylo těch úmrtí už dost na to, abychom je mohli prohlásit za boží varování?"

„Pokud to jsou boží znamení, pak znamenají jediné. Pán zkouší pevnost naší víry," odpověděla pevně. „Říká nám, že nesmíme podlehnout malověrnosti. Každý křesťan by měl být připravený položit kdykoli život za Krista ukřižovaného, neboť pak bude spasen. Proto přece Ježíš podstoupil smrt na kříži a vstal z mrtvých. Aby nám ukázal, že bytí pozemské je pouhým začátkem života věčného. Ano, Bůh nám dává znamení a říká, že pouze spravedlivým je určeno království nebeské."

„Existují však i boží znamení, která nás, prosté věřící, varují," ozval se nečekaně minoritský řeholník. Bratr Řehoř byl tichý a nemluvný muž. Společnosti se nestranil, ale málokdy něco pronesl. Nejčastěji sedával spolu s premonstrátským řeholníkem Hyacintem a tiše mezi sebou glosovali to, co se kolem dělo. Měl živé oči a kolem úst hluboké trpké vrásky. „Jak si můžeš být tak jistá, ctihodná starší sestro, že nás Bůh nevaruje?"

„Z jakého důvodu by to dělal?" rozzlobila se Anežka Přemyslovna.

„Třeba proto, že mezi námi je vrah. A Bůh nechce, aby vrahova noha znesvětila posvátnou půdu, kde odpočívá jeho milovaný apoštol

Jakub," řekl měkce minorita. „Nevšimla sis, že na Landštejně zhasla na oltáři během mše svíce? A když jsme opouštěli hrad v Gmündu, leželo u cesty tělo mrtvého ptáka. Nejsou to snad jasná znamení?"

Anežka Přemyslovna seděla se svěšenými rameny a pak vykřikla: „Co po mně vlastně chcete?" V jejím hlase se nedala nepostřehnout hysterie.

„Měli bychom se vrátit! V Praze se očistíme pokornou modlitbou a kajícnou zpovědí. A až bude vrah odhalen, můžeme vyrazit na pouť do Compostely znovu. Očištěni před tváří boží," navrhl důstojně Wilibald Odo.

„A v lepším počasí," dodal s nadějí v hlase Přech z Michalovic.

„Ne!" vykřikla Anežka Přemyslovna. V očích měla slzy a chvěla se, jako by v chladném počasí uplynulých dnů onemocněla horkou nemocí.

„Možná by tu bylo řešení, které by se Pánu líbilo," řekla Světlana. Sklouzla z lavičky a klekla si na prkennou palubu. Uchopila abatyši Anežku za chladnou chvějící se ruku. „Pokud by pan královský prokurátor vraha odhalil a my ho předali světské spravedlnosti k potrestání, bude to stejné, jako kdybychom se vrátili do Prahy. Zabráníme tím, aby se posvátné půdy dotkla noha zločince, a jistě svou zbožností uspokojíme Boha."

„Jsi hodná, děvenko," řekla unaveně Anežka Přemyslovna, zvedla ruku a položila ji na Světlaninu hlavu jako při křtu děcka. Stiskla rty a bylo zřejmé, že rychle uvažuje, co by bylo pro ni výhodnější.

„Pokud budeš souhlasit, ctihodná starší sestro, ujmu se raději vyšetřování já sám," navrhl důležitě vyšehradský probošt Wilibald Odo. „Ve své skromnosti mohu říci, že rovněž mám jisté zkušenosti. Jsem členem královské rady a ze všech, kdo tě doprovázejí, je mé postavení na dvoře našeho vznešeného panovníka nejvyšší. A pokud by se náhodou stalo, o čemž samozřejmě má zbožná duše pochybuje, že by zločinec byl spojený se svatou matkou církví, pak jako prelát mám právo v té věci konat. A nezapomeň, že jsem také tvým zpovědníkem!"

Oldřich z Chlumu zachytil výsměšný, ale současně zděšený pohled Emmerama z Greifsfeldu, který se na něj obrátil a vrtěl

hlavou, jako by chtěl říci, že tohle by bylo pro všechny to nejhorší, co by se mohlo během zbožné poutě stát.

„Mně jistě nepřísluší jakkoli zasahovat do vašeho rozhodování, ctihodná starší sestro Anežko," rázně vstoupil do jejich hovoru Přech z Michalovic. „Pan Oldřich z Chlumu byl ale jediný, kdo dokázal objasnit vraždu zemského sudího Dobřeje. Na rozdíl od ctihodného vyšehradského probošta, který přes své nesporné zkušenosti až do poslední chvíle stál na straně, která, jak se nakonec ukázalo, chránila, jistě z neznalosti, skutečného vraha."

„Tohle není tvoje věc!" ostře ho napomenul Wilibald Odo. „Starej se raději o družinu vojáků. Tři z nich nebyli ráno na mši. To by tě mělo zajímat. A měl bys je popohnat, aby veslovali rychleji. Plujeme jako mršina."

„Já s rytířem z Michalovic souhlasím," ozval se Jošt z Landštejna. „Můj otec nejvyšší purkrabí tvrdí, že pan Oldřich z Chlumu je nejlepší vyšetřovatel, jakého kdy České království mělo."

„Vážím si pána z Chlumu," odpověděla důstojně Anežka Přemyslovna. „Ale má zkušenosti pouze ze světského prostředí. My jsme družina zbožných poutníků a názor zkušeného duchovního bude jistě cennější a Bohu milejší. Pověřuji probošta Wilibalda Oda, aby se ujal vyšetřování!"

Večer zakotvili u malého, nově postaveného mola před zájezdním hostincem, který stál na břehu řeky a podle bratrů z Melku byl nejlepším ubytováním pro ty, kdo se plavili po Dunaji tímto směrem. V rozlehlé šenkovní místnosti byla velká pec, z níž sálalo příjemné teplo. Urozená společnost se usadila na dřevěné lavice kolem ohně, zahřívala těla zkřehlá chladem a sušila oděv. Spát šli všichni brzy. Vítr zesílil a okenice tloukly do stěn domu.

Když ráno vstali, zjistil Přech z Michalovic, že kdosi v noci prorazil sekerou do boku lodě veliký otvor. Nabrala spoustu vody, a kdyby nebylo u břehu mělko a loď nebyla přivázaná silným provazem k molu, možná by se potopila. Když to rozmrzele hlásil Anežce Přemyslovně, utrhla se na něj, k čemu je, když ho ani nenapadlo postavit ke člunu přes noc stráž.

„Odpusťte, vznešená starší sestro," zastal se ho okamžitě jeden z benediktinů, „ale nic takového se nikdy nedělalo. Na téhle řece je

bezpečno. Jsme přece výprava zbožných poutníků a těm má každý křesťan pomáhat, nikoli škodit. Vždycky to tak bylo, doprovázeli jsme již desítky výprav a stráž jsme nikdy nestavěli. Tohle nemá na svědomí nikdo z téhle vesnice. To musel udělat někdo z vás. Včera jsem slyšel, o čem jste se dohadovali. Někdo zřejmě chce, abyste se museli vrátit.“

„Jak dlouho bude trvat, než se člun spraví?“

„Nejméně týden. Spíše déle. Ale věděl bych o lepším řešení,“ pokračoval benediktin. Měl širokou usměvavou tvář a klidné modré oči. Pak gestem ruky přivolal šenkýře. Ten se hluboce uklonil a nabídl, že může společnosti půjčit člun svůj. Ten jeho je dokonce větší než opatův. A pohodlnější. Bratři benediktini zatím spraví tenhle a pak se i s ním vrátí do Melku. On s nimi pošle jako lodivoda svého syna a dva podomky. Pak zvážněl a dodal: „To celé bude stát tři hřivny stříbra.“

„Jsme poutníci,“ namítla hned abatyše Anežka. „Bývá zvykem pomáhat poutníkům v jejich křesťanském konání zdarma.“

„To jistě,“ přikývl šenkýř. „Ale to platí pro kláštery. Za nocleh mi přece také zaplatíte. Loď už jsem na zimu uložil pod přístřešek. Až se rozhodnete, dejte mi vědět, abych ji případně nechal připravit. Ale zadarmo to nebude!“

„Počkej,“ zastavila ho mrzutě Anežka Přemyslovna. „Nech ji spustit na vodu hned. Zaplatím! Ale pamatuj, tohle ti Bůh při Posledním soudu připočte jako těžký hřích.“

Šenkýř se k její hrozbě nevyjádřil a křikl na svého syna, ať se dá hned do práce.

XIV. KAPITOLA

Další dny pokračovala pouť bez problémů a také bez jakéhokoli zdržení. Člun hlídal každou noc voják. Přestalo pršet a utišil se vítr, takže se jim cestovalo lépe. V noci ovšem bylo chladno a ráno pokrývala vodu u břehu slabounká vrstva ledu. Všichni doufali, že na území francouzského krále bude tepleji, a už se těšili, až dorazí k Bodamskému jezeru.

Probošt Wilibald Odo se urozené společnosti téměř neustále vyptával na nejrůznější věci, které považoval za důležité pro své pátrání. Trval na tom, aby vojáci hlídali nejen loď, ale i zavazadla a také jednotlivé poutníky, pokud se chtěli třeba jen na okamžik od výpravy vzdálit. Přechovi z Michalovic neustále vyhrožoval, že požene k odpovědnosti jeho, pokud se něco stane.

Oldřicha z Chlumu probošt velice pobavil, když se rozhodl, že vyslechne jednoho po druhém diskrétně někde stranou ostatních. Každého si odvedl na příď člunu a tam s ním rozprávěl. Neuvědomil si však, že vítr fouká proti lodi, a tak vše, o čem s nimi hovořil, bylo výtečně slyšet až na záď. Tam seděli ostatní pod podobným plátěným přístřeškem, jaký byl na lodi opata z Melku, a nudu si krátili tím, že poslouchali, o čem se na přídi hovoří. A protože až na probošta všichni věděli, že je ostatní uslyší, odpovídali pouze tak, aby nikoho ze svých druhů neurazili či nepohoršili.

Jakmile se tohle stalo, knihovník Emmeram se tajně dohodl s minoritou Řehořem i s bratrem Hyacintem a všichni tři se s uctivým a nesmírně pokorným výrazem ve tváři probošta Wilibalda Oda neustále vyptávali, zda už má v případu jasno a zda tuší, kdo by mohl být oním vrahem.

Když se zastavili na pozdní oběd v jakési malé bavorské vesnici a v šenku se minorita Řehoř znovu nevinně probošta optal, zda mu výslechy pomohly a konečně jim prozradí, co vypátral, Wilibald Odo se rozzlobil. Křičel, že to už přestává všechno. Že má dost své vlastní

soudnosti a až bude co říci, tak to jistě poví. Najít vraha není jako chytat křepelky. A jestli se ho ještě někdo na něco podobného optá, hodí mu na hlavu džbán a pak ho ještě nakope do pozadí.

V té chvíli se otevřely dveře a do šenku vstoupila Anežka Přemyslovna. Došla k jejich stolu a se starostlivým výrazem se probošta optala, jak daleko pokročil se svým pátráním.

Až do večera pak všichni tři řeholníci probošta pronásledovali dotazy, zda je správné, když vysoký prelát nesplní, co slíbil. Od toho dne Wilibald Odo s výslechy přestal.

Oldřich z Chlumu je s úsměvem sledoval. Věděl, že se poutníci nudí, a tak se každý snaží zabavit po svém. Zatímco žerty prelátů ho bavily, jeho panoš mu přidělával vrásky na čele. Ota se většinou tvářil rozmrzele a jen výjimečně s dívkami žertoval, což bylo na pováženou. Občas ho zahlédl, jak si cosi s vážným výrazem ve tváři vysvětluje se Zdenou Berkovou ze Sloupu. A starosti mu dělala i Světlana. Jako by se mu začala vyhýbat, a pokud si stačil všimnout, neustále se točila kolem Petra z Rožmberka. Obával se, že tajně pátrá na vlastní pěst.

Dopluli do Řezna. Před několika lety ho císař Fridrich II. povýšil na svobodné říšské město, ale Anežka Přemyslovna to odmítla respektovat. Prohlásila, že jí bude milejší setkat se s řezenským biskupem, protože ten je podle ní jediným oprávněným pánem nad městem. Setkat se s městskou radou vůbec nemínila, i když se to v případě vznešených poutníků považovalo za zdvořilé. Propluli pod kamenným mostem a přirazili ke břehu. O Řezně se tvrdilo, že je jedním z nejkrásnějších a nejbohatších německých měst. Na první pohled bylo zřejmé, že je to pravda.

Družina českých poutníků se tady rozdělila. Rytíři s urozenými dívkami a s vojáky se ubytovali v pohodlném dvorci nedaleko přístavu a Anežka Přemyslovna s preláty přijala pohostinství v biskupském paláci, který ležel nedaleko rozestavěné katedrály sv. Petra. Doprovodit je chtěl i mladý Rožmberk s poukazem na fakt, že je příslušníkem templářského řádu, ale abatyše Anežka ho příkře odmítla. Prohlásila, že nepřijal žádné svěcení, a proto nevidí důvod, aby se považoval za člena duchovního stavu.

„Jsi rytíř Kristův," pokračovala o něco laskavěji. „Za to tě bude Bůh velebit. Ale rytířský řád není totéž co pomazaný služebník svaté církve. Chci s řezenským biskupem jednat o duchovních záležitostech." S tím ho propustila.

Večer se mladý Rožmberk zpil v šenku do němoty. Vykřikoval, že tohle si nenechá líbit a že té nafoukané Přemyslovně ukáže, kdo jsou templáři. Světlana seděla vedle něj, hladila ho po tváři a konejšila jako malé děcko. Nakonec usnul s hlavou opřenou o stůl.

„Oldřichu, pomůžeš mi dopravit ho na lůžko?" optala se a štítivě se odtáhla od opilého rytíře.

„Nelíbí se mi, co děláš," káral ji Oldřich z Chlumu.

„Jejda, snad nežárlíš?"

„Hloupost! Nesouhlasím, abys vyšetřovala na svou pěst. Dozvěděla ses alespoň něco?"

„Nic," povzdechla si. „Ale přísahala bych, že něco ví. Jednou se téměř podřekl. Jak jsem totiž pochopila, není s námi náhodou. Myslím, že se mi chtěl pochlubit. Naznačil, že má v zájmu templářů něco důležitého v Compostele zařídit. Ale pak začal rychle mluvit o něčem jiném. Víc se mi z něj nepodařilo dostat. Alespoň zatím."

„Dej na sebe pozor," varoval ji Oldřich z Chlumu. Věděl, že by ho stejně neposlechla, pokud by jí cokoli zakázal, i když si s ním před několika dny připila na poslušnost.

Spolu s panošem Otou zvedli opilého Rožmberka a odtáhli ho přes dvůr do noclehárny vzadu za šenkem.

Následujícího rána vysvitlo slunce. Prodíralo se skrze šedavé mraky, a i když ztratilo na síle, všem poutníkům zvedlo náladu. Ten den dopluli až do Pförmigu před Neustadtem. Když vystupovali po chatrném dřevěném můstku na břeh, přitočila se Anežka Přemyslovna k Oldřichovi z Chlumu a velice tiše ho požádala, aby zašel po večerní modlitbě do její komnaty. Ale nikdo ho nesmí vidět.

Zájezdní hostinec v Pförmigu byl nesmírně výstavný, větší část stavení byla zbudovaná z kamene. Ve dvoře za šenkem stála pekárna a malý pivovar. Pod přístřeškem zahlédli nejméně deset kupeckých povozů.

„Kde přenocují kupci, tam mají dobrou kuchyni," liboval si Přech z Michalovic.

Byla už noc a kolem pomalu utichal hluk večerní zábavy, než se Oldřich z Chlumu odhodlal zajít za abatyší Anežkou. Opatrně se plížil podél zdi chodbou, schválně její dveře přešel, jako by chtěl navštívit některou z urozených panen. Teprve když si byl jistý, že ho nikdo nesleduje, vrátil se. Rychle vklouzl do rohové komnaty, která byla v celém hostinci nejlepší, a proto si ji Anežka Přemyslovna vybrala.

„Dal sis na čas," řekla, když ho poznala. Klečela na podlaze u stěny, na které visel prostý dřevěný kříž. Pokřižovala se a vstala. Posadila se na kraj lůžka a rukou naznačila, aby si sedl vedle ní.

„Stalo se něco?" optal se s obavami Oldřich z Chlumu. Pomalu si už začínal zvykat na její rozmary. Ostatně stejně mu nic jiného nezbývalo. Pokud ji měl chránit, nemohl si hrát na uraženého. Poslouchat českého krále bylo někdy obtížné, ale poslouchat jeho tetu bylo mnohem obtížnější.

„Asi tě pěkně štvu, že mám pravdu?" optala se Anežka Přemyslovna důstojně. Opatrně přitom šeptala.

Oldřich z Chlumu pokrčil rameny, ale neodpověděl. Vyčkával, co přijde dál. Stárnoucí abatyše byla náladová, ale dnes se mu zdála v dobrém rozmaru.

„Chci, abys pochopil, že tam na lodi jsem tě nepověřila vyšetřováním proto, že bych ti nedůvěřovala. Potřebovala jsem pouze uklidnit naši družinu," vysvětlovala hrdě, pyšná na svůj plán. „Jakmile se ostatní dozvěděli, že někdo začne pátrat, přestali se bát."

„A vy jste snad byla přesvědčená, že by je mé pověření neuklidnilo?" protestoval útočně Oldřich z Chlumu. Nechápal, kam jejich hovor směřuje. Anežka Přemyslovna ho určitě nezavolala proto, aby upokojila vlastní svědomí, že se k němu zachovala nespravedlivě.

„Možná uklidnilo," usmála se zdrženlivě. „Jenže mně šlo ještě o něco jiného. Znáš úsloví ‚Udělat kozla zahradníkem'? Tak o totéž jsem se pokusila já."

„Rozumím vám dobře, že podezíráte Wilibalda Oda?"

„Už delší dobu," přikývla. „Jako můj zpovědník věděl přece všechno. Papežův legát s sebou přivezl listinu, v níž Svatý otec zbavuje Wilibalda Oda úřadu vyšehradského probošta. Ovšem za předpokladu, že s tím vysloví souhlas můj synovec český král. A to by po návratu z Compostely Přemysl II. Otakar udělal, tím jsem si jistá."

„Věděl probošt o papežově listu?"

„Tehdy na Landštejně, když jsem tam přijela se svým doprovodem, mu to v mé přítomnosti legát oficiálně oznámil. Po vraždě se ovšem papežova listina nenalezla. Vrah ji nejspíše odnesl, proto vyházel všechny věci z truhlice."

„Jenže co by tím zločinem probošt Wilibald získal? Papež může přece napsat listinu novou."

„Nemůže… Inocenc IV. umírá. Až se vrátíme z Compostely, bude nejspíše mrtvý. A nový papež bude mít jiné starosti. Kdo ví, kdo usedne na stolec svatého Petra? Wilibald Odo má v Římě nejen nepřátele, ale také spoustu příznivců. Umí v tom chodit."

„Proč jste to neřekla dříve, ctihodná starší sestro?"

„Nebyla jsem si jistá. Tu listinu mohl ukrást kdokoli. Třeba landštejnský kaplan, ten hlupák, který sebral stříbrňáky. Teprve včera jsem získala jistotu. Podívej," řekla Anežka Přemyslovna a sáhla pod polštář. Vytáhla složený pergamen. „Tenhle list jsem předevčírem našla ve své ložnici. Přečti si ho."

Oldřich z Chlumu dopis rozložil. Byl velice krátký. Neobsahoval žádné oficiální oslovení a samozřejmě ani podpis. Stálo v něm, že se výprava poutníků musí vrátit do Prahy. Pokud to Anežka Přemyslovna neudělá, do Kostnice jeden z členů urozené společnosti nedorazí živý. Ať se rozmyslí, zda si vezme na svědomí život křesťana.

„Zločinec vyhrožuje," rozzlobil se Oldřich z Chlumu. Nedávalo mu příliš smysl to, co právě Anežka Přemyslovna prohlásila. Pokud by vraždil Wilibald Odo, nebude se přece chtít vracet do Prahy. Bude se naopak snažit protáhnout pouť co nejdéle, až si bude jistý, že papež Inocenc IV. opravdu zemřel.

„Z listu je zřejmé, že mi dává na rozmyšlenou pár dní. Do Kostnice zbývá nejméně týden cesty," pokračovala abatyše Anežka s

neskrývanou pýchou nad svým úsudkem. „Proto jsem tak stála o to, strávit noc se svými preláty v paláci řezenského biskupa. Požádala jsem biskupa, aby ostatní členy mého doprovodu u sebe zdržel. Já zatím prohledala proboštova zavazadla. Všimni si toho pergamenu, na kterém je napsaný výhrůžný dopis. Je nesmírně jemný, takový se běžně nepoužívá. Skoro ihned jsem si vzpomněla, že jsem podobný zahlédla ve vyšehradské kapitule. No a v proboštově truhlici jsem pak našla deset prázdných archů úplně stejného pergamenu. Ten výhrůžný list napsal on.“

„Dáte ho uvěznit?“

„Ne. Chci ho chytnout, až se pokusí o další vraždu. Jenom tak bude jeho vina nesporná. Proto jsem tě zavolala. Nenápadně všechny varuješ. Ale nikdo se nesmí o našich opatřeních před proboštem zmínit! Žádný z poutníků nesmí od téhle chvíle zůstat sám. Všude musí chodit ve dvou. Pokud říkám všude, pak myslím opravdu všude. A každou dvojici bude ještě hlídat jeden z vojáků naší ozbrojené družiny. Nenápadně ovšem. Nesmíme dát proboštovi příležitost. Čím více se budeme blížit ke Kostnici, tím bude určitě nervóznější. Nepochybuji, že se pokusí svou hrozbu splnit. Ale jestliže mu nedáme příležitost, nakonec ztratí nervy a udělá chybu. Jeho dopadení svěřuji do tvých rukou!“

„Odpusťte, vznešená starší sestro, ale proč pokoušet zlo? Sebelepší plán se může zhatit. Zločinec má v takových případech vždycky výhodu, protože on si vybere místo a čas, kdy udeří. Nebylo by lepší probošta prostě obvinit, uspořádat soud a předložit mu všechny důkazy?“

„Ne! Nemáme jich dost. Můj plán je dobrý. Pokud by se však přesto něco nepovedlo, bude to výhradně tvou nedbalostí. Nepochybuji, že lze probošta Wilibalda Oda uhlídat. Můžeš jít! Doufám, že pak se konečně stane z naší cesty opravdu zbožná pouť. Věříš, že už jsem v to ani nedoufala? Ale Bůh mi pomohl.“

Oldřich z Chlumu se od abatyše Anežky vrátil do komnaty, kterou obýval s panošem Otou. Dlouho se spolu radili. Záhy se totiž ukázalo, že splnit nařízení Anežky Přemyslovny nebude snadné.

„Jestliže ostatní varujeme před proboštem a upozorníme je, aby si to tajemství nechali pro sebe, do hodiny se to Wilibald Odo dozví, na to vsadím duši," vykládal rozmrzele Oldřich z Chlumu.

„Musíme na to chytřeji. Anežce Přemyslovně se to radí. Mám nápad. S každým důvěrně promluvíte a sdělíte mu, že už asi víte, kdo je vrah. A že jste se dozvěděl, že z neznámých příčin chce zabít právě jeho. Ovšem vy slibujete, že ho ohlídáte, pokud ovšem splní vaše příkazy. První podmínkou je, že musí mlčet, jinak za nic neručíte. A kromě toho se bude neustále držet v blízkosti důvěryhodné osoby, kterou mu určíte, aby ho chránila. To by snad šlo?"

„Pokud se lidé budou bát o svůj život, pak snad dokáží pár dní držet jazyk za zuby," souhlasil Oldřich z Chlumu. „Ale ani pak si neumím představit, jak sestavíme ty dvojice. Mně se tenhle plán ani trochu nelíbí. Abatyše Anežka si myslí, jak chytře to vymyslela. Jenže kdo jiný by měl o křesťanech uvažovat křesťansky, když ne ona? Já bych si nikdy nedovolil ohrozit životy nevinných lidí jenom kvůli pátrání. Dobře víš, že pokud někdy chystáme léčku, pak vždycky způsobem, abychom ohrozili nanejvýš nás dva, ale ne jiné. My riskovat můžeme, je to naše práce. Ale proč ohrožovat družinu zbožných panen?"

„S dívkami bude největší problém," souhlasil panoš Ota. „Se zločincem by si nejspíše neporadily ani ve dvou, pokud by jednu z nich přepadl. A kromě toho si myslím, že z těch čtyř dva páry dohromady nedáme. Lepší by bylo, pokud by ty páry tvořila dívka a rytíř."

„Ty taky dokážeš všechno využít ve svůj prospěch," káral ho trochu nazlobeně Oldřich z Chlumu. Hned ráno se však přesvědčil, že jeho panoš ani v nejmenším nepřeháněl. Jošt Landštejna, když mu o nebezpečí řekl, nesmlouvavě oznámil, že v tom případě se na krok nehne od Jany z Blatné. Kateřina z Gutštejna zase prohlásila, že se raději nechá zabít, než by se musela od rána do večera dívat na Zdenu Berkovou z Dubé. Světlana byla názoru, že by se nejbezpečněji cítila po boku Oldřicha z Chlumu. A Petr z Rožmberka jakéhokoli společníka odmítl, protože je templář a umí se bránit sám.

Když o tom večer informoval abatyši Anežku, velice se rozzlobila. Tvrdila, že měla o Oldřichovi z Chlumu lepší mínění a že se o jeho liknavosti zmíní svému synovci. Nakonec dost nakvašeně rozhodla: „V tom případě to udělej jinak! Ať alespoň dva vojáci hlídají ve dne i v noci vyšehradského probošta. Ale nesmí si toho všimnout! A kromě toho budeš Wilibalda Oda hlídat i ty osobně. Hlavou mi ručíš za to, že už nikoho dalšího z poutníků nezabije. Zařídím, abys od téhle chvíle spal na zastávkách společně s ním v jedné komnatě.“

Počasí se opět zhoršilo. Jenže teď již během dne nepadal drobný déšť, ale ledové krupičky a občas i sněžilo.

„Letos začíná zima zatraceně brzo,“ zlobil se Přech z Michalovic. „Jestli přijdou mrazy a řeky zamrznou, tak se do Compostely dostaneme až na jaře.“

„A vadilo by to?“ pokrčil rameny Oldřich z Chlumu. „Řeknu ti, že takhle mizernou službu jsem snad ještě neměl.“

„Věříš mně, že já taky ne? Proč já musím mít vždycky takovou smůlu? Náš vznešený král letos organizoval alespoň tucet výprav. Jedna jela na svatbu nějaké kněžny do Porýní, další do Kastilie, pár oddílů jelo na trestnou výpravu proti pohanům anebo bojovat s uherským králem. Prostě samá zábava. Ale já musím doprovázet Anežku Přemyslovnu a její preláty na zbožné pouti, na které se poutníci vraždí navzájem. Bože milosrdný, proč mě tak trestáš!“

„Hlavně si dej pozor, aby tě ještě nakonec nepotrestal vznešený král Přemysl, až se naši preláti povraždí mezi sebou navzájem,“ upozornil ho přátelsky Oldřich z Chlumu. „Musíme se poradit, jak rozdělíme tvé vojáky a jakým způsobem budeme vyšehradského probošta hlídat, aby nemohl už nikoho dalšího zabít.“

„Ty si myslíš, že on je ten vrah?“

„Vzdal jsem se na příkaz ctihodné abatyše myšlení. Za vraha ho označila Anežka Přemyslovna a já poslechnu. Ale mezi námi, vůbec si nejsem jistý, že v tom má probošt prsty. Takže pro jistotu necháš hlídat i všechny urozené panny.“

„Alespoň nějaká zábava,“ přikývl spokojeně Přech z Michalovic. „Tohle se bude mým chlapům líbit mnohem víc než sledovat probošta.“

XV. KAPITOLA

Až do Ulmu se nestalo nic, co by jakkoli souviselo s nedávnými zločiny. Jako by to, že se vzdalovali od hranic Českého království, odsouvalo hrozbu neznámého vraha. Na nepříjemné věci člověk zapomínal rychle a rád. Přesto zahlédl Oldřich z Chlumu jen výjimečně některého z českých poutníků samotného. Urozená společnost se většinu času držela pohromadě. To ovšem zavdávalo některým jejím členům důvod ke vtipkování, jehož křesťanský a cudný smysl by hledali církevní mravokárci hodně obtížně. Zbožné panny si v tohle ohledu ani v nejmenším nezadaly s rytíři. A tak mezi poutníky panovala celkem dobrá nálada.

Po několika dnech se počasí prudce změnilo a sněžení nahradily slunečné dny pozdního babího léta. Oldřich z Chlumu věděl, že v Ulmu existuje proslulá dílna, kde se vyrábějí ty nejlepší pergameny na sever od Alp. Hned jak přistáli, vypůjčil si od Anežky Přemyslovny výhrůžný list a zašel s ním za mistrem Heidenreichem.

Ulmský jirchář měl hrubé prsty, na nichž se podepsal louh, v němž kůže máčel. Pergamen promnul, prohlédl si ho proti světlu a dokonce k němu přičichl. Pak se hrdě usmál a potvrdil, že skutečně pochází z jeho dílny.

„Ale v jedné věci nemáte pravdu, urozený pane," vysvětloval zdvořile. „Do Českého království ho dodávám jen na jediné místo. Do vyšehradské kapituly. Kancelář českého krále nakupuje pergameny, pokud já vím, u mnichů ve Waldsassenu. Nevyrábějí sice špatné, ale tak skvělé jako já určitě ne. Budete si přát nějaké koupit?"

„Ještě si to rozmyslím," odpověděl zdvořile. „Mám však ještě jeden dotaz. Co rytíři templářského řádu? Pro ty jste nikdy podobný pergamen nevyráběl?"

„Nikdy. Zapomínáte, že jejich velmistr sídlí ve Svaté zemi. Tam si může od nevěřících opatřit mnohem lepší. Netuším, proč to Bůh

tak zařídil, ale židovští a muslimští řemeslníci vyrábějí lepší zboží než my. Nerozumím tomu a denně se modlím, aby nám Bůh dal stejnou dovednost.“

Oldřich z Chlumu poděkoval a opustil ho. Kráčel zamyšleně po ulici a byl nesmírně zklamaný. Předpokládal totiž, že mistr Heidenreich řekne něco v tom smyslu, že podobné pergameny mohou mít i v jiných českých skriptoriích. Jenže to tak zjevně nebylo. Jemné a bělené pergameny kupoval jedině probošt Wilibald Odo. Pouze v jeho truhlici je Anežka Přemyslovna objevila. Oldřich z Chlumu si dal během cesty po Dunaji tu práci a nenápadně prohledal věci ostatních poutníků. U nikoho jiného podobné neobjevil.

Jako vyšetřovatel se řídil zásadou, že hypotéze věří jen do chvíle, dokud nenalezne něco, co ji vyvrátí. Zkušenost mu radila, aby se při sledování nezaměřoval jen na vyšehradského probošta. Podezíral i jiné poutníky. Jenže svědectví mistra Heidenreicha bylo jednoznačné.

Ostatně, proč by probošt nemohl být vrahem? řekl si. Zamířil do nejbližšího šenku, usadil se ke stolu a objednal horkou medovinu. K jeho obrovskému zklamání mu kyprá šenkýřka v nevkusně zelené suknici sdělila, že tohle pití nevedou.

„V Ulmu ho nedostanete,“ vykládala zdvořile. „Možná tak v Prusku anebo ještě dál na východ u nějakých pohanů. Ale my jsme křesťanské město. Tady pijeme jen víno a pivo.“

„A co je křesťanštější?“ optal se jízlivě. Jak předpokládal, okamžitě mu sdělila, že víno. Bylo totiž dražší než pivo. Vzápětí donesla nevelký džbánek se silným červeným vínem, které bylo svařené s kořením a lákavě vonělo.

Oldřich z Chlumu se napil a spokojeně mlaskl. Měl dost času, nikam nespěchal. I když bylo v šenku hlučno, připadalo mu, jako by měl konečně po dlouhé době klid. Žít ve společnosti poutníků nebylo snadné. Neustále byl obklopen lidmi, a co bylo horší, každý z nich byl úplně jiný, měl jiné zájmy, hovořil o něčem jiném. Rytíři, panny, preláti a vojáci. Nebylo kam před nimi utéct, kde se schovat. Od rána do večera se tísnili na člunu. Většina šenků, v nichž přenocovali, měla pro hosty jen jednu či dvě komnaty, které obsadila Anežka

Přemyslovna a urozené dívky. Všichni ostatní spali společně ve velké noclehárně namačkaní jako slanečci v sudu. Ať řekl cokoli, slyšel to tucet uší, povolaných i těch nepovolaných. Se svým panošem Otou si pořádně neporozprávěl už nejméně týden. A neměl také čas v klidu přemýšlet. Měl pocit, že to je důvod, proč ho až dosud při vyšetřování nic kloudného nenapadlo. Teď měl konečně možnost to odčinit.

Pohodlně se opřel, natáhl nohy pod stolem a dlaně si hřál o stěny džbánku. Byly oblé a drsné. První myšlenka, která ho napadla, byla poznámka jeho panoše Oty, který tvrdil, že správná holka má mít boky pěkně kulaté jako stěny džbánku. Povzdechl si. Takhle s případem nehne. Napil se a nařídil si, že se musí soustředit.

Začal uvažovat o vyšehradském proboštovi. To, co tvrdil mistr Heidenreich, vyvracelo jeho přesvědčení, že podezírat Wilibalda Oda nemá logiku. Pokud ho chtěl papež zbavit lukrativního postavení v čele kapituly, proč by spěchal domů? Nejjistější přece bylo stáhnout hlavu mezi ramena, někam se schovat a počkat, až se bouře přežene. Zvláště pokud by pergamen získal. Jenže tu ho napadl argument, o kterém dosud neuvažoval. Snad ho nenapadl právě proto, že neměl klid, na který byl jindy zvyklý.

Okamžitě začal formulovat jinou hypotézu. Abatyše Anežka mu prozradila, že papežův legát přivezl listinu o odvolání vyšehradského probošta a ta se ztratila. Jenže výslovně neřekla, že ji viděla. Co když ji legát na Landštejně u sebe už neměl a jen o ní hovořil? Mohl ji poslat už dříve pražskému biskupovi či do kapituly, nebo i českému králi. To ovšem vrah, pokud by jím byl Wilibald Odo, před vraždou netušil. Teprve když legáta zabil a prohledal jeho věci, zjistil, že listinu u sebe nemá. Pak by ovšem bylo logické, proč by se probošt potřeboval co nejrychleji vrátit domů. Měl v Praze spoustu vlivných známých, kteří mu byli zavázaní a mohli v jeho prospěch zakročit. Musel by ovšem jednat rychle, aby listinu získal dříve, než se král vrátí z vojenského tažení na Moravu. To smysl dávalo.

Oldřich z Chlumu si uvědomil ještě jednu znepokojující okolnost. Až příliš se nechal ovlivnit Anežkou Přemyslovnou a jejím podezřením, že za zločiny stojí templářský řád. Pod tímhle dojmem neustále hledal, kde narazí na byť jen sebemenší zmínku o nich.

Jenže co když to byla slepá ulička? Nebo lépe řečeno, co když vraždy, které se staly v Praze, opravdu nesouvisely se zločiny během cesty? Pokud by totiž pražské vraždy spáchal někdo jiný, u těch ostatních by vše svědčilo proti vyšehradskému proboštovi.

Nová hypotéza byla jednoduchá. Kvůli papežově listině zavraždil na Landštejně legáta. V noci ho na chodbě zahlédl voják a domyslel si, že vrahem je on. Začal ho vydírat, proto ho probošt v Gmündu rovněž zavraždil. Pak začal dělat, co uměl, aby donutil Anežku Přemyslovnu k návratu. Pokud to byla pravda, bylo zřejmé, že od svých záměrů neustoupí a svou hrozbu splní. To Oldřich z Chlumu nesměl dopustit.

Dopil víno a objednal si další džbánek. Začal uvažovat, koho se probošt Wilibald Odo pokusí pro výstrahu zavraždit nejspíše. Musel to být někdo, kdo měl k Anežce Přemyslovně velice blízko a ji by to těžce zasáhlo. Ovšem současně to musel být člověk, na kterém proboštovi ani v nejmenším nezáleželo. Proto okamžitě vyloučil knihovníka Emmerama. Pro abatyši Anežku byl příliš bezvýznamný a probošt by těžko hledal ve své kapitule jiného bibliotékáře. Vyloučil i Jošta z Landštejna a Světlanu, protože jejich otec zasedal spolu s proboštem v královské radě. A ať si o proboštovi myslel cokoli, nebyl to chladnokrevný vrah, který by se chtěl po zbytek života setkávat s otcem svých obětí. Postupně vyřazoval jednoho poutníka za druhým, až mu zbyla jen dvě jména. Obě byla pravděpodobná. Tím prvním byl minoritský řeholník Řehoř, který byl Anežce Přemyslovně velice blízký, neboť byli stejné řehole. Byl to však prelát. Proto bylo druhé jméno pravděpodobnější. To jméno znělo Oldřich z Chlumu.

Pokud o tomhle řešení nezaujatě uvažoval, bylo naprosto logické. Jeho smrt by demonstrovala vrahovo odhodlání zastavit poutníky za každou cenu. Vražda Oldřicha z Chlumu by jistě abatyši Anežkou otřásla. Navíc by si Wilibald Odo mohl vyřídit účty, které zůstaly otevřené ještě zjara, kdy Oldřich z Chlumu vyšetřoval vraždu sudího Dobřeje. I když tahle hypotéza vypadala pravděpodobně, příliš ho nepotěšila. Byl zvyklý nasazovat krk, jenže něco jiného bylo postavit se nepříteli s mečem v ruce a něco jiného nechat se zákeřně bodnout do zad.

Tahle situace ovšem skýtala kromě nebezpečí i určitou výhodu. Nabízela se mu veliká šance chytit vyšehradského probošta přímo při činu a usvědčit ho. Samozřejmě za předpokladu, že Oldřich z Chlumu bude rychlejší a přežije to. Chvíli přemýšlel a pocítil rozladění. Uvědomil si totiž, že mu z jeho úvah zcela zmizela Klára z Assisi, papežská kurie i templáři. Vše se točilo kolem jediného problému, a to zda se výprava otočí a vrátí do Prahy. Něco bylo špatně. Ani tahle hypotéza příliš přesvědčivá nebyla.

Zaplatil a vyšel na ulici. Začínalo se šeřit, byl nejvyšší čas vrátit se do městského přístavu. Tam se celá výprava ubytovala v herberku sv. Mikuláše. Blížil se k rynku, když si všiml měšťanského domu označeného velkými nůžkami zavěšenými nad vchodem na znamení, že se zde nachází dílna krejčího. Před vchodem stál dřevěný stojan a na něm byly vystavené suknice. Zboží si prohlížela Kateřina z Gutštejna, pár kroků od ní stál vyšehradský probošt a znuděně zíval.

I když podezření na Wilibalda Oda bylo jenom jednou z hypotéz, Oldřichovi z Chlumu se vůbec nelíbilo, že vidí spolu právě ty dva. Před několika dny poutníkům důrazně nařídil, aby neopouštěli ostatní. Nemohl vyšehradského probošta veřejně označit za viníka, proto všem naznačil, že by jemu neměli o tomhle opatření říkat. Jenže ani ve snu ho nenapadlo zdůraznit, že by s ním samozřejmě neměli také sami zůstávat.

„Co tu děláte, urozená panno?“ řekl a zdvořile se dívce uklonil.

„Ztratila jsem hřeben,“ odpověděla překvapeně. „Potřebuji si koupit nový. A pan probošt byl tak laskavý a nabídl mi doprovod.“

„To jsem byl,“ ozval se ihned Wilibald Odo. Nedokázal skrýt sarkastický tón ve svém hlase. „Jenže jsem netušil, že půjdeme od obchodu k obchodu. K výrobci hřebenů jsme ještě nedošli. A nejspíše ani nedojdeme, pokud se budeme takhle loudat.“

„Nebuďte protivný,“ opáčila Kateřina lítostivě. „U jednoho kupce sice hřebeny měli, ale nelíbily se mi.“

„To je možné. Ale tady mají jen suknice,“ protestoval vyšehradský probošt a bezmocně rozhodil rukama. „Za tu dobu, co si je prohlížíte, urozená panno, bych se pomodlil otčenáš dvacetkrát.“

„Možná budu potřebovat i suknici,“ odpověděla a bezstarostně nakrčila nos. Pak se vrátila k vystavenému zboží.

Vyšehradský probošt se zadíval na Oldřicha z Chlumu a přísně si začal stěžovat: „Prý jste nařídil, že nikdo nemá společnost opouštět sám. Ta dívka tvrdila, že nám hrozí nějaké nebezpečí. Jak je možné, že jste mi o tom neřekl?“

„Protože nebezpečí hrozí především světským osobám,“ opáčil bez uvažování Oldřich z Chlumu. Vzápětí si uvědomil, že tohle moc věrohodně nezní. Proto rychle dodal, že ve městě je proto, aby tohle nebezpečí ověřil. A zjistil, nejen že je reálné, ale že hrozí i prelátům.

„Co je to za nebezpečí?“ přísně ho začal vyslýchat vyšehradský probošt. Přitom významně upozornil, že jeho pověřila urozená Anežka Přemyslovna vyšetřováním.

„A co jste zatím zjistil?“ optal se ho sladce Oldřich z Chlumu.

„Zodpovídám se jen Bohu a ctihodné starší sestře Anežce,“ odsekl nazlobený prelát. „Tak mluvte!“

„Bohu a ctihodné Anežce Přemyslovně se zodpovídám i já,“ opáčil přátelsky Oldřich z Chlumu. „Ale jednu věc vám prozradit mohu. Obávám se totiž, že někdo chce zavraždit právě vás. Víc povědět nesmím. Ale nebojte se! Od téhle chvíle se od vás nehnu ani na krok.“

„Mě? Proč zrovna mě?“ začal se rozčilovat Wilibald Odo. Jeho povýšené sebevědomí však bylo to tam.

V patách za Kateřinou z Gutštejna se loudali po rynku. Když si konečně vybrala hezký kostěný hřeben a koupila si ho, přitočil se k ní Oldřich z Chlumu a tiše se optal, proč s sebou raději nevzala jeho panoše Otu.

„Ani na krok se nehne od Zdeny Berkové,“ odpověděla lhostejně. „Ostatně, tak je to přece spravedlivé. Stará se o ni, protože ji zneuctil. A probošt Wilibald byl tak laskavý, že mi doprovod sám nabídl.“

Jak se blížili ke Kostnici, urozenou společnost bezstarostná nálada opouštěla. Přispěl k tomu i Oldřich z Chlumu, který všem neustále připomínal hrozbu, která nad nimi visí. Byl přesvědčený, že lépe je zkazit jim zábavu, než aby někdo svou neopatrností přišel o život.

„Víte, co je zajímavé?“ vykládal panoš Ota, když se mu podařilo na chvíli zůstat s Oldřichem z Chlumu sám. „Za celou tu dobu si ani jeden z poutníků neposteskl, že by se chtěl vrátit domů.“

„Já ti povím proč,“ usmál se Oldřich z Chlumu. „Bojí se, aby nebyli obviněni, že právě oni jsou vrazi. To je přece logické. Ten, kdo vraždí, chce, aby se výprava vrátila. Ergo kdo nahlas prohlásí, že by se chtěl vrátit, je zločinec.“

„To by ovšem museli vědět o tom výhrůžném dopise.“

„Samozřejmě o něm vědí. Abatyše Anežka je naivní jako všechny ženské,“ neuctivě se rozhořčil Oldřich z Chlumu. „Nejspíše o dopisu pod příslibem mlčení řekla tomu minoritovi. Z hlediska řádu je to její bratr a neměla by mít před ním tajnosti. Ten se s tím určitě svěřil dalšímu prelátovi, někdo z duchovních to prozradil našim rytířům a ti zase urozeným pannám. Kdyby to Anežka Přemyslovna nechala vyhlásit oficiálně při bohoslužbě, vyšlo by to nastejno.“

„Nepřeháníte, můj pane?“

„Ani v nejmenším. Včera mi Světlana s tajuplným výrazem nabídla, že mi prozradí tajemství. A skoro doslova mi ten výhrůžný dopis odrecitovala.“

„Tak vida, a pak že jí na vás nezáleží!“

„Milý Oto, když už mluvíme o našich zbožných pannách, jak je to mezi tebou a Zdenou Berkovou?“

„Pečuji o ni. Jako o všechny dívky, jak jste mi uložil.“

„Myslíš, že nemám oči? Točíš se jenom kolem ní. Víš, co se povídá? Prý jsi ji zneuctil a teď si odpykáváš své hříchy.“

„To vám řekla Kateřina z Gutštejna, že je to tak?“ zlobil se panoš Ota. „Pořád připomíná mé provinění. Co je jí do toho? Má svého snoubence, tak ať dá ostatním pokoj! Já se kolem Zdeny Berkové netočím, jen je kolem málo místa. A vždycky to náhodou vyjde tak, že sedíme vedle sebe. Ale ani prstem jsem se jí nedotkl. Myslím během naší poutě. Přísahám na svou hříšnou duši. Víte, co je zajímavé? Něco ji trápí. Hodně se během cesty změnila. Ať se nám to líbí nebo ne, žije jako my v severních Čechách. Svým sousedům bychom měli pomáhat. I když jsou z rodu pánů z Dubé.“

„To je skutečně ušlechtilé," souhlasil jízlivě Oldřich z Chlumu. Na téhle pouti, měl snad poprvé pocit, že si se svým panošem tak úplně ve všem nerozumí. Především mu nevěřil, že by tak úzkostlivě dbal o nějakou dívku jen proto, že se trápí. Vzápětí mu došlo, že i na jeho panoše doléhá strašná nuda posledních dnů. Jet na koni bylo zábavné, ale plavit se po řece bylo horší než poslouchat kázání jejich kaplana.

XVI. KAPITOLA

V Sigmaringenu opustili konečně řeku. Zaplatili synovi šenkýře a ten se vydal i se svými pomocníky na lodi zpět domů. Družina českých poutníků přespala na hradě, který se tyčil na skále vysoko nad zákrutem řeky.

Oldřich z Chlumu spal v posledních dnech velice špatně, podle příkazu Anežky Přemyslovny sdílel v noci komnatu s vyšehradským proboštem. Neustále čekal, kdy na něj Wilibald Odo zaútočí. Přes den sedával na lavici na zádi člunu a dřímal, aby se dospal. V noci ležel se zavřenýma očima na lůžku a poslouchal, zda ve tmě neuslyší podezřelé zvuky. Měl nervy najaté k prasknutí. Dokonce se přistihl, že se modlí, aby už ho konečně vyšehradský probošt napadl. I na sigmaringenském hradě proběhla noc klidně. Hned po ranní bohoslužbě, která se konala ve vznosné kapli s vysokými okny, vyrazili na koních k Bodamskému jezeru. Byl to nádherný pocit, sedět po dvou týdnech zase v sedle. Počasí jim přálo, a i když se po nebi válely šedavé mraky, panoval příjemný teplý den. Už několik dní nepršelo, cesty vyschly a od kopyt koní se prášilo.

Zatímco touhle dobou život na kupeckých cestách doma pomalu ustával, tady ještě ne. Potkávali naložené kupecké vozy a karavany mezků. I když se to rytířům v jejich družině nelíbilo, poutníci se tu řídili zásadou, že ustupovali z cesty, pokud po ní jeli kupci se zbožím. V téhle zemi měl obchod přednost před urozeností.

„Zítra večer budeme v Kostnici," liboval si Jošt z Landštejna. „Tam snad tahle hloupá nejistota skončí."

„Modlím se, aby to byla pravda," přikývla Anežka Přemyslovna. Vrhla zpytavý pohled na Oldřicha z Chlumu, ale nic dalšího neřekla.

„Zjistil jsem, že z Kostnice se můžeme alespoň kus cesty zase plavit na člunu," hlásil Přech z Michalovic. „Po Rýnu do Basileje a teprve odtud pojedeme do Besançonu na koních."

„Já ne," protestoval Petr z Rožmberka. „Pokud poplujete, já ze sedla neslezu. Pojedu po břehu a později než vy v Besançonu určitě nebudu."

„My už máme řeky také plné zuby," přidala se Světlana jménem družiny urozených panen. „Také bychom daly přednost jízdě na koních."

„Byl to jen návrh," pokrčil klidně rameny Přech z Michalovic. „Na místě se dohodneme, co bude vyhovovat ctihodné starší sestře Anežce."

Panoš Ota jel vedle svého pána a mlčel. Teprve když byli z doslechu, obrátil se starostlivě na Oldřicha z Chlumu, že se mu vůbec nelíbí, co dělá. Proč strkat dobrovolně hlavu do lví tlamy?

„Mou povinností je chránit ostatní," vysvětloval trochu unaveně Oldřich z Chlumu. „A pak, není to tak nebezpečné, jak tvrdíš. Pokud bych byl v ložnici s vyšehradským proboštem sám a on by mne zavraždil, byl by korunovaný hlupák. Podezření by samozřejmě padlo na něj a z toho by se těžko vyvlékl. Pokud mne chce zabít, musí to udělat jinde a jinak. To, že spíme v jedné komnatě, mu situaci nesmírně komplikuje. Tedy za předpokladu, že tím vrahem je on."

„Pro jistotu ho alespoň během dne nespustím z očí," nabízel panoš Ota. Na chvíli se zarazil a pak se sebekriticky opravil: „Tedy pokud se zrovna nebudu těšit pohledem na některou z našich zbožných panenských poutnic. Všiml jste si, jak jim to sluší? Ta cesta jim velice prospěla. Nějak zkrásněly… Básník by řekl, že jsou jako poupata růže před rozpukem."

„No tak, Oto!"

„Omlouvám se, už z toho taky začínám hloupnout."

„Taky? Kdo ještě? Já?" zasmál se Oldřich z Chlumu.

„Všichni. Není ten hon na vyšehradského probošta hloupost? Já totiž začínám pochybovat, že naším vrahem je on. Vlastně proto jsem chtěl s vámi mluvit. Objevil jsem totiž jednu podstatnou logickou námitku. Není vůbec jisté, že ten výhrůžný dopis napsal doopravdy on. Pokud by to udělal, bylo by to nesmírně pošetilé. Ale i když je Wilibald Odo namyšlený a někdo by řekl, že je hlupák, já si myslím, že je pořádně vychytralý."

„Co se ti na tom pergamenu nezdá?“ optal se zvědavě Oldřich z Chlumu. I jeho trápily pochybnosti. Nesprávný odhad situace mohl přinést celé výpravě obrovské neštěstí.

„K tomu pergamenu se ještě dostanu,“ rozkládal panoš Ota. „Jde spíše o celou podstatu problému. Podle vaší poslední hypotézy vyšehradský probošt legáta zabil, ale protože u něj papežův dopis nenašel, chce se vrátit domů. V takovém případě by určitě chtěl být v Praze co nejdříve. Hrál by o čas. Jenže proč by potřeboval, aby se vrátila celá družina? Stačilo by mu přece, aby se od nás odpojil on sám. Našel by si pro to jistě tisíc důvodů. Mohl by onemocnět, zranit se anebo prostě zmizet. Bylo by to rychlejší a jistější. Ale připusťme, že se obával odmítnutí ze strany Anežky Přemyslovny. Pak ovšem stejně není jasné, proč jí dal v tom výhrůžném dopise na svém osobním pergamenu tak dlouhou lhůtu, aby se výprava otočila a vrátila. Proč prostě nenapsal, že se máme vrátit hned? Proč by čekal až do Kostnice? Tím přece ztrácí nejméně dva další týdny. Ne, něco v téhle hypotéze skřípe.“

„Logicky máš samozřejmě pravdu. Jenže obávám se, že nevíme úplně všechno, abychom si mohli být naprosto jistí touhle námitkou. Především nikdo neviděl papežův list, kterým chce Wilibalda Oda zbavit úřadu probošta. Ani Anežka Přemyslovna neví, co papež přesně napsal a z jakého důvodu chce vyšehradského probošta zbavit úřadu. Nemůžeme ani pominout možnost, že žádný list neexistuje a legát proboštovi z nějakého důvodu jen vyhrožoval. Je tu i další možnost. Žádný papežův dopis neexistuje a abatyše Anežka si to celé vymyslela.“

„Nejasnosti kolem papežova listu nejsou jedinou pochybností, můj pane. Podle mě ten výhrůžný dopis, který Anežka Přemyslovna na pergamenu vyšehradské kapituly obdržela, svědčí spíše o jeho nevině.“

„Proč myslíš? V mé hypotéze je to totiž jediný a nezvratný důkaz, proč Wilibalda Oda podezírám.“

„Řekl jste, že nikdo jiný nemohl takový pergamen použít. Nenapadlo vás, že pokud se do proboštovy truhlice dostala Anežka Přemyslovna, mohl se do ní dostat ještě někdo další a jeden arch ukrást?“

„Napadlo. Jenže vzápětí jsem tuhle námitku zavrhl. Že by si probošt krádeže nevšiml? Jeho pergameny jsou přece pořádně drahé.“

„Sám jste říkal, že knihami a učeností opovrhuje. Hypoteticky předpokládejme, že by si ztráty jednoho archu nevšiml.“

„Každý prelát musí čas od času napsat dopis. I ten, který učeností opovrhuje,“ namítl roztržitě Oldřich z Chlumu. Bylo však zřejmé, že ho něco napadlo. Víc svému panošovi neprozradil a ten na něj nenaléhal. Znal ho a věděl, že teď jeho pán potřebuje chvíli čas.

Na noc se ubytovali ve Stockachu necelou míli od břehu Bodamského jezera. Do Kostnice jim zbýval půlden jízdy.

Po večeři, když Oldřich z Chlumu uléhal v nevelké komnatě v prvním patře, se jakoby mimochodem probošta optal, zda by náhodou neměl prázdný pergamen, protože by rád napsal svému králi dopis.

„Ale jistě, pár jich mám v truhlici,“ opáčil Wilibald Odo a říhl. Naříkal, že musel sníst něco špatného nebo příliš tučného, protože večeře ho tlačí v žaludku.

„Jenže vaše jsou nesmírně drahé. Mně by stačil kus levného a třeba i použitého pergamenu,“ bránil se pokorně Oldřich z Chlumu. „Nevezete přece s sebou ty drahé jen proto, abyste rozdával.“

„Dokud mám, rád pomohu,“ bodře se holedbal probošt.

„Budu první?“

„Ale vůbec ne! Jeden arch jsem dal někdy před dvěma týdny Zdeně Berkové ze Sloupu. Chtěla napsat rodičům. Mám pergamenů dost, nebojte se. A pokud by bylo potřeba, můj knihovník Emmeram nějaké dokoupí. Jsme přece křesťané a musíme si pomáhat.“ Vyšehradský probošt nikdy zbytečně nerozhazoval. Bylo však zřejmé, že pergameny za jmění nepovažuje.

Oldřich z Chlumu sfoukl svíci. Opřel se o pelest lůžka a ruce složil pod hlavu. Přemýšlel, co se dá v tuhle chvíli dělat. Hypotéza, založená na nedávném podezření vysloveném abatyší Anežkou, nebyla zjevně postavena na pevných základech. S těmi pergameny to bylo složitější, než se na první pohled zdálo. Co když v těch vraždách neměli prsty ani templáři, ani vyšehradský probošt, nýbrž někdo úplně jiný? Proč ne třeba Zdena Berková ze Sloupu? Měla v

sobě krev pánů z Dubé a těm se věřit dalo snad ještě méně než proboštovi.

Pravdu měl zřejmě i panoš Ota. Z proboštovy truhlice mohl pergamenový list teoreticky ukrást kdokoli. Oldřich z Chlumu zřejmě probošta přecenil. Když před chvílí slyšel jeho hlas, opovržlivý ke všemu, co se týkalo vzdělání a pergamenů, vsadil by se, že vůbec netuší, kolik listů v truhlici má. To ovšem znamenalo, že většina úvah, k nimž dospěl v posledních dnech, byla zřejmě chybná. Stejně jako hypotéza, že probošt chce zavraždit právě jeho, Oldřicha z Chlumu.

Zítra měli dorazit do Kostnice. Pokud ten, kdo výhrůžný list napsal, myslel svou hrozbu opravdu vážně, měl tuhle noc poslední šanci vraždu vykonat. Jenže jaký by měli ostatní poutníci motiv? Kdo tak zoufale toužil, aby výprava nepokračovala dál?

Oldřich z Chlumu si současně uvědomil, že jeho panoš Ota měl pravdu ještě v jedné věci, a to dělalo celou záležitost ještě složitější. Zločinec, který výhrůžný dopis napsal, se nechtěl vrátit do Prahy sám, ale chtěl od cesty odradit všechny. Celou družinu zbožných poutníků. To muselo mít zatraceně dobrý důvod. Po zvážení všech okolností se nezdálo, že by takový důvod měl Wilibald Odo.

Oldřich z Chlumu zaslechl šramot. Popadl meč, který si bral i do lůžka, a očima se snažil proniknout tmu v místnosti. Pak zaslechl mohutné říhnutí a vzápětí kroky.

„Musím si jít vyprázdnit střeva," oznámil s bolestným nádechem v hlase vyšehradský probošt. Vyběhl na chodbu a spěchal tak, že za sebou ani nezavřel. Pootevřenými dveřmi pronikalo do jizby matné světlo olejové lampy, která hořela celou noc nad schody do přízemí.

Oldřich přemýšlel, zda se může během téhle noci opravdu stát nějaký zločin. Zájezdní hostinec, ve kterém nocovali, byl nesmírně rozlehlý a měl tolik komnat, že poutníci nemuseli po dlouhé době spát společně ve velké noclehárně. Ještě než ulehli, zopakoval všem, aby nikdo nechodil nikam sám. I kdyby někdo chtěl opustit ložnici, musí ho doprovodit jeho spolunocležník. Rozmrzele si uvědomil, že tuhle zásadu on sám teď porušil. Jenže příliš si zvykl na myšlenku, že vrahem je vyšehradský probošt. Proto ho ani nenapadlo doprovodit Wilibalda Oda ke hnojišti na dvoře, kam nejspíše pospíchal.

Povzdechl si a vstal. Popadl meč a zamířil na chodbu. Seběhl po schodech, prošel zšeřelým šenkem v přízemí a ocitl se na dvoře. Měsíc byl v úplňku, a tak bylo dobře vidět. Obešel přístřešek se slámou, za nímž byla v rohu u plotu jáma na odpadky. Téměř zakopl o tělo na zemi. V tratolišti krve tam ležel probošt Wilibald Odo. Byl mrtvý. Kdosi ho několikrát bodl dýkou do břicha a do prsou. Vrah zaútočil zepředu. To znamenalo, že probošt svého vraha znal. Nebylo to loupežné přepadení. Mrtvému proboštovi zářil v matném svitu měsíce na ruce jeho zlatý prsten.

Kolem zavražděného se pomalu soustředila celá družina českých poutníků.

„Jak mohl vrah vědět, že Wilibald půjde zrovna sem?“ divil se panoš Ota.

„Vrah to nejen věděl. Dokonce si to naplánoval,“ odpověděl Oldřich z Chlumu. Měl na sebe zlost, že mu tohle došlo až teď. „K večeři jsme měli kaši s masem. Všichni z jednoho kotle. Proč se cítil Wilibald Odo špatně? Nesnědl toho víc než jindy. A jedl totéž co my. Vrah mu musel něco nenápadně přimíchat do jídla anebo do pití. Pak mu jen stačilo tady počkat.“

„Pane z Chlumu, chci s tebou hned mluvit,“ nařídila Anežka Přemyslovna, která se právě objevila. Postála nad tělem zavražděného vyšehradského probošta, pomodlila se a pak zamířila zpět do budovy zájezdního hostince. Měla pevně stisknuté rty a ve tváři se jí nepohnul ani sval. Kráčela toporně vzpřímená a bylo zřejmé, že je rozzlobená na nejvyšší možnou míru.

Sotva vkročili do její komnaty, vybuchla: „Pane královský prokurátore, já jsem tě varovala! Řekla jsem, že pokud cokoli zanedbáš a některý z poutníků zemře, budu požadovat tvou hlavu!“

„Ctihodná starší sestro, řekla jste, že nesmím dopustit, aby vyšehradský probošt zabil někoho z poutníků. Takhle doslova zněl váš příkaz…“

„Dá snad rozum, že…“

„Ještě jsem nedomluvil,“ rozkřikl se přísně. Anežka Přemyslovna polekaně ztichla. Úkosem se na něj podívala. Oldřich z Chlumu byl bledý a chvěl se hněvem.

„To vy jste mi zakázala, abych Wilibalda Oda varoval. Tvrdila jste, že je zločinec. Že máte skvělý plán. Že mám ostatní chránit, aby on nic netušil. Jak potom mohl ten nebožák vědět o nebezpečí? A jak se vůbec mohl bránit? Vinila jste ho křivě. Jeho smrt padá na vaši hlavu!“

„Tak dost! Tohle si nemusím nechat líbit,“ vzpamatovala se. Křičela stejně nepřátelsky, jak ji on obviňoval. „Až se vrátíme, náš vznešený král rozhodne, čí je to vina.“

„Kdy se vrátíte vy, to netuším,“ neuctivěji skočil do řeči Oldřich z Chlumu. „Ale já se svým panošem odjíždím do Prahy zítra. A s sebou vezmu všechny, kdo si to budou přát. Mám už všeho dost. Já nejsem terč, do kterého budete v hněvu střílet šípy, kdykoli se vám zachce. A nejsem ani hračka, abyste mne jeden den pověřila vyšetřováním, večer si to rozmyslela a ráno si rozmyslela to, co jste už dvakrát přijala a zase odmítla. Ne, dělejte si dál, co umíte. Jestli je vám jedno, že vás ten vrah pobije postupně jednoho po druhém, prosím. Vy jste abatyše. Vy vedete tuto zbožnou pouť. Já poutník nejsem. Dostal jsem od našeho krále úkol a ten splnit neumím, protože jsem pro vás míň než vojáci z ozbrojené družiny. I jejich velitele jste ochotná respektovat, ale mě ne. Vrátím se a sám našeho vznešeného krále požádám, aby mne potrestal. Bůh s vámi!“ Rázně se otočil a vyšel ven. Dveřmi za sebou práskl tak silně, že div nevypadly z pantů.

Jakmile byl na chodbě, přestal se rozčilovat a mračit. Pohádat se s Anežkou Přemyslovnou bylo jediné, co mohl pro další zdar poutě udělat. Buď konečně změní její postoj k vyšetřování a pak ho konečně nechá dělat jeho práci a on zločince dopadne, nebo se bude abatyše dál chovat jako rozmazlené dítě a pak je celkem jedno, zda Oldřicha potrestají hned, anebo až za týden. Nešlo totiž jen o něj. Nepochyboval, že dnešní vražda není poslední.

Poblíž schodů několik kroků od komnaty Anežky Přemyslovny stála Světlana. Křičeli tak, že je musela i přes zavřené dveře slyšet. V jejích očích postřehl obdiv. Zamířila k němu, a než jí v tom stačil zabránit, objala ho a políbila. „Ať se stane cokoli, stojím za tebou,“ řekla. „Našemu králi dosvědčím, že nic z toho, co se stalo, není tvá vina.“

„Jsi hodná,“ odpověděl opatrně a pokusil se vymanit z její náruče. Chvíli se strkali, než se mu to povedlo. Přesto se nedokázal ubránit tomu, aby se na ni něžně usmál. Trochu toporně ji pohladil po tváři.

„Co je to s tebou?“ optala se podezíravě.

„Znáš mě,“ vyhnul se odpovědi.

„Právě že tě znám,“ pokračovala přísně. „To celé bylo divadlo! Ty ses s ní vůbec nepohádal. Křičel jsi schválně. A zítra možná ani odjet nechceš, že je to tak?“

„Pokud se s Anežkou Přemyslovnou dohodnu, zůstanu. Strašně nerad chodím po světě, ve kterém se pohybuje zločinec. Udělám všechno, abych ho mohl předat ke spravedlivému potrestání.“

„Já se tu trápím, že ti ubližují, a ty zatím…,“ odtáhla se a zavrtěla hlavou v gestu beznaděje. „Tobě snad dal Bůh místo srdce zákoník. Já hloupá pořád zapomínám, že bys byl ten nejhorší manžel na světě. Byla bych s tebou nešťastná.“

„Jistě. Muž může v životě udělat skutečně šťastnou jen jednu ženu. Má manželka se mnou šťastná byla. Bůh mi ji vzal. S ní mi vzal i kus srdce. Ano, Světlano, máš pravdu, uvnitř zbyl nejspíše jen ten zákoník. Ale… jsi hodná. Budu se modlit, abys i ty našla toho pravého.“ Otočil se a rychle seběhl po schodech dolů.

Světlana ho mlčky sledovala a v očích měla slzy. Pro sebe si tiše povzdechla: „Tvá modlitba mi tak pomůže!“

V tu chvíli vrzly dveře a v nich se objevila bledá tvář Anežky Přemyslovny. I ona měla v očích slzy. Když poznala Světlanu, třesoucím se hlasem ji požádala, zda by k ní na chvíli nezašla. Možná bude dobré, když se spolu pomodlí. S povzdechem dodala, že obě zřejmě trápí stejný muž.

XVII. KAPITOLA

Ráno svolala abatyše Anežka všechny poutníky na dvůr. Minorita Řehoř obcházel jednotlivé komnaty a všechny poháněl, aby se zbytečně nezdržovali, že jde o nesmírně důležitou věc.

„Co myslíte, že Anežka Přemyslovna udělá, můj pane?“ ptal se trochu nejistě panoš Ota. Po vraždě vyšehradského probošta se znovu nastěhoval k Oldřichovi z Chlumu.

„Jak to mám vědět? Není zvyklá, aby jí někdo odporoval. Ale je upřímně věřící a podle mě udělá všechno, aby neohrozila zbožnou pouť. A ve hře je i její závazek vůči Kláře z Assisi. Doufám, že jí záleží na ostatních poutnících. Ovšem…“

„Ovšem je to jen žena,“ dodal panoš Ota.

Oldřich z Chlumu však rezolutně zavrtěl hlavou, že to říci nechtěl. „Je ovšem možné,“ pokračoval rozmrzele, „že se právě kvůli všem těmhle důvodům rozhodne, že z hlediska křesťanské víry je správné, aby do Compostely pokračovala jen ona sama. Anebo alespoň bez nás dvou.“

„Pokud tam má tajné poslání, bylo by podezřelé, kdyby putovala sama. Ať už proti ní stojí templáři, anebo papež.“

„To je samozřejmě pravda, ovšem…,“ zaváhal Oldřich z Chlumu a pak trochu ironicky dokončil: „Vlastně máš pravdu. Je to jen žena. A co je horší, z královského rodu. Jak máme tedy vědět, co se jí honí hlavou? Půjdeme si ji poslechnout.“

Na dvoře už byli úplně všichni, chyběla jen abatyše Anežka. Teprve po chvíli se objevila ve dveřích šenku. Přes oděv si navlékla dlouhou bílou košili kajícníka, na krku měla oprátku z hrubého režného provazu a kráčela bosá. V ruce držela zapálenou voskovici a byla prostovlasá.

„Vyšehradský probošt zemřel mou vinou,“ oznámila bez jakéhokoli úvodu. „Proto musím dokončit pouť ke svatému Jakubovi. Mám vás všechny ráda, a proto vás zprošťuji slibu, který jste mi dali.

Nikdo z vás nemusí v pouti pokračovat. Ba dokonce vás upřímně a z celého svého srdce prosím, vraťte se. Je to příliš nebezpečné. Já sama vás nedokážu chránit.“

„Z Prahy jsme spolu odjeli, do Prahy se spolu i vrátíme, sestro,“ opáčil pevně minorita Řehoř. Opustil hlouček poutníků a stoupl si vedle ní.

„Včera zemřel bratr probošt,“ přidal se ihned knihovník Emmeram z Greifsfeldu. „Neříkám, že jsem ho miloval, ale byl to můj bratr v Kristu a jeho památku mohu jménem celé kapituly uctít pouze tak, že dokončím pouť do Compostely.“ I on si stoupl vedle Anežky Přemyslovny. Okamžitě ho následoval kaplan Wolf, že i on musí pouť dokončit, aby dosáhl odpuštění za svůj hřích. Bratr Hyacintus své záměry nevysvětloval. Prostě prohlásil, že bude pokračovat. Zato Petr z Rožmberka si svou řeč užíval. Pyšně vykládal, že každý templář musí být připravený kdykoli pro víru zemřít, a proto nepřipadá v úvahu, aby pouť přerušil. On se smrti nebojí. Jošt z Landštejna na něj trochu rozmrzele navázal, že pokud by to bylo jen na něm, asi by se vrátil domů, ale musí pokračovat, aby bylo zřejmé, jak je mu líto zločinu, který se stal na hradě jeho otce, neboť doufá v papežovo odpuštění. Světlana okamžitě oznámila, že si snad nikdo nemůže myslet, že by nechala bratra samotného. Jana z Blatné s lehkým uzarděním dodala, že se rozhodla nevstoupit mezi řeholnice, a proto bude stát po Joštově boku. Přech z Michalovic ne zrovna ochotně zabručel, že dostal za úkol doprovázet s ozbrojenou družinou vznešenou Anežku Přemyslovnu a tohoto úkolu ho může zprostit jen český král. A dokud se tak nestane, bude do Compostely pokračovat on i se všemi vojáky. Kateřina z Gutštejna se obrátila na Anežku Přemyslovnu a prosila, zda smí pokračovat i ona. Zdena Berková ze Sloupu se chvíli dívala upřeně na panoše Otu a pak prohlásila, že ani ona se nechce vrátit, protože je přesvědčená, že se nevrátí ani urozený Ota ze Zástřizlí.

„A co ty?“ obrátila se Anežka Přemyslovna na Oldřicha z Chlumu. Hovořila mírně, v jejím hlase nebyl ani náznak pýchy z vítězství či dokonce škodolibost. „Nesmírně bych si vážila, pokud bys i ty pokračoval v pouti. Ovšem rozhodnutí nechávám na tobě.“

„Pojedu," odpověděl Oldřich z Chlumu klidně a zdvořile se uklonil.

„V tom případě bych tě ráda požádala o laskavost," pokračovala. V jejím hlase se ozval stín napětí. „Nikdo nás nebude umět ochránit lépe než ty. Pan Přech ať velí ozbrojené družině, ale výpravu povedeš místo mě ty. Já se budu od téhle chvíle věnovat jen duchovní službě. Prosím, přijmi ten úkol! A přede všemi vyhlašuji, že toto rozhodnutí nezměním, dokud nás v bezpečí nedovedeš zpět do Prahy."

Oldřich z Chlumu se pevně zahleděl do jejích očí. Lemovaly je vrásky a postřehl v nich únavu, obavy a důvěru. Mlčky přikývl. Pohledem rychle přelétl družinu urozených poutníků. Od téhle chvíle musel všechny chránit. Až na jednoho, protože to byl vrah.

„Mám dát osedlat koně?" optal se ho Přech z Michalovic.

„Cože? Ne, máme dost času. Proč spěchat? Vyrazíme až po obědě. To musí stačit, abychom byli v Kostnici před setměním. V průběhu dopoledne vás všechny vyslechnu. A určím, jak se budeme chovat, aby už nikdo další nezemřel násilnou smrtí. Nesmíme si nalhávat, že naše utrpení skončilo. Není to tak. Vrah je stále mezi námi."

Na jeden z pergamenů, které zbyly v truhlici zavražděného vyšehradského probošta, si Oldřich z Chlumu nakreslil plánek zájezdního hostince. Do obdélníků, které představovaly komnaty, napsal jména poutníků, kteří v nich spali. Chtěl zjistit, kdo mohl být na dvoře těsně po setmění, kdy byl Wilibald Odo zavražděn. Původně doufal, že to nebude obtížné. Dohodnuto bylo, že nikdo neopustí ložnici sám a všichni se budou pohybovat ve dvojicích. Byl přesvědčený, že strach poutníky donutí, aby se podřídili i neoblíbeným opatřením. Jenže záhy zjistil, jak hluboce se mýlil.

V povaze rytířů bylo, aby se o svůj život příliš nestrachovali, urozené panny byly naivní, a tedy bezstarostné a preláti zastávali názor, že nad nimi drží ochrannou ruku Bůh. Záhy Oldřich z Chlumu své úsilí vzdal, neboť prakticky nikdo nebyl tam, kde měl být. Co však bylo horší, nebyl ani ve společnosti poutníka, s nímž měl pro své bezpečí tvořit dvojici. Z podezření, že by zavraždili

vyšehradského probošta, mohl vyloučit jen čtyři osoby. Jošt z Landštejna byl, jak už se během večerů stalo pravidlem, ve společnosti Jany z Blatné. Anežka Přemyslovna trávila večer s minoritou Řehořem a diskutovali o teologickém významu chudoby. Ostatní se po večeři rozběhli za svými zájmy. Tak to bylo při vyšetřování v urozené společnosti vždy. Nekázeň patřila k životu rytířů a prelátů stejně jako odvaha a zbožnost.

Právě když si chudobné výsledky svého marného snažení sepisoval, vstoupil do jeho komnaty minorita Řehoř. Tvářil se velice vážně a oznámil, že starší sestra Anežka musí okamžitě hovořit s panem královským prokurátorem. Vzkazuje, že se stalo něco nesmírně vážného.

Oldřich z Chlumu se za ní okamžitě vydal. Klečela na podlaze pod křížem a modlila se. Ruce se jí nepatrně chvěly. Ukázala na stůl, kde ležel rozložený pergamen. Byl bělený a velice jemný. Zjevně pocházel ze zásob Wilibalda Oda. Vybídla Oldřicha z Chlumu, aby si list přečetl.

Zvedl ho a rychle přelétl tři stručné věty. Podle písma je psala stejná ruka jako první výhrůžný list. Na pergamenu stálo: „Srdce truchlí, že nedbáte užitečných rad. Pokud překročíte v Kostnici po mostě řeku, zemře další poutník. Vraťte se, dokud je čas!“

„To se dalo čekat,“ zabručel mrzutě a list vrátil na stůl. „Pospíšil si.“

„Takže to neskončilo?“

„Skončilo by to jedině za předpokladu, že vrah chtěl zabít z osobních pohnutek Wilibalda Oda, ale maskoval by to výhrůžkou, abychom se vrátili. Pak by nám dal samozřejmě pokoj, protože svého dosáhl. Jenže jemu jde zřejmě opravdu o to, abychom do Compostely nepokračovali. A protože jsme ho neposlechli, hrozí. Pokud zabíjel jednou, bude zabíjet i podruhé. Teď už nemůže ustoupit.“

„Na dvoře přece všichni prohlásili, že chtějí v pouti pokračovat.“

„Vrah lhal. Odmítnout by bylo totéž jako přiznání.“

„Dokážeš zabránit tomu, aby umírali další křesťané?“

„Pokud mi pomůžete, pak snad ano.“

„Co mohu udělat víc? Předala jsem ti všechny pravomoci. Teď už nemohu prospět ničím jiným než modlitbou.“

„Ale můžete, ctihodná starší sestro. Především byste mi měla povědět skutečnou pravdu o smyslu naší zbožné poutě. V tom je totiž důvod, proč umírají křesťané, kteří vás doprovázejí. Pokud však se mnou budete jednat neupřímně, nejspíše budou umírat dál. Ani já tomu nezabráním.“

„Je těžké, pokud se má člověk rozhodnout mezi dvěma zly,“ povzdechla si unaveně. Pokřižovala se a zvedla se z podlahy, kde dosud klečela pod křížem. Přešla ke stolu a Oldřicha vybídla, aby se posadil do křesla proti ní. „Jsi moudrý muž a studoval jsi v klášterní škole, možná mne pochopíš. Na jedné straně věřící poutníci, na druhé víra. Pokud bys měl volit, koho ohrozíš raději?“

„To, nač se ptáte, vznešená starší sestro, je sofizma, které nemá odpověď. Víra bez věřících je jen prázdný pojem. Stejně tak věřící nemohou být věřícími, pokud by neměli svou víru. V tomto případě nelze oddělovat. Chcete mi naznačit, že tajemství, kvůli kterému došlo už k několika vraždám, může ohrozit křesťanskou víru? Proto jste až dosud mlčela?“

„Pochopil jsi správně. Až do včerejšího večera jsem si byla jistá, že Bůh chce, abych chránila víru. Teď si tím ale už jistá nejsem. Je to tak těžké…,“ povzdechla si a sepjala ruce, jako by se znovu chtěla začít modlit. Nechal ji být, nepřesvědčoval ji. Tenhle zápas se svým svědomím musela vybojovat sama.

„Můžeš mi zaručit, že pokud ti všechno povím, ty vraždy skončí?“ optala se po chvíli ticha. Nedívala se mu do očí, ale dolů k podlaze. Chvíli čekala, a když se odpovědi nedočkala, rázně zvedla hlavu: „Chápu… Proč to protahovat? Že jde o Kláru z Assisi, jsem ti už prozradila. Ta věc, kterou slíbila vrátit papežovi, je nevelká kovová schránka. Templáři v ní kdysi ukryli papyrový svitek, který nalezli ve sklepení Šalamounova chrámu. Ten svitek prý obsahuje jakési strašné tajemství. Přísahám, já nevím jaké. Ale pravda je, že papežové se templářů kvůli tomuhle svitku báli. Pak templáři schránku ztratili a božím řízením se dostala do rukou svatého Františka z Assisi. Proč myslíš, že jiné vyznavače chudoby nechali papežové upálit, ale Františka za totéž prohlásili za svatého? I když

se mi to říká těžko, v křesťanské církvi nerozhodují jen zbožné úmysly. Ale snad právě v tom byl boží úmysl, když tu schránku svěřil do Františkových rukou. Chtěl, aby se křesťané vrátili k pokoře prvotní Kristovy církve. O její obnovu usiloval svatý František. On i my, jeho následovníci. I když jsou žebravé řády ve skutečnosti papežské kurii trnem v oku, neodváží se proti nám vystoupit. Nebýt toho svitku, skončil by František z Assisi na hranici a žebravé řády by pronásledovala inkvizice. Ten svitek je budoucností církve, o tom není pochyb, neboť chrání všechny, kdo chtějí reformovat její tučnou zbytnělost a pýchu."

„Jak ale do toho příběhu zapadá Klára z Assisi? A jak vy, vznešená starší sestro?" optal se Oldřich z Chlumu. Poslouchal vyprávění se zaujetím.

„Svatý František začal ztrácet ke konci svého života zrak. Pak se na jeho těle objevila krvavá stigmata. Bylo mu jasné, že musí schránku svěřit do rukou někoho, kdo její moc nad papežem nezneužije. Jediný, komu doopravdy věřil, byla Klára. Ti dva spolu žili v duchovním svazku jako bratr a sestra. Schránku jí tedy odevzdal a Klára ji opatrovala až do své smrti. Nechtěla ji ve skutečnosti předat papežovi. Chtěla jediné. Aby uznal její řeholi ku větší slávě boží. To, že schránku slíbila vrátit, byla snad jediná lež v jejím zbožném a ctnostném životě. Napsala mi pravdu a požádala mne, abych schránku ukryla já."

„Proto se bojíte templářů?"

„Ta schránka jim dávala nebývalou moc. Celá desetiletí po ní pátrají. Vydali za její nalezení celé jmění. Ale teprve před několika lety zjistili, že skončila v rukách Kláry z Assisi. Nejdřív ji od ní chtěli koupit, pak jí vyhrožovali, ale nevydala jim ji. Jednou dokonce podplatili bandu lotrů, kteří přepadli klášter v Assisi a schránku hledali. Samozřejmě marně. Já vím, co si myslíš o nás řeholnicích. Ale Klára z Assisi nebyla v téhle věci naivní ani hloupá. Schránku ukryla už před mnoha lety na bezpečném místě. Je asi zbytečné prozrazovat, že tím místem je Compostela."

„Vědí tohle templáři?"

„Teď již ano."

„Má někdo naději nalézt tu schránku v Compostele dříve, než tam dorazíme my?“

Anežka Přemyslovna zavrtěla hlavou. Ovšem nezdála se být o svém tvrzení přesvědčená. Váhavě pokračovala: „Ani já ve skutečnosti nevím přesně, kam ji Klára ukryla. V dopise sice udělala pár nejasných náznaků, ale dokud tam nebudeme, nemohu nic tvrdit. Tohle jsem dosud neprozradila živé duši. Všichni si nejspíše myslí, že tu skrýš znám.“

„Trochu nebezpečná hra. Jakou roli v tom hrál papežův legát? Přijel na Landštejn opravdu jen proto, aby zařídil sesazení vyšehradského probošta?“

„Musela jsem, jak už to v životě bývá, volit mezi dvěma zly. Papežova pomoc mi připadala jistější než dohoda s templáři. Já i ostatní sestry v celém křesťanském světě jsme se ocitly v ošemetné situaci. Existuje sice svitek, který nás chrání před inkvizicí, ale my ho ve skutečnosti nemáme. Papež slíbil, že proti minoritům ani klariskám nebude nic podnikat, a já souhlasila, aby mne do Compostely doprovázel jeho kardinál. Proto poslal právě toho, který měl na starosti ochranu víry. Bůh mne za tahle slova jistě odsoudí, ale já si oddechla, když jsem ho tam na Landštejně viděla mrtvého.“

„Nemáte náhodou tušení, jaké tajemství ten svitek skrývá? Třeba právě v tom najdeme klíč k odhalení vraha.“

„Ví to jen velmistr templářského řádu. A nejspíše i papež.“

„Věděla to ovšem i Klára z Assisi. Nezmínila se někdy? Mohla třeba něco naznačit,“ vyptával se Oldřich z Chlumu.

„Jsi na omylu. Vím zcela jistě, že obsah svitku neznala.“

„Copak se do schránky nikdy nepodívala? Ona anebo svatý František? Jak potom mohli vědět, co vlastně opatrují?“

„Nikdo se nemůže dovnitř podívat… Schránka je zamčená. Klíč templáři ztratili kdysi i s tou schránkou. Svatý František ovšem ten klíč nezískal, měl jen samotnou schránku. Není veliká a je z nejlepší oceli. Kdysi ji zhotovili v Damašku a tam pracovali nejlepší kovotepci Orientu. Takovou bys musel otevřít jen s pomocí ohně. Jenže pak zničíš, co je uvnitř. Věř mi, je lepší některá tajemství raději nepoznat. Stačí, že se jich obáváš.“

„Nikdo podle vás pořádně neví, co v té schránce je. Ale přesto po ní všichni nesmírně touží. Není to divné?“

Abatyše Anežka pouze pokrčila rameny. Vypadala nesmírně unavená. Jako by tím rozhovorem zestárla o spoustu let. Oldřichovi z Chlumu jí přišlo líto. Jenže musel tenhle rozhovor dokončit. Důrazně pokračoval: „Nechápu ovšem ještě jednu věc. Týká se přímo nás. Proč chce vrah, abychom přerušili pouť do Compostely? Co on o té schránce ví?“

„Stále o událostech posledních dnů přemýšlím,“ povzdechla si Anežka Přemyslovna, „ale přesto se v nich vůbec nevyznám. Původně jsem myslela, že mě templáři i papežská kurie nechají, abych se v bezpečí dostala do Compostely. Potřebují mou pomoc. I kdyby schránku našli, beze mě jim bude k ničemu. Předpokládala jsem proto, že na mne a mou družinu zaútočí až tam. Proto jsem se obrátila na kastilského krále Alfonse X., aby mi poskytl ochranu. Compostela leží v Galicii, kterou on ovládá. Domnívala jsem se, že takhle to bude naprosto bezpečné. To byl důvod, proč jsem odmítala tvůj doprovod, když mi ho český král nabídl. Bála jsem se, že se tvou účastí všechno jen zkomplikuje. Mýlila jsem se.“

„Proč by byla templářům nebo papežovi ta schránka bez vaší přítomnosti k ničemu?“

„To opravdu není důležité. Podstatné je to, že ji prostě nenajdou.“

„Tím spíše nechápu, proč si někdo z nich dává tolik práce, aby nám v cestě do Compostely zabránil. I já si myslím, že by nám měli spíše pomáhat, pokud tu věc nelze bez vás nalézt. Kdo a proč nás tedy v Compostele nechce?“ zlobil se Oldřich z Chlumu.

„Z mého návratu do Prahy by opravdu papež ani templáři nic neměli. Obávám se proto, že vrah pracuje pro někoho jiného. Možná pro francouzského krále, johanity nebo inkvizici, co já vím?“ Anežka Přemyslovna se držela z posledních sil. Byla bledá, na čele jí vyrazil pot a oči horečně plály. Třásla se jako v zimnici. „Je to pro mne příliš bolestné. Prosím, nech mne teď samotnou. Ale zapřísahám tě, nedovol tomu zločinci, aby znovu vraždil!“

Oldřich z Chlumu se uklonil a vyšel na chodbu. Věděl, že je zase o krok dál, i když ani teď mu zřejmě Anežka Přemyslovna

neřekla úplně vše. Měl pocit, jako by v tom příběhu stále ještě nějakou drobnost zatajovala. Ovšem drobnost velice podstatnou.

Díky Anežčinu přiznání pochopil, proč se pouť koná v zimě a tak narychlo. Ale s odhalením vraha nebyl ani o píď dál. Ba dokonce měl pocit, že se mu ještě víc vzdálil.

XVIII. KAPITOLA

Tentokrát neponechal Oldřich z Chlumu nic náhodě. Věděl, že se na kázeň urozených poutníků spolehnout nemůže, a proto každému přidělil jednoho vojáka jako osobní stráž. Petr z Rožmberka doprovod pyšně odmítl. Hlásal, že templářský rytíř má meč a umí s ním zacházet mnohem lépe než nějaký strážný.

„Nejde jen o vaše bezpečí," opáčil přísně Oldřich z Chlumu. „Jde také o bezpečí ostatních. Voják nehlídá jen vás, aby se vám nic nestalo, ale také to, abyste něco neudělal vy ostatním."

„Obviňujete mne, že jsem zločinec?" rozzlobil se mladý Rožmberk a tasil meč.

„Zločinec může být kdokoli," nevzrušeně pokračoval Oldřich z Chlumu. „Ovšem ve vašem případě si budu dávat dvojnásobný pozor, protože jste templář. A neztrácejte čas tím, že si budete přede mnou hrát na nevědomého. Ať už máte pro řád udělat cokoli, postarám se, abyste přišel o hlavu, pokud porušíte zákon. Můžete jít!"

Petr z Rožmberka zbledl a chvíli nerozhodně tiskl jílec svého meče v ruce. Pak se povýšeně usmál a vrátil zbraň do pochvy. „Pokud podniknete cokoli proti našemu řádu, postarám se, abyste o hlavu přišel vy. Já se vás nebojím!"

„Nelíbí se mi, abych měla pořád za zády nějakého vojáka," stěžovala si Zdena Berková panoši Otovi. „Nemohl bys převzít nade mnou dohled ty osobně?"

„Nemohl. Můj pán chce, abych dohlížel na všechny urozené panny," vykládal s vážnou tváří panoš Ota. „Prý byste se mohly pohádat a žárlily byste na sebe, kdybych dával přednost jenom jedné."

„To má být vtip? Haha," odpověděla nakvašeně a chtěla se otočit a odejít. Ale panoš Ota ji chytil za ruku. „Počkej, jsme sami, musíme si promluvit."

„Jistě, úplně sami. Až na toho vojáka, co stojí krok za mnou," ušklíbla se jízlivě. „Škoda, že mi otec nedal stejnou stráž tehdy doma na jaře."

„Škoda pro koho?" provokoval ji, ale vesele nevypadal. Rychle zvážněl. „Moje milá, musíš mi něco vysvětlit." Na vojáka spiklenecky mrkl a hodil mu stříbrňák. Ten chápavě přikývl a loudavě zamířil do šenku na džbánek piva.

„Takhle se to dělá?" zasmála se trochu nuceně. „Cože tak najednou? Příležitostí jsi měl spoustu."

„Vyšehradský probošt ti dal před dvěma týdny jeden pergamen. Co jsi s ním udělala?"

„Odkud tohle víš? A proč to chceš vědět?"

„Pokud dovolíš, ptát se budu já. Svým způsobem mi na tobě záleží a nechci, aby tě musel vyslýchat úředně můj pán. Pokud mi po pravdě všechno vysvětlíš, bude zase všechno v pořádku."

„Tak nakonec já mám být podezřelá? Nevíte si rady a chcete to všechno hodit na nevinnou a bezbrannou dívku. Ubohé!"

„Děvče, děvče, kdy ty se naučíš používat rozum?" vrtěl káravě hlavou panoš Ota.

Chvíli si ho zlostně měřila, ale pak vyprskla smíchy. „Kdyby ses viděl. Jak se tváříš důležitě!"

„A ty ne? Tak jak to bylo s tím pergamenem?"

„Normálně. Napsala jsem dopis domů."

„Žádný posel družinu neopustil."

„Vzpomínáš si, jak jsme přenocovali v takovém zablešeném herberku? Myslím, že se to tam jmenovalo Kaiserweiden. Ještě jsme si dělali legraci, že to je skutečně důstojné místo pro císaře. V šenku jsme potkali kupce z Čech. Vracel se domů. Myslím, že jsi s ním mluvil i ty."

„Vzpomínám si. Ten dopis jsi svěřila jemu?"

„Zaplatila jsem mu a slíbil mi, že do začátku adventu ho budou mít mí rodiče. Ten kupec se jmenuje Vaněk a je z Písku. Zjistila jsem si to, kdyby to náhodou nezařídil, abych ho mohla žalovat, až se vrátím domů. Ještě něco, vznešený pane vyšetřovateli?"

„Jistě. Kdo ti ten dopis napsal? Pokud vím, ty číst a psát neumíš."

„Vyšehradský probošt. Když mi ten pergamen přinesl, sám se nabídl.“

Panoš Ota přikývl. Něco takového předpokládal. Smůla byla, že se tohle tvrzení už nedalo ověřit. Zdena Berková k němu přistoupila a položila mu ruce kolem ramen. Zblízka se mu dívala do očí a s trochu komicky hranou lítostí navrhla: „Tak co, usmíříme se?“

„Usmíříme,“ přikývl. Ale z jeho hlasu bylo zjevné, že ještě neskončil. „Usmíříme, pokud mi věrohodně vysvětlíš, kde jsi byla včera po večeři. Mému pánovi jsi tvrdila, že jsi zůstala ve své komnatě. Sama, protože Janu z Blatné si odvedl pan Jošt.“

„Ano, to jsem řekla,“ přikývla a pustila ho. Poodstoupila, a i když se snažila dál usmívat, měla oči chladné a pichlavé jako trnky.

„Jenže to není pravda. Vyšehradský knihovník Emmeram tě hledal. Především sis přetrhla kožený pás a on slíbil, že ti ho sešije. Včera po večeři ti ho nesl do tvé komnaty, ale nenašel tě tam. To bylo těsně předtím, než můj pán objevil tělo zavražděného probošta. Nuže?“

„Necítila jsem se dobře. Šla jsem se projít,“ odsekla nazlobeně.

„Pokud si vzpomínám, byla jsi jedna z prvních, kdo se objevil na dvoře, když můj pán začal křičet, že se stala vražda.“

„Zrovna jsem se vracela.“

„Opravdu náhoda,“ přikývl panoš Ota. Z jeho postoje bylo zřejmé, že jí příliš nevěří.

„Jak vidím, každý důvod, aby ses mě zbavil, je ti zjevně dobrý,“ ušklíbla se zle. „Už se ti vnucovat nebudu. A až budeš dohlížet na bezpečí nás urozených panen, mne napříště laskavě vynech!“ Prudce se otočila a zamířila do šenku.

„Něco skrývá,“ zlobil se panoš Ota, když o jejich rozhovoru vykládal svému pánovi.

Oldřich z Chlumu souhlasil. „Nenápadně ji sleduj. Já si totiž bezpečně vzpomínám, že včera nepřišla od vrat, ale od stodoly. Nebyla na žádné procházce.“

„Co by pro Boha dělala ve stodole?“

„Šel jsem hledat probošta skoro hned, co komnatu opustil. Vrah se nejspíše nestihl vrátit do své komnaty v hostinci. Mohl se ukrýt třeba ve stodole. Proto jsem na chodbě nikoho nezahlédl.“

Právě když vjížděli mohutnou bránou do Kostnice, začaly zvony z kostelních věží svolávat věřící na večerní bohoslužbu. Strážnému oznámili, kdo jsou, a ukázali mu svůj cestovní glejt. Zdvořile jim poděkoval a uvolnil cestu.

Projížděli širokou ulicí lemovanou úzkými vysokými domy se špičatými střechami a s okny zasklenými malými kulatými terčíky vsazenými do olova. I když se už začínalo šeřit, všude ještě vládl čilý ruch. Řemeslníci chvatně dodělávali své denní dílo, trhovci se snažili kolemjdoucím prodat poslední zboží. Objeli mohutnou budovu, v níž byly sklady a sýpky, a pokračovali po nábřeží ke kamennému mostu, který Kostnici spojoval s druhou částí města za řekou. Na kraji mostu se celá výprava zastavila. Anežka Přemyslovna se podívala na Oldřicha z Chlumu s němou otázkou. Jen ona, on a vrah věděli o výhrůžce, že zemře další člen výpravy, pokud po mostě překročí řeku. Oldřich z Chlumu si nepatrně povzdechl. Věděl, že stejně nemůže udělat nic jiného. Nepatrně přikývl a jako první vjel na most.

Za mostem byl rybí trh. I zde pobíhala spousta lidí, u stánků postávali kupující a smlouvali, občas se ozvala rozhořčená hádka. Hospodyně si v koších odnášely ryby, protože zítra byl pátek. Přech z Michalovic se optal správce tržiště, kde je nejbližší zájezdní hostinec. Upozornil však, že chtějí pohodlný a s dobrou kuchyní.

Správce zvedl ruku a ochotně vykládal, že tu jsou hned dva s nejlepší pověstí. Naučenými gesty ukazoval, jak se k nim dostanou. Byl zvyklý, neboť téměř všichni poutníci, kteří se na mostě objevili, se ho vyptávali na totéž. Právě když mu Přech poděkoval a chtěl v čele družiny vyrazit křivolakou uličkou dál, zaslechli na mostě údery kopyt. Cvalem se k nim na nádherném černém koni hnal snědý muž ve zbroji cizelované stříbrem. Panoš Ota ho poznal hned. Byl to onen podivný člověk, který ho před odjezdem zastavil na Starém Městě pražském, dal mu měšec se stříbrňáky, a aniž se představil, zmizel.

Cizinec zastavil před Anežkou Přemyslovnou a zdvořile se uklonil. Oslovil ji vybroušenou latinou. „Vznešená starší sestro, jsem syn jeruzalémského krále. Jako vyslanec sloužím francouzskému králi Ludvíkovi IX. Můj pán mne posílá, abych vás doprovodil na zbožné pouti do Compostely. Mou povinností je zařídit, abyste

územím francouzského krále cestovali pohodlně a bezpečně. Jmenuji se Guy Lusignan.“

Panoš Ota se naklonil k Oldřichovi z Chlumu a rychle mu pověděl, že to je onen cizinec, se kterým se v Praze potkal.

„Já ho ale znám rovněž,“ odpověděl stejně tiše. „Zahlédl jsem ho myslím v klášteře v Melku mezi urozenými hosty. A mám dojem, že jsem ho zahlédl i v Ulmu. Ještě jsem si říkal, že tu tvář odněkud znám. Zřejmě putoval s námi anebo v našich stopách.“ Oldřich z Chlumu si všiml, že se na vyslance francouzského krále trochu překvapeně dívá i bratr Hyacintus.

„Vážím si starostlivé péče tvého pána,“ řekla měkce Anežka Přemyslovna. „Mám však vlastní ozbrojenou družinu a domnívám se, že nemusím zneužívat laskavosti tvého panovníka. Pokud mi dáš jeho jménem laskavý souhlas k průjezdu Francií, obejdu se bez tvého doprovodu.“

„Můj pán si váží českých poutníků a především vaší svaté pověsti, vznešená starší sestro Anežko,“ uklonil se znovu Guy Lusignan. „Tím, že vás budu doprovázet, nijak nezneužíváte laskavosti francouzského krále. A já nejsem bohužel oprávněný dát vám jeho souhlas, aniž bych osobně nedohlédl na vaši bezpečnost a pohodlí. Pokud mohu požádat, následujte mne. Přenocujeme ve dvorci francouzských kupců. Bude vám celý k dispozici.“

Oldřich z Chlumu popojel a zastavil vedle abatyše Anežky. Věděl, že doprovod vyslance francouzského krále odmítnout nemohou, a uměl si přeložit skrytou výhrůžku, že francouzský král neručí za jejich bezpečnost, pokud se jeho rozhodnutí nepodvolí. Představil se a prohlásil, že jménem českých poutníků děkuje a že ho budou následovat.

Nechal ostatní poodjet a přitočil se k premonstrátskému řeholníkovi. „Bratře Hyacinte,“ oslovil ho tiše, „ty toho vyslance znáš? Všiml jsem si, jak si ho prohlížíš.“

Bratr Hyacintus pokrčil váhavě rameny. „V životě jsem ho neviděl. Ale přesto bych přísahal, že ho znám. Velice mi připomíná někoho, koho jsem znal. Ale ten, koho myslím, to být nemůže. Je už dávno mrtvý.“

„Řekneš mi jméno toho zemřelého, kterého ti Guy Lusignan připomíná?“

„Nic vám stejně neřekne,“ zabručel ne zrovna ochotně premonstrát. Pak znovu pokrčil rameny a dodal, že pokud však na tom urozený pan královský prokurátor trvá, ten mrtvý se jmenoval Arnold de Fournier.

Dvorec francouzských kupců ležel v městském přístavu na břehu jezera. Obklopovaly ho kamenné hradby s masivními věžemi v rozích a dvorec vypadal spíše jako hrad. Guy Lusignan nelhal. Komnaty v rozlehlém stavení uvnitř hradeb byly velké a pohodlně zařízené.

Ještě před večeří vyhledal Oldřich z Chlumu vyslance francouzského krále. Doprovázel ho jeho panoš Ota. V ruce nesl velký měšec se stříbrem a bez vysvětlování ho podal Guymu Lusignanovi.

„Co já s ním?“ podivil se pobaveně francouzský velmož.

„Vracím vám jen to, co jste mi dal v Praze,“ odpověděl zdvořile panoš Ota.

„V životě jsem v Praze nebyl. Celý podzim jsem strávil v Languedocu. Neustále musíme zápasit s kacíři. S někým si mne pletete. Ten měšec si vzít nemohu, nepatří mi. A teď mne prosím omluvte!“

Zdvořile se uklonil a opustil je.

„Nu, uvidíme, co je zase tohle za divnou hru,“ ušklíbl se Oldřich z Chlumu. „Mě už na téhle pouti nemůže překvapit skutečně nic.“ Tohle přesvědčení mu ale vydrželo pouze do následujícího jitra.

Ráno se celá urozená družina pomalu scházela v přízemní síni dvorce francouzských kupců. Anežka Přemyslovna přišla mezi prvními a dychtivě sledovala každého, kdo se objevil. Ruku měla ukrytou pod stolem a vztyčenými prsty si pomáhala s počítáním, zda se dostaví všichni. Skoro celou noc nespala. Modlila se a prosila Boha, aby se nenaplnila vrahova výhrůžka. Včera překročili most a teď se chvěla, co se stane.

„Každý poutník dostal svého strážce,“ uklidňoval ji Oldřich z Chlumu. „Nemůže se nic stát. Vojáci nezamhouří oko. Jsou všude,

před vchody do komnat i venku na dvoře.“ Ani on a jeho panoš v noci nespali. Obcházeli dvorcem a kontrolovali stráže. Panoš Ota se nabízel, že by mohl zajít do komnat, kde spí urozené dívky, a zjistit, zda jsou na lůžku. Jindy by ho Oldřich z Chlumu s pobaveným úsměvem pokáral, ale tentokrát přikývl a suše dodal, že to není špatný nápad, ať to udělá. On že zkontroluje preláty a rytíře. Noc nakonec proběhla v klidu.

Síň v přízemí se pomalu plnila. Na stole stály ošatky s křupavými kmínovými plackami a z kuchyně voněla pečená šunka. Jako poslední se objevil knihovník Emmeram z Greifsfeldu spolu s premonstrátským řeholníkem Hyacintem. Sotva vstoupili, Anežka Přemyslovna se pokřižovala a s úlevou si oddechla. „Chvála Bohu, všichni jsou živí.“

Nikdo z poutníků nebyl ve své kůži. Nevěděli sice, co se děje, ale nemohli si nevšimnout nočních opatření k jejich bezpečnosti. Teprve když seděli kolem stolu úplně všichni, rozproudila se živá zábava. Panoš Ota držel na lavici ze zvyku vedle sebe místo Zdeně Berkové ze Sloupu, ale ta prošla kolem a ani se na něj nepodívala. Došla na konec stolu a posadila se vedle velitele ozbrojené družiny Přecha z Michalovic. Nakonec se na místo vedle Oty posadil bratr Hyacintus. Byl zachmuřený a neměl náladu do hovoru. Omlouval se, že mu pobyt ve dvorci francouzských kupců oživil vzpomínky na jeho mládí v Languedocu.

Zrzavá holka s pihatou tváří roznášela misky s horkou cibulovou polévkou. Anežka Přemyslovna odmítla, že placky jí stačily. Natáhla ruku pro ubrousek, aby si otřela rty. Najednou ztuhla. Z bílého plátna vyklouzl nevelký složený pergamen. Byl bílý a nesmírně jemný. Oldřich z Chlumu si toho všiml. Vstal a postavil se za její křeslo, aby si přes rameno přečetl, co vrah vzkazuje.

Abatyše Anežka třesoucí se rukou lístek rozložila. Stálo v něm: „Další nevinný křesťan zemřel. Se slzami v očích prosím, vraťte se. Tohle je mé poslední varování!“

Zlostně hodila pergamen na zem a obrátila se na Oldřicha z Chlumu. „Rozumíš tomu? Vždyť tu jsme přece všichni!“

„Ten vzkaz sem musel vrah uložit ještě dříve, než jsme se tu objevili my. Možná vraždu plánoval, ale nakonec ji neuskutečnil,“

vysvětloval Oldřich z Chlumu nejistě. Dlaní si přejel po svém krátce zastřiženém vousu na bradě. Podíval se ke stolu v rohu rozlehlého sálu, kde jedli vojáci jejich ozbrojené družiny. Rychle je přepočítal. Mělo jich být devatenáct, ale jeden chyběl.

Okamžitě zamířil k Přechovi z Michalovic. Naklonil se k němu a pošeptal, aby s ním šel ven. Nechtěl dělat zbytečnou paniku.

„Copak? Zase někoho postrádáte?“ ironicky se ušklíbla Zdena Berková ze Sloupu. Oldřich z Chlumu měl dojem, že je podnapilá, i když bylo ráno.

Na dvoře chvatně vyložil veliteli ozbrojenců své podezření. Nemuseli hledat dlouho. Chybějícího vojáka našli v čeledníku, kde měli ozbrojenci spát, ale nakonec nespali, protože všichni hlídali. Byl přikrytý šedou soukennou přikrývkou. Když ji zvedli, naskytl se jim nehezký pohled. Voják byl mrtvý. Vrah mu podřízl hrdlo, ale muselo se to stát už někdy v noci, protože krev dávno zaschla a tělo bylo chladné.

„Takže nakonec ta zrůda hrozbu splnila,“ vybuchl zlostně Oldřich z Chlumu. Okamžitě se vydal za abatyší Anežkou. Cestou přes dvůr přemýšlel. Zločinec byl neustále o krok před nimi. Znovu udělal chybu. Dal střežit jen poutníky z urozené družiny. Jenže jak to udělat, aby ti, co mají hlídat, hlídali i sami sebe?

Abatyše seděla u stolu a modlila se. Odvedl ji k oknu stranou ostatních a polohlasně vysvětloval, co se stalo. „Ten neznámý ve svém předchozím listu nenapsal výslovně, že zemře někdo z urozených poutníků. Ovšem všichni jsme to považovali za samozřejmé. Byla to chyba. Nenapadlo mě, že by zavraždil některého z našich vojáků,“ omlouval se zdrceně Oldřich z Chlumu.

„Nenapadlo?“ opáčila se slzami v očích. „Mělo, Oldřichu, mělo! Kdo bude další?“

„Obávám se, že tentokrát se ve svém odhadu nemýlím,“ odpověděl s pohledem sklopeným k podlaze. „Vrah během celé cesty dělal, co mohl, aby nás zastavil. Ve svém vzkazu, který poslal dneska ráno, jasně píše, že to je jeho poslední varování. On ví, co dělá! Logicky má už jen jedinou možnost, pokud nás chce odvrátit od další cesty do Compostely. Musí zabít vás, ctihodná starší sestro!“

XIX. KAPITOLA

Tělo zavražděného vojáka pohřbili na malém hřbitově za dvorcem, kde odpočívala těla francouzských kupců. Abatyše Anežka zaplatila v nejbližším kostele tři zádušní mše za spásu jeho duše a ještě před polednem čeští poutníci opustili Kostnici. O tom, že by někdo uvažoval o návratu do Prahy, nepadlo ani slovo. Oldřich z Chlumu nabyl z hovorů, jejichž útržky občas zaslechl, dojem, že pokračování je teď pro mnohé už otázka cti. V každé bitvě se rytíři nejraději vrhali tam, kde je čekalo nejvíce nepřátel. A většina duchovních křesťanského světa by si zase nechala raději rozpárat břicho a vyrvat vnitřnosti, než by sešla z cesty zbožného poslání. Mučednická smrt byla nejjistější cestou ke spáse. Když o téhle věci hovořil se svým panošem, vykládal, že ovšem nechápe, proč je se stejnou zarputilostí následují i dívky z družiny urozených panen.

„To vám snadno vysvětlím," odpověděl panoš Ota s lehkým úsměvem. Bylo zřejmé, že ho starosti netrápí zdaleka tolik jako jeho pána. „Rytíř jde bezhlavě za slávou, prelát za vírou, nu a dívky za láskou."

„Nechceš mi snad tvrdit, že se tu všechny do někoho zamilovaly?"

„Skoro… Jana z Blatné má svého Jošta, Světlana, ať chcete nebo ne, má vás. Zdena Berková ze Sloupu přes všechno, jak mne peskuje, si myslí na mě. Akorát u Kateřiny z Gutštejna si nejsem jistý. Ale na někoho má políčeno, to já poznám. Věřte mi. Třeba se jí líbím já," dodal rozmarně a rukou si otřel halenu, na kterou spadlo několik zmáčených listů. Právě projížděli pod hustými korunami stromů.

„Nepřeháníš?" pokáral ho Oldřich z Chlumu. „Dneska ráno se na tebe obě dívky mračily tak, že kdyby šlo zabít pohledem, jsi už dávno mrtvý."

„Je vidět, že nerozumíte ženské duši," poučoval panoš Ota svého pána. Pak ale zvážněl a dodal, že se Zdenou Berkovou není zvláště v posledních dnech něco v pořádku. I když byla vždycky strašně náladová, to, co předvádí během cesty, to je opravdu vrchol. Jeden den je něžná jako kotě a druhý den prská jako starý kocour.

„Mohla by tím vrahem být ona?" optal se věcně Oldřich z Chlumu. Zda je Zdena Berková jako kotě nebo kocour, mu bylo srdečně jedno.

„Ženská by neměla žaludek na to, aby někomu podřízla krk," pochyboval panoš Ota. „Viděl jste dneska ráno, jak ten zavražděný voják vypadal? To nebyla ženská práce. A pak, mám ještě jeden argument. Neumí psát. Nemohla tedy posílat výhrůžky abatyši Anežce. A těžko by si nechala vzkazy psát od někoho jiného."

„To máš pravdu," souhlasil Oldřich z Chlumu. „Tím spíš mi vrtá hlavou, co dělala ten večer, kdy byl zavražděn vyšehradský probošt. Určitě byla na dvoře. Promluvím s ní."

Výprava českých poutníků cválala na koních po břehu Rýna. Široká a pohodlná cesta se vinula příjemnou krajinou s výstavnými vesnicemi a pečlivě sklizenými poli. Na strništích se ještě pásl dobytek, ale některá pole už sedláci zaorávali. I když bylo dávno po svátku Všech svatých, počasí ničím nenaznačovalo, že by pomalu měla přijít zima.

„Chtěl jste se mnou hovořit?" optala se Zdena Berková, která se nečekaně objevila vedle Oldřicha z Chlumu.

„Jistě! A děkuji za ochotu," sklonil dvorně hlavu.

„Neděkujte," zabručela pichlavě. „Už mě nebavilo poslouchat mé zbožné družky. Kdybych tím vrahem byla já, tak nejdřív pobiji je."

„Ale nejspíše jím nejste, protože jsou, chvála Bohu, stále naživu," nedal se vyprovokovat Oldřich z Chlumu. Pozorně si ji měřil. Všiml si, že ráno po snídani zvracela. Opilá ale nebyla. Laskavě, téměř důvěrně pokračoval: „Chtěl bych se vás optat na pár věcí, milá Zdeno. Ale začnu o něčem úplně jiném, než je naše pouť. Co by se asi stalo, kdybych vás nechal prohlédnout nějakou starší a zkušenou ženou?"

Ironicky se rozesmála. „To je zbytečná námaha. Ne, nejsem panna. Divila bych se, kdyby se vám panoš Ota nepochlubil.“

„Ostatně i vy o svém hříchu vykládáte každému na potkání,“ souhlasil Oldřich z Chlumu. „Ale já měl na mysli něco jiného. Nejde mi o vaše panenství. Víte, co by ta žena zjistila? Že jste těhotná.“

„Kdo vám to řekl?“ vyhrkla zděšeně. Rychle se ale ovládla. „Nemusíte se bát. To dítě není Otovo.“

„Umím počítat,“ přikývl. „Ta noc mezi vámi se odehrála na jaře. Teď už skoro máme advent. Nic na vás zatím není vidět. Tedy pokud neberu v úvahu, jakou máte náladu. A je vám občas špatně. To je ovšem v prvních měsících těhotenství normální. Moje žena taky… Kdo je otcem vašeho dítěte?“

Zavrtěla hlavou a odvrátila pohled stranou.

„Předpokládám, že to je někdo, kdo na téhle pouti není,“ pokračoval s konejšivou důvěrností. „A že o svém dítěti neví. Když jste opouštěla severní Čechy, nevěděla jste o něm ani vy. Jinak byste se asi na pouť nevydala. Ten dopis, který jste posílala domů, ten nebyl určený rodičům. Psala jste jemu?“

„Když všechno tak dobře víte, co se mě vyptáváte?“ odsekla zlostně a popohnala koně, aby se ho zbavila. Snadno ji však dohnal a popadl jejího koně za otěže. „Nejde o to, proč se vyptávám,“ řekl přísně. „Jde o to, co mohu dostat za své mlčení. Nebo snad chcete, aby se všichni dozvěděli, jak to s vámi je?“

Stiskla rty a v očích se jí objevily slzy. „On je ženatý!“ Svěsila hlavu a tiše se zeptala, co požaduje.

„Pravdu, milá Zdeno,“ opáčil měkce. „Pravdu o dvou věcech. Co jste ve skutečnosti dělala ten večer, kdy byl zavražděn vyšehradský probošt? A co víte o smrti našeho vojáka dneska v noci?“

„Ten večer, kdy zavraždili Wilibalda Oda? Tak ať to víte. Stejně už je to jedno. Nebyla jsem se projít. Byla jsem ve stodole. S naším velitelem Přechem. Líbí se mi a teď, když už jsem stejně těhotná, si nemusím dávat pozor. Kdo ví, jak dlouho budu ještě po tomhle světě chodit? Moje teta i sestřenice zemřely při porodu. Ať si alespoň ještě trochu užiji. Protože, nic ve zlém, váš panoš je nekňuba. Týden se kolem mě motal a nic.“

Oldřich z Chlumu mlčky přikývl. Znal Přecha z Michalovic a věděl, že to je čestný rytíř. Zdeně Berkové tak úplně nevěřil, že s ním byla jen proto, aby si v chvatu užívala někde v koutě na seně. Určitě Přechovi nevykládala, že je těhotná. Napadlo ho, že se možná po návratu do severních Čech dočká slavné svatby. I když tahle by ho příliš netěšila. Páni z Dubé by tím sňatkem získali dalšího silného spojence. Rozhodl se ale, že tím se teď nebude trápit. Vybídl Zdenu, aby mu ještě pověděla o dnešní noci.

Trochu udiveně zavrtěla hlavou. „O té opravdu nic nevím. Proč bych měla?“

„Ráno jste nebyla úplně střízlivá. Cítil jsem z vás víno,“ upozornil káravě.

Sklopila pohled k zemi a s uzarděním se přiznala, že v noci vypila džbán vína se silným kořením, protože to prý někdy vyžene plod z těla. Bylo jí hrozně špatně, ale to byl jediný výsledek. Pak zvedla oči a zadívala se na něj. „Věřím, že jste rytíř. Zůstane tohle jen mezi námi?“

„Slíbil jsem to,“ přikývl.

„Ale… slibte mi, že to neřeknete ani svému panošovi.“

„Za předpokladu, že necháte Otu být. Nelíbí se mi, jak se kolem něj pořád točíte.“

„Já kolem něj?“ vybuchla popuzeně. „Pokud mne nechá na pokoji on, já si ho všímat nebudu.“ Uklonila se a přitáhla koni otěže. Chtěla počkat na zbytek družiny zbožných panen, který jel až na konci výpravy.

Ještě než poutníci opustili Kostnici, udělal Oldřich z Chlumu několik opatření, aby ochránil Anežku Přemyslovnu. Ta bez dlouhého váhání souhlasila. Byla bledá a vyděšená. Tvrdila, že se smrti nebojí, pokud by měla přijít z rukou Pána. Má ale na pozemském světě ještě úkol a ten nesmí zmařit zlý úmysl někoho, kdo se chová hůře než kacíř, pohan a nekřesťan v jedné osobě.

Anežku Přemyslovnu neustále doprovázeli čtyři vojáci. Dva jeli před ní a dva za ní. Po jejím boku klusal na koni minorita Řehoř. Anežka souhlasila, aby se nastěhoval do její komnaty a spal tam spolu s ní. Byl jejím řádovým bratrem, přesto si dala podmínku, že

nebudou ležet vedle sebe, ale v ložnici budou dvě lůžka. Ještě než opustili Kostnici, Oldřich z Chlumu nechal koupit celkem prosté skládací lůžko z leštěného dřeva u truhláře na předměstí. Teď se vezlo na hřbetě jednoho z koní nesoucích zavazadla. K abatyši Anežce se nesměl nikdo přiblížit, pouze v přítomnosti Oldřicha z Chlumu. Vojáci jeli také po boku urozených poutníků, i když těm podle přesvědčení Oldřicha z Chlumu už nebezpečí nehrozilo.

Pomalu si začal dělat představu o povaze vraha. Nebyl to zlý ani krutý člověk. Zabíjet mu nejspíše nedělalo žádnou rozkoš, ba dokonce se mohl svými zločiny trápit. Vše, co udělal, mělo jediný smysl, a to odvrátit českou výpravu od další cesty. Pokud někoho zabil, vždy v naději, že tím dosáhne svého cíle. Vrah měl zřejmě svým způsobem Anežku Přemyslovnu rád. Mohl ji zavraždit jako první, ale neudělal to. Chtěl ji pouze přimět k návratu. Teprve když se mu to žádným jiným způsobem nepovedlo, chystal se nejspíše na to poslední, co mu ještě zbývalo. To vše potvrzovalo Oldřichův názor, že vrahovi jde o jakýsi zvráceně vyšší cíl.

Takové se většinou rodily v hlavách prelátů, ale nemohl s klidným svědomím vyloučit ani templáře. A to znamenalo, že musel podezírat všechny české rytíře, protože moc templářů nebyla malá a mohli donutit k poslušnosti kohokoli, včetně Jošta z Landštejna nebo Oldřichova přítele Přecha z Michalovic. Oba ovšem měli svědky na dobu, kdy se staly poslední dvě vraždy, protože nebyli sami. Jenže těmi svědky byly dívky a těm se dalo věřit jen s výhradami. Nemohl při svém pátrání zanedbat nic. Přesto doufal, že vraha najde spíše mezi preláty. Ti měli lepší možnost dozvědět se o skutečném smyslu poutě do Compostely.

Přenocovali ve Waldshutu, kde je pod svou střechu přijal tamní benediktinský klášter. Příliš pohodlí však neměli. Pouze Anežka Přemyslovna dostala vlastní komnatu, kterou jí osobně uvolnil převor. Ostatní dostali lůžka v rozlehlém a nehostinně chladném sále v přízemí špitálu.

Večeře byla skromná a sestávala jen z kaše a scvrklých jablek. „Jsme nuzní," vykládal se zkormouceným výrazem opat. „Ani si neumíte představit, kolik poutníků tudy ročně projde. O všechny se musíme postarat. Ale naše příjmy jsou ubohé. Někdy chodíme i s

bratry spát hladoví, protože v kotli na nás nic nezbude.“ Měl utrápený výraz a obličej scvrklý jako jablka, která jim předložil k jídlu. Jeho nářky mu Oldřich z Chlumu věřil.

Po večeři zůstala většina urozené společnosti sedět v jídelně pro poutníky. Zatímco kuchyně kláštera byla skromná, klášterní sklepy byly zásobené skvěle. Řeholníci jim nabídli hned několik druhů vína, jeden lepší než druhý. Všechny pocházely z proslulých rýnských vinic. Plné džbánky všem rychle zvedly náladu a daly alespoň na chvíli zapomenout na útrapy posledních dnů. Bratr Hyacintus si vypůjčil niněru a dal se do zpěvu. Už se v přítomnosti zbožných panen tolik neostýchal jako na začátku.

Vyslanec francouzského krále Guy Lusignan seděl v rohu spolu s knihovníkem Emmeramem z Greifsfeldu a landštejnským kaplanem Wolfem. O něčem vášnivě diskutovali. Oldřich z Chlumu postřehl, že postupně zvyšují hlas, a měl dojem, že vůbec nejde o učenou disputaci. Zvedl džbánek a přisedl si k nim. Zajímalo ho, o co jde.

„Nemůžete ale popřít, že v některých hrobech, kde mají být pohřbení světci, jsou ve skutečnosti kosti někoho úplně jiného,“ vykládal zrovna Guy Lusignan. Na tvářích obou českých prelátů bylo znát nejvyšší pohoršení.

„Je kacířství zpochybňovat svatost ostatků,“ zlobil se kaplan Wolf.

„Já přece jejich svatost nezpochybňuji,“ bránil se vyslanec francouzského krále. „Jen tvrdím, že některé nejsou pravé. Já na rozdíl od vás ve Svaté zemi byl a vím, čeho se tam někdy obchodníci dopouštějí. Muslimští i ti křesťanští. A protože jsem tam byl, tvrdím, že apoštol Jakub Větší není pohřbený v Compostele.“

Emmeram z Greifsfeldu se třásl hněvem. „Všechny autority křesťanského světa potvrzují, že v Compostele pohřbený je. Neznáte legendu o tom, jak jeho tělo apoštolové uložili do člunu a andělé loďku vedli přes celé Středozemní moře…“

Guy Lusignan neuctivě mávl rukou a skočil mu do řeči, že nevidí důvod, proč by měl věřit jedné legendě a jiné nikoli. Neboť v Jeruzalémě se vypráví legenda jiná. A navíc není pravda, že by o plavbě loďky do Hispánie hovořily všechny křesťanské autority.

Některé tvrdí, že apoštol Jakub Větší je pohřbený ve Svaté zemi. Důrazně překřičel Emmeramovy námitky a pokračoval: „Vypráví se, že první křesťané postavili v Jeruzalémě na místě Jakubova umučení kostel. Z něj pak byly jeho ostatky přeneseny byzantským císařem Justiniánem do kláštera v Raithu. Já ten hrob viděl."

„Jak můžete vědět, kdo je v něm pohřbený?" rozčiloval se landštejnský kaplan Wolf. Všichni už měli hodně vypito. Na snědé tváři vyslance francouzského krále opilost příliš vidět nebyla, ale Emmeram z Greifsfeldu se potil a měl tváře rudé.

„Totéž přece platí o hrobu v Compostele," namítl provokativně Guy Lusignan. „Jak můžete vědět, kdo je v něm pohřbený?"

„Říkáte nesmysly, které se hodí vašemu králi," vybuchl vyšehradský knihovník. „Chcete, aby se hlavním poutním místem stal hrob svatého Martina ve francouzském Tours. Proto zpochybňujete pravost hrobu v Compostele. Jste lhář!"

„Kdybyste byl rytíř, zabiji vás," opáčil chladně Guy Lusignan.

„Byl jsem rytíř," opáčil Emmeram z Greifsfeldu. „Utkám se s vámi, kdykoli budete chtít."

„I kdybyste mne zabil, což je nesmysl, nevyvrátíte nezvratnou pravdu, že apoštol Jakub je pohřbený ve Svaté zemi."

„Není… není," oponoval skoro hystericky Emmeram z Greifsfeldu. Vstal, trochu se kymácel. Stáhl zlostně obočí a pak se zvednutým prstem prohlásil, že on může svoje tvrzení dokázat. Zle, skoro potměšile oznámil: „Já totiž viděl Luciánovy knihy o apoštolských skutcích."

„Jak můžete argumentovat heretickými knihami? Nepatřil jste náhodou mezi valdenské kacíře?" ušklíbl se Guy Lusignan a odplivl si na podlahu. „Tím jste u mne skončil!"

„Mám pravdu!" umíněně opáčil vyšehradský knihovník a pak se potácivě vydal do špitálu.

Oldřich z Chlumu se otočil a pomalu se vracel na místo vedle abatyše Anežky. Všiml si, že premonstrátský řeholník Hyacintus přestal zpívat a hádku pozorně poslouchá. Od toho večera se Hyacintus začal hubenému vyšehradskému knihovníkovi vyhýbat.

XX. KAPITOLA

Snídaně v benediktinském klášteře ve Waldshutu byla stejně skromná jako večeře. Oldřich z Chlumu se posadil vedle vyslance francouzského krále a řekl, že ho zaujala včerejší disputace o hrobu apoštola svatého Jakuba, kterou vedl s českými preláty.

„Už si ani nepamatuji. Příliš jsme pili," pokrčil rameny Guy Lusignan a usmál se. Měl bělostné zuby, které v jeho snědé tváři připomínaly tesáky dravce.

„To je škoda. Chtěl jsem vás požádat, abyste mi pověděl víc o Luciánových knihách. Nikdy jsem o podobném spisu o apoštolských skutcích neslyšel. A to jsem navštívil mnohé bibliotéky křesťanského světa. Nu, budu se muset zeptat jinde."

„Počkejte!" zastavil ho francouzský vyslanec. „Náhodou o tom spisu něco málo vím. Ale bude lepší, když si o něm promluvíme spolu, než abyste se pídil jinde. Mohli by vás kvůli tomu obvinit z kacířství. A s kacíři se umíme ve Francii vypořádat rychle a nemilosrdně."

„Ano, včera jsem pochopil, že je to heretický spis."

„Proč vás tedy zajímá? Křesťana by měly zajímat jen knihy, které přinášejí zbožné myšlenky. Neboť jen takové knihy by měl křesťan číst."

„Jste rytíř, nebo inkvizitor?" protestoval rozmrzele Oldřich z Chlumu. Nelíbil se mu vyslancův povýšený způsob poučování. Jenže takoví už Francouzi byli.

Guy Lusignan se zasmál. „Tu knihu už v žádné bibliotéce křesťanského světa nenajdete. A pochybuji, že by vám o ní uměl někdo povědět víc. Existovaly jen dva opisy. Oba se podařilo zničit. Luciánus Aemilus byl římský filozof a pobýval v Jeruzalémě v době Piláta Pontského. Viděl, jak byl Kristus ukřižován, a znal se s apoštolem Jakubem. Ve své knize napsal o obou spoustu lží. Proto musela být ta kniha zničena."

„Mnohé knihy pohanských filozofů obsahují lži. A přesto je nikdo neničí. I v knihách nevěřících lze nalézt zrnko pravdy. Co bylo v téhle knize tak strašného, že musela být zničena?“

„Pokud lživou knihu přečte moudrý muž, prý z ní může načerpat poučení. I když já osobně o tom pochybuji. Jenže mnozí z těch, kdo umí číst, moudří nejsou. Tuhle knihu dostal do rukou Petr Valdés. Byl kupcem v Lyonu, ale vzdal se všeho majetku a začal hlásat chudobu.“

„Stejně jako František z Assisi. Znám to jméno. Pokud však vím, papež Alexandr III. dal Valdésovi souhlas, aby své myšlenky svobodně kázal,“ podotkl jakoby mimochodem Oldřich z Chlumu. Okamžitě ho napadlo zajímavé spojení mezi těmi dvěma kazateli chudoby.

„Ústně, ale nikdy ho písemně nepotvrdil,“ zdůraznil Guy Lusignan. „Petr Valdés zašel příliš daleko. Ve své pýše se dokonce prohlásil novým jeruzalémským králem. Popíral význam církve a přivedl na falešnou cestu tisíce lidí. Jeho sektu musel nakonec vyhladit meč našeho krále. A kořenem všeho zla byla Luciánova kniha. Každý, kdo ji hájí, by měl skončit na hranici.“

„Luciánus určitě nepopíral kostely, ornáty a mše. Nic z toho křesťané v jeho době nepotřebovali. A ani neznali. S odmítnutím přepychu přišli až valdenští. Co tedy bylo v tom spisu tak strašného, co valdenští od Luciána přijali?“

„Snažíte se marně,“ zavrtěl hlavou vyslanec francouzského krále a zkřížil ruce na prsou. „Víc vám nepovím. Hledejte sám. A ptejte se své víry a Boha!“

„I tak vám děkuji. Tenhle klášter je opravdu chudobný. Ale žijí tu řeholníci s dobrým srdcem a zaslouží si dobrodiní těch, kteří se s nimi mohou rozdělit o majetek. Můj panoš se rozhodl věnovat jim měšec stříbra, který mu kdosi podstrčil v Praze na ulici.“

„A proč mi to říkáte?“

„Napadlo mne, že by vás to mohlo zajímat. V každém případě tím, že peníze skončí v truhlici kláštera, jsou ruce mého panoše zcela čisté. A svobodné!“ pousmál se Oldřich z Chlumu a chtěl se otočit a odejít.

„Počkejte," zadržel ho Guy Lusignan. Netvářil se zdaleka tak chladně jako před chvílí, když hovořili o sektě valdenských. „Napadlo mne, že někdy si zámožní lidé ukrývají pod stříbrňáky na dno váčku cenné věci. Řekněme prsten. Možná vašeho panoše nenapadlo podívat se, zda tam něco takového nenajde."

„Ne, to ho opravdu nenapadlo," souhlasil Oldřich z Chlumu. „Místní mniši tedy dostanou nejen peníze, ale i prsten."

„Já samozřejmě nemohu vědět, zda tam něco takového opravdu je," pokračoval francouzský vyslanec. V očích mu hrály pobavené jiskry, stejně jako hrávaly Otovi, když žertoval s děvčaty. „Já v Praze nebyl a ten měšec mu nedal. Ale napadlo mne, že existují prsteny, na kterých je erb panovníka. Třeba francouzského krále Ludvíka Pobožného. Takový prsten je nesmírně cenný. Pokud ho ukážete kterémukoli královskému úředníkovi, nechá vás bez vyptávání jít a ještě vám pomůže. Nic nevím, jak opakuji, je možné, že se na dně nějakého váčku může takový prsten najít. A teď mne omluvte, za chvíli odjíždíme. Musím jít osedlat koně."

Než Oldřich z Chlumu předal stříbrňáky benediktinům, vysypal je panoš Ota z měšce. Pod nimi se ukrýval stříbrný prsten s královským erbem tří lilií, posázených maličkými perličkami. Oldřich z Chlumu ho pečlivě ukryl do svého váčku.

„Čím dál tím lépe," vrtěl udiveně hlavou. „Zajímalo by mě, jaká hanebnost se za tímhle darem skrývá."

Po pohodlné cestě cestovali klidnou krajinou do Basileje. Oldřich z Chlumu se přidal k vyšehradskému knihovníkovi. Hubený muž měl ve tváři vrásky a horečnaté oči. Klátil se na hřbetě svého koně a ruce měl unaveně položené na hrušce sedla. Poslední dobou pil přes míru.

„Prozradíte mi, oč jste se včera pohádal s tím Francouzem?" optal se ho zdvořile Oldřich z Chlumu.

„Copak jste ho neslyšel sám? Francouzský král Ludvík Pobožný pronásleduje kacíře, ale místo aby všechny upálil, některé zřejmě přijal do svých služeb. Taková bezbožnost! Tvrdit, že apoštol Jakub není pochovaný v Compostele. To je… to je jako byste…," zajíkl se

rozhořčením Emmeram z Greifsfeldu, ale nedokončil a jen si hořce odplivl.

„Chápu," přikývl Oldřich z Chlumu. „Znáte mě už léta a víte, jak si vážím knih. Stejně jako vy. Proto určitě chápete, že bych se rád něco dozvěděl o Luciánově knize, o níž jste se vy sám zmínil. I když je to nejspíše heretické dílo, zajímá mě. Opravdu se týká apoštola svatého Jakuba?"

„Tak předně, není to dílo heretické," odpověděl trochu škrobeně vyšehradský knihovník. Těžce polkl a požádal, zda by mu nemohl dát napít trochu vína, protože má hrdlo tak stažené, že skoro nemůže mluvit.

Oldřich z Chlumu odvázal od sedla keramickou lahvici, odzátkoval ji a podal hubenému knihovníkovi. Ten se s chutí napil, ale lahvici nevrátil. Koně vedl jen jednou rukou, ve druhé držel lahvici a po každé větě upil.

„Heretický spis v pravém slova smyslu je dílo, jehož autorem je křesťan zpochybňující základy víry v Kristovu církev," vykládal, jako když mistr poučuje žáka. „Je to dílo kacířské, které se odchýlilo od dogmat. Luciánův spis o skutcích apoštolů je dílo bezbožné, ale nikoli heretické. Autor byl pohan a nesnaží se v něm dogmata vyvracet. On je neznal a jeho ruku tedy nevedl Bůh jako v případě evangelií, ale ďábel."

„Rozumím. Vy jste ten spis četl?"

Emmeram z Greifsfeldu se zhluboka napil, chvíli poválel víno po jazyku a přemýšlel. Pak ne zrovna ochotně přikývl. „Měl jsem možnost jím listovat. Nemohu tvrdit, že bych četl tu knihu celou. Měl jsem málo času, ale i to stačilo! Právě tehdy jsem pochopil, že mým údělem na tomto pozemském světě je sepsat obhajobu apoštola Jakuba Většího. A na té, jak víte, neustále pracuji."

„Luciánus zpochybňoval apoštolský význam Jakubův?"

„Řekl jsem, že byl pohan. Vůbec nechápal události kolem Kristova ukřižování. Nemá smysl jeho lži opakovat. Až bude můj spis hotový, můžete si ho prostudovat. Tam naleznete odpovědi na vše, co se té věci týká."

„Budu si toho nesmírně vážit," uklonil se zdvořile Oldřich z Chlumu. „Ještě drobnost. Vy jste byl v mládí na jihu Francie?"

„Kdysi jsem několik týdnů pobýval v Carcassonne. Dobrý knihovník musí strávit v sedle spoustu času, aby poznal poklady křesťanského vědění. I já se vás na něco optám, když už spolu takhle hovoříme. Kdo zavraždil našeho probošta?“

„Zatím nevím,“ opáčil Oldřich z Chlumu. „Podezíráte někoho?“

„Samozřejmě,“ přikývl důstojně Emmeram z Greifsfeldu. Dopil a prázdnou lahvici vrátil. „Mladého Rožmberka. Bratr Wilibald Odo mi jednou prozradil, že se ho obává. Nebo lépe řečeno, svěřil se mi, že se obává templářů.“

„Proč?“

„To mi neřekl. Ale ten večer, kdy byl zavražděn, jsem cosi nesl do komnaty zbožných panen. Jak jistě víte, žádnou jsem tam nezastihl. Pak jsem oknem zaslechl váš křik, že se stala vražda. Zrovna když jsem otvíral dveře, utíkal Petr z Rožmberka po chodbě. Ne na dvůr, ale ze dvora. Myslím, že si mne nevšiml.“

„Děkuji,“ usmál se Oldřich z Chlumu. „Je to pro mne cenné svědectví.“

Vyšehradský knihovník škytl a zabručel, že by se ještě napil.

Odpoledne si jako z udělání poranil kůň Petra z Rožmberka nohu. Nebylo to nic vážného, ale přesto chvíli trvalo, než ji ošetřil. Výprava na něj nečekala a pokračovala dál, protože do setmění už mnoho času nezbývalo a čeští poutníci chtěli dorazit do Basileje dříve, než se uzavřou městské brány. Oldřich z Chlumu toho využil a s mladým Rožmberkem zůstal. Prohlásil, že s ohledem na dosavadní zločiny nelze nechat nikoho samotného. Petr z Rožmberka jeho doprovod odmítl, jenže abatyše Anežka ho přísně pokárala, že výpravu teď vede pan Oldřich z Chlumu. Neochotně přikývl, pokřižoval se a dodal, že templářští rytíři jsou nejen stateční, ale také pokorní a ctí víru. A proto se podvoluje.

Když koně společnými silami ošetřili, vyrazili po cestě za ostatními. Jeli krokem, aby se zvíře příliš nenamáhalo. Oldřich z Chlumu začal o boji s nevěřícími, o Svaté zemi a o odvaze templářů. Mladý Rožmberk záhy ztratil svou okázalou odměřenost a s mladickým nadšením vyprávěl o statečnosti jeho řádu. Oldřich z

Chlumu si s údivem všiml, že se Petr z Rožmberka usmívá. Už dlouho zřejmě nebyl tak šťastný.

Během hovoru zavedl Oldřich z Chlumu nenápadně řeč na svitek, který se mohl najít v Šalamounově chrámu, a o něco později na ztracenou tajemnou schránku, ale mladý Rožmberk na podobné narážky vůbec nereagoval. Buď o templářském tajemství opravdu nic nevěděl, anebo se uměl skvěle ovládat. Názorem všech templářů bylo přesvědčení, že nikomu není nic do jejich řádových záležitostí.

Teprve když minuli soutěsku, v níž Rýn padal s temným hučením do hloubky a dál pokračoval širokým klidným korytem, zrychlili. Petr z Rožmberka ukázal na vodopád a ušklíbl se: „To by mě zajímalo, jak tudy chtěl ten hlupák Přech z Michalovic plout na člunu."

Rožmberkův kůň cválal uvolněně, zranění nebylo naštěstí vážné. V dálce zahlédli špičky věží basilejských chrámů. Oldřich z Chlumu se vrátil k událostem posledních dnů.

„Je to neštěstí," souhlasil mladý Rožmberk a zbožně se pokřižoval. „Ovšem údělem věřících je pro víru trpět a umírat. Kdo může říci, zda i to bolestné, co nás provází, není opravdu záměrem božím?"

„Vyšehradský probošt byl zbožný a ctnostný služebník Páně," upozornil Oldřich z Chlumu.

„To tvrdíte vy, protože jste dvořan. Stejně jako byl on," pokrčil nesouhlasně rameny Petr z Rožmberka. „Já ale vím, že ho chtěl Svatý otec zbavit úřadu. Z majetku kapituly užíval Wilibald Odo pro sebe víc, než mu příslušelo. A dokonce odváděl do Říma mnohem méně desátků, než měl. Tohle zbožný služebník Páně nedělá!"

„Odkud tohle víte?"

„Právě komtur našeho řádu odhalil nepravosti vyšehradského probošta. Mě pověřil, abych jeho list o proboštových hříších donesl do Říma. Za to mne pak přijal mezi templáře."

„Věděl o tom Wilibald Odo?"

„A proč myslíte, že zavraždil komtura Jakuba de Vriese? Aby se mu pomstil."

„Jste si jistý, že ho zavraždil on?"

„A kdo jiný?"

„Dejme tomu. Pak mne ovšem napadá jiná otázka. Nechtěl jste se za tenhle zločin vyšehradskému proboštovi jménem řádu pomstít pro změnu vy?“

„Jistěže chtěl,“ přikývl vážně hlavou mladý Rožmberk. „Ale nezavraždil jsem ho. Řádová pomsta vypadá jinak. Pokud by se chtěli pomstít templáři, uneseme ho a uspořádáme soud. Teprve pak ho popravíme. Nezavraždíme, pane královský prokurátore! Jsme služebníci boží.“

„Nicméně ten večer, kdy byl probošt zavražděn, vás zahlédli na chodbě. Utíkal jste do své komnaty místo na dvůr.“

„To vám řekl Emmeram z Greifsfeldu, že je to tak? Snažil se ukrýt za dveřmi v ložnici ctnostných panen. Hlupák! Myslel, že si ho nevšimnu. Ano, utíkal jsem po chodbě. Byl jsem ve sklepě pro víno. Dostal jsem žízeň. Zrovna když jsem se vracel, zaslechl jsem váš křik. A protože jsem v tu chvíli neměl u sebe meč, utíkal jsem si pro něj. Co bych byl na dvoře platný beze zbraně?“

„To je logické vysvětlení. Mohl jste mi to povědět už tam, když jsem se vás vyptával na onen večer. Škoda…,“ souhlasil přátelsky Oldřich z Chlumu. „Nevšiml jste si někoho, když jste šel do sklepa pro to víno? Kdo podle vás vyšehradského probošta zabil?“

„To je přece jasné,“ odsekl nazlobeně mladý Rožmberk. Bylo zjevné, že ho hovor přestává bavit. „Landštejnský kaplan Wolf. Když jsem šel do sklepa, seděl v šenku. Ale když jsem se vracel, už tam nebyl. A nebyl ani v naší komnatě. Abyste rozuměl, tu noc jsme spali společně.“

„A důvod? Proč by zabíjel Wilibalda Oda?“

„Vy jste vyšetřovatel,“ ušklíbl se neuctivě Petr z Rožmberka. Blížili se k dřevěnému mostu přes příkop. Před nimi byly dvě mohutné čtyřhranné věže, které mezi sebou svíraly bránu. Strážný s erbem města Basilej na plášti se právě chystal bránu uzavřít. Zrychlili a vjeli do tmavého klenutého vjezdu. Hned za nimi s dutým úderem zapadla okovaná křídla městské brány. Strážní je pečlivě zajistili dvěma závorami.

„Nicméně pokud by vás zajímalo, proč zavraždil kaplan Wolf probošta, optejte se třeba Jošta z Landštejna. Udělá pro svého otce všechno. A kaplan zase na slovo poslouchá mladého Jošta. Copak

právě oni dva křivě neobvinili bratra Hyacinta? Tak vidíte! Říká se, že probošt usiloval o to, aby král zbavil Viléma z Landštejna úřadu purkrabího," dodal ještě mladý Rožmberk a popohnal koně. I když před nimi byla úzká ulice, vyrazil cvalem. Žena s děckem před jeho koněm uskočila na poslední chvíli.

Oldřich z Chlumu se za ním zamyšleně díval. On sám pár dní v královské radě zasedal a věděl, že tam intrikují všichni proto všem. A nejvíce právě Wilibald Odo. Ale že by ho chtěl někdo jen proto zavraždit, to se mu příliš nezdálo.

XXI. KAPITOLA

V Basileji přenocovali v paláci tamního biskupa. Ráno Anežka Přemyslovna všechny překvapila, když oznámila, že se necítí dobře. Je už přece jen žena v letech a cestování v sedle je značně únavné. Navíc se obává, že se o ni pokouší nějaká nemoc. Proto se rozhodla, že do Besançonu bude pokračovat ve voze. Basilejský biskup slíbil, že jí půjčí svůj. Je pohodlně upravený a může v něm i ležet, pokud by se ukázalo, že nemoc je vážná. Vůz však pojede mnohem pomaleji než jezdci v sedlech. Proto se rozdělí. Čeští poutníci ať jedou napřed a počkají v Besançonu. Ona pojede svým tempem za nimi. I když se většina urozené družiny okamžitě nabídla, že ji doprovodí a pojedou rádi pomaleji vedle vozu, rezolutně to odmítla.

„Se mnou pojede jen bratr minorita Řehoř," pokračovala nesmlouvavě. „A pak ještě Zdena Berková ze Sloupu. Myslím, že jí bude cesta ve voze také lépe vyhovovat. Určitě si budeme mít o čem povídat. Jsem už stará žena, potřebuji společnost," vykládala zaujatě. Oldřich z Chlumu okamžitě zachytil trochu poplašený pohled svého panoše Oty.

„Na ochranu se mnou zůstanou čtyři vojáci. To mi bude stačit. Vás ostatní povede pan Oldřich z Chlumu," pokračovala Anežka Přemyslovna. „Odpovídá za to, že se nikdo z vás neopozdí či neoddělí od výpravy. Nemusím podotýkat, že jeden z vás je vrah. Pokud by se chtěl někdo vzdálit, budu to považovat za přiznání viny. A ještě něco. Během cesty si chci v klidu rozmyslet, jak budeme pokračovat dál. Zda všichni, jen někteří, anebo já sama. V Besançonu vám povím své rozhodnutí."

Sotva družina poutníků na koních projela městskou bránou a nechala Basilej za zády, přitočil se panoš Ota ke svému pánovi. „Jak se mohla abatyše Anežka dozvědět o mně a Zdeně Berkové ze Sloupu? Víte sám, s jakou rozkoší domlouvá svatby dětí z urozených

rodin. Ale i kdyby mě chtěl panovník uvěznit a mučit, já se ženit nebudu!“

„Tak žhavé to nebude, milý Oto,“ usmál se Oldřich z Chlumu. „Neměl bych ti to prozrazovat, aby ses alespoň chvíli trápil. Zasloužil by sis to za své hříchy. Ale nemusíš se bát! Nejsi jediný rytíř, jehož půvabům Zdena Berková podlehla. Jsem si jistý, že řeč bude spíše o něm. Nebo… možná o nich. Jsou totiž nejméně dva další,“ dodal Oldřich z Chlumu. Záleželo na tom, jaké úmysly měla Zdena Berková ve skutečnosti. Plně ale chápal, proč je od rána Přech z Michalovic ještě nervóznější než jeho panoš.

„Starost mi dělá něco jiného,“ pokračoval Oldřich z Chlumu. „Ještě včera si abatyše Anežka na nic nestěžovala. A viděl jsi ji v sedle? Cválá lépe než většina vojáků z ozbrojené družiny. Je přece královské krve a na koni vyrostla. Nevěřím jí tu nemoc. To, co tvrdila, není pravý důvod.“

„Možná se obává o svůj život. Sám jste ji varoval, že je další na řadě, koho bude nejspíše vrah chtít odstranit.“

„Nemyslím. Je paličatá a jako většina řeholnic se příliš spoléhá na pomoc boží. Neustále opakuje, že je nevěsta Kristova. Všiml jsem si, že přesto začala nosit dýku. Takže zase tak naivní není. Opatření z posledních dnů prakticky vylučují, aby se k ní vrah nepozorovaně přiblížil. Pokud bude cestovat sama, je ve větším nebezpečí než s námi. Víš, čeho se obávám? Pokračuje ve své podivné hře s tajemstvím Kláry z Assisi a záhadnou schránkou, která se údajně ztratila templářům.“

„Proč údajně?“

„Co by v ní muselo být? Navíc se mi zdá, že se skutečné tajemství týká spíše apoštola Jakuba a jihofrancouzských kacířských sekt. S těmi mohou mít templáři a svitek ze sklepení Šalamounova chrámu jen stěží něco společného. Kolik nepravd už bylo za dlouhá staletí o Kristovi a jeho ukřižování napsáno a proneseno? Vzpomeň třeba na tvrzení ariánů, že Kristus není synem božím! A co ustavičné hádky samotných teologů o neposkvrněném početí Panny Marie? Podle mne jde o něco mnohem prozaičtějšího. Sázel bych na list, který kompromituje některého významného současníka. Papeže, císaře nebo francouzského krále, případně i svatého Františka z

Assisi. To mi připadá logičtější než dokument o jakýchsi tajemných a pradávných událostech.“

„Vy si myslíte, že nás Anežka Přemyslovna z Besançonu pošle domů a bude pokračovat sama?“

„Je to jedna z možností. Víš, co mne zneklidňuje mnohem víc? Včera večer ji navštívil Guy Lusignan. Diskrétně spolu hovořili déle než dvě hodiny. Ráno pak abatyše Anežka oznámila, že se necítí dobře a chce putovat sama. Není to podezřelé?“

„Ale vyslanec francouzského krále zůstal s námi… Já vím, hloupý argument,“ omluvil se ihned rozmrzele panoš Ota.

„Napadlo mě, že mi třeba chce dát čas, abych odhalil vraha. Všiml sis, co pronesla, když se loučila? Zopakovala, že vrah je mezi námi a ten, kdo by výpravu opustil, se přizná ke zločinům. Jako by ho provokovala. Anebo mu radila. Co jiného může vrah udělat, pokud nás chce zastavit? Jedinou jeho možností je zabít Anežku Přemyslovnu. Jenže ta nás opustila. Takže je možné, že vrah zmizí rovněž a pokusí se ji zabít někde cestou. Doufám jen, že Anežka ví, co dělá. Jestli si myslí, že je chytré být návnadou pro dravce, je hloupější, než jsem si myslel,“ zlobil se Oldřich z Chlumu.

„Svatá slova,“ přikývl panoš Ota. „Tohle já vám tvrdím pořád, kdykoli tou návnadou chcete být vy. A poslechl jste mě někdy?“

„Nezlob mě!“ ohradil se ostře Oldřich z Chlumu. „Nebo to se Zdenou Berkovou hodím na tebe…“

„Tak je to pravda. Já si to myslel,“ skočil mu do řeči panoš Ota.

„Co je pravda?“

„No, že je těhotná,“ pokrčil s hranou lhostejností rameny panoš Ota. „Odpusťte, můj pane, ale jsme spolu už dost dlouho na to, abych se od vás něčemu přiučil. Vlastně učíme se od sebe navzájem. Ale já mohu možná trochu neskromně prohlásit, že jsem mnohem lepší žák než vy.“

„Bože můj, ty si nedáš pokoj! Na co zase narážíš? Na Světlanu?“

„Tak obecně,“ usmíval se dobromyslně panoš Ota. „Nevšiml jste si, s jakým obdivem se po vás v posledních dnech dívá Kateřina z Gutštejna?“

„Ale ano. Obvykle ve chvílích, kdy jsme spolu. A protože jsem si nevšiml, že by šilhala, dám ruku do ohně, že se nedívá na mě. Taky jsem se od tebe něčemu přiučil. Nevěř každému pohledu zamilované dívky. Podívej, zase nás pozoruje. Tedy… tebe.“

Panoš Ota pokrčil rameny, jako by se nic nedělo. Oldřich z Chlumu ho chvíli pobaveně sledoval. Protože Otu znal, v duchu se vsadil, že to nebude trvat dlouho, Ota zvedne ruku a prohrábne si své pečlivě udržované vlnité vlasy. Trvalo to přesně čtyři koňské kroky.

Panoš Ota zachytil úsměv, který se mihl na rtech jeho pána, a pochopil. Rozmrzele uchopil otěže oběma rukama a optal se, zda budou během cesty do Besançonu pátrat dál.

„Samozřejmě,“ přikývl Oldřich z Chlumu. „I když to bude naprosto zbytečné. Točíme se v kruhu. Máme spoustu svědectví, která si navzájem odporují. A nemáme možnost prověřit, která jsou pravdivá a která ne. Každý den spíme na jiném místě. Než se něco dozvíme, jsme jinde a nemáme možnost si nic ověřit. Kolem nás se v každém šenku motají cizí šenkýři, sklepníci, čeledíni, kupci a další hosté. Mezi nimi se náš vrah snadno ztratí. Není nic horšího než vyšetřovat během zbožné poutě. A teď, během cesty do Besançonu, se navíc nestane nic, čím by na sebe mohl vrah upozornit. Leda by nás opravdu opustil a pokusil se zavraždit Anežku Přemyslovnu. Ale to je stejně pravděpodobné, jako že nás večer navštíví archanděl Gabriel a přinese mi na svitku jméno vraha.“

Až do Besançonu se opravdu nestalo nic zvláštního. Nikdo z výpravy českých poutníků nezmizel a neobjevil se ani archanděl Gabriel, jak jízlivě připomínal panoš Ota. Hned jak vstoupili do města, zamířili k přístavu na Doubs. Guy Lusignan tvrdil, že tam na ně čeká člun jeho krále, který je dopraví na jih. Jak se ukázalo, nevymýšlel si.

Loď francouzského krále byla něco úplně jiného než čluny, kterými se plavili po Dunaji. Byla mnohem delší a měla zvýšenou záď. Tam se nacházely dvě honosně zařízené kajuty. Další, sice nízká, ale poměrně rozlehlá, byla v podpalubí. V ní se nacházely lavice upevněné podél stěn a dva dlouhé stoly.

„Nocovat budeme samozřejmě na břehu, ty kajuty jsou na lodi jen pro případ nepříznivého počasí," vysvětloval vyslanec francouzského krále. A ještě dodal, když si všiml otrávených výrazů vojáků z ozbrojeného doprovodu, kteří si naštvaně prohlíželi dlouhá těžká vesla, že o tohle se starat nemusejí. Na to, kolik má loď vesel, je jich stejně málo. Člun má vlastní posádku.

Ubytovali se v přístavní krčmě U Hluchého kokrháče. Na zakotvenou loď viděli přímo z oken svých komnat v patře rozlehlého a důkladně postaveného hostince. Čekalo je několik dní odpočinku. Nikdo neuměl odhadnout, jak dlouho bude trvat cesta vozu s abatyší Anežkou. Přech z Michalovic začal přijímat sázky. Kdo chtěl, odevzdal mu stříbrňák a řekl čas, kdy se tu vůz podle něj objeví. Kdo bude nejblíže, dostane všechny vybrané peníze. Postupně si u něj vsadili úplně všichni, dokonce i preláti a většina vojáků. Jen Petr z Rožmberka to odmítl, že sázení je hřích.

Emmeram z Greifsfeldu se vyslanci francouzského krále obloukem vyhýbal. Od jejich hádky v klášteře ve Waldshutu spolu nepromluvili. Vyšehradský knihovník ho ani nezdravil. Chodil kolem, jako by neexistoval. Ani Guy Lusignan si ho nevšímal a jednou si za jeho zády odplivl. Hned první večer se poprvé během cesty pohádal Jošt z Landštejna se svou sestrou Světlanou. Špatná nálada jako by se přenesla na všechny. Navíc v noci začalo sněžit. Sice jen málo, byl to teprve první nesmělý dotek zimy, ale ani to nikomu na náladě nepřidalo.

„To je úplně normální, že se spolu hádáme," vykládal ráno mladý Rožmberk. „Když jsem byl na křížovém tažení, bylo to stejné. Po pár týdnech jsme si šli tak na nervy, že nám byli pohani skoro milejší než soused ve stanu. Měli bychom se nějak rozptýlit. Co kdybychom si uspořádali malý soukromý turnaj? V zahradě za krčmou je místa dost. A rytířů je nás na slušné klání tak akorát."

„Já jsem proti," ozvala se Jana z Blatné. „Co z toho budeme mít my, pokud se navzájem potlučete? Tím se máme bavit? Dala bych přednost hudbě a tanci."

„Musím tě upozornit, že můj bratr tancuje tak mizerně, že se spíše pobavíš, pokud bude mít po turnaji boule na hlavě on, než abys

měla podupané prsty na noze ty," ozvala se hned Světlana. Neznělo to zrovna laskavě. Byla ještě naštvaná za včerejšek.

„Dělejte si, co chcete," pokrčil mrzutě rameny Emmeram z Greifsfeldu, „ale se mnou a s kaplanem Wolfem nepočítejte. V místním cisterciáckém opatství mají pár knih, které stojí za přečtení. Půjdeme tam spolu, aby pak někdo neřekl, že se jeden z nás pokouší zmizet."

„Já slíbil panně Kateřině, že ji doprovodím do města. Na rynku se dnes koná velký jarmark. Měli by tu být kupci až z Flander," oznámil panoš Ota. Světlana i Jana z Blatné se okamžitě začaly zlobit, proč jim o tom neřekl dříve, že samozřejmě půjdou s nimi.

„Nenechám pannu z Blatné v rukách Oty ze Zástřizlí. Půjdu také," oznámil dobromyslně Jošt z Landštejna.

„A ty, Oldřichu, ty mne necháš v rukách svého panoše?" obrátila se Světlana na Oldřicha z Chlumu. On sám turnaje nesnášel, jemu boj nepřinášel žádné potěšení. Raději by se sice připojil k oběma řeholníkům a šel s nimi do cisterciácké bibliotéky, ale věděl, že lepší bude mít ostatní na očích. Proto souhlasil. Nakonec se k nim přidal i mladý Rožmberk, Přech z Michalovic a také Guy Lusignan. V krčmě U Hluchého kokrháče zůstal jen premonstrátský řeholník Hyacintus. Včera zakopl a spadl ze schodů. Stěžoval si, že ho bolí záda, a rozhodl se, že den stráví raději na lůžku.

Urozená společnost vyrazila hned po snídani. Přestalo sněžit, roztrhaly se mraky a vysvitlo slunce. Slabá pokrývka prachového sněhu rychle tála. V uličkách kolem přístavu leželo na zemi bláto, ale ulice kolem rynku byly dlážděné. Jarmark byl opravdu skvělý. Bylo to něco jiného než trhy na Starém Městě pražském. Tady se neprodávala zelenina, dobytek anebo hrubé plátno. Po ploše celého náměstí byly rozestavené kupecké vozy, v nichž bylo vystavené to nejlepší zboží, jaké mohl křesťanský svět nabídnout. Dívky pobíhaly od jednoho kupce ke druhému a neustále se navzájem upozorňovaly na jemné látky, lahvičky s parfémy, šperky, tylové závoje, stříbrné pásy, čelenky a líčidla.

„Jsme na zbožné pouti," napomínal je mladý Rožmberk, ale bylo to stejné, jako kdyby chtěl zastavit zdivočelé stádo laskavým slovem.

Poobědvali v útulném hostinci přímo na rynku a odpoledne se dali do nakupování. Do přístavu se urozená společnost vrátila až za soumraku. Všichni na sebe vesele pokřikovali. Rozptýlení ve městě všem vrátilo dobrou náladu. Nákupy si rychle uložili v truhlicích a pak se usadili v krčmě u stolu vedle krbu, v němž praskala buková polena. Vyšehradský knihovník a landštejnský kaplan tam už na ně čekali. Chyběl jen bratr Hyacintus. Panoš Ota pro něj zaběhl do komnaty v patře. Ale místnost byla prázdná, lůžko ustlané a jeho věci zmizely. Premonstrátský řeholník byl pryč.

Oldřich z Chlumu a panoš Ota v chvatu zhltli pár placek a trochu ovoce. Podomek jim zatím osedlal koně. Ještě než se zavřely městské brány, upustili Besançon. Cválali po cestě zpět k Basileji. Tudy měl přijet vůz s Anežkou Přemyslovnou. Znovu začalo sněžit.

Po premonstrátu Hyacintovi jako by se slehla zem. Oldřich z Chlumu jel se svým panošem skoro celou noc. Zastavovali se v každém zájezdním hostinci u cesty a k ránu konečně narazili na vůz basilejského biskupa ve dvoře ne zrovna útulně vypadající hospody. Přede dveřmi do komnaty, v níž byla Anežka Přemyslovna ubytovaná, seděl na podlaze voják. Kopí měl opřené vedle sebe o stěnu a hrál si s kamínky jakousi dětskou hru, aby neusnul. Oldřich z Chlumu si nejdřív ověřil, že s abatyší je všechno v pořádku, a teprve pak vojáka pochválil za bdělost. Vzbudil ještě jednoho muže z malé družiny, která abatyši doprovázela, a nařídil, aby hlídal ve dvoře pod oknem komnaty. Pak sešel spolu se svým panošem do přízemí a oba si lehli na lavici vedle krbu, v němž byla ještě trocha řeřavých uhlíků. Viděli odtud na dveře i na schody do patra. Zabalili se do plášťů a usnuli.

Ráno překvapené Anežce Přemyslovně vyložili, proč se vrátili. Nejprve se zbožně pokřižovala a pak se optala, zda to znamená, že je všem těm hrůzám konec.

„Mohlo by to tak být," připustil opatrně Oldřich z Chlumu. „I když nelze vyloučit ani možnost, že bratr Hyacintus utekl z jiného důvodu. Třeba se bál pokračovat do jižní Francie. V mládí byl nejspíše kacířem a jeho rodiče upálil v Languedocu. Třeba ho vyděsilo to, že se k nám připojil Guy Lusignan."

„To se mi nezdá," oponovala abatyše Anežka. „Mohl přece utéct kdykoli. Navíc tím, že vstoupil do řádu, ze sebe svou vinu smyl."

„Inkvizice upálila i několik řeholníků," upozornil hned Oldřich z Chlumu. Vzápětí ale připustil, že tenhle důvod příliš pravděpodobný není. „Je pravda, že Hyacintus je snad jediný z poutníků, který papežova legáta na Landštejně zavraždit nemohl. Pokud kdosi opravdu zabíjí proto, aby nám zabránil pokračovat v pouti do Compostely, útěkem by nic nezískal. A že by se vrah vzdal? Tomu nevěřím."

„Může na nás ovšem chystat nějakou past," připomněl panoš Ota. „Cesta z Besançonu sem vede přes několik celkem opuštěných míst. Kdyby sehnal bandu lotrů, mohl by nás přepadnout."

„Pojedeme oklikou," rozhodl Oldřich z Chlumu. „Po kupecké cestě bude pokračovat jen prázdný vůz, jako by v něm ctihodná starší sestra Anežka byla. V případě, že by nás chtěl někdo opravdu přepadnout, tak získáme čas, než zjistí svůj omyl. Ctihodná starší sestro, nebude vám vadit, pokud budeme i s vámi pokračovat na koních?"

„Mám už z cestování ve voze rozlámané celé tělo," pousmála se stárnoucí abatyše. „Pokračovat v sedle je pro mě boží požehnání."

Než se připravili k odjezdu, přitočil se panoš Ota ke Zdeně Berkové ze Sloupu a tiše se optal, jak to po boku ctihodné Anežky tak dlouhou dobu vydržela a zda je všechno v pořádku.

„Je to moudrá žena," opáčila trochu zdrženlivě. „Nemusíš se bát. O jaře se vůbec nemluvilo. Tebe se tahle věc už týkat nebude." Když si všimla nepatrného náznaku rozladění v jeho obličeji, naklonila se a lehce se dotkla rty jeho tváře. Pošeptala, že pokud ovšem bude chtít, pozve ho na svou svatbu.

Stejně jako předešlého dne, i teď ráno přestalo sněžit a mraky se roztrhaly. Šenkýř jim dal jako doprovod svého bratra, který malý oddíl jezdců vedl postranními stezkami. Jeli rychle a do Besançonu dorazili záhy odpoledne.

Společnost českých poutníků našli sedět u stolu v přístavní krčmě. Všichni byli sklonění nad dřevěnou deskou a dohadovali se, který tah by byl lepší. Přes jejich ramena Oldřich z Chlumu zjistil, že mladý Rožmberk hraje šachy s Guym Lusignanem a zřejmě prohraje.

Na lavici v rohu stolu seděl bratr Hyacintus, ukazoval na šachovnici a cosi šeptal Kateřině z Gutštejna.

Když vstoupili, Anežka Přemyslovna se rozkašlala. U stropu šenku se válel štiplavý dým, protože do krbu neustále někdo přikládal a dřevo bylo vlhké. Nikdo ovšem nechtěl zbytečně větrat, venku byl mráz. Jošt z Landštejna křikl na šenkýře, aby hned připravil pro ctihodnou starší sestru číši svařeného vína. Pak oznámil, že se bratr Hyacintus našel a pak jim všechno vysvětlí. Hubená nehezká sklepnice přinesla téměř okamžitě pohár vína a beze slova ho postavila na roh stolu. Pak se otočila a odběhla.

„Počkej, tohle ještě můžeš vyhrát," vykřikl v tu chvíli Přech z Michalovic a chytil mladého Rožmberka za ruku. „Musíš ale táhnout jinak. Věží…"

Urozená společnost se zvědavě naklonila nad šachovnici. Velitel ozbrojené družiny měl pravdu. I když měl vyslanec francouzského krále převahu několika figur, tímhle jediným tahem se dostal jeho král do situace, z níž nebylo úniku.

„A je to mat," mnul si s dětskou radostí ruce mladý Rožmberk.

Oldřich z Chlumu si všiml poháru, který stál bez povšimnutí na rohu stolu. Světlana se natahovala přes ostatní, aby lépe viděla, a div ho neshodila na zem. „Napijte se, ctihodná starší sestro, než víno vychladne," nabídl jí kdosi z houfu poutníků.

Anežka Přemyslovna zvedla pohár a slastně ho sevřela ve studených rukách. Příjemně hřál. Pak si všimla, jak je Zdena Berková bledá. Opírala se o stěnu a zdálo se, že bude zvracet nebo omdlí. Věděla, jak na tom dívka je, a i když počala v hříchu, křesťanské bylo odpouštět. Navíc už měla plán, jak celou věc urovnat. Sama nikdy dítě neměla, ale uměla si představit, jaké to je, nosit ho pod srdcem. Usmála se laskavě na bledou dívku, choulící se zimou, a svůj pohár jí podala.

„Napij se první, děvenko, potřebuješ to víc než já."

Zdena Berková ze Sloupu vděčně uchopila pohár a žíznivě se napila.

„Ještě, neostýchej se," pobízela ji abatyše Anežka.

Napila se ještě jednou a natáhla ruku, aby jí poloprázdný pohár vrátila. Najednou se ale zkroutila v bolestné křeči. Pohár jí vypadl z

ruky a dívka se s pěnou u úst svalila na zem. Začala křičet bolestí, rukama se popadla za břicho. Tloukla kolem sebe jako zvíře zasažené na honu.

„Rychle…," křičela Anežka Přemyslovna. „Pomozte jí!"

Oldřich z Chlumu se vrhl ke kuchyni, do poháru nabral obyčejnou vodu z kádě a nasypal do ní sůl. Vrátil se, klekl na podlahu, zvedl dívce hlavu a snažil se jí vodu nalít do úst.

„Pij, prosím, zkus to polknout. Musíš zvracet!" přemlouval ji. Ale bylo pozdě. Zdena Berková ze Sloupu sebou naposledy trhla v bolestné křeči a pak přestala dýchat.

Oldřich z Chlumu jí dlaní otřel pěnu z úst, přičichl k ní a pak se jí velice opatrně dotkl špičkou jazyka. Zvedl oči a obrátil se na zděšenou společnost, která stála kolem mrtvé.

„Znám ten jed. Někdo otrávil víno, když jsme sledovali šachovnici. Byl to někdo z vás. A zemřít měla ctihodná Anežka Přemyslovna!"

XXII. KAPITOLA

Čeští poutníci byli zavření ve svých pokojích, tělo Zdeny Berkové odnesli do nedalekého chrámu a Anežka Přemyslovna se tam u jejího těla modlila. Byl s ní jen minorita Řehoř. Jošt z Landštejna, který velel malé družině poutníků ten den, kdy byl Oldřich z Chlumu pryč z Besançonu, mu rychle vysvětloval, jak to vlastně bylo s bratrem Hyacintem.

„Někdo poslal na radnici udání," vykládal hodně naštvaně. „Stálo v něm, že Hyacintus není premonstrát, ale převlečený kacířský kazatel, který tajně hlásá valdenskou herezi na venkově. Okamžitě si sem pro něj přišli a uvěznili ho. Šenkýřovi nařídili pod trestem smrti, že o tom nesmí nikomu povědět. Ráno pak přišel místní inkvizitor se strážemi, aby nás vyslechl. Vyslanec francouzského krále všechno rychle urovnal a bratra Hyacinta pustili. Jeho věci se pak našly. Byly svázané do plátěného uzlíku a pohozené pod lůžkem. Někdo chtěl, aby to vypadalo, že odjel."

„Předpokládám, že se nezjistilo, kdo udání na bratra Hyacinta napsal."

„Ne. Bylo doručeno anonymně. Mají tu takový hloupý zvyk, prý aby chránili poctivé křesťany, které tíží svědomí. Každý, kdo chce udat kacíře, může lístek vhodit do schránky u vrat radnice."

„Opravdu chytré," souhlasil jízlivě Oldřich z Chlumu. „Kdybychom něco takového zavedli v Praze, tak jak znám naše měšťany, ta udání se do jedné schránky nevejdou. Jenže udávat není totéž jako hledat spravedlnost. Podporovat v lidech nízké pudy neospravedlní žádný zákon. Ale co se divím, jsme ve Francii."

„Vy ji nemáte zrovna v lásce, jak slyším," pousmál se Jošt z Landštejna.

„Mám rád všechny křesťany. Ale nelíbí se mi země, kde se upalují ženy a děti kvůli víře, jako by právě to byl vrchol zbožnosti."

Jakmile se Jošt z Landštejna poroučel, zavolal si Oldřich z Chlumu svého panoše. Usadili se ke stolu a rychle se radili, co dál.

„Vrah je chytřejší, než jsem si původně myslel," povzdechl si.

„Anebo se zatraceně rychle učí," dodal panoš Ota. Křikl na šenkýře, aby jim donesl džbán horkého vína. Pokud možno s kořením, ale jen takovým, které nezpůsobuje otravu. Šenkýř vyděšený tím, co se před chvílí stalo, osobně před každým hostem nejprve ze džbánku upil, než ho postavil na stůl, na důkaz, že jeho víno nemůže ublížit.

„Spíše to byla neuvěřitelná náhoda. Možná má abatyše Anežka pravdu, když tvrdí, že nad zbožným člověkem drží ruku Bůh," pokrčil rameny Oldřich z Chlumu a napil se.

„Nesmysl! Zdena Berková nebyla špatná, aby ji Bůh takhle potrestal," utrhl se panoš Ota. V očích měl slzy. „Já toho vraha dostanu a zabiju, přísahám!"

Oldřich z Chlumu nepatrně zavrtěl hlavou, ale jeho přesvědčení mu nerozmlouval. Chvíli mlčeli, pak se Ota optal, co bude dál.

„I kdybych dělal nevím co, abatyši Anežku nedokážu v téhle společnosti chránit. Žijeme příliš blízko sebe, zbožnou pouť nám byl čert dlužný. Jsou vlastně jen dvě možnosti, jak zabránit, aby to vrah nemohl zkusit znovu. Předesílám, abys zapomněl na to, že bychom ho odhalili zrovna teď. Pořád nemáme v ruce vůbec nic. Žádného z našich zbožných poutníků nemůžeme vyslechnout útrpným právem. A dobrovolně se nikdo nepřizná. Náš vrah je chytrý a vždycky to umí zařídit tak, aby si nikdo ničeho nevšiml. Což po pravdě řečeno není tak obtížné. Ale i kdyby si někdo někoho všiml, co by bylo divného na tom, že se členové naší urozené společnosti potkávají na chodbách či v šenku? Každý na to hned zapomene. A to nemluvím o tom, že nikdo z nich neni ochotný poslechnout, takže jsou jakákoli opatření zbytečná. Žijeme stísněně a zabít někoho stihneš rychleji než mrknout okem. Víme jen, že vrah chce, abychom nepokračovali do Compostely. A přesně to je motiv, který nám neřekne vůbec nic. Myslel jsem, že abatyši Anežku chráním dostatečně. Jenže pravda je, že úplně spolehlivě nelze na zbožné pouti, jako je ta naše, ochránit nikoho. Takže buď bude do Compostely pokračovat jen ona sama a všichni ostatní se vrátí, případně zůstanou tady, a to ještě pod

dohledem našich ozbrojenců, aby se za ní vrah nemohl vydat, nebo se vrátíme všichni. Jiná možnost není.“

„No, snad by byla ještě jedna,“ navrhl panoš Ota trochu překotně. Oldřicha z Chlumu napadlo, že ta věc musela jeho panoše napadnout už dříve, ale vyrukoval s ní až teď.

„Co kdybychom pokračovali do Compostely všichni, ovšem tak, aby si vrah myslel, že abatyše Anežka jede s námi? Ale ve skutečnosti by se odpojila a zamířila tam jinou, kratší cestou? Samozřejmě s vaším doprovodem. Byla by v bezpečí a já bych zůstal s ostatními a měl možnost vraha odhalit.“

„Hypoteticky to možnost je, ale prakticky nevidím řešení.“

„Některá z urozených panen musí dostat hysterický záchvat, že už tu dál nezůstane a chce domů. Abatyše Anežka, která u toho bude se všemi ostatními, bude velice nepřívětivě souhlasit a nazlobeně dodá, že nejlepší společností pro ni budete na cestě domů vy. Když už jste nedokázal ochránit ji a ostatní poutníky, snad dokážete ochránit alespoň jednu urozenou pannu. Dodá, že ona se další cesty nevzdá. Chvíli se o to budete přít a nakonec ustoupíte a slíbíte, že tu urozenou pannu dopravíte bezpečně do Prahy.“

„To není zrovna důstojná role. Ale co se divím, když tohle divadlo režíruješ ty,“ pobaveně se zasmál Oldřich z Chlumu. Byl soustředěný a bylo zřejmé, že ho plán zaujal. „A dál?“

„Odjedete ještě dneska večer. V noci se tajně vrátíte a místo té urozené panny nás opustí abatyše Anežka. Ta urozená panna se převlékne za ni a zůstane s námi.“

„Hloupost! To přece musí každý poznat!“

„Proč?“ nesouhlasil panoš Ota. „Abatyše ještě před vaším odjezdem prohlásí, že se uchýlí na lodi do kajuty a tam bude po celou dobu plavby rozjímat a modlit se. Vysvětlí, že se zatím vzdává na znamení pokání všeho světského života a přijímá na sebe řeholi osamění a tak dále. Ona to určitě zdůvodní zbožněji a lépe než já. Ovšem místo ní tam bude ta dívka. Bude mít na sobě její kápi, a pokud by někdo nahlédl do kajuty jen okénkem, záměnu nemůže poznat. Vy zatím pojedete s abatyší Anežkou na koních co nejrychleji k moři. Pokud to vezmete přes Clermont-Ferrand, budete v přístavu v Bordeaux mnohem dříve než my. Už jsem to zjišťoval,

tahle cesta je nejrychlejší. Ovšem méně pohodlná. Jet na lodi má přece jen své výhody. Až budete v Bordeaux, nalodíte se na první loď do Compostely a Anežka Přemyslovna bude moci splnit své poslání. My zatím v klidu doplujeme do Montpellier, a než přesedneme na koně, ta dívka se nechá poznat. Jenže to už bude pozdě, aby vás náš vrah dostihl. Samozřejmě za předpokladu, že bude ještě naživu. Udělám všechno, abych ho dostal. Je totiž logické, že se bude nadále pokoušet domnělou Anežku zavraždit."

„Není hloupý, nepodceňuj ho," uvažoval soustředěně Oldřich z Chlumu. „Dejme tomu, že tvůj plán vyjde. Není špatný. Podmínkou samozřejmě je, že Anežka Přemyslovna bude schopná jet tou kratší a obtížnější cestou. Má už svůj věk. Ale protože to všechno dělá pro slávu boží a já ji v sedle viděl, nemyslím, že by v tomhle byl problém. Někdo se ale bude muset na lodi o tu převlečenou dívku starat, pokud nebude svou kajutu opouštět. A jak to chceš zařídit, abys zůstal s poutníky, když já je opustím?"

„To je to nejmenší," usmál se panoš Ota. „Abatyše Anežka oznámí, že všichni, jak jsou tady, mají důvod k tomu, aby se ji pokusili zavraždit, jen já ne. Proto se o ni bude během plavby starat jediný člověk, a to já. Ani bratr minorita k ní nesmí vkročit. Anežka Přemyslovna má své vrtochy, to přece vědí moc dobře všichni. U jiných by tohle prohlášení vypadalo nedůvěryhodně, ale v jejím případě to podezřelé nebude. Víte, jde mi o to, že já nevěřím ani tomu minoritovi. Přes všechno, co o něm jako o bratrovi tvrdí abatyše. Je to přece jen prelát. A před chvílí v šenku stál ten pohár na rohu stolu, kde seděl on, Emmeram z Greifsfeldu a bratr Hyacintus. Tři preláti. Jeden z nich je vrah. A vedle nich stál i landštejnský kaplan Wolf. Další prelát."

„Touha po pomstě není nejlepším rádcem rozumu. Zvláště pokud chceš zjistit pravdu," mírně ho napomenul Oldřich z Chlumu. „Pohár podával abatyši Jošt z Landštejna. I on měl příležitost hodit do něj jed. Za našimi zády stály všechny tři dívky. A za určitých okolností to mohli udělat i ti dva rytíři, co hráli šachy. Vzpomínáš si, jak mladý Rožmberk na ten pohár upozorňoval? Jed, který vrah použil, je velice silný. Stačí dvě či tři malinká zrníčka. Ta vhodíš do vína nepozorovaně, i když bude kolem tebe stát zástup lidí."

„Proč vůbec vrah nepoužil jed už dříve? Vy sám tvrdíte, že jed používají hlavně zbabělci, preláti a ženy.“

„V tomhle případě to asi pravda nebude. Jed byl totiž jeho poslední možnost poté, co jsem dal Anežku Přemyslovnu pečlivě střežit. Tentokrát měl ale vrah ve všem smůlu. Jed si s sebou obvykle nevozíš. Určitě neplánoval, že ho bude potřebovat. Proto ho musel nejprve sehnat. V šenku na venkově ti ho neprodají. Když v Kostnici pochopil, že most překročíme a nezastraší nás ani vraždou toho vojáka, rozhodl se s konečnou platností zavraždit abatyši Anežku. Došlo mu, že vzhledem k bezpečnostním opatřením musí použít jed. V Kostnici už ale neměl čas si ho opatřit. Další velké město na cestě byla Basilej. Nejspíše ho koupil až tam. Proto ho dříve použít nemohl. Jenže Anežka Přemyslovna se právě tam od nás oddělila. Buď to bylo boží vnuknutí, anebo vytušila, že je Zdena Berková těhotná. To bylo něco pro ni. Mohla vykonat křesťanský skutek. Nejdříve s ní ale chtěla být pár dní sama. Stará zbožná žena a mladá hříšnice. Vrah by jistě použil jed hned při první zastávce za Basilejí, jenže teď nemohl. První veliká smůla. Ten jed je navíc zvláštní v tom, že časem ztrácí sílu. Vrah musel návrat abatyše nějak uspíšit. Řekl bych, že proto obvinil bratra Hyacinta a ukryl jeho věci, aby to vypadalo, že Anežce hrozí nebezpečí. Potřeboval ji sem dostat co nejrychleji. A to se mu povedlo. Vyrazili jsme za ní hned v noci. On zatím nosil jed u sebe a čekal. Když jsme přijeli, vypadalo to pro něj ideálně. V šenku byl zmatek a nikdo se ani nestačil pořádně rozkoukat, natož přemýšlet. Jenže další smůla pro něj. Božím řízením to dopadlo jinak. Je ovšem možné, že se pokusí použít jed znovu. Co my víme, jestli si nekoupil i jiný?“ řekl Oldřich z Chlumu a napil se. Chvíli uvažoval a pak přikývl. „Můžeme tvůj plán zkusit. Je dobrý a myslím, že by mohl vyjít. Stejně nemáme nic lepšího po ruce. Nevěřím totiž, že by byla Anežka Přemyslovna ochotná se vrátit, i kdyby měla po cestě zahynout. Pořád vypráví, jak obdivuje mučednictví. Předpokládám, že tu dívku, o kterou budeš v lodní kajutě pečovat, sis už vybral.“

„Moc možností nemám,“ souhlasil panoš Ota. „Pokud by se do Prahy chtěla vrátit Jana z Blatné, pojede s ní Jošt z Landštejna. Pokud by se měla domů vrátit Světlana, je možné, že by se s ní do

Čech chtěli vrátit oba, její bratr i Jana z Blatné. A navíc, ani jedné z těch dvou moc nevěřím, proto bych jim tuhle důvěrnou roli nesvěřil. Takže zbývá jen Kateřina z Gutštejna. Je dost jednoduchá na to, aby naším vrahem byla ona. Svého snoubence má ráda a úzkostlivě si pro něj chrání své panenství, takže jí nehrozí nebezpečí z mé strany. Což je celkem škoda, ale já si to vynahradím doma, až to bude celé za námi. S vaším svolením, samozřejmě."

„K podobným prohlášením se nevyjadřuji," ušklíbl se Oldřich z Chlumu. „Snad si nemyslíš, že ti ještě budu tvé necudné plány posvěcovat? Bude Kateřina s tímhle plánem souhlasit?"

„Proč by ne? Jak už jsem řekl, je celkem jednoduchá, neuvědomí si, že nebezpečí může hrozit i jí. A abatyši Anežce bude chtít vyhovět, všiml jsem si, že ji obdivuje. Možná chce vstoupit do jejího řádu."

„Ručíš mi hlavou za to, že se jí nic nestane," přikývl po krátkém uvažování Oldřich z Chlumu.

„Tím chcete říci, aby to bylo zcela jasné, že jí vrah nesmí ublížit," upřesňoval panoš Ota. „To vám mohu slíbit."

Jak se ukázalo, Anežka Přemyslovna se nejen uměla ovládat, pokud bylo třeba, ale dokázala i hrát. Výstup v šenku přístavní krčmy před ostatními členy urozené společnosti poutníků byl tak přesvědčivý, že i Oldřich z Chlumu měl chvílemi mrazivý pocit, že ho abatyše Anežka nenávidí. A v obratnosti si s ní ani v nejmenším nezadala Kateřina z Gutštejna. Jak ze sebe dokázala dostat skutečné slzy, to panoš Ota nechápal. Snad jedině to, když o zem rozbila džbán s pivem a dupala po jeho střepech, mu připadalo trochu přitažené za vlasy. Ale ostatním se to zjevně líbilo. Ještě před soumrakem opustil Oldřich z Chlumu s mladinkou šlechtickou dívkou krčmu. Několik poutníků je doprovodilo až za městskou bránu. Tam se obě zbylé dívky s Kateřinou srdceryvně rozloučily. Abatyše Anežka se zatím přestěhovala do kajuty na lodi.

Drobná potíž vznikla v noci, protože loď francouzského krále hlídali v přístavu dva městští strážní. Ale Oldřich z Chlumu zaplatil ne zrovna vábné nevěstce, která se potloukala přístavem a hledala zákazníka, aby oba bičíce na chvíli odvedla stranou. Na lodi hlídal

abatyši Anežku pouze panoš Ota, tak si to před ostatními vymínila. Když si Ota všiml, jak to jeho pán zařídil, jen káravě vrtěl hlavou a připomínal mu jeho slova, že správný vyšetřovatel by nikdy neměl využívat tělesných hříchů ke hledání pravdy. Oldřich z Chlumu jen mávl rukou a slíbil, že si to bude příště pamatovat. Pak ho objal na rozloučenou.

„Dávejte na sebe pozor, můj pane," šeptal tiše panoš Ota.

„Copak já," stejně tiše mu odpověděl Oldřich z Chlumu. „Já budu cestovat v doprovodu zbožné abatyše. Ale ty si dej pozor! Nerad bych o tebe přišel, třeba proto, že cestuješ s půvabnou dívkou. Má zkušenost vyšetřovatele říká, že mnohem větší nebezpečí hrozí od nevinné dívky než od hanebného zločince. Zvláště tobě. Tak se tu opatruj!"

Brzy ráno se celá společnost českých poutníků nalodila. Těsně před odplutím se objevila posádka. Tvořilo ji čtyřicet po zuby ozbrojených mužů. Obsadili místa u vesel a také příď i záď. Guy Lusignan nechal vztyčit vlajku francouzského krále a pak vypluli. Řeka Doubs tu nebyla ještě příliš široká a jejich člun plul středem řeky, kde byla dostatečná hloubka.

Panoš Ota těsně před odjezdem nakoupil jídlo na trhu a nechal ho v koších, aby ho měl na očích. Všiml si, že zásoby nenápadně zkontroloval vyslanec francouzského krále. Teprve pak Ota odnesl koše do kajuty, kde na lůžku bezstarostně spala Kateřina z Gutštejna. Když vstoupil, otevřela oči a rukama si rychle upravovala vlasy. Kývla na Otu prstem, aby si sedl na pelest lůžka. Dohodli se, že pokud budou spolu hovořit, pak jedině šeptem. Z paluby k nim doléhal křik, loď právě odrážela od břehu.

„Přemýšlela jsem o všem, co nás potkalo. Jak už jsem slíbila, ráda to pro abatyši Anežku udělám," šeptala. Voněla teplem lůžka a nesmírně jí to slušelo. „Je to má křesťanská povinnost. Ale přesto si myslím, že bych si nějakou odměnu zasloužila."

„Jistě vás odmění Bůh a nepochybuji, že i Anežka Přemyslovna. Umí být vděčná a štědrá."

„To jistě. Ale já mluvím o jiné odměně. Chci ji od vás. A tady, na lodi… Tedy, ono vlastně nejde ani tak o odměnu. Byla bych ráda,

pokud byste mi jako rytíř mohl prokázat jistou službu," koktala rozpačitě. Zrudla a byla roztomile zmatená. Naléhavě ho uchopila za ruku a začala mu vysvětlovat, že Michala Kekuleho ze Stradonic nesmírně miluje a doufá, že se stane jeho manželkou. Proto by v životě neudělala nic, co by se mu nelíbilo. Celým svým srdcem věří, že jedině s čistou duší nezatíženou hříchem může být v manželství šťastná.

Panoš Ota ji trochu neklidně poslouchal. Znal ženy a věděl, že podobná ujištění mu obvykle komplikují život.

„Jenže je tu problém," vykládala a byla stále rozpačitější. Přesto se už zřejmě rozhodla, že se svěří. „Už dvakrát jsme spolu leželi… tedy abyste rozuměl… byli jsme na lůžku… a chtěli jsme…"

„Já vím, co se tímhle slovem označuje. Sama jste upozornila na mou špatnou pověst. Takže mi prosím odpusťte mou troufalost… Chcete naznačit, že už jste se stali mužem a ženou? V tom případě vám musím blahopřát!"

„Kéž by!" povzdechla si a sklopila stydlivě oči k zemi. „Víte, jeho ani mě rodiče nevychovali k tomu, abychom věděli, jak se tyhle věci dělají. Já jsem mu moc chtěla dát svou lásku, ale nešlo to… Prostě, my to neumíme," řekla chvatně a v očích se jí objevily slzy. Nesměle ho pohladila po hřbetě ruky. Pak se odhodlaně nadechla a rychle pokračovala: „Prosila jsem Michala, aby zašel do nevěstince a nechal se poučit. Strašně se zlobil, že by mě nikdy tak neponížil. To mne samozřejmě velice potěšilo. Jenže výsledkem je, že si na lůžku pořád neumí poradit. A já nevím, jak mu pomoci, protože o tom nevím vůbec nic! Napadlo mě, že kdybych přesně věděla, co a jak, určitě by to vyšlo. A to je ta služba, kterou od vás chci. Vy přece víte, jak se správně na loži chovat. Chci, abyste mě to taky naučil."

„Stačí, abych vám o tom vyprávěl, anebo to chcete vyzkoušet?" optal se a nedokázal skrýt ironii. Něco takového se mu ještě nestalo. Musel si přiznat, že ho její nabídka trochu urazila.

„Vy se zlobíte?" optala se smutně. „Já věděla, že nám nebudete chtít pomoci. Víte, já vás chtěla požádat už na Landštejně. Jenže pak se kolem vás začala točit Zdena Berková ze Sloupu. Nu, Bůh ji potrestal… A já se nechtěla vnucovat, to snad chápete?"

„Ano, to chápu," přikývl. Uvažoval, zda se na ni může vůbec zlobit. Sám svému pánovi tvrdil, že Kateřina z Gutštejna je trochu jednodušší, a tohle to jenom potvrzovalo. Neuměla si zjevně poradit nejen na loži, ale nechápala ani, co je rafinovanost dvoření. Proč by se tedy vlastně urážel? Vždyť ona ho určitě nechtěla ponížit. Důvěřovala mu. A dokonce mu přiznala něco, k čemu musela určitě sebrat všechnu svou odvahu.

„Zapomeňte na to," řekla tiše a odtáhla se. „Urazila jsem vás? Nebo se vám nelíbím?"

„Co chcete slyšet? Láska není totéž jako výcvik při jízdě na koni nebo turnajové cvičení. K tomu potřebujete vzplanout, tělo vám musí hořet a těžko se něco takového můžete naučit a přitom zůstat pannou. I kdybych vás chtěl učit, copak vám mohu vzít to, co si chráníte pro svého snoubence? Ani já bych Michala Kekuleho ze Stradonic nezradil, protože je to můj přítel."

„To nebude zrada," opáčila ihned. „Já počítám s tím, že s vámi ztratím své panenství. Ale pokud to pro Michala neudělám, budeme nešťastní oba. A třeba se nakonec ani nevezmeme. A on… on si toho nevšimne. Až mi ale všechno ukážete, já ho to naučím a budeme spolu šťastní."

„Mohu si to rozmyslet?" optal se. Byl tím, co mu řekla, zaskočený. Musel si její návrh promyslet. Možná ale nebyl tak nesmyslný, jak se na první pohled zdálo. Třeba jim oběma nakonec opravdu pomůže.

„Jistě," souhlasila hned. „Prosím, nezlobte se na mě!"

XXIII. KAPITOLA

Loď pod vlajkou francouzského krále plula celkem rychle. Plula po proudu a poháněly ji dva tucty vesel. Guy Lusignan se ujal velení. Rozhodl, že na oběd nebudou nikde přistávat, ale využijí toho, že je příznivé počasí. Bylo sice chladno a foukal slabý vítr, ale jinak byla obloha jasná a hladina řeky klidná. Vlnky tiše šplouchaly do boků lodě a za zádí se točily víry s bílou pěnou. Na lodi byl v proutěných koších dostatek zásob. Studený oběd sestával z placek, masa, sýra a nakládané zeleniny. Podával se ve velké kajutě v podpalubí.

Panoš Ota neopustil své místo na zadní palubě. Zůstal sedět u dveří kajuty, která byla vyhrazená pro Anežku Přemyslovnu. Světlana nabrala do dvou misek jídlo a vydala se na palubu za ním. Sedla si na špinavou prkennou palubu vedle něj, naklonila se k němu a tiše začala vykládat, že má skvělý plán. Ví, jak odhalit vraha. Když si všimla nedůvěřivého Otova pohledu, přísně připomněla: „Nezapomeň, že náš vznešený král Přemysl II. Otakar pověřil vyšetřováním tvého pána a mě. A když je teď Oldřich z Chlumu pryč, zastupuji zájmy našeho panovníka výhradně já. Z toho vyplývá, že mne musíš poslouchat.“

„Odvážná hypotéza,“ pokrčil pobaveně rameny. Když se Světlana snažila vypadat důležitě, velice jí to slušelo. V duchu se přistihl, že se snaží srovnávat ji s Kateřinou z Gutštejna. Potěšilo ho, že srovnání vychází lépe pro dívku, která byla v kutně abatyše v kajutě za dveřmi. A že je pravděpodobné, že ji uvidí, jak tu kutnu svléká. Ta představa se mu zamlouvala čím dál tím více. Ostatně, už si stejně začínal připadat jako ryba na suchu. Byli na cestách čtvrtý týden a choval se ctnostně, jako by byl řeholník.

Světlana něco říkala, ale neposlouchal ji. Teprve když do něj rýpla loktem, úvahy o příjemném úkolu zmizely. Nespokojeně se ho optala: „Na co prosím tě myslíš?“

„To bys mi asi nevěřila," odpověděl vesele. „Nejdřív si něco vyjasníme. Než nás pan Oldřich z Chlumu opustil, předal mi svůj úřad. Všechny pravomoci jsem převzal. Z toho vyplývá, že vyšetřování stále ještě vedu já. A teď povídej, cos vymyslela."

„Máš štěstí, že jsem byla tak rozumná a odmítla nabídku tvého pána ke sňatku," ušklíbla se. Tvářila se, jako by to byla pravda. Protože však zachytila jeho pobavený výraz, rychle pokračovala: „Nesnesla bych ho, protože mi šel na nervy, to jistě víš. A to jsem ještě netušila, jak protivného má panoše. Inu, jak se říká, jablko nepadne daleko od stromu."

„To je mi moudrost. Tak naposledy, urozená panno Světlano, o co jde?"

„No, napadlo mě, že bychom mohli na vraha připravit past," začala pyšně. „Jeho touha nás zastavit je po té smutné záležitosti v Besançonu spíše větší než menší. Čas se mu krátí. Má jedinou možnost, jak zabít Anežku Přemyslovnu. Musí znovu použít jed. Jak jsem si všimla, na trhu jsi zakoupil nějaké zásoby a ty jsi odnesl dovnitř. Jsi opatrný, to je dobře. Měl bys ovšem dát vrahovi šanci, aby se k tomu koši dostal. My ho musíme přistihnout přesně ve chvíli, kdy bude chtít něco z toho jídla otrávit."

„Dejme tomu," souhlasil panoš Ota. „Je to sice past hodně naivní, ale časem by to mohlo vyjít. Samozřejmě za předpokladu, že dokážeme celou dobu koš nenápadně sledovat. Což nebude snadné. Ovšem stejně není vůbec jisté, že na to skočí. Může si počkat, až doplujeme do Montpellier. Zabít na lodi je pro něj příliš riskantní. Spíše si počká, až budeme zase na břehu. Teprve pak se o to pokusí znovu, věř mi."

„Nebude čekat. Já ho donutím, aby se o to pokusil už zítra."

„Jak?"

„Povím. Ale nejdříve si chci vyjasnit, kdo na lodi povede vyšetřování, když tvůj pán odjel. Já, nebo ty?"

„Tohle není poctivé. Vydíráš! Štěstí, že jsi mého pána odmítla. Takovou paní bych nesnesl. Musel bych si jít hledat službu jinde."

„Nikde by tě nepřijali," ušklíbla se sarkasticky. „Takže budeš mě poslouchat?" Když s hranou beznadějí přikývl, pokračovala: „Rozšířila jsem nenápadně jistou zprávu. Abatyše Anežka mi

prozradila, že nejspíše zahlédla muže, který do poháru s vínem hodil jed. Teď se radí s Bohem a zítra večer chce svou poustevnu v kajutě opustit. Sama povede vyšetřování. Chytré, že ano? Vrah musí být zoufalý. Musí pospíchat. A my ho chytneme.“

Panoš Ota neodpověděl. To, co Světlana vymyslela, úplně bořilo jeho plány, ale především ohrožovalo Anežku Přemyslovnu. Pokud by se totiž prozradilo dříve, než doplují k moři, že abatyše na lodi ve skutečnosti není, mohlo to ohrozit její život. Panoš Ota nepochyboval, že nebezpečný jí není jen tajemný vrah, ale ve hře jsou ještě templáři a papež. A naprosto jistě i francouzský král, alespoň podle toho, s jakou převahou se chovala posádka královské lodě. Pokud by někdo prohlédl převlek Kateřiny z Gutštejna příliš brzy, mohl by Anežku začít kdokoli pronásledovat znovu a nejspíše by ji dostihl dříve, než dorazí do Compostely. Potřebovala čas, jenže o ten mohla kvůli Světlaninu pátrání přijít. Panoš Ota zoufale toužil vraha odhalit a potrestat. Ale ne za tuhle cenu.

„Co se stalo?“ optala se překvapeně Světlana. Očekávala, že jí odpoví nějakým žertem, případně se ohradí, ale jeho mlčení ji zneklidnilo. „Udělala jsem něco špatně?“

„Hůře jsi to vážně udělat nemohla,“ povzdechl si. „Teď musíme vymyslet, jak z toho. Já nežertuji! A budeš mě poslouchat, nebo ti zmaluji zadek, jasné?“

Mluvil tak vážně, že proti svému zvyku neprotestovala. Byla však zvědavá, proto se k němu naklonila s výrazem provinilé holčičky: „Tak dobře, dovolím, abys vyšetřování vedl. Ale řekneš mi, co se děje.“

Ani tentokrát jí neodpověděl, skoro si jí nevšímal. Chvíli čekala a pak dostala neuvěřitelnou zlost, že se takhle ponižuje a on s ní jedná, jako by byla holka z hampejzu. Vyskočila a chtěla ho opustit. Vrhla na něj chladný pohled a při tom si všimla jeho očí. Byl v nich strach. Teprve teď jí došlo, že se stalo něco opravdu vážného.

Sedla si zpět vedle něj a zaraženě začala prosit: „Oto, co se děje?“

„Zkusila jsi někdy chytat zdivočelou veverku? Tak přesně tak se teď chováš.“

„No dovol! Chci znát pravdu!“

„Ne! Ale jestli tu hloupost, cos rozšířila, hned nezarazíme, bude to katastrofa. Někdy později ti to vysvětlím, ale teď to doopravdy nejde. Ohrozila jsi život Anežky Přemyslovny! Nech mě chvíli přemýšlet.“

Světlana přikývla, ale úplně přesvědčená nebyla. Něco se stát muselo, ale panoš Ota nebezpečí nejspíše přeháněl, aby byl důležitý. Čekala, s čím přijde. Umínila si také, že se večer nebo v noci pokusí nenápadně dostat k Anežce Přemyslovně, aby se jí osobně zeptala na mínění, jestli je její nápad opravdu tak hloupý, jak tvrdil Ota.

„Rozhlásíš, že sis to nějak popletla a že není vůbec jisté, zda to abatyše Anežka myslela vážně, rozumíš?“ začal panoš Ota tiše, jako by se bál, že je někdo může poslouchat, i když byli na palubě kromě veslařů sami. Ostatní stále ještě jedli v podpalubí.

Zkusila to ještě jednou, aby z něj něco vytáhla. Nedůvěřivě se optala, zda se obává toho, že nedokáží abatyši Anežku před vrahovým útokem ohlídat. Nabídla, že jestli chce, pomůže mu koš s jídlem střežit. Ale rozzlobená grimasa v Otově tváři ji umlčela. Nezbylo jí než slíbit, že se pokusí ostatní přesvědčit o svém omylu.

Když zamířila zpět do podpalubí, udiveně ji napadlo, že poslechla. To se jí stávalo opravdu zřídka. Začala sestupovat po schůdcích dolů a přitom nenápadně vrhla pohled na Otu, který seděl přede dveřmi kajuty na zádi. Jeho pán byl pro ni jako muž mnohem přitažlivější, ale musela uznat, že snad poprvé ji ve vztahu k Otovi začaly napadat necudné myšlenky. Zavrtěla hlavou, až se jí světlé vlasy rozlétly kolem tváří. Inu, byli na téhle pouti už příliš dlouho.

Nebe se zatáhlo šedavými mraky a začalo drobně poprchávat. Drobné kapky tiše pleskaly o hladinu Doubs. Panoš Ota, zahalený do svého pláště, se zády opíral o dveře kajuty na zádi a dřímal. Zaslechl zavrzání prken a otevřel oči. Krok před ním stál Guy Lusignan. Panoš Ota položil ruku na jílec svého meče a vstal.

„Dělám si starost o ctihodnou Anežku Přemyslovnu,“ začal vyslanec francouzského krále. „Proslýchá se, že možná zná jméno toho odporného vraha. Trochu mne překvapilo, když se o tom začalo mezi členy vaší družiny šeptat. Pokud by to byla pravda, bylo od ní velice neuvážené, že to prozradila. Vždyť tím ohrožuje sama sebe.“

„Ctihodná Anežka Přemyslovna nikdy nic podobného neřekla. Stýká se teď pouze se mnou a musel bych o tom vědět," opáčil s převahou panoš Ota.

„To ovšem nemění nic na věci, že jí hrozí mnohem větší nebezpečí než dosud. Měla pro to asi své důvody, když rozhodla, že ji máte střežit vy. Ale jste sám a to není žádná jistota. Rozhodl jsem se, že vám dám k dispozici jednoho nebo dva muže ze své družiny."

„Nestojím o ně. Mohu si vzít naše vojáky."

„Vezměte. Ale mí muži se od téhle chvíle ze zádě nehnou," řekl a pokynul dvěma ozbrojencům, kteří měli na kopí malé modré praporky se zlatými liliemi. „Ve vaší tváři vidím pobouření… Škoda, že jste mi v Praze neporozuměl. Mohli jsme si přátelsky pohovořit a vy byste pochopil, jak moc mému králi záleží na tom, aby ctihodná Anežka Přemyslovna dorazila do Compostely živá a zdravá. Jsme na jedné lodi. Ve skutečnosti i obrazně. I já svému králi odpovídám hlavou za její život, stejně jako váš pán. Proto udělám, co považuji za správné. Ať už tu fámu, že zná vraha, rozšířil kdokoli. Buď to byl zlý úmysl, anebo hloupost."

Nepatrně sklonil hlavu na znamení pozdravu, otočil se a rázně zamířil na příď. Dva francouzští ozbrojenci prošli kolem Oty a usadili se na palubu asi o tři kroky dál. Opřeli se o dveře protilehlé kajuty a pohodlně si natáhli nohy. Kopí položili k zábradlí.

„Co tu chtěl?" optal se Jošt z Landštejna, sotva Guy Lusignan zmizel. Stál pod schůdky na spodní palubu a zpovzdálí jejich rozhovor sledoval, i když je nejspíše nemohl slyšet. „Světlana mne prosila, abych ti pomohl s hlídáním. Prý se něco stalo a abatyši Anežce hrozí znovu nebezpečí."

Ještě než stačil panoš Ota odpovědět, přihnal se minorita Řehoř. Usadil se na podlahu, pokřižoval se a tiše dodal, že mu nikdo nemůže zabránit v tom, aby zůstal tady, co nejblíže své starší sestry. Jednoho muže z družiny českých ozbrojenců přivedl i Přech z Michalovic.

„Myslím, že teď konečně bude ctihodná Anežka Přemyslovna opravdu v bezpečí," řekl panoš Ota Joštovi. V duchu se mu hlavou mihlo, že stejně tak ale bude v bezpečí panenství Kateřiny z Gutštejna, protože nepochyboval, že tihle tu zůstanou i v noci.

„Modlím se, aby to byla pravda," řekl tiše Jošt z Landštejna a důvěrně se naklonil k Otovi. „Doufám, že zítra ctihodná abatyše opravdu označí vraha."

„Ale vždyť ona jeho jméno nezná," rozzlobil se panoš Ota. Hovořil hlasitě, aby ho všichni slyšeli.

„Jistě, jistě," vychytrale pomrkával Jošt z Landštejna. „Pokud dovolíš, zůstanu tady s tebou. Stejně není co dělat."

Před soumrakem nabral panoš Ota do velkého džbánu vodu z řeky a odnesl ho do kajuty na zádi. Kateřina z Gutštejna seděla v řeholním hábitu s kápí přetaženou přes hlavu na lůžku a znuděně kývala nad podlahou bosýma nohama. Když Ota vstoupil, nejprve zavřel dveře a pečlivě je zevnitř zajistil závorou. Většinu vody nalil do vědra, které bylo provazem upevněné ke stěně, aby se nezvrhlo. Zbytek přelil do poháru, podal ho dívce a ta se s chutí napila. Pak se posadil vedle ní.

Kateřina se k němu obrátila a trochu nešikovně ho políbila na tvář. S ruměncem ve tváři se optala: „Co se to tam venku děje?"

„Obávám se, že minimálně dneska v noci z naší výuky nebude nic," odpověděl stejně tiše. „Ne proto, že bych nechtěl. Vyhovím vám. Rozhodl jsem se, že to pro přítele udělám. Naučím vás, jak se má muž a žena milovat. Ale dneska ne. Na lodi se rozšířila fáma, že abatyše Anežka zná jméno vraha, a teď tuhle kajutu bude hlídat snad každý, kdo nosí nohavice a meč. Tím pádem nepřipadá v úvahu, abychom spolu v noci leželi."

„A proč ne? Co by bylo divného na tom, že budete dělat abatyši společnost? Nemusíte tu zůstat celou noc. Stačí třeba jenom do půlnoci… Já se učím rychle."

„Má milá, tahle kajuta má dřevěné stěny. A to, co se budeme učit, se obvykle neodehrává úplně tiše… To prostě nejde!"

„To je škoda," svěsila posmutněle hlavu. „Ale když ne, tak ne. Prosím, zůstaňte tu se mnou alespoň chvíli! Co tu mám sama pořád dělat? Jsem zavřená jako ve vězení. Víte co? Alespoň mi o tom budete vyprávět! Jaké to je, milovat ženu, pane ze Zástřizlí?"

„Budu ti vyprávět. Ale říkej mi Oto," přešel do důvěrného tónu. Zachytil, že se Kateřina nepatrně usmála a pak si o něj opatrně opřela

hlavu, ale toporně, jako by se bála. „Ovšem nebudu popisovat, co se děje na lůžku. Já doufám, že si to někdy příště spolu zkusíme. Už se na to těším, věř mi! Dneska ti budu prostě vyprávět o lásce. Víš, pokud se mají dva lidé rádi, pak to ostatní vyplyne jaksi samo. Znáš legendu o králi Artušovi?“

„Ani ne,“ opáčila trochu zklamaně. „Mě příběhy o rytířích moc nezajímají.“

„Tenhle by měl. Artušovu manželku Ginevru totiž svedl jeho nejlepší přítel rytíř Lancelot. Ta Ginevra na tom byla podobně jako ty. Milovala svého Artuše, ale současně toužila po Lancelotově náruči,“ vykládal tiše panoš Ota. Objal ji rukou kolem ramen a dal se do vyprávění. Za okny šuměl déšť, který zesílil, a rychle se stmívalo.

XXIV. KAPITOLA

Večer loď přistála v Dole nedaleko kanálu, který spojoval řeky Doubs a Saône. Bylo zde živé přístaviště, u něhož navzdory pokročilému ročnímu času kotvila řada bachratých kupeckých lodí. Místa na spaní v šenku byla téměř všechna obsazená, a tak nakonec musely i obě urozené dívky spát ve společné velké noclehárně s ostatními poutníky.

Na palubě před kajutou, v níž měla spát Anežka Přemyslovna, zůstal minorita Řehoř spolu s několika francouzskými i českými vojáky. Rozložili se po zadní palubě u zábradlí, zabalení do plášťů. Se setměním zesílil vítr a déšť pomalu přešel ve sněžení.

Kateřina z Gutštejna nechtěla panoše Otu propustit. Položila si hlavu do jeho klína a nábožně poslouchala. Znala tuhle legendu, jenže každá věc se dá vyprávět různě. Doma rytířské písně slyšela mnohokrát. O rytířích kulatého stolu, o svatém grálu, o odvaze krále Artuše, o Merlinovi. Ale nikdy o Ginevřině nevěře. Tou Ginevrou se teď měla stát ona. Ginevřina láska k Lancelotovi byla čistá, alespoň podle Oty. Během vyprávění ji Ota občas pohladil po vlasech a někdy si dovolil i trochu víc, ale nenápadně, jakoby skoro bezděčně. Michal ji také tajně hladíval, ale nikdy to nebylo tak sladké. Měla přivřené oči a snila. Představovala si, že ta ruka patří jejímu snoubenci.

„Tak, to pro dnešek stačí, Kateřino," řekl rezolutně panoš Ota, jemně odsunul její hlavu a vstal. „Pokud budeš mít hlad, má milá, v koši jsou placky, sýr a nějaké ovoce. Je tam taky lahvice s vínem. Já si trochu jídla vezmu s sebou ven, abych neumřel hladem. Nesmím opustit loď. Ale na tebe toho zbude dost, klidně sněz všechno, zítra koupím čerstvé. A pořádně se vyspi, budu u dveří. Až odejdu, zajisti je na závoru."

„Nemohl bys přece jen zůstat?"

Zavrtěl hlavou, objal ji a dlouze políbil. Tentokrát si dal záležet. Pak si vzal z koše několik placek a rychle vyšel ven. Z hostince na břehu doléhal na loď zpěv a křik. Kdesi v dálce zněl ve tmě hlas kostelního zvonu. Počkal, až zevnitř zaslechne zavrzání závory, a pak se usadil na palubu. Protože se ochladilo, zabalil se do pláště a zády se opřel o dveře. Líně se dal do jídla.

Sotva dojedl, objevila se Světlana. Přinesla mu misku s prosnou kaší. Byla ještě horká a plavaly v ní velké kusy smažené slaniny. Cítil, jak se mu sbíhají sliny. Tohle bylo něco jiného než okoralá placka. Světlana mu tiše pověděla, že ze sebe udělala hlupačku a ostatní poutníky přesvědčila, že se nic nestalo. „Doufám, že se mi za tohle všechno někdo odmění. A taky doufám, že mi jednou vysvětlíš, o co tu jde," podotkla trochu rozmrzele. Otočila se a zamířila k uzounkému můstku, který spojoval palubu s dřevěným molem. Panoš Ota zálibně sledoval siluetu její štíhlé postavy.

Pomalu si nabíral kaši dřevěnou lžící a uvažoval, zda bude v noci klid. Přes všechno, čím se Světlana holedbala, příliš nevěřil, že by se vrah nechal odradit od dalšího útoku. Oldřich z Chlumu vždycky říkával, že vrah mívá obvykle větší strach než jeho oběť. Čím déle se vyšetřovatel pohybuje v blízkosti zločince, tím větší panice zločinec propadá. I když vyšetřovatel nemá v ruce nic reálného, zločinec se začne časem bát i svého stínu.

„Svědomí, milý Oto, to je hrozná věc. Víš, co si myslím," říkával někdy Oldřich z Chlumu, když spolu nad číší vína meditovali o spravedlnosti. „Myslím si, že kdybys zavřel zločince s jeho svědomím, bude to pro něj větší trest než mu setnout hlavu." Panoš Ota v duchu probíral všechny členy jejich urozené družiny a snažil se představit si každého jako zločince. Kupodivu, skoro u všech to nebyl problém. Pak zaslechl tichý monotónní šepot. Minorita Řehoř klečel u zadního zábradlí, pěstí se bil do hrudi a modlil se, jako by svět kolem něj neexistoval. Poslední, co panoše Otu napadlo, než usnul, bylo přesvědčení, že takhle nějak asi trápí svědomí onoho vraha.

Zdálo se mu o Kateřině z Gutštejna. Ležela na lůžku, a když si chtěl lehnout vedle ní, zjistil, že místo už je obsazené. Nejdříve se mu zdálo, že leží se svým snoubencem, ale pak rozhořčeně poznal,

že Kateřinu objímá rytíř Lancelot. Dostal strašný vztek na všechny rytíře Artušova kulatého stolu, ale než se rozmyslel, co udělá, probudil ho křik. Meč měl připravený po ruce, ještě se zavřenýma očima ho popadl a vyskočil. Rámus se nesl ze břehu. Noční oblohu nad hostincem osvětlovala hrozivá oranžová a žlutá záře. Nad střechu stodoly a přilehlého přístřešku vysoko šlehaly ohnivé plameny. Z hostince vybíhali lidé s vědry, z řeky nabírali vodu a vraceli se na dvůr, aby pomohli požár hasit. Vojáci, kteří spali na palubě, vyskočili a utíkali k můstku. Jeden z francouzských ozbrojenců křikl na Otu a Řehoře, ať utíkají také hasit.

„Zůstanu tady," oznámil důstojně minorita.

„Neznáš zákon, hlupáku? Kdo uvidí požár a nepomůže hasit, toho popraví," poučoval ho v běhu voják. Minorita Řehoř se pokřižoval, sepjal ruce a začal se modlit. Bylo zřejmé, že nemíní palubu opustit. Zato Ota za vojáky křikl, že jde samozřejmě s nimi. Oheň zatím zachvátil obě stavení a jejich slaměné střechy se pomalu hroutily. Plameny přeskočily na sousední chlév. Šenkýřka s čeledí vyváděla dobytek, který v panickém strachu bučel, mečel, řehtal a kopal. Všude se tmou míhaly postavy lidí, ozýval se zděšený křik a varovný hlas kostelního zvonu. Panoš Ota opustil své místo u dveří kajuty a seběhl po schodech na spodní palubu, jako by chtěl jít také hasit. Když ale zjistil, že se za ním minorita nedívá, rychle se ukryl za spuštěnou plachtu, která ležela vedle stožáru.

Chvíli se nedělo nic. Pak se na molu objevila postava, která rychle běžela k lodi. Panoše Otu oslňovaly plameny ohně, takže nebyl schopen rozeznat víc. Teprve když postava přeběhla můstek a ocitla se na palubě, mohl si toho muže prohlédnout. Byl vysoký a jeho hubená ramena halil šedý plášť s templářským křížem. Na hlavě měl rytířskou přilbici a přes ni ještě přetaženou kápi. Jednu ruku měl ukrytou pod pláštěm, druhou rukou si plášť přidržoval u krku, aby se nerozevřel. Do obličeje mu panoš Ota neviděl.

Muž v templářském plášti vyběhl po strmých schůdcích na zadní palubu. Minorita Řehoř se přestal modlit. Odkudsi vylovil dýku a zastoupil mu cestu. Pak zbraň sklonil a panoš Ota zaslechl, že se s ulehčením ptá, jak to vypadá u požáru. Co muž v templářském plášti odpověděl, to panoš Ota neslyšel. Sevřel jílec meče a čekal, co se

bude dít dál. Bylo zřejmé, že ti dva se znají. Přesto si nebyl jistý, že mužem v templářském je Petr z Rožmberka.

Muž v templářském ukázal kamsi na záď a minorita se pootočil. Pak se všechno seběhlo neuvěřitelně rychle. Muž s přilbicí na hlavě vytáhl ruku, kterou dosud ukrýval pod pláštěm. Měl v ní sekeru a tou nemilosrdně minoritu srazil na palubu. Bez rozmyšlení do něho ťal ještě jednou, pak se vrhl ke dveřím do kajuty, kde měla být ubytovaná Anežka Přemyslovna. Zatlačil do nich, ale když zjistil, že jsou zevnitř zajištěné na závoru, bez váhání do nich těsně nad zámkem udeřil obráceným koncem sekery. Závora zapraskala, ale první úder vydržela.

Panoš Ota vyskočil a hnal se s mečem v ruce po schůdcích nahoru. Muž v templářském plášti udeřil znovu. Ozvalo se tlumené praskání a dveře se rozlétly. Útočník vrazil dovnitř. Panoš Ota byl dva kroky za ním, ale nedokázal mu zabránit, aby doběhl k lůžku a vší silou sekerou udeřil do hromady přikrývek. Teprve pak po něm Ota ťal, ale muž obratně uhnul. Ostří meče ho jen škráblo do ramene. V kajutě byla tma, osvětlovalo ji jen mihotavé světlo plamenů požáru na břehu. Do tváře mu panoš Ota neviděl.

Muž v templářském odhodil sekeru a rovněž tasil meč. Panoš Ota zaútočil znovu, ale protivník jeho výpad zkušeně vykryl. Bylo zřejmé, že má výcvik v boji. Ota se rychle rozhlédl potemnělou kajutou. Nikde Kateřinu z Gutštejna neviděl. Na lůžku, na které vrah zaútočil, určitě neležela. Tam byly jenom zmuchlané přikrývky.

Ostří mečů se znovu srazila. V kajutě bylo na boj s mečem málo místa a panoš Ota si musel dávat pozor, aby o něco neklopýtl. Byl však silnější a nepochyboval, že zvítězí. Najednou muž s templářským křížem překvapeně a s bolestivou grimasou vykřikl. Klopýtl a meč mu vypadl z ruky. Panoš Ota se na něj okamžitě vrhl a špičku své zbraně mu přiložil na krk. Teprve pak si všiml, co se stalo. Kateřina se stihla ukrýt pod lůžko, ale během jejich souboje se vysoukala ze svého úkrytu a zahryzla se útočníkovi do lýtka.

Muž v templářském se ještě pokusil Kateřinu kopnout do tváře, ale ztratil rovnováhu a svalil se na zem. Teprve teď poznal, že to není Anežka Přemyslovna. Vykřikl cosi latinsky a vzápětí složil ruce na prsou na znamení, že se vzdává. Kateřina z Gutštejna rychle

křesadlem zapálila voskovici. Panoš Ota zatím zajatci spoutal ruce a pak mu shodil z hlavy kápi a přilbu. Díval se do tváře vyšehradského knihovníka Emmerama z Greifsfeldu. Jeho hubená tvář byla pokřivená krutou grimasou, jejíž démonickou děsivost podtrhovaly úzce sevřené rty a oči, které připomínaly šílence.

„Teď už ti opravdu nebude hrozit žádné nebezpečí. Tak tohle je vrah poutníků!“ řekl panoš Ota konejšivě Kateřině. Všiml si, že se chvěje a v očích má slzy. Pohladil ji po tváři. „Díky za pomoc! Ovšem obávám se, že to ještě neskončilo! Nejde přece o nás dva, ale o abatyši Anežku. To znamená, že se za ni musíš vydávat i nadále. Jen doufám, že ostatní poutníky přesvědčím, že ctihodná Přemyslovna chce zůstat zavřená i přes to, co se právě stalo, aby mohla rozjímat.“

„Myslíš, hlupáku, že já budu mlčet?“ ozval se zlým hlasem Emmeram z Greifsfeldu.

„Proč jsi vůbec všechny ty nevinné křesťany zabíjel?“ vyjel na něj panoš Ota.

„Všechny ne!“ opáčil vyšehradský knihovník důstojně. „Zabil jsem jenom našeho probošta Wilibalda Oda. A ten si smrt zasloužil víc než kdokoli jiný. Kromě toho jsem musel, i když se mi to příčilo, zabít ještě toho vojáka v Kostnici. Jenže co jsem měl dělat? Kdyby jen Anežka Přemyslovna nebyla tak tvrdohlavá! Modlil jsem se k Bohu, aby ze mne ten kříž sňal, ale on to neudělal. A Anežka chtěla jít pořád a pořád dál. Za všechno může jenom ona. Měla se vrátit!“

„Takže ses nakonec rozhodl, že zavraždíš i ji,“ pokračoval panoš Ota. V jeho hlase nebyl znát ani stín emoce. „Otrávil jsi víno a tvou vinou zemřela Zdena Berková ze Sloupu.“

„To jsem samozřejmě nechtěl. Modlím se za její duši!“

„Před chvílí jsi zavraždil i toho bezbranného minoritu,“ vypočítával panoš Ota nesmlouvavě. Vyšehradský knihovník pokrčil rameny a pak se najednou divoce rozesmál. „Za to přece já nemohu! To Bůh. Proč dovolil, aby starší sestra Anežka pokračovala v cestě?“

„A co je na naší pouti tak strašného?“ vyhrkla zděšeně Kateřina z Gutštejna a pokřižovala se. Byla bledá a zdálo se, že omdlí.

„Co?“ křičel nepříčetně Emmeram z Greifsfeldu. „Ohrožujeme tím všechny upřímné a zbožné křesťany!“

„Hloupost! Lžeš, protože jsi sprostý zločinec," vyjel na něj úmyslně hrubě panoš Ota. Přitom ho ale bedlivě sledoval. „Vymlouváš se na víru, přitom jsi jednal jako Jidáš! Jde ti jen o tebe a tvůj prospěch!"

„Já a Jidáš? Já chráním Krista," naříkal Emmeram z Greifsfeldu. V očích se mu objevily slzy a celý se třásl. Panoš Ota si byl jistý, že hubený vyšehradský knihovník ztratil rozum. Přísně namítl: „Krista chrání ten, kdo chrání křesťany!"

„Krista chrání ten, kdo chrání Kristův odkaz," opravil ho okamžitě Emmeram z Greifsfeldu. Bylo zřejmé, že musí mluvit, jako by se chtěl konečně svěřit s celým trápením, které ho sužovalo už celé týdny. „Vám Luciánova kniha apoštolských skutků ve skutečnosti neříká nic. Ale mně ano. Je to kniha plná kacířských lží. Když jsem byl mladík, Bůh mne pověřil posláním, abych pronásledoval valdenské kacíře. Tehdy se mi ta kniha dostala do rukou. To já zapálil hranici, na níž stál Petr Valdés. A s ním shořela v plamenech i ta kniha. Věřil byste, že se ten kacíř dokonce ve své pýše prohlásil novým jeruzalémským králem?"

„Pokud vím, existoval minimálně ještě jeden její opis. Možná i několik," ušklíbl se jízlivě panoš Ota. „Pokud spálíš knihu, neznamená to, že zničíš slovo a myšlenky!"

„Hlupáku! V těch dalších ale není to, co bylo v téhle. Do kodexu za Luciánův text kdosi všil ještě pár zašlých pergamenů s hebrejským textem. Na těch listech bylo svědectví, které samo sebe nazvalo evangeliem podle apoštola Jakuba. Rozumíte? Páté evangelium!"

„Existuje přece řada spisů, které se označují jako evangelia. Dokonce prý existuje i evangelium podle Jidáše. Všechny církev odsoudila a tím se celá věc vyřešila. Kvůli tomu jsi nemusel vraždit!"

„Ničemu nerozumíš!" utrhl se na Otu vyšehradský knihovník. „Ničemu! Za všechno může apoštol Jakub! Léta jsem bádal a nakonec jsem odhalil, že jde o nejhorší spiknutí proti naší víře, jaké si vůbec dokážeš představit. Vlastně si to asi ani představit nedokážeš! A co víc, prý existuje důkaz, že evangelium podle Jakuba má pravdu. Rozumíš? Má pravdu!"

„Ale to je přece správné. Smyslem evangelia je hlásat pravdu," vložila se do hovoru Kateřina z Gutštejna. Choulila se na lůžku a třásla se zimou.

„Ale ne takovou! Myslel jsem, že když Luciánův spis spálím, tohle bezbožné dílo navždycky zmizí tam, kam patří. V pekle! Jenže jsem se zmýlil. Ďábel chce rozvrátit křesťanský svět. Proto na mne Bůh vložil těžký kříž, abych chránil odkaz jeho syna Krista! Na mne samojediného. Prosil jsem Anežku Přemyslovnu a snažil se jí vysvětlit, proč nesmí po tom tajemství pátrat. Vysmála se mi. Prý má závazek vůči Kláře z Assisi. Kvůli nějaké hlupačce chce zničit naši víru! Musím ji najít a zabít. A vy dva mi pomůžete! Jde vám přece o Krista ukřižovaného?"

„Tomu rozumím. Ale proč jsi zabil i ty ostatní? Proč papežova legáta na Landštejně? A proč ty další v Praze?" optal se přísně panoš Ota.

„Ty já nezabil," pokrčil lhostejně rameny Emmeram z Greifsfeldu. „Ti o evangeliu podle Jakuba přece nevěděli nic! Možná je zabil náš probošt. Byl to lotr horší než Jidáš. Už se smaží v pekle. Udělal jsem celému křesťanstvu dobrou službu, že jsem ho zabil."

„Pořád mluvíš o pátém evangeliu. Proč je bezbožné? Pokud ho opravdu napsal apoštol Jakub, pak jen rozšířil dobrou zvěst, kterou zachytili ti ostatní," snažil se pochopit jeho náznaky panoš Ota. Ale vyšehradský knihovník zavrtěl hlavou a se sklopenýma očima vysvětloval: „On byl na Golgotě. Jeho bratr Jan nikoli. Proč myslíš, že se evangelista Jan ani slůvkem o Jakubovi nezmiňuje, i když to byl jeho bratr? Víš, co je na víře to nejdůležitější? Že věříš! Proto věř a nevyptávej se. Nu, je čas! Sedneme na koně a vyrazíme za Anežkou Přemyslovnou. Musíme ji zastavit. Za jakoukoliv cenu," řekl pánovitě Emmeram z Greifsfeldu a pokusil se vstát.

Ale panoš Ota mu to nedovolil. Hubený vyšehradský knihovník se ještě chvíli snažil, trhal sebou, dokonce se sám do krve zranil o hrot Otova meče. U úst se mu objevila pěna, křičel a naříkal, že mají poslání a nemohou Boha zradit.

„Co s ním uděláme?" optala se Kateřina z Gutštejna tiše. Už se trochu sebrala. „Ztratil rozum. Ostatním by mohl prozradit, že já nejsem abatyše Anežka. To přece nesmíme připustit."

„Nestarej se," řekl panoš Ota a povzbudivě se na ni usmál. „Hlavně za mnou pořádně zavři dveře. A nikoho nepouštěj dovnitř!"

Mečem pobídl vyšehradského knihovníka, aby vstal a šel s ním ven. Společně sestoupili na spodní palubu. Tam panoš Ota donutil knihovníka Emmerama, aby si klekl a pomodlil se. Vyšehradský prelát ho odevzdaně poslechl. Pohyboval se jako bez vůle, měl prázdný pohled a třásl se jako stařec.

„Vyznáváš se před smrtí, že jsi řekl pravdu?" optal se ho chladně panoš Ota.

„Nejsi soudce," odsekl knihovník. Naposledy se ještě dokázal vzchopit. Zvedl hlavu a začal ze sebe chrlit, že toho, kdo má poslání od Boha, nemůže nikdo na zemi soudit, jen Pán na nebesích, protože jen ten ví, že to, co se v jeho jménu vykoná, je spravedlivé. Pokusil se vstát a důležitě vykládal: „Nemůžeš mne soudit, to snad chápeš? Mám veliké poslání! Musím zastavit Anežku Přemyslovnu."

„Každý máme své poslání," temně ho zarazil panoš Ota. „Já zase přísahal, že pomstím smrt Zdeny Berkové." Zvedl meč, rozpřáhl se a jediným úderem srazil knihovníkovi hlavu.

Sotva Oldřich z Chlumu a Anežka Přemyslovna opustili Besançon, zamířili k prvnímu vesnickému hostinci, který stál u cesty. I když už byla tma a v šenku ticho, šenkýř byl ještě vzhůru. Na první pohled bylo zřejmé, že pozdní hosty vidí velice rád, protože jeho nevelká krčma byla jinak prázdná. Nebyl zařízený na pobyt kupců s velkými vozy a poutníci v zimě obvykle zůstávali doma.

Přespali ve studené komoře na pryčnách se zatuchlými přikrývkami. Ráno se rychle najedli a pokračovali v cestě. Oldřich z Chlumu věděl, že za Dole je most, po kterém se dostanou přes řeku, a chtěl být na druhém břehu dříve, než tam dopluje loď francouzského krále s poutníky. Pak se jejich cesty rozdělovaly. Ostatní měli plout po řece na jih, zatímco před nimi byla dlouhá pouť přes celou Francii na západ až k moři.

Cesta byla široká, a tak mohli pohodlně klusat na koních vedle sebe. Bylo zataženo a drobně poprchávalo, ale skutečná zima zatím ještě neudeřila.

„Stejně se mne budeš pořád vyptávat, co nás v Compostele čeká," sama začala Anežka Přemyslovna. „Měla bych ti nejspíše pár věcí objasnit."

Oldřich z Chlumu přikývl a zdvořile čekal. Doufal, že to abatyše udělá, protože ji považoval za rozumnou ženu, a pokud měli uspět, musela se mu dříve nebo později svěřit. Že s tím začala hned druhého dne, co opustili ostatní, svědčilo, že dobře ví, co chce.

„Většinu už víš," pokračovala klidným hlasem. Pro jízdu v sedle odložila svůj hábit řeholnice. Bez něj vypadala mnohem křehčí a zdaleka ne tak důstojně. Ale také mladší. V mládí to musela být krásná žena. Cválala s lehkostí zkušeného jezdce.

„Jde jen o dvě drobnosti, které bys měl vědět. O té první toho ovšem sama moc nevím. Nejsem si jí dokonce vůbec jistá, protože jsem si většinu z toho domyslela z různých náznaků. Ale právě tahle drobnost může být důležitá. Ta schránka, o které jsem ti vyprávěla, že ji kdysi vlastnili templáři, se dostala do rukou Františka z Assisi nejspíše v Lyonu. Odtud on pocházel, jestli to nevíš."

„Přiznám se, že jsem se o jeho život nikdy nezajímal," omlouval se Oldřich z Chlumu. Abatyše Anežka mávla velkoryse rukou, že to nevadí. Od rána byla v dobrém rozmaru, to bylo zřejmé. Jako by z ní tím, že opustili ostatní, spadl pocit odpovědnosti a viny. S laskavostí učitele mu začala vysvětlovat: „Původně se jmenoval Jan. Jeho otec byl kupcem v Assisi a jmenoval se Pietro di Bernadone. Jezdíval často za obchody do Francie a tam poznal svou ženu, jeho matku. Nemusím dodávat, že pocházela z Lyonu. Stejně jako Petr Valdés. Víc nevím. Malému Janovi se doma v Assisi začalo přezdívat Francouzek, latinsky Franciscus, tedy František. Odtud má své jméno. To je zřejmě pro další události důležité. V mládí František bojoval v papežském vojsku proti císaři a nějak se dostal do jižní Francie. Tam se musel potkat s Petrem Valdésem. Já bezpečně vím, že tu schránku měl původně on. Proto mu papež povolil kazatelskou činnost, i když jen ústně. A v tom byla potíž. Jakmile Valdés o schránku přišel, papež ho prohlásil za kacíře a začalo pronásledování jeho příznivců, tedy valdenských. Tohle František věděl a stejnou chybu neopakoval. Schránku si podržel. Proto minoriti neskončili na

hranici, i když hlásali chudobu stejně jako valdenští. To je tedy první důležitá věc.“

„To vám řekla Klára z Assisi?“

„Cosi naznačila. Ale mám i jiné zdroje,“ opáčila významně Anežka Přemyslovna. Povzdechla si a pokřižovala se.

„A teď k té druhé věci, která je pro mne mnohem bolestnější. Týká se totiž mé starší a obdivované sestry Kláry. I tohle vím jen z náznaků. Jistotu jsem ale získala až jejím dopisem, který mi napsala na smrtelném loži. Nebudu to zbytečně protahovat. Řekla jsem ti, že Klára rovněž kdysi vykonala svatou pouť do Compostely. Pobývala tam několik měsíců a přitom tajně porodila. Byla mladičká a dítě tam komusi svěřila do výchovy. Tohle vím jistě. To další je pouze má spekulace, ale pro nás důležitá. Já se domnívám, že otcem toho dítěte nebyl František. On byl opravdový světec. A navíc byl velice slabý a sužovaly ho různé nemoci. Věřím, že on žil s Klárou jen jako bratr a sestra. Milovali se čistou láskou. Proto jsem přesvědčená, že otcem jejího syna musel být jiný muž. Nejspíše svému synovi svěřila Klára onu tajemnou schránku. Tu, kvůli které nemůže klidně spát papež, templáři, a jak se zdá, ani francouzský král Ludvík Pobožný. A kvůli které někdo vraždí.“

„Ale jak chcete Klářina syna najít, ctihodná starší sestro?“ optal se nedůvěřivě Oldřich z Chlumu.

„Já si myslím, že právě ta schránka spojuje mou sestru Kláru se skutečným otcem jejího syna. Jméno Valdés není v Galicii obvyklé,“ odpověděla tiše Anežka Přemyslovna. „Klára mi ve svém dopise sdělila tajnou šifrou, kterou jsme používaly k důvěrným sdělením, že právě tak se její syn jmenuje. Křestním jménem Petr. Je oltářníkem chrámu apoštola svatého Jakuba. Klára a dva muži, které spojovala schránka s tajemným dokumentem, láska k chudobě a nejspíše i ke Kláře. Všichni tři jsou mrtví a tu schránku má podle mne jediný člověk, který je s těmi třemi spojen, její syn Petr Valdés.“

„Jenže tu schránku vám přece jen tak nevydá! Nejspíše vás ani nezná.“

„Vydá,“ přikývla klidně Anežka Přemyslovna. „A teď víš všechno.“

Povolila otěže a zrychlila. Oldřich z Chlumu ji zamyšleně sledoval. Věděl totiž, že to všechno není.

XXV. KAPITOLA

Oheň se podařilo uhasit tak, že kromě stodoly a přilehlého přístřešku jiné stavení neshořelo. Plameny jen ožehly střechu stáje, ale to bylo všechno.

Panoš Ota dorazil na dvůr šenku ve chvíli, kdy oheň dohoříval a unavení lidé, špinaví od sazí a s očima zarudlýma dýmem, odkládali se šťastnými úsměvy prázdná vědra. Šenkýř jim dojatě děkoval a všechny zval do šenku, že mohou sníst a vypít, co hrdlo ráčí.

Ota si rychle ušpinil tvář a pak se přitočil k vyslanci francouzského krále. „Někdo by se měl vrátit na loď. Je tam Anežka Přemyslovna…“

„Vy jste u ní nezůstal?“ vykřikl pohoršené Guy Lusignan. „To od vás bylo velice neopatrné.“

„Zůstal tam ovšem bratr minorita. Hlídá ji místo mne. To přece musí stačit.“

Guy Lusignan neurčitě pokrčil rameny a křikl na své dva muže, ať hned běží na palubu a ujmou se znovu ochrany.

„Někdo musel tu stodolu zapálit,“ ozval se za jejich zády Jošt z Landštejna. „Od večerní mše v ní nikdo nebyl, takže to nemohla být neopatrnost. A přístřešek byl také prázdný. Šenkýř přísahá, že se tam chodívá jen zřídka. Co když chtěl vrah odvést pozornost od naší lodi?“

Než stačil svou větu dokončit, hnal se k nim od řeky jeden z francouzských ozbrojenců. Mával rukama a křičel, že se na lodi staly dvě vraždy.

„Ta česká abatyše je mrtvá?“ křičel na něj zděšeně Guy Lusignan.

„Ne, ta ne,“ odpovídal voják. Zastavil se a těžce oddechoval. „Jen dva preláti.“

Panoš Ota s vyslancem francouzského krále a Joštem z Landštejna rychle vyběhli ze dvora. Přeběhli po viklajícím se můstku

na palubu. Nejprve našli tělo Emmerama z Greifsfeldu. Jeho hlava se povalovala u zábradlí. Na zadní palubě ležel přede dveřmi do kajuty minorita Řehoř.

Panoš Ota zabušil pěstí na dveře a křikl: „Ctihodná starší sestro, to jsem já, Ota ze Zástřizlí. Stalo se něco hrozného, musím s vámi hned mluvit.“

Chvíli bylo ticho, pak se ozval hluk. Ota pochopil, že Kateřina zabarikádovala dveře zevnitř truhlicí. Sotva se dveře pootevřely na škvíru, protáhl se dovnitř. Guy Lusignan ho chtěl následovat, ale Ota mu to nedovolil. Dveře mu přirazil před nosem. Prstem Kateřině naznačil, aby mlčela. Pak začal hlasitě vyprávět o tom, že na lodi našli další dva zavražděné z jejich družiny. A že se požár podařilo uhasit, ovšem mají podezření, že oheň zapálil vrah, aby se dostal nepozorovaně na loď.

„Budu se modlit za jejich duše,“ řekla Kateřina z Gutštejna. Podařilo se jí velice dobře napodobit hlas Anežky Přemyslovny. „Zůstaň tu se mnou, budeme se modlit spolu,“ dodala ještě a pak na něj uličnicky mrkla.

„Bude mi ctí,“ uklonil se panoš Ota, pootevřel dveře a vyklouzl zpět na palubu. Guy Lusignan a Jošt z Landštejna zatím na zádi diskutovali, kdo mohl ty dva zavraždit.

„Vrah se dobýval i do kajuty ctihodné Anežky Přemyslovny,“ oznámil panoš Ota. „Na dveřích jsou vidět stopy po úderech sekerou. Bude to ta, co leží vedle těla zavražděného minority. Jenže pak se asi něco stalo, protože Anežka Přemyslovna zaslechla, že toho nechal a dal se na útěk. Slyšela hádku na spodní palubě a bolestný výkřik. Skoro vzápětí jsme se objevili my. Myslím, že jsme vraha vyrušili. Nemohl už svůj bezbožný zločin dokončit.“

„Chvála Bohu,“ pokřižoval se Jošt z Landštejna. „Nepoznala vraha podle hlasu?“

Panoš Ota jen zavrtěl hlavou a dodal, že abatyše Anežka si přeje, aby s ní strávil noc na modlitbách. Je vyděšená, což je pochopitelné, a trápí ji svědomí kvůli dalším mrtvým.

„Postavím sem zase strážné,“ slíbil Guy Lusignan. S obočím přísně staženým se zadíval do Otova obličeje. Chtěl ještě něco dodat, ale pak jen zavrtěl hlavou, jako by si to rozmyslel. Ještě než Ota

zmizel v kajutě, zaslechl Jošta z Landštejna, jak křičí přes zábradlí na břeh, aby k němu okamžitě přišli dva čeští vojáci, že budou hlídat spolu s Francouzi.

Zavřel za sebou dveře, a protože byla závora napůl vyvrácená, zapřel je ještě truhlicí. V kajutě byla skoro tma. Kateřina z Gutštejna zatím zhasila svíci. Ve tmě zahlédl jen obrys postavy. Tápavě k ní zamířil. Vyšla mu vstříc a objala ho. Přiblížila se rty k jeho uchu a tiše šeptala: „Slibuji, budu potichu jako myška… Já to moc chci… Tebe chci!“

Zvedl ji a odnesl opatrně na lůžko. Nejdříve z ní svlékl řeholní kutnu, která byla z hrubého sukna a nepříjemně štípala. Pak začal s výukou. Lekce se protáhla skoro až do svítání.

Panoše Otu vzbudil hlas kostelního zvonu. Naléhavě pronikal skrze zavřené okenice do kajuty a svolával věřící na mši. Ota cítil, že má ztuhlé rameno, ale bál se pohnout. V jeho náruči ležela Kateřina z Gutštejna a ve spánku se usmívala. Oba byli nazí. I když byli zachumlaní do přikrývky, Ota se trochu otřásl chladem. Opatrně vytáhl ruku zpod dívčiny hlavy a vstal. Nevzbudila se. Byl rozlámaný jako po těžkém turnajovém zápase. V duchu si trochu sarkasticky řekl, že pro Michala Kekuleho ze Stradonic udělal vše, co mohl.

Oblékl se, otevřel okenice a vyhlédl úzkým okénkem ven. První, co ho udeřilo do očí, byla bělostná pokrývka, která ležela všude kolem. Nebe bylo šedavé a slabě sněžilo. Vrátil se k lůžku a opatrně zatřásl spící dívkou. Otevřela oči, protáhla se a pak se tiše zeptala: „To už je ráno?“

„Jdu na břeh pro snídani. Musíš vstát a zajistit zase dveře.“

„Budeme večer pokračovat?“

„Už umíš dost,“ zabručel neochotně.

„Chci umět všechno,“ odpověděla a pokorně sklopila řasy. „A pak, spoustu věcí si nepamatuji. Víš, co se radí žákům? Opakování je matka moudrosti.“ Pak se na něj zadívala, nepatrně vyplázla špičku jazyka a přitáhla si ho k sobě. Políbila ho a pošeptala: „A kromě toho se mi to s tebou moc líbilo. Moc děkuji!“

„Už dlouho jsem neměl tak dobrou žačku," opáčil stejně tiše a vstal. Zvedl kutnu, která se povalovala zmuchlaná na podlaze, a pomohl Kateřině, aby si ji přetáhla přes hlavu. Pak ji opustil.

Vojáci, čeští i ti francouzští, seděli na spodní palubě, kde byl malý přístřešek. Tiskli se k sobě a hráli kostky. Sněhu nebylo mnoho, byl mokrý a těžký a bylo zřejmé, že během dne zase roztaje. Mraky se stejně už začínaly trhat a sněžení pomalu ustávalo. Panoš Ota přešel po můstku velice opatrně, protože to klouzalo. Na břehu se rozběhl a vrazil do šenku. Skoro všechny stoly už byly obsazené. V peci hořel oheň a v místnosti bylo příjemně teplo. Ve vzduchu byla cítit vůně pečené slaniny, zeleninové polévky, placek a vína.

To, co zbylo z družiny českých poutníků, sedělo u stolu hned vedle pece. Tři rytíři, dvě urozené dívky a dva preláti. S nimi tam byl i Guy Lusignan. Ozbrojenci z obou družin posedávali na lavicích podél stěn šenku. Každý držel svou misku a s mlaskáním a srkáním jedl ranní polévku.

„Zrovna si říkáme, proč měl ten vyšehradský knihovník na sobě plášť templářských rytířů," oznámil mu Přech z Michalovic. „Vzal si ho i s tou přilbicí z truhlice pana Petra z Rožmberka. Proč to ale udělal?"

„To je přece jasné," rozzlobil se mladý Rožmberk. „Pokud by ho někdo zahlédl, obvinili byste mne."

„Jestliže ovšem uvažoval takhle, znamená to, že neměl čisté svědomí," upozornil věcně Jošt z Landštejna. „Zrovna začalo hořet. Aby stihl vzít si věci pána z Rožmberka, musel vědět, že se to stane. Znamená to, že požár založil. Zřejmě on je vrahem, po kterém pátráme. Co vlastně dělal na lodi, když jsme my všichni hasili?"

„Chtěl zavraždit Anežku Přemyslovnu!" vykřikl pobouřeně landštejnský kaplan Wolf.

„To je velice pravděpodobné," souhlasil Guy Lusignan. „Ovšem pak mi není jasné, kdo zabil jeho. To nebyla obyčejná vražda. Někdo mu usekl hlavu, jako když kat popravuje odsouzeného zločince. Pane Oto ze Zástřizlí, nevíte o tom něco?"

„Proč já? Hasil jsem jako vy ostatní," bránil se panoš Ota. Rukou si přivolal šenkýře a nařídil, aby mu do koše připravil jídlo na celý den.

„Jeden z mých vojáků, kteří hlídali na lodi, si vzpomíná, že když vypukl požár, šel jste za ním. Na palubě zůstal jen ten zavražděný minorita," přikyvoval hlavou Guy Lusignan. „Zdá se, že to souhlasí. Ovšem ten voják si není jistý, že by vás pak na břehu viděl. A já si všiml, že jste měl na lemu pláště krev. Ostatně, máte ji tam pořád. Kde se tam vzala? To vy jste popravil vyšehradského knihovníka! Jistě nám prozradíte, proč jste to udělal."

„Asi jsem si plášť ušpinil na palubě. Kolem obou mrtvých byla spousta krve," pokrčil rameny panoš Ota. „A váš voják mne na břehu neviděl proto, že běžel přede mnou a ani se neohlédl. Vaše hypotéza nestojí na dobrých základech."

„Někdo však ty dva musel zabít," rozčiloval se Petr z Rožmberka. I on si přísně měřil panoše Otu pohledem, jako by káral svého sluhu. „Emmeramovi někdo srazil hlavu mečem. Rytíři jsme tu zůstali jen čtyři. Pána z Landštejna i urozeného pana Lusignana jsem u ohně viděl, vás ne!"

„Já zase viděla pana Otu ze Zástřizlí, ale vás jsem si tam vůbec nevšimla," vstoupila okamžitě do hovoru Světlana. I když se tvářila vážně, postřehl Ota na jejích rtech nepatrné pousmání. Stála na jeho straně a chápala, že vše, co se stalo, souvisí s vyšetřováním. A především s pastí, kterou na vraha uchystala ona. Byla na své dílo hrdá. Pokud ovšem o tom nechtěl Ota před ostatními hovořit, cítila povinnost hájit ho.

„Já pána z Rožmberka viděla," zastala se ho Jana z Blatné.

„A já zase neviděl vás," ozval se premonstrátský bratr Hyacintus.

„To nemá cenu," řekl přísně Guy Lusignan a vstal. Ruku měl položenou na jílci svého meče. „Někdo někoho viděl, jiný ne. To teď nehraje žádnou roli. Důležité je jenom jedno! A to, zda je abatyše Anežka v pořádku. Mám ještě jednu hypotézu. Co když je vaším vrahem Ota ze Zástřizlí? Zabil oba preláty a také ji. Aby mohl později utéct, tvrdí, že ctihodná Anežka Přemyslovna odmítá vyjít ven. Nikoho nechce do její kajuty pustit."

„Mí vojáci slyšeli v noci z kajuty dva hlasy. Mužský a ženský," namítl okamžitě Jošt z Landštejna. Pomlčel ovšem, co mu voják řekl

ještě. Prohlásil, že kdyby nevěděl, že tam je Ota s ctihodnou abatyší, myslel by si o těch zvucích své.

„Hlas můžete napodobit," nedal se Guy Lusignan. „Já trvám na tom, že se teď půjdu na ctihodnou Anežku Přemyslovnu podívat. Odpovídám svému králi za bezpečí váš všech, ale především za její. Na vlastní oči si musím ověřit, že je v pořádku, i kdybych měl dveře její kajuty rozbít."

„Jdu s vámi," přidal se okamžitě Petr z Rožmberka.

„Ke ctihodné abatyši nesmíte!" vykřikl popuzeně Přech z Michalovic. „Pokud trváte na tom, že si chcete její bezpečí ověřit, podívám se tam sám. Požádám ji, aby mne pustila do své kajuty. Ale pokud to odmítne, nebude dělat nikdo nic! Nemáte právo vtrhnout k ní násilím! Je to teta našeho vznešeného krále Přemysla II. Otakara a zaslouží si úctu!"

„Zaslouží si také bezpečí," nedal se Guy Lusignan a zamířil k východu z šenku. Panoš Ota vyskočil a zastoupil mu cestu. Jejich oči se střetly. Vyslanec francouzského krále se povýšeně pousmál a klidně řekl: „Nevěřím vám ani slovo, pane ze Zástřizlí! Chci vědět, co za tím vším je. A dostanu se k ní, i kdybych vás měl zabít. Jste příliš tvrdohlavý. Měl byste vědět, že ten, kdo odmítá stříbro, dostává obvykle železo! Pokud byste tohle pochopil v Praze, mohlo být všechno jinak."

Panoš Ota neodpověděl. Poodstoupil a tasil meč. Guy Lusignan udělal okamžitě totéž. Pak se všechno seběhlo velice rychle. Francouzští ozbrojenci, kteří seděli na lavicích, popadli svá kopí a vyskočili. Obrátili hroty zbraní proti českým vojákům a také proti zbytku poutnické družiny. Jediný, kdo stačil tasit, byl Přech z Michalovic. Srazil Francouzovo kopí a poranil ho na ruce. Jenže Francouzů bylo téměř dvakrát více než Čechů.

„Nechtějte, aby tekla krev," rozkřikl se přísně Guy Lusignan. „Jsme ve francouzském království a já budu rozhodovat, co uděláme. Vy počkáte tady a já si ověřím, že je ctihodná Anežka Přemyslovna v pořádku. Víc nechci!"

„Nejdřív ovšem budete muset zabít mě," ušklíbl se panoš Ota. „Copak jste právě tohle před chvílí neprohlásil? Rytíř by měl plnit své slovo!"

„Tak to francouzský vyslanec neřekl," ozvala se okamžitě Světlana. I když na ni mířilo kopí, nevšímala si ho a zamířila k oběma rytířům. „Přece nepoteče kvůli něčemu takovému krev? Navrhuji, abychom se šli na loď podívat všichni. Myslím celou družinu poutníků. Samozřejmě bez vojáků. Na zbožné pouti nemá násilí místo! To nevíte, urozený pane Lusignane? Sloužíte přece králi, který si říká Ludvík Pobožný. Jednejte tedy jako služebník křesťanského panovníka."

Francouzský vyslanec se ušklíbl a meč ukryl do pochvy. „Souhlasím. Vojáci a také váš vojenský velitel zůstanou ovšem tady. A stejně tak oba preláti. Tohle je záležitost nás rytířů."

Světlana vrhla na Otu kratičký, trochu nejistý pohled, jako by se omlouvala, že víc udělat nedokáže. Panoš Ota věděl, že má pravdu. Když už věc zašla tak daleko, nic jiného se opravdu dělat nedalo. I on ukryl meč. Guy Lusignan bude na lodi proti družině urozených poutníků sám. Ale i kdyby se na jeho stranu postavil mladý Rožmberk, stále tu bude on a Jošt z Landštejna. Dva meče proti dvěma mečům. Navíc tu byly dvě urozené dívky. Převaha tedy bude na jejich straně.

Panoš Ota si převzal od šenkýře koš se zásobami a všichni opustili hostinec. Sníh se na zemi měnil v břečku. Z přístavu právě odplouvaly dvě kupecké lodě. Ozýval se křik lodníků a pleskavé údery vesel o hladinu. Jakmile se ocitli na palubě, nařídil Guy Lusignan vojákům, aby se všichni vrátili do šenku. Čeští se tázavě podívali na Jošta z Landštejna, a když přikývl, vydali se za svými francouzskými druhy.

Jošt z Landštejna zkusil otevřít dveře do kajuty. Nešlo to, byly zevnitř zajištěné. Hlasitě požádal Anežku Přemyslovnu, zda může spolu s urozenými pány vstoupit do její kajuty. Chvíli bylo ticho a pak se ozvalo tlumené: „Ne!"

Guy Lusignan se postavil vedle Jošta a ještě jednou důrazně požádal o povolení vstoupit. Když to hlas zevnitř zamítl, couvl a narazil vší silou ramenem do dveří, aby je vyvrátil. Panoš Ota tasil meč a vrhl se k němu. Cestu mu zastoupil mladý Rožmberk. V ruce rovněž držel meč. Ostří jejich zbraní se srazila.

Téměř okamžitě tasil i Guy Lusignan a vrhl se na Jošta z Landštejna. Bylo to nečekané a mladý rytíř nebyl na obranu připravený. Uskočil, ale klopýtl o lano, které leželo svinuté na palubě u kormidla. Zakolísal, ještě se pokusil tasit svůj meč, ale už bylo pozdě. Guy Lusignan opřel špičku své zbraně o jeho prsa a chladně mu poručil, aby meč odhodil na palubu a nebránil se, protože by nechtěl mít jeho život na svědomí. Nebude však váhat, pokud ho okamžitě neposlechne. Donutil Jošta z Landštejna kleknout a složit ruce za záda. Rychle ho svázal a pak utíkal na pomoc mladému Rožmberkovi.

Panoš Ota na něj zle dotíral, a právě když Petra z Rožmberka srazil na zem, dorazil k nim Guy Lusignan. Obě dívky stály na spodní palubě pod schody, protože je rychlost šarvátky zaskočila. Zadní paluba byla těsná a plést se mezi bojující rytíře byla očividná hloupost.

Panoš Ota kopl do ležícího Rožmberka a podařilo se mu vyrazit mu meč z ruky tak šikovně, že sklouzl k zábradlí a se šplouchnutím spadl do řeky. Vzápětí poodstoupil a odrazil výpad Guyho Lusignana.

Drželi jílce svých mečů oběma rukama, ostří na ostří, a vší silou se do sebe zapřeli, aby toho druhého odtlačili k zábradlí a získali tak výhodu. Panoš Ota byl silnější a nakonec musel Guy Lusignan couvnout. Ota okamžitě zaútočil. Vyslanec francouzského krále však byl obratný šermíř. Otův výpad vykryl, rychle se skrčil a podařilo se mu vyklouznout ze svízelné situace. Protáhl se podél zábradlí do volného prostoru vedle vchodu do kajuty.

Panoš Ota postřehl, že se k němu nenápadně po zemi plíží mladý Rožmberk a v ruce ukrývá dýku. Tím, že Ota nechal Guyho Lusignana přesunout se na záď, získal malý okamžik. Přehodil meč z pravé do levé ruky, uchopil ho za ostří, přiskočil k ležícímu Rožmberkovi a jílcem ho udeřil do hlavy. Petr z Rožmberka měl sice přilbu, takže mu rána příliš ublížit nemohla, ale na omráčení stačila. Panoš Ota se okamžitě postavil zase do střehu, protože francouzský vyslanec znovu zaútočil. Na poslední chvíli stačil přehodit si zbraň do pravé ruky a vykryl prudký výpad, který směřoval na jeho krk.

Boj s divokou zarputilostí dál pokračoval. Ostří do sebe narážela s nepříjemným kovovým skřípáním a oba rytíři prudce oddechovali. Panoš Ota však pomalu získával převahu. Všiml si, že se Jošt z Landštejna překulil k zábradlí a podařilo se mu provaz, kterým měl svázané ruce, vklínit za kovový hák za kormidlem. Pak se o sloupek kormidla opřel oběma rukama a vší silou se snaží uvolnit pouta na svých rukách. Byla jen otázka času, kdy se mu to podaří. Panoš Ota znovu zdařile zaútočil a francouzský vyslanec musel ustoupit o další krok k zábradlí. Moc místa už za svými zády neměl.

Ota postřehl, že po schůdcích z dolní paluby vyběhla nahoru Jana z Blatné. V ruce držela dýku. Pochopil, že chce osvobodit Jošta z Landštejna. Natočil se, aby ukrytá za jeho zády bezpečně proklouzla ke kormidlu. Současně zaútočil na Guyho Lusignana, aby nemohl dívce ublížit. Pozorně sledoval, co francouzský protivník udělá. Najednou zaslechl varovný Světlanin výkřik. Díky svému rytířskému výcviku reagoval okamžitě. Prudce uskočil a přidřepl. V pravém rameni ucítil prudkou bolest, ale bylo to jen škrábnutí. Celé to bylo tak nečekané, že v prvním okamžiku vůbec netušil, co se děje.

Rukou, v níž držel meč, se opřel o palubu a chtěl udělat kotoul do strany, aby unikl nepříteli, který se dostal za něj. Jenže to nestihl. Ostří jeho meče přišlápla k palubě půvabná dívčí noha. Jana z Blatné držela v ruce dýku, na jejímž hrotu byla Otova krev. Současně zaútočil Guy Lusignan. Mohl Otu zabít, ale neudělal to. Pouze mu položil hrot meče na krk a ostře nařídil, ať se vzdá. Jana z Blatné se otočila a utíkala ke kormidlu. Dýkou donutila Jošta z Landštejna, aby zůstal v klidu ležet. Překontrolovala pouta na jeho rukách. Pak křikla na Světlanu, ať zůstane dole, jinak zabije jejího bratra.

Ze dveří šenku vyběhlo několik francouzských ozbrojenců, kteří utíkali k přístavu. Po můstku přeběhli na palubu, spoutali panoše Otu a znovu pevněji svázali Jošta z Landštejna. Mladý Rožmberk se zatím probral. Opíral se o zábradlí a zvracel. Na čele měl obrovskou bouli, která rychle modrala. Jošt z Landštejna se díval na Janu z Blatné, protože tomu nemohl uvěřit. Ona ho zradila! Světlaně Francouzi dovolili, aby ošetřila zranění na Otově rameni, ale neustále ji hlídali s napřaženými kopími.

Guy Lusignan křikl na dva vojáky, aby vyrazili dveře do kajuty na zádi. Pak vešel dovnitř. Skoro hned byl zpátky. Za sebou táhl Kateřinu z Gutštejna v hábitu zbožné abatyše.

XXVI. KAPITOLA

„Co má tohle znamenat?“ křičel hněvem skoro bez sebe Guy Lusignan. Strčil nešetrně do Kateřiny z Gutštejna a ta upadla na palubu. Vyslanec francouzského krále zvedl výhružně meč a obrátil se na Jošta z Landštejna.

„Nechte ho,“ ozval se panoš Ota. Rameno ho sice bolelo, ale bylo to jen škrábnutí. Takových už v životě přestál. „Nikdo o téhle věci nic neví. Jenom já.“

Guy Lusignan se otočil a pomalu se k němu vydal. Přitom si pohrával se svým mečem v ruce. Ironicky se ušklíbl: „Předpokládám, že si teď budete chtít hrát na hrdinu a oznámíte mi, že nic neprozradíte.“

„Ale právě naopak,“ usmál se panoš Ota srdečně. „Povím vám úplně všechno… Pokud ty ostatní propustíte.“

„Hloupá podmínka!“ zašklebil se Guy Lusignan. Dál se ale nedostal. Od šenku se ozval křik a řinčení zbraní. Francouzský vyslanec nařídil svým mužům, aby zajatce pečlivě hlídali. Ještě s několika vojáky se rozběhl na břeh.

Kateřina z Gutštejna se zvedla a zamířila k Otovi. Ne zrovna laskavě se podívala na Světlanu, která seděla vedle něj. Pak se posadila z druhé strany a starostlivě se ho vyptávala, jestli to zranění není vážné. Omlouvala se, že celou věc asi pokazila.

„To není tvá vina,“ zavrtěl hlavou panoš Ota. Pokradmu vrhl přes rameno vyčítavý pohled na Světlanu a dodal: „Hloupá shoda náhod. Náš kaplan má pravdu, když tvrdí, že nejlepší je ten křesťan, který odevzdaně naslouchá hlasu Pána. Ten, který se příliš snaží, obvykle Pánu milý není, protože ho nevede víra, ale ctižádost.“

Kateřina z Gutštejna chápavě přikývla a zmlkla. Bylo zřejmé, že přemýšlí, co tím chtěl vlastně panoš Ota naznačit a jak se to týká jí. Měla neodbytný pocit, že ji za něco kárá, a bylo jí to líto.

Ze dveří hostince vyšel s mečem v ruce Guy Lusignan a křikl na své vojáky, aby zajatce přivedli do šenku. Pak zase zmizel.

Když družina zajatých českých poutníků vešla do rozlehlé přízemní místnosti, bylo na první pohled zřejmé, že tu došlo k pořádné bitce. Několik stolů a lavic bylo rozlámaných, dvě okenice utržené a sklepnice koštětem smetala hromadu střepů z rozbité keramiky. Čeští vojáci a landštejnský kaplan Wolf seděli na podlaze u stěny se spoutanýma rukama. Několik z nich mělo krvavé šrámy či boule. Stejné šrámy měli i francouzšti ozbrojenci. U pece stál Přech z Michalovic. Měl zkrvavenou tvář a spoutané ruce. Vedle něho přešlapoval zamračený Guy Lusignan.

„Sedněte si tamhle k oknu a poslouchejte," vyštěkl na ně zlostně. „Kde je Anežka Přemyslovna? Tuhle otázku nebudu opakovat. Záleží na vás, jestli budete žít."

„Vojáků máte víc než my, ale ne rozumu," neuctivě mu skočil do řeči Přech z Michalovic. „Vy nevíte, urozený pane, že přepadnout poutníky na zbožné pouti je smrtelný hřích a papež vás za to uvrhne do klatby? A to nemluvím o tom dalším. Francouzský král bude muset zaplatit církvi pokutu tak vysokou, že z vás Ludvík Pobožný sedře kůži. A můj pán český král k tomu také mlčet nebude."

„A jak by se o tom církev dozvěděla?" ušklíbl se Guy Lusignan chladně. „V té řece venku se už utopilo tolik lidí, že nebude vůbec podezřelé, pokud jich bude o pět nebo šest víc. Snad si, ty hlupáku, nemyslíš, že někoho z vás nechám běžet?"

„Jak říkám, mnoho zbytečných slov a rozumu jen zrníčko," vrtěl provokativně hlavou Přech z Michalovic, jako by káral nechápavého panoše. „Proč myslíte, že se moji vojáci vrhli na vaše? Myslíte, že toužíme po slávě? To mne opravdu máte za tak špatného velitele, že bych nepoznal, kdy nemáme šanci zvítězit? Nebo že se s vašimi rveme jenom pro zábavu? Rozhlédněte se kolem sebe a řekněte mi, neschází vám tu někdo? Nebyli s námi původně dva preláti?"

Guy Lusignan si teprve teď uvědomil, že zmizel premonstrátský řeholník. Vedle spoutaných vojáků seděl jen landštejnský kaplan. Tasil meč a sám vyběhl na dvůr. Vrátil se až za hodnou chvíli. Oddechoval, jak běžel. Třásl se zlostí, kterou si vybil na prvním ozbrojenci ze své družiny, kterého nakopl tak prudce, až se voják

svalil na zem a zlomil násadu kopí. Přitom Guy křičel na své muže, jak jim mohl ten hubený řeholník utéct.

„Nemohou za to," ozval se znovu Přech z Michalovic. I když byl zkrvavený a spoutaný, zjevně se výtečně bavil. „Náš premonstrát vyklouzl ven zadem přes kuchyni. Domluvili jsme se tak. S ním a samozřejmě i s mými muži. Každý věděl, co má dělat. To je výhoda, pokud vaši muži nerozumějí česky, ale my francouzsky ano. Král Václav I. blahé paměti vždycky tvrdil, že bitvu vyhraje ten, kdo bude rozumět nepříteli. Víte, co je zajímavé? Většina německých i rakouských rytířů rozumí česky, česky rozumějí i Poláci, Uhři, Prusové a dokonce i Bavoři. Jenom Francouzi nerozumějí jinak než francouzsky."

„Nech si laskavě tohle poučování na jindy," zarazil ho rozmrzele Guy Lusignan. Nechal ho mluvit schválně, aby měl čas přemýšlet. Byl to zkušený rytíř a uměl si spočítat, kdy prohrál. Proto rychle přehodnotil své záměry. Usmál se na české poutníky a s hranou laskavostí prohlásil: „Velitel vaší družiny je hlupák, jak sami slyšíte! Napadl úplně zbytečně vojáky francouzského krále a ještě mi vyhrožuje klatbou. Tenhle kraj není vůbec bezpečný, a pokud se tomu premonstrátovi něco stane, nese za svůj život odpovědnost pouze on sám. Pravda je taková, že jsem vás nenapadl. Nikdo nectí poutníky na svaté pouti tak jako můj pán francouzský král. Právě proto si vysloužil přízvisko Pobožný."

„To je mi novinka. Tak vy jste nás nenapadli?" ozval se hlasitě panoš Ota. „A šarvátka na lodi, to bylo co?"

„Na lodi?" opáčil překvapeně Guy Lusignan. „Pokud vím, jen jsme se šli podívat, zda nehrozí ctihodné Anežce Přemyslovně nějaké nebezpečí. Jak sami vidíte, nebezpečí jí zjevně hrozí. Někdo ji unesl a do její komnaty zavřel tuhle nebohou dívku. Už několik členů vaší zbožné družiny zemřelo násilnou smrtí. Proto jsem vás vzal pod svou ochranu. A pod naší ochranou zůstanete do té doby, dokud se nepodaří unesenou Anežku Přemyslovnu osvobodit a vrátit mezi vás."

„Nikdo ji neunesl, opustila nás sama a ze svého svobodného rozhodnutí. Nevšiml jste si, že původně panna Kateřina odešla s mým pánem? A najednou je tady a abatyše Anežka pryč. Neumíte si

spočítat, že jedna a jedna jsou dvě?“ protestoval hned panoš Ota. Věděl, že jeho plán nevyšel, jenže dělat se nedalo nic. Ještě štěstí, že byl Přech z Michalovic tak obratný.

„Už mám dost vašich hloupých narážek,“ zrudl Guy Lusignan vztekem. Nedokázal se ovládnout, protože nesnášel, pokud mu dával někdo najevo, že je chytřejší než on. „Nepotřebuji vás. Ani vaše rozumy! Já totiž umím počítat mnohem dál, než tušíte. Dobrý rytíř musí umět hrát šachy, chápete? Prosím, ten premonstrát utekl. No a co? Anežka Přemyslovna spolu s Oldřichem z Chlumu putují tajně do Compostely. Nějakou kratší cestou, aby tam byli dříve než my. Jistě to dělají z chvályhodné zbožnosti, nemohou se dočkat, až pokleknou před hrobem světce. Kudy ale cestují, to nejspíše nikdo z vás asi neví. Ale i kdyby, stejně mi to neřeknete. Takže si myslíte, že jste mne přechytračili.“

„A ne snad? Mého pána ani ctihodnou abatyši Anežku nenajdete. Od mého pána byste se mohl učit, co je to chytrost,“ provokoval ho panoš Ota. Potřeboval z něj dostat co nejvíce o jeho záměrech.

„Já od něj?“ rozesmál se trochu strojeně Guy Lusignan. „Váš král Václav neměl pravdu, když tvrdil, jak je důležité nepříteli rozumět. Ještě důležitější je totiž nad ním zvítězit. My Francouzi možná všem nerozumíme, ale vítězíme! Vzpomínáte na prsten, který byl v tom váčku, který jste v Praze tak hloupě odmítl? Máte ho u sebe?“

„Co je s tím prstenem?“ optal se trochu znepokojeně panoš Ota.

„Nemáte,“ ušklíbl se vítězoslavně vyslanec francouzského krále. „Dal jste ho svému pánovi. Tušil jsem to. Pokud ten prsten někde ukáže, každý mu pomůže, to je svatá pravda. Bude se mu cestovat velice pohodlně. Ale pravda také je, že já se velice rychle dozvím, kde s pomocí toho prstenu o pomoc požádal. I kdyby ho však nikde nepoužil, tak jednou ho použít bude muset. Teď v zimě se do Galicie přes hory nedostane. Musí plout po moři. Ale z žádného francouzského přístavu neodpluje, pokud se tímhle prstenem neprokáže.“

„To by snad stačilo!“ ozval se přísně Petr z Rožmberka. „Proč jim vykládáš takové věci, bratře? Zvláště když je musíme nechat

žít… Alespoň zatím. Vy se modlete, abychom vašeho premonstráta nechytli.“

Guy Lusignan se zamračil a chtěl se ostře ohradit. Ale dokázal se ovládnout. Uvědomil si, že mladý Rožmberk má pravdu. Křikl na šenkýře, aby mu donesl džbánek vína, a pak se s předstíraným klidem obrátil na Přecha z Michalovic: „Provinil jste se. Napadl jste družinu vyslance francouzského krále. Za to vás mohu klidně odsoudit k trestu smrti a nikdo v celé křesťanské Evropě nebude moci říci, že jsem nejednal po právu. Ale budu milosrdný. Vy i s celou ozbrojenou družinou se teď hned vrátíte domů. Tenhle kaplan taky. Ale abyste nemohli dělat na území francouzského krále potíže, zabavuji vám zbraně i zbroj. Až do Basileje vás doprovodí silný vojenský oddíl. Nepokoušejte se vracet. Koho chytneme na našem území, bez milosti ho popravíme jako psance.“

„Chcete nás všechny poslat domů?“ ozval se naštvaně Jošt z Landštejna.

„Všechny ne,“ zamítl to ihned vyslanec francouzského krále. „Vy, rytíř Ota ze Zástřizlí a obě urozené panny tu zůstanou. Budete hosty na lodi francouzského krále. Tak, jak si to přál můj pán. Ta loď ovšem nepopluje na jih. Co byste tam dělali, když vás ctihodná Anežka Přemyslovna opustila? Loď zůstane kotvit tady. Na lodi se můžete volně pohybovat. Ale jak jsem řekl, na břehu je to tu nebezpečné. Proto vám dám dostatečně silnou stráž, abyste byli bezpeční. Už proto, že i vám zabavuji zbraně. A ač nerad, musím upozornit, že pokus o útěk je pro mne totéž jako vypovězení nepřátelství. Pokud se jeden z vás pokusí utéct, potrestám všechny čtyři. Já se vydám do Compostely, abych mohl co nejlépe prospět ctihodné Anežce Přemyslovně. A abych prokázal dobrou vůli, část zbožných poutníků mne doprovodí. Se mnou bude v pouti pokračovat rytíř templářského řádu Petr z Rožmberka a ctnostná panna Jana z Blatné, aby mohla dělat doprovod abatyši Anežce, až se s ní setkáme.“

Ještě než čeští ozbrojenci odjeli, podařilo se Otovi a Světlaně nenápadně si promluvit s Přechem z Michalovic. Panoš Ota se divil,

jak mohlo velitele ozbrojené družiny napadnout, že by bylo dobré, aby premonstrátský řeholník Hyacintus utekl.

„Já ho nejen nechal utéct," vykládal pyšně Přech z Michalovic. „Já mu dokonce výslovně nařídil, aby co nejrychleji pokračoval do Compostely za Anežkou Přemyslovnou. A aby ji varoval před francouzským vyslancem a také před mladým Rožmberkem."

„Tos udělal skvěle. Ale nemohl jsi přece vědět, že v kajutě na lodi ctihodná abatyše Anežka není."

„To mě tedy pěkně podceňuješ, milý Oto. Já to věděl naprosto jistě. Znám přece pana Oldřicha z Chlumu i tebe. Bylo tu pár drobností, kterých jsem si nemohl nevšimnout. Za prvé, odjel by a nechal tě tu klidně samotného, pokud by v tom nebylo něco jiného? Za druhé, opustil by Anežku Přemyslovnu, pokud se kolem ní pohybuje neznámý vrah? A za třetí, strávil bys celou noc v kajutě, pokud by tam byla jen ctihodná abatyše? Vojáci, kteří drželi na lodi stráž, se navíc zmínili o tom, že podle jistých náznaků soudí, že jsi tam nebyl jistě proto, aby ses celou noc modlil."

„Vojáci si vždycky vymýšlejí samé oplzlosti," přísně ho napomenula Světlana. „Kateřina z Gutštejna je ctnostná panna, která miluje svého snoubence Michala Kekuleho ze Stradonic. A jsme na zbožné pouti. Kateřina by se nikdy nesnížila k podobnému hříchu!"

„Přijala těžkou roli hrát si na Anežku Přemyslovnu," přidal se hned s ctnostným výrazem panoš Ota. „Zůstal jsem s ní, protože se ji někdo pokusil zavraždit. Strašně se bála. Spala na lůžku a já v křesle, kterým jsem zapřel dveře. A pokud tví muži tvrdí, že něco slyšeli, pak to bylo jedině mé chrápání. Škrábe mě v krku, asi jsem nastydl. V takové zimě není ani divu."

„Jak jsem řekl, znám nejen tvého pána, ale stejně dobře i tebe, milý Oto," přikývl Přech z Michalovic, jako by s ním souhlasil. „Naše vojáky napomenu, aby si nevymýšleli, a až se vrátíme domů, aby ctnostnou pannu Kateřinu hanebně nepomlouvali, protože si jakékoli podezření zjevně nezaslouží. Myslel jsem si, že to tak nějak bude. Ale v každém případě mi omyl mých vojáků pomohl odhalit pravdu a díky tomu je premonstrát Hyacintus na svobodě a míří do Compostely. Dal jsem mu ze svého dva váčky se stříbrňáky, aby se nemusel nikde zdržovat a doprošovat."

Sotva český velitel s družinou odjel z hostince, nechal Guy Lusignan odvést české poutníky na loď. Sám pak vyrazil se svým oddílem nejkratší cestou na západ k moři. Světlana se přitočila k Otovi a rozmrzele se ho optala, co mělo znamenat to s tou nocí na palubě.

„Jak to mám vědět?“ bránil se panoš Ota. „Znáš vojáky. Pomluvili by i Pannu Marii.“

„Jistě. Vojákům se nedá věřit ani slovo. Stejně jako tobě. Ještě štěstí, že alespoň Kateřina z Gutštejna je ctnost sama. Protože nás budou věznit a tahle loď není zrovna velká, asi o sebe budeme zakopávat. Takže slibuji, že se od ní od téhle chvíle nehnu ani na krok, abych zabránila případnému pokušení.“

„Čeho se bojíš? Že by se mohla v pokušení ocitnout tak ctnostná panna, jako je Kateřina? Nebojíš se jen tak čistě náhodou, že by mohlo pokušení přijít i na tebe?“ zasmál se panoš Ota, i když Světlana postřehla, že jeho smích nezní zrovna moc upřímně.

„Aha, takže vojáci měli pravdu,“ konstatovala Světlana suše. „No nic, už se to nebude opakovat, to si piš! Král mne sice požádal, abych pomáhala tvému pánovi s vyšetřováním, ale především mi svěřil dohled nad celou družinou zbožných panen. Zůstaly jsme sice už jen dvě, ale tím spíše se postarám, aby pannu Kateřinu nic neodvádělo od zbožných záměrů.“ Pak na panoše Otu rozpustile mrkla a zamířila do kajuty.

Oběd jim donesl šenkýř z hostince u přístavu až do kajuty na loď. Na podlouhlý stůl, který stál ve velké kajutě v podpalubí, položil kovový kotlík s horkou masovou kaší, pak natáhl ruku a řekl, že dostane stříbrňák. A pokud chtějí, že jim bude vařit každý den, ovšem budou platit.

„Vězňům přece náleží strava zdarma,“ protestovala okamžitě Světlana.

„Jistě,“ souhlasil panoš Ota. „Plesnivý okoralý chléb a zvětralá voda.“

Kateřina z Gutštejna sáhla do měšce, který jí visel u pasu, a sama zaplatila. Pak ještě upozornila, že zítra je svatého Martina, a šenkýřovi poručila, aby jim upekl husu. Ten se zdvořile uklonil a začal vypočítávat, jakými způsoby by ji mohl upravit, ať si urozená

společnost vybere. Nakonec se sjednotili na tom, že by husa měla být upečená na medu a se švestkovou nádivkou.

Zatímco panoš Ota a obě dívky šenkýři se zaujetím vysvětlovali, jak si představují úpravu jídla pro zítřejší oslavu, Jošt z Landštejna seděl tiše, skoro apaticky. Pokud se na něj někdo obrátil, nepřítomně přikývl, ale jinak mlčel. Nakonec to Světlana nevydržela a s trochu přehnanou starostlivostí ho začala přemlouvat, aby už na Janu z Blatné nemyslel. I když je z urozené rodiny, nakonec se ukázalo, že je horší než děvka z ulice.

„Zradila mě," naříkal. V očích měl slzy, které se k jeho jinak trochu drsnému vzhledu rytíře vůbec nehodily. „Víte, co je nejhorší? Není jen děvka, je taky vrah! Objímal jsem vražedkyni. A dokonce jsem jí vyznal lásku… Proč nemohou být ženy věrné a čestné jako rytíři? Jsou hadí plémě!"

Jeho prohlášení vzbudilo okamžitě bouři nevole obou urozených dívek. Ale panoš Ota je překřičel a nařídil, aby alespoň chvíli mlčely, protože pokud by měly rozum, pak by je z toho, co řekl Jošt z Landštejna, mělo zajímat něco úplně jiného než problém, zda ženy jsou či nejsou z rodu baziliškú, štírů, hadů a kobylek, souhrnně z plemen, která provázejí Apokalypsu.

Kateřina z Gutštejna se ho pokusila pod stolem kopnout, ale stůl byl široký a nedosáhla na něj. Proto si rychle ubalila z kousku placky kuličku a hodila ji po něm.

Panoš Ota obratně uhnul hlavou a bez úsměvu pokračoval: „Řekl jste, pane Jošte, že Jana z Blatné je vrah. Koho má na svědomí?"

„Koho?" rozhodil ruce v gestu bezmocné beznaděje. „Přece papežova legáta! Jana z Blatné ho navštívila už večer před vraždou. Když ho opouštěla, ještě žil. Noc strávila se mnou a během pozdějšího vyšetřování potvrdila, že jsem se ani na okamžik z ložnice nevzdálil. Což je pravda. Ale pana Oldřicha z Chlumu nenapadlo zeptat se i obráceně. Jana mne totiž v noci na krátký okamžik opustila. Potřebovala si ulevit, a i když jsem měl v komnatě noční nádobu, styděla se přede mnou. Řekla, že seběhne do hodovní síně na prevét. Ve snu mne nenapadlo ji podezírat. Až dneska ráno jsem si na tuhle drobnost vzpomněl a všechno mi došlo. Než odjela s

vyslancem francouzského krále, obvinil jsem ji z vraždy. Víte, co mi odpověděla?“

„Vysmála se ti,“ ušklíbla se nepřívětivě Světlana.

„Ano,“ řekl Jošt z Landštejna tiše a svěsil hlavu. „Ale ne kvůli mému obvinění. Tu vraždu potvrdila. Prohlásila, že si nemohli dovolit, aby do celé záležitosti strkal nos kdokoli z papežské kurie.“

„Nemohli dovolit… Tím kromě sebe mínila koho?“ optal se panoš Ota.

„To mi neprozradila. Asi templáře, co já vím? Prohlásila, že jsem hlupák, pokud jsem si myslel, že by mi mohla někdy patřit,“ svěřoval se hořce Jošt z Landštejna. Natáhl ruku pro džbánek s vínem a skoro celý ho vypil.

XXVII. KAPITOLA

Do Bordeaux dorazil Oldřich z Chlumu spolu s Anežkou Přemyslovnou dva dny po svaté Lucii. Měli štěstí, protože i když už byla polovina adventu, pořádná zima ještě neudeřila. Od moře často vanul silný, ale spíše teplý vítr, a pokud se po nebi honily mraky, většinou z nich jemně pršelo a jen jednou se museli potýkat se sněhem. Proto se nikde nezdržovali a často byli v sedle celý den od rána až do soumraku.

Stávalo se, že občas spolu nepromluvili téměř celý den. Abatyše Anežka bývala většinou zasmušilá a často se na Oldřicha z Chlumu utrhovala i kvůli hloupostem. Chápal ji, cestování by bylo únavné i pro mladšího člověka. Navíc ji trápily výčitky kvůli smrti lidí, kteří ji na zbožné pouti z Českého království doprovázeli. I když však byla po celodenní jízdě na koni rozlámaná, nikdy večer nevynechala dlouhé modlitby za spásu jejich duší. Vyčerpání z cesty se na ní zvláště v posledních dnech podepsalo, ale přesto s typickou přemyslovskou zarputilostí odmítala, aby si někde odpočinuli déle. Dokonce i svátky svaté Kateřiny a svatého Mikuláše strávili v sedlech.

Jen jednou večer, když přenocovali v cisterciáckém klášteře za Limoges, byla ve sdílnější náladě. Po modlitbách si nešla lehnout, ale sama Oldřichovi z Chlumu navrhla, že by si s ním vypila trochu vína. Posadili se do křesel vedle krbu. Plameny vrhaly mihotavé odlesky na unavenou tvář stárnoucí abatyše a kolem rtů i očí byly vidět jemné vrásky. Napila se a pak se tiše optala, jestli si někdy uvědomil, jak velice Bůh zkouší své věrné. Nečekala, jestli jí odpoví. Potřebovala se svěřit.

Znovu se napila a s pohledem obráceným do plamenů v krbu, jako by se dívala zpět do minulosti, tiše pokračovala: „Dneska je to přesně třicet pět let, kdy mi císař Fridrich II. oznámil, že ruší naše zasnoubení, a já se musela vrátit z Neapole domů do Prahy. Tehdy

jsem byla nešťastná, ale později jsem děkovala Bohu, že mne uchránil hořkého údělu žít po boku císaře, který se ocitl pro svou bezbožnost v klatbě.“

„Proto jste zasvětila život službě Kristovi,“ přikývl chápavě Oldřich z Chlumu. Ale k jeho údivu zavrtěla rezolutně hlavou, že tak to nebylo.

„Pak mě zasnoubili s anglickým králem Jindřichem z rodu Plantagenetů,“ pokračovala ve vzpomínkách. „Když tohle zasnoubení po třech letech zrušil, už mne to tolik nebolelo. Já anglického krále nikdy v životě neviděla, zásnuby proběhly v Praze jen za účasti jeho poslů. Jindřich se ukázal jako ještě větší bezbožník než císař Fridrich II. Ne, kvůli němu jsem se nikdy netrápila. Ani se nemodlila. Ale věř mi, i když se mi kdysi mladý císař Fridrich velice líbil a možná jsem ho i milovala, ani kvůli němu jsem si nevybrala svou cestu pokory a pokání.“

Anežka Přemyslovna zvedla číši a počkala, až ji Oldřich z Chlumu znovu naplní. Mlčel, protože chápal, že je zbytečné ptát se či odpovídat.

„Někdy jsem váhala, zda jsem si vybrala tu nejlepší cestu. Každý křesťan občas pochybuje o svém údělu. I abatyše kláštera. Ale čím jsem byla starší, tím jistěji jsem chápala, že jsem udělala dobře. Teď konečně vím, že jsem se rozhodla správně. Ano, právě tahle cesta do Compostely je poslání, které mi Bůh na tomto pozemském světě svěřil. Musím vykoupit své hříchy. Nesmím ho zklamat!“

„Jen Kristus mohl vykoupit hříchy lidstva, ctihodná starší sestro,“ snažil se ji ukonejšit. Takhle lítostivou náladu u ní nepamatoval.

„Nejde o lidstvo, urozený pane Oldřichu! Jde o nás, o Přemyslovce. Hříchy naší krve.“

„Ve všech panovnických rodech celé křesťanské Evropy najdete někoho, koho papež exkomunikoval, jiného, který kvůli vládě zavraždil svého otce či bratra, kdo porušil přísahu či se nechoval tak křesťansky, jak by se na rytíře slušelo. Vládnout je těžký úděl. Nikoho neomlouvám, ale proč se kvůli tomu trápíte? Přemyslovci nejsou lepší, ale ani horší než ostatní vládci.“

Přikývla a obrátila do sebe celou číši vína. Nechala si znovu dolít. Povzdechla si, jako by se odhodlávala k těžkému kroku. Svěsila hlavu a lehce jí zavrtěla. „Milý Oldřichu, tady jde o mnohem těžší hřích. Já musím odčinit tu strašnou hanbu, která na nás ulpěla. Nejde o předky z Přemyslovy krve. Jde o krev, kterou do našeho rodu přinesla má matka. Konstancie Uherská byla v mládí určitě nejkrásnější ženou křesťanstva. To proto, že jí v žilách kolovala divoká krev nádherných žen Východu, ale také nejodvážnějších rytířů křesťanského světa, kteří dokázali osvobodit Kristův hrob. Mojí babičkou z matčiny strany byla totiž Anežka z Antiochie a ta byla dcerou Renauda de Châtillon. Víš, rytířů, kteří loupili, zabíjeli a zrazovali své spojence, najdeš bezpočtu. Jenže tenhle Renaud de Châtillon zavinil, že nevěřící znovu dobyli Jeruzalém. Můj praděd může za to, že muslimové obsadili Kristův hrob. A kdyby jen to!“

Anežka Přemyslovna upila a těžce zavrtěla hlavou. Mlčela, Oldřich z Chlumu ji nepobízel k dalšímu hovoru. Čekal.

Chvíli bylo ticho, najednou Anežka Přemyslovna vstala a oznámila, že už je pozdě a zítra je čeká dlouhá cesta. Je čas jít spát.

Později se už k tomuto hovoru nevrátila.

Bordeaux leželo na konci dlouhého a úzkého zálivu, který se hluboko zařezával do francouzské pevniny. Tady se do oceánu vlévala řeka Garonne. Město bylo obehnané mohutnými hradbami s desítkami věží, před nimiž byl ještě široký vodní příkop. Jakmile Oldřich z Chlumu spolu s Anežkou Přemyslovnou přejeli přes most a bránou vstoupili do města, zamířili k přístavu.

Několik kupeckých lodí bylo vytažených na břeh a jejich bachraté trupy podepíraly masivní trámy. Kolem nich pobíhali dělníci s koudelí a s hrnci s horkou smůlou v rukách a utěsňovali spáry mezi prkny. Jiní seškrabovali ze zčernalých boků řasy. Všude kolem se vznášel zápach hnijících ryb, ztrouchnivělého dřeva a špinavé slané vody. Další kupecké lodě byly přivázané k dlouhým molům a nádeníci z nich vynášeli balíky se zbožím a jiné zase nakládali. O něco dále, proti kamenné pevnůstce, která chránila přístup k přístavu, kotvily čtyři velké vojenské karavely.

I když v tom všem byl řád, Oldřich z Chlumu pocítil zvláštní tíseň. Poprvé v životě viděl moře. Jeho nekonečnost byla něco, co se vymykalo rozumu křesťana. Tam v dálce, kde se hladina ztrácela za obzorem, končil svět. Představa jeho konce ho však znepokojila mnohem víc než prázdnota, kterou učenci připisovali nekonečnu. Co bylo za koncem jejich světa? Každý rozumný člověk přece věděl, že za hradbami, kterými je obehnané město, se rozprostírá širá krajina. Co bylo za hranicemi, kterými končil svět?

Uvědomil si, jak málo se toho v mládí dozvěděl v klášterní škole. Dostal strašnou zlost, když si představil, že papežský stolec zakazoval četbu Aristotelových spisů o přírodě. Snad poprvé ho napadla kacířská myšlenka, zda je správné, aby církev přikazovala lidem, jak mají myslet. Křesťan měl věřit v poselství evangelií, ale současně měl i přemýšlet. Pokud byl boží řád správný, nemohla být víra v rozporu s rozumem. Ale pokud by byla… Tady se zarazil, protože sám si podobné úvahy zakazoval. Byl rytíř a královský prokurátor, nic víc. Aristotelem a lidským rozumem ať se trápí mistři vysokých učení. Povzdechl si a odvrátil pohled od hladiny nekonečného moře.

Anežku Přemyslovnu doprovodil do přepychového zájezdního hostince nedaleko přístavu, aby si mohla odpočinout. Sám odešel zjistit, kdy bude odplouvat nějaká loď do Galicie. Měl štěstí, hned druhý kupecký koráb měl podle posádky namířeno do portugalského Porta a všichni námořníci tvrdili, že není problém během plavby přistát v Muros nedaleko Compostely, protože podobnou službu prokázali už mnoha poutníkům. Stačí se jen dohodnout s kapitánem. Střapatý plavčík, který Oldřichovi z Chlumu trochu připomínal jeho panoše Otu, vesele vykládal, že v Muros přistávají kvůli poutníkům tak často, že už si tam našel pěknou holku.

Kapitána Santandera našel v nedaleké krčmě. Seděl u stolu se svým kormidelníkem a ještě jedním námořním kapitánem a popíjeli jakousi odporně páchnoucí olejnatou pálenku. Oldřich z Chlumu ji během cesty po francouzském jihu už ochutnal a věděl, že je mnohem silnější než medovina nebo víno a vyrábějí ji Maurové. Mnoho se jí vypít nedalo, protože rychle stoupala do hlavy. Všichni

tři u stolu však byli naštěstí ještě střízliví. Nejspíše pili teprve první lahvici.

Oldřich z Chlumu se představil a přednesl svou žádost. Současně dodal nezbytný slib, že dobře zaplatí. Kapitál Santander si rozpačitě přejel mohutnou snědou dlaní po strništi na bradě a pak se optal, zda opravdu přicházejí z Českého království. Když Oldřich z Chlumu přisvědčil, smutně zavrtěl hlavou a začal vysvětlovat, že v zimním období je plavba nebezpečná. Nechtěl by si vzít na svědomí životy zbožných poutníků, pokud by jeho loď ztroskotala. Na palubu by ho mohl přijmout jen v případě, že bude mít doporučení správce přístavu, jinak ne.

Oldřich z Chlumu neměl zkušenosti s tím, jak to chodí v přímořských přístavech, přesto se mu zdálo kapitánovo vysvětlení podezřelé. Pochopil však, že nemá na vybranou. A tak se z krčmy vydal rovnou k pevnůstce, před níž kotvily námořní karavely pod vlajkou francouzského krále.

Správce přístavu byl baron odněkud. I když to dvakrát opakoval, rozumět mu nebylo. Mluvil latinsky s tak hroznou výslovností, že mu Oldřich z Chlumu stěží porozuměl každé třetí slovo. Francouz se však zjevně nesnažil, aby mu cizinec rozuměl. Byl nesporně přesvědčen, že on je tu doma, a pokud po něm někdo něco chce, ať se laskavě naučí francouzsky.

Dohadovali se tak dlouho, až se v komnatě objevil přístavní písař, který hovořil velice dobře německy. Srozumitelně Oldřichovi z Chlumu vysvětlil, že od počátku adventu je zakázáno přepravovat na lodích z Francie cizince, pokud nemají cestovní glejt vydaný francouzským králem. Krčil na svou omluvu rameny, že netuší, proč bylo takové nařízená vydáno, je pouhý písař. Může ho ale ubezpečit, že je naprosto zbytečné zkoušet to v okolních přístavech. Tohle nařízení platí, pokud on ví, po celém pobřeží.

Správce přístavu důležitě přikyvoval a nedal se obměkčit ani nabídkou, že Oldřich z Chlumu za souhlas štědře zaplatí. V jeho obličeji se dalo číst, jak rád by za takových podmínek vyhověl, ale netroufl si. Měl své příkazy.

„Přelož svému pánovi ještě toto," nařídil Oldřich z Chlumu, když mu správce přístavu oznámil, že slyšení je skončeno, a ukázal

rukou na dveře. „Nemám sice glejt, ale nesu důležité poselství francouzského krále. Ať se laskavě podívá na toto.“ Sáhl do koženého váčku, který měl přivázaný k opasku, a vytáhl prsten, který dostal panoš Ota ve váčku od Guyho Lusignana. Nemyslel si, že by jeho panoš dostal tenhle prsten z laskavého rozmaru vyslance francouzského krále. Bylo mu jasné, že ihned, jakmile tenhle prsten použije, pošle správce přístavu v Bordeaux posla do Paříže či někam jinam, aby podal zprávu, že se tu objevil muž s tímto prstenem. Jenže musel riskovat. Spolu s Anežkou Přemyslovnou hráli o čas.

Správce přístavu si prsten důležitě převzal a chvíli ho studoval. Pak o poznání zdvořileji přikývl a uctivě dodal, že to je ovšem něco jiného. Ať urozený pán z Čech přijde za týden, nechá mu připravit příslušnou listinu.

„Musím odjet ještě dnes, nejpozději zítra,“ rozkřikl se pánovitě Oldřich z Chlumu. Předpokládal, že správce přístavu dostal instrukce, aby podal o muži s tímto prstenem zprávu. Víc určitě nevěděl, možná snad ještě to, že ho má pozdržet. Určitě ale netušil, co za tím ve skutečnosti je. Doufal proto, že pokud bude vystupovat dostatečně povýšeně, dosáhne svého. A ukázalo se, že se nezmýlil. Chvíli se dohadovali, ale pak mu nechal správce přístavu na místě vystavit listinu se souhlasem k odplutí.

Ještě ten den večer se Oldřich z Chlumu nalodil spolu s Anežkou Přemyslovnou na loď kapitána Santandera. Jeho karavela se jmenovala Svatý Michal a vezla do Portugalska pytle se sušenou levandulí, sukno a víno. Díky tomu nepáchla tak odporně jako většina jiných lodí. Dostali malou kajutu v podpalubí a během ranního odlivu loď zvedla kotvy.

Na palubu přišla Anežka Přemyslovna v pohodlném cestovním oděvu, v němž jela celou dobu na koni, ale v kajutě se převlékla do svého šedého hábitu řeholnice. Když se takto oblečená objevila ráno na palubě, vznikla okamžitě mezi námořníky hádka o to, zda přítomnost jeptišky na palubě znamená smůlu anebo ne. Kormidelník dokonce navrhoval, aby se vrátili do přístavu a oba cestující vysadili. Nakonec musel zasáhnout sám kapitán. Prohlásil, že i podle jeho zkušeností nese takový pasažér smůlu, ale pokud mu urozený pan

Oldřich z Chlumu připlatí dvacet stříbrňáků, je ochotný to riziko podstoupit.

Nakonec se ukázalo, že tahle věc byla jediným rušivým okamžikem celé plavby. Přes pokročilou roční dobu měli výtečné počasí a řada námořníků dokonce začala hlasitě tvrdit, že jim přítomnost jeptišky na palubě přinesla štěstí. Nakonec musel zasáhnout kapitán Santander a hlasitě jim vynadat, že jsou hlupáci, pokud něco takového tvrdí, protože je jasné, že pak by musel vrátit oněch dvacet stříbrňáků. Oldřich z Chlumu, který ho zaslechl, ironicky dodal, že by nejen musel ty stříbrňáky vrátit, ale ještě mu připlatit za štěstí, které lodi přinesli. Námořníci ihned otočili. Jakmile se na nebi objevil sebemenší mráček, celá posádka začala jedním hlasem tvrdit, že štěstí na moři vypadá úplně jinak než to, co jejich plavbu provází. A že z toho může být ještě pořádná bouřka. K přístavu Muros dopluli za týden. Loď však nezamířila ke břehu, ale spustila kotvu u vjezdu do širokého zálivu. Kapitán i posádka se s nimi přátelsky rozloučili a Oldřicha z Chlumu s Anežkou Přemyslovnou dovezl na břeh malý člun se dvěma veslaři. Do Compostely jim zbýval už jen den cesty na koni.

Ubytovali se v pohodlném špitálu pro poutníky, který tu dal nedávno vystavět sám kastilský král Alfons X. I když do svátku Narození Páně zbývaly pouhé tři dny, byla skoro všechna lůžka obsazená poutníky. I v zimě směřovaly do Compostely stovky křesťanů z celé Evropy. Proto také nebylo jednoduché sehnat v přístavu dva koně, i když se službami pro poutníky živilo celé městečko.

Obchodník, který vlastnil nedaleko mola výstavný dvorec, se omlouval, že všechny koně má zrovna pryč, může však nabídnout pár oslů. Podle jeho názoru jsou pro pouť k apoštolovu hrobu mnohem vhodnější, protože osel je zvíře, na němž po Hispánii putoval i svatý Jakub. Stejné to bylo i jinde. V létě poutníci obvykle chodívali do Compostely pěšky, ale v zimě si raději najímali koně.

Až místní rychtář jim pomohl. Poradil, aby se poptali rolníků v okolních vesnicích, kteří koně pro poutníky chovají rovněž, protože zvláště v létě jim to přináší slušné příjmy. Navíc mají nižší ceny než obchodníci v městečku. Pak ještě přátelsky dodal: „Nedejte se

přemluvit a neberte si osla! Víte, on je sice zvířetem starozákonním a apoštolským, ale taky pěkně paličatým. To tam budete rychleji pěšky. Odpusťte mi mou zvědavost, odkud vlastně přicházíte?“

„Z Českého království,“ odpověděl Oldřich z Chlumu. Muroský rychtář byl hovorný a sympatický muž.

„Myslel jsem si to,“ přikývl spokojeně. „Zřejmě vás hledá ten muž, se kterým jsem ráno hovořil.“

„Nikdo ale neví, že jsme tady,“ namítl opatrně Oldřich z Chlumu.

„To se mýlíte, urozený pane,“ vrtěl nesouhlasně hlavou rychtář. „Popsal mi vás naprosto přesně. Vy se jmenujete Oldřich z Chlumu, že je to tak?“

XXVIII. KAPITOLA

„Vyslechneme toho muže, který nás hledal,“ rozhodla Anežka Přemyslovna, když jí o znepokojující věci Oldřich z Chlumu pověděl. „Třeba je to poutník, který potřebuje naši pomoc!“

„O tom bych velice pochyboval. Jak by se dozvěděl mé jméno?“ nesouhlasil Oldřich z Chlumu. „Najdu ho a popovídám si s ním. A pěkně zostra. Kdo je a proč se o nás zajímá. Ten určitě nepotřebuje naši pomoc. V úvahu by mohla připadat ještě jedna možnost. Na Landštejně jsem vám odevzdal list od vašeho příbuzného kastilského krále Alfonse X. Nenapsala jste mu, že vás budu doprovázet i já? A že sem do Galicie hodláme přijet po moři?“

„Požádala jsem ho o ochranu,“ opáčila důstojně.

Oldřich z Chlumu přikývl a víc to nekomentoval. Snažit se objevit ve společnosti zbožných poutníků cokoli byla stejně marná snaha, jako chtít přenášet vodu v cedníku. Už pochopil, že kastilský král musel minimálně tušit, že Anežka Přemyslovna necestuje do Galicie jen proto, aby se poklonila hrobu apoštola Jakuba Většího. Pokud mělo ono tajemství, o které šlo, takovou cenu, že se ho chtěl zmocnit papež, templáři i francouzský král, proč by ho nechtěl získat i kastilský panovník? A to, že byl příbuzným Anežky Přemyslovny, ho spíše řadilo mezi podezřelé, než aby mohli být klidní. Věděl, že v panovnických rodech je bezpečnější spolehnout se na cizí než na příbuzné.

Vyrazil znovu do Muros. V městečku bylo asi padesát domů a v třetině z nich se nacházel šenk či herberk pro ubytování poutníků. Obcházel jeden po druhém a vyptával se. Když vstoupil asi do sedmého nebo osmého, zahlédl u stolu v rohu řeholníka v bílém hábitu premonstrátského řádu. Bratra Hyacinta poznal na první pohled. Okamžitě k němu zamířil. Jakmile si v rychlosti ověřil, že tím, kdo se na něj vyptával rychtáře, byl skutečně on, trochu si oddechl. Ne že by Hyacintoví tak věřil, ale lepší bylo, pokud šlo o

něj, než aby se objevil nový protivník. Už takhle byl celý případ komplikovaný a nitky se stále víc a víc splétaly, aniž by Oldřich z Chlumu vůbec tušil, jaký to celé bude mít konec.

Posadil se k premonstrátskému řeholníkovi a objednal si džbánek vína svařeného s kořením a bylinkami, aby se trochu zahřál. Během plavby měli v kajutě příšernou zimu a tady na břehu to nebylo o moc lepší. Od moře foukal ledový vítr a chvílemi dokonce sněžilo. Bratr Hyacintus začal klidně a systematicky vyprávět o všech událostech od chvíle, kdy je Oldřich z Chlumu opustil. Ten soustředěně poslouchal a na jeho tváři bylo znát nesmírné rozhořčení, když mu pověděl o zradě Petra z Rožmberka a Jany z Blatné. Stejně tak bylo zřejmé, že ho překvapilo, když bratr Hyacintus vyprávěl o tom, že kdosi zabil na palubě lodi minoritu Řehoře a vyšehradského knihovníka Emmerama z Greifsfeldu. Bohužel však musel uprchnout dříve, než se mohl dozvědět podrobnosti.

„Vyslanci francouzského krále se samozřejmě od začátku věřit nedalo," souhlasil Oldřich z Chlumu, když bratr Hyacintus skončil. „Ale zrada vlastních lidí vždycky zamrzí. Jen tak mimochodem, v Kostnici, když jsme se s Guym Lusignanem potkali poprvé, jsi řekl, že ti někoho připomíná. A že ten někdo je už dávno mrtvý. Nenapadlo tě v téhle souvislosti ještě něco? Víš, čemu já tak úplně nevěřím? Že se doopravdy jmenuje Lusignan. A už vůbec nevěřím tomu, že by byl synem jeruzalémského krále, jak nám tvrdil."

„A proč ne?" optal se zvědavě premonstrát. Dopil svůj džbánek, ale další odmítl.

„Když u Hattínu Guy Lusignan prohrál s vojsky muslimů a ztratil svaté město Jeruzalém, byl už zralý muž. Tahle bitva se udála před osmdesáti lety. V kolika letech by musel zplodit syna, aby byl vyslanec francouzského krále opravdu jeho krve?"

Bratr Hyacintus přikyvoval a bylo zřejmé, že ho vyprávění Oldřicha z Chlumu příliš nezajímá. Nebyl jako panoš Ota. Byl zvyklý dostávat příkazy a ty plnit. Byl řeholník. Najednou se ale jeho výraz změnil. Neuměl příliš ovládat své emoce. Rychle se pokřižoval. Když se ho ale Oldřich z Chlumu začal vyptávat, co se stalo, s předstíraným klidem opáčil, že vůbec nic. Oldřich z Chlumu

si však byl jistý, že bratra Hyacinta cosi napadlo. Cosi, co se týkalo Guyho Lusignana. Nejspíše pochopil, kým je doopravdy, a z neznámého důvodu o tom nechtěl hovořit. Změnil proto téma hovoru a k premonstrátově spokojenosti se optal, jak se mu vůbec podařilo dorazit sem tak rychle. Ale hlavně, jak se mu podařilo dostat se ve Francii na loď.

„Jsem přece jen muž," opáčil řeholník. Na okamžik se zarazil a nepatrně zrudl. Těkal zmateně očima, jako by řekl něco nepatřičného. Rychle se však ovládl a pokračoval, že tím pádem mohl jet určitě rychleji než oni, neboť v sedle vydrží určitě déle než ctihodná starší sestra Anežka. Někdy jel i po setmění.

„Nu a když jsem na pobřeží zjistil, že se na loď nedostanu, aniž by se o tom nedozvěděly úřady francouzského krále, pochopil jsem, že to budu muset udělat jinak," vykládal hrdě. „Jako řeholník bych sice v nějakém přístavu cestovní glejt možná dostal, ale mohli by mne sledovat a já bych je třeba nechtěně přivedl až k vám. A to bych nerad. Proto jsem se obrátil na pašeráky."

„Jak jsi ale věděl, kde je hledat?" optal se váhavě Oldřich z Chlumu. Musel být opatrný a zvažoval hodnotu každé informace, protože zjevně ne vše, co mu členové jejich zbožné družiny tvrdili, byla pravda. Nemohl si být ani jistý, že je pravda všechno to, co mu Hyacintus vyprávěl o událostech na lodi francouzského krále. Mohlo se to opravdu stát tak, jak premonstrát tvrdil, ale také nemuselo. Mohl klidně zradit on a ne mladý Rožmberk a sem ho poslal Guy Lusignan. Jenže zatím neměl jinou možnost než doufat, že to, co bratr Hyacintus tvrdí, je pravda. Přesto musel být ve střehu. Od té doby, co opustili Landštejn, se bratr Hyacintus objevoval až příliš často tam, kde se dělo něco podezřelého. Naposledy v Besançonu, kdy zmizel údajně proto, že ho kdosi obvinil z kacířství. V důsledku toho Oldřich z Chlumu přivedl zpět mezi poutníky Anežku Přemyslovnu, kterou se okamžitě pokusil někdo otrávit. Jen řízením božím to odnesla životem Zdena Berková ze Sloupu a ne abatyše.

„Nezapomeňte, urozený pane, že pocházím z jižní Francie," pousmál se trochu hořce bratr Hyacintus. „Mluvím okcitánsky, a proto mi místní lidé věří. Kdybych s nimi mluvil francouzsky, budou

si dávat pozor, ale takhle patřím k nim. Pašeráků je na pobřeží spousta. To problém nebyl.“

„A byl nějaký problém?“ optal se Oldřich z Chlumu, kterého zaujala poslední slova premonstrátského řeholníka, která vyslovil se zvláštním důrazem.

„Bůh před nás neustále staví těžké zkoušky,“ přikývl bratr Hyacintus. „Ti pašeráci mne samozřejmě nevysadili tady v přístavu. Kousek odtud mají v dobře skryté zátoce vlastní přístaviště. Viděl jste skály na pobřeží sám. Jsou tak vysoké a příboj je tak silný, že kdo o tom místě neví, nikdy ho nenajde. Přistáli jsme v noci a za tmy jsem se ubíral sem do Muros. Najednou jsem zaslechl dusot kopyt. Sám nevím proč, ale ukryl jsem se. Proti mně jelo od Muros na koních několik templářů.“

Rychtář měl pravdu. Hned v první vesnici sehnal Oldřich z Chlumu tři koně a záhy po úsvitu vyrazili do Compostely. Přes noc sněžilo a cesta byla pokrytá souvislou sněhobílou vrstvou, ale k ránu sněžení ustalo a obloha se od mraků vyčistila. Vysvitlo trochu mdlé zimní slunce. Rovinaté pláně před Bertamiráns byly hladké jako vybělené plátno. Byli první, kdo tudy toho rána projížděli. Kopyta jejich koní ničila jiskřivou netknutost sněhového poprašku.

Cestu do Compostely lemovaly výstavné kaple. Anežka Přemyslovna trvala na tom, že se v každé na chvíli zastaví a pomodlí se. Od rána byla zasmušilá a vážná. Věděla, že ji večer nejspíše čeká to, proč celou dlouhou cestu vážila. Modlila se, aby jí Bůh dopřál splnit těžké břímě, které na její bedra naložila umírající Klára z Assisi. Před vchody do kaplí posedávali žebráci a úpěnlivě natahovali ruce k přicházejícím poutníkům. Anežka všem věnovala hrst drobných měďáků. I když je v Compostele čekalo konkrétní poslání, nezapomínala ani na původní smysl své zbožné poutě, k níž patřilo milosrdenství k nejubožejším.

Jak slunce stoupalo po obloze, sněhová pokrývka rychle tála a měnila se v kašovité bláto. Mělké dolíky zaplnily kaluže špinavé vody. Přesto jeli celkem rychle a záhy odpoledne se před nimi objevily věže a vysoká střecha kaple Santiago de Compostela. Celý chrám byl krytý měděným plechem a slunce se od jeho zelenkavého

povrchu odráželo jako zlatý vodopád. Před vchodem do chrámu se rozprostíralo veliké nádvoří obehnané vysokou kamennou hradbou, zesílenou v rozích mohutnými věžemi. Na nádvoří panoval živý ruch. Podél hradeb stála dlouhá řada pestrých stánků, v nichž kramáři nabízeli placky plněné zeleninou a masem, horké víno, svíce a škapulíře s ostatky svatého Jakuba. Na opačné straně se nacházel rozlehlý přístřešek se střechou krytou vysokou vrstvou vázaného rákosu, pod kterým byli u kamenných žlabů uvázaní koně poutníků. Po nádvoří se pohybovali lidé v chudobných halenách, stejně jako několik rytířů v honosné zbroji. Mezi nimi procházeli almužníci, kteří měli na tyčích upevněné kožené váčky a ty s naléhavou výzvou natahovali k poutníkům.

Jakmile se otevřel pohled na místo, kde byl pohřben apoštol Jakub, zastavili koně a sesedli. Všichni tři poklekli a se sklopenými hlavami se pomodlili na znamení díků, že je Bůh ve zdraví dovedl až sem. Slunce pomalu klesalo k obzoru a stíny se prodlužovaly. Oldřich z Chlumu byl trochu netrpělivý, protože se na rozdíl od Anežky Přemyslovny a bratra Hyacinta domníval, že na přehnanou zbožnost teď není čas. Rychle se stmívalo, byl slunovrat, nejkratší den celého roku.

Teprve když Anežka Přemyslovna skončila svou modlitbu, všichni tři vstali, ale na koně už nenasedli. K chrámu pokračovali pěšky, koně vedli za otěže za sebou. Jakmile prošli vysokou bránou na nádvoří před chrámem, ujal se koní bratr Hyacintus. Zamířil s nimi pod přístřešek, aby je uvázal k ostatním a postaral se o ně. Po dlouhé jízdě byli zpěnění a potřebovali otřít slámou a napojit. Vedle vchodu pod přístřešek prodával kudrnatý černovlasý trhovec obrok.

Oldřich z Chlumu následoval Anežku Přemyslovnu. Kráčel za ní a ostražitě se rozhlížel. Pokud je někdo pronásledoval, pak tohle bylo místo, kde na ně mohl jejich protivník čekat. Měl by jistotu, že se tu dříve nebo později musí objevit. Právě na nádvoří před chrámem hrozilo podle Oldřicha z Chlumu abatyši největší nebezpečí. Kráčela pomalu, ruce sepjaté, a tiše se modlila. Kolem byl klid, nikdo si jich nevšímal.

Stoupali po dlouhém mramorovém schodišti a širokým honosně zdobeným portálem vešli do šera chrámové lodě. Žebra klenby se

ztrácela vysoko nad jejich hlavami a vzduch prostupovala vůně kadidla a vonných koření. Přímo před nimi se na kamenném stupni nacházel hrob apoštola Jakuba Většího. Kolem stál tucet stříbrných svícnů s desítkami hořících voskovic. Před hrobem klečeli s hlavami skloněnými k podlaze poutníci a modlili se. Anežka Přemyslovna se zastavila, v očích měla slzy a byla hluboce dojatá.

„Prosím, pane Oldřichu, nech mne chvíli samotnou," požádala ho a pak zamířila k apoštolovu hrobu. Poklekla do hloučku k ostatním a sepjala ruce.

Oldřich z Chlumu zamířil k mladému snědému prelátovi, který stál u jednoho z postranních oltářů a čistil stříbrnou schránku na kamenné mense. „Prosím, bratře, pomoz mi," řekl svou kultivovanou latinou. „Hledám jednoho oltářníka. Jmenuje se Petr Valdés."

„Neznám," opáčil prelát. „Je nás tu mnoho. Já tu jsem teprve tři měsíce. Zeptej se bratra Orensea. To je ten starší muž tamhle u okna. Ten zná všechny bratry." Pak se odvrátil a dal se znovu trpělivě do práce.

Bratr Orenseus si Oldřicha z Chlumu vyslechl a pak zavrtěl hlavou. „Je mi líto, ctihodný bratře poutníku, ale nepomůžu ti. Bratr Petr Valdés nás asi před půl rokem opustil. Není už v Compostele. Říká se, že se odebral ke Kristovu hrobu do Jeruzaléma."

Oldřich z Chlumu mu poděkoval a i on zamířil k houfu poutníků. Neustále sledoval Anežku Přemyslovnu, i když se neobával, že by se jí něco mohlo stát tady uvnitř. Nebezpečí jí hrozilo spíše na půdě neposvěcené. Kráčel kolem štíhlých sloupů, které podepíraly klenbu, a všiml si hluboké apsidy, která byla od lodě chrámu oddělena stříbrnou mříží. Uvnitř byly kamenné stupně a na nich rozestavené dary nejvýznamnějších návštěvníků, kteří v minulosti hrob apoštola Jakuba navštívili. U každého byla tabulka se jménem donátora. Mezi všemi vynikal zlatý relikviář v podobě apoštolovy hlavy, který kapli Santiago de Compostela věnoval císař Fridrich I. Barbarossa. Další nádherné dary pocházely od kastilských, francouzských i anglických panovníků, mnoho darů věnovali kapli papežové, mezi nimi vynikal kříž osázený rubíny, symbolizujícími krev, kterou prolil Kristus za hříchy lidstva. Byl darem papeže Inocence III. Až dojemně mezi všemi těmi skvosty vypadala uschlá

kytice růží, kterou tu kdysi zanechala svatá Hedvika. Vedle stála široká růžová svíce od Kláry z Assisi. Byla pootočená, a proto se dal přečíst jen konec nápisu:… apoštola svatého Jakuba.

Právě když Oldřich z Chlumu studoval tabulky se jmény a hledal, zda tam nenarazí také na nějakého donátora z Čech, zatahal ho kdosi za rukáv. Vedle něj se objevil shrbený mrzák. Měl jen jednu ruku a byl hubený až na kost. Než ale stačil Oldřich z Chlumu sáhnout k opasku pro měšec, aby mu dal almužnu, řekl mrzák tiše: „Pane, odkud přicházíte?“

„Proč tě to zajímá?“

„Je to důležité… Prosím, odpovězte. A mluvte pravdu, jsme ve stánku božím.“

Oldřich z Chlumu na okamžik zaváhal a pak trochu rozmrzele oznámil, že přišel z Českého království, a pokud po něm nechce nic jiného, ať ho nechá být.

„To je dobře, že jste z Čech,“ zaradoval se mrzák. „V tom případě pojďte se mnou!“

„Kam?“

„Zaslechl jsem, že hledáte oltářníka Petra Valdése. On věděl, že se tu jednou někdo z Čech objeví. Požádal mě, abych mu takového poutníka okamžitě přivedl.“

„Prý odjel do Svaté země.“

„Nesmysl,“ už netrpělivě ho popohánět mrzák. Chytil Oldřicha z Chlumu za ruku a táhl ho k východu. „Schovává se. Bojí se o svůj život. Není to daleko, pojďte prosím!“

„Nejsem tu sám,“ bránil se Oldřich z Chlumu, ale mrzák byl neodbytný.

Důvěrně vykládal: „Víc vás stejně přivést nesmím, jen jednu osobu. Bratr Valdés se bojí. Teprve až si s vámi promluví, možná bude chtít vidět i ty ostatní. Pro Krista umučeného, pojďte už! Copak jsem vám neřekl, že se obává o svůj život? Dělejte jakoby nic. A dávejte pozor, aby nás někdo nesledoval. Hlavně nikdo z místních prelátů. Těch se bojí bratr Valdés nejvíce!“

XXIX. KAPITOLA

Anežka Přemyslovna se modlila u hrobu apoštola Jakuba a vůbec nesledovala, co se děje kolem. Zato bratr Hyacintus se okamžitě rozběhl k Oldřichovi z Chlumu, když si všiml, že ve společnosti mrzáka odchází z chrámu. „Zůstaň tu s ctihodnou abatyší," řekl mu Oldřich z Chlumu polohlasně. „A pokud to jen půjde, nedovol jí chrám opustit do té doby, dokud se nevrátím."

Premonstrát přikývl a loudavě se vrátil k jednomu z postranních oltářů, u kterého se modlil. Oldřich z Chlumu postřehl, že je zasvěcený svatému Janu Křtiteli. Světci, který pokřtil Ježíše Krista a k němuž se rádi obraceli valdenští kazatelé jako k symbolu chudoby a pokory prvních křesťanů.

Venku se zatím setmělo, ale celé nádvoří před chrámem bylo osvětlené plameny desítek svící a několika ohni, které hořely v rozích u zdí. U všech kramářských stánků bylo živo, Oldřich z Chlumu měl dojem, že tu je poutníků více než uvnitř v chrámu.

„Není to daleko," vykládal mrzák a rychle ho vedl ven z brány. Cestou mezi pokroucenými kmeny olivovníků, teď zcela holými, kráčeli k nedalekému městečku. Compostela si žila svým každodenním životem, jako by nebyla jedním z míst, kam se obracela zbožná mysl tisíců křesťanů. Hospodyně připravovaly večeři, čeledíni krmili dobytek ve chlévech a hospodáři seděli na zápraží a klábosili. Prošli kolem nízkých domků a zabočili mezi zahrady. Obešli je a ocitli se u malého stavení, které zřejmě sloužilo nějakému výměnkáři. Mrzák na dveře zaťukal signál. Vzápětí se zevnitř ozvalo zaskřípění závory a dveře se otevřely. Na prahu stál rozložitý, asi čtyřicetiletý muž se širokou dobromyslnou tváří. Rozhlédl se a chvatně Oldřichovi z Chlumu pokynul, aby vstoupil. Žebrákovi poděkoval a podal mu několik stříbrňáků.

Uvnitř byla jediná velká místnost. Byla zařízená velice prostě, ale protože v peci hořel oheň, bylo zde příjemné teplo. Muž se zdvořile představil jako Petr Valdés. Rukou Oldřicha z Chlumu vybídl, aby se posadil. Chvíli si ho zamyšleně prohlížel a pak se s ostýchavou zdrženlivostí optal: „Vy opravdu přicházíte z Českého království?“

Oldřich z Chlumu přikývl. Ve světle vypadal ten muž možná ještě mladší, než když ho uviděl poprvé ve dveřích. Na skráních mu chyběly vlasy a jeho oči měly zvláštní modrozelený odstín. Pohyboval se s pomalou rozvážností jako většina prelátů.

„Kohosi čekám,“ pokračoval váhavě Petr Valdés. „Pokud jste do celé věci zasvěcený, chápete, že musím být opatrný. Řeknu jedno jméno. Pokud odpovíte správně, budu velebit Pána, že jsme se setkali. Pokud odpovíte nesprávně, rozejdeme se jako dva lidé, jejichž cesty Bůh náhodou zkřížil, ale kteří se ihned zase rozešli a na tuhle bezvýznamnou epizodu okamžitě zapomněli. Nuže… Klára z Assisi.“

Oldřich z Chlumu přikývl, ale ještě chvíli váhal. Příliš se mu takové přijetí nelíbilo. Vadilo mu především to, že Petr Valdés kapli Santiago de Compostela opustil a údajně odešel daleko za moře, ale ve skutečnosti žije jen pár kroků od chrámu, i když se bojí prelátů. Pokud se potřeboval ukrýt, tenhle domek příliš bezpečí neskýtal. V Compostele ho mohl kdykoli některý z prelátů potkat. Pak si ale uvědomil, co mu řekl onen mladík, s nímž u oltáře hovořil jako s prvním. V chrámu apoštola Jakuba bylo mnoho duchovních a všichni se navzájem ani neznali.

Pokud prelát odložil svůj oděv řeholníka, přestal ostatní bratry zajímat. Málo z nich by bylo tak všímavých, aby poznalo, že muž v šatu sedláka je vlastně jejich bývalým bratrem. Ale i kdyby Oldřichova úvaha správná nebyla, stejně neměl příliš na vybranou. Musel se o něco pokusit. Čím déle tu budou, tím větší hrozilo nebezpečí, že se v Compostele objeví Guy Lusignan. Pokud tu ovšem už nebyl. I vyslanec francouzského krále mohl cestovat rychleji než on s Anežkou. Proto Oldřich přikývl a odpověděl: „To jméno, které chcete nejspíše slyšet, zní Anežka Přemyslovna.“

Petr Valdés se spokojeně usmál, vstal a Oldřicha z Chlumu objal. „Vítejte v Compostele, bratře. Už jsem se bál, že se vás nedočkám. Co vás tak zdrželo?“

„Dlouhá historie,“ vyhnul se odpovědi. „Co dál?“

„Měli bychom splnit své poslání,“ odpověděl vážně Petr Valdés. „Ale nejdřív si potřebuji promluvit se ctihodnou starší sestrou Anežkou. Jen několik vět. Ovšem musí se to stát mezi čtyřma očima.“

To se Oldřichovi z Chlumu příliš nelíbilo. Jenže jiný průběh očekávat nemohl.

„Odvážíte se do chrámu?“ optal se Petra Valdése.

„A proč ne?“ podivil se udiveně. „Nejsem zločinec ani na mne nikdo nevyhlásil klatbu. Ovšem… existuje pár bratrů, kteří nemusí vědět, že jsem tady. Převléknu se za minoritského mnicha. Pokud budu mít na hlavě kápi, nepozná mne ani bratr Hybernius, se kterým jsem sdílel společnou celu. Počkejte chvíli.“

Zamířil k truhlici, otevřel ji a vytáhl špinavý šedý hábit a stejně špinavý, potrhaný a neuměle záplatovaný plášť. Byl to přesně takový oděv, v jakém tu chodívali žebraví mniši. Navlékl si ho přes svůj původní šat a hned potom vyrazili zpátky.

Když se vrátili do chrámu, všiml si Oldřich z Chlumu, že ubylo lidí na nádvoří a většina je uvnitř, kde se chystala večerní bohoslužba. Anežka Přemyslovna stále klečela před hrobem apoštola Jakuba a bratr Hyacintus stál několik kroků za ní se sepjatýma rukama, jako by se modlil, ale přitom pozorně abatyši sledoval. Petr Valdés si nechal ukázat, která ze žen je Anežka Přemyslovna, a potom Oldřicha z Chlumu požádal, aby ho s ní nechal chvíli o samotě.

Oldřich z Chlumu litoval, že tu nemá svého panoše Otu. Rozuměli si i beze slov. Netušil, zda bude bratr Hyacintus stejně bystrý, ale za zkoušku to stálo. Sotva Petr Valdés zamířil k apoštolovu hrobu, začal Oldřich z Chlumu za jeho zády nenápadně gestikulovat, aby premonstrátovi naznačil, že to je onen muž, kterého hledají. Ale že by se teď neměl k abatyši hlásit a měl by pokud možno nenápadně naslouchat, o čem bude řeč. Měl však pocit, že si

ho bratr Hyacintus vůbec nevšímá. Stál nezúčastněně na svém místě, němě pohyboval rty a modlil se.

Petr Valdés došel k Anežce Přemyslovně a poklekl. Důvěrně se k ní naklonil a cosi začal šeptat. Abatyše sebou překvapeně trhla, ale pak se k němu rovněž naklonila a chvíli o něčem diskutovali. Pak se Petr Valdés pokřižoval, vstal a vydal se zpět k Oldřichovi z Chlumu. V tu chvíli bratr Hyacintus opustil své místo a zastoupil mu cestu.

Oldřich z Chlumu k nim chtěl okamžitě zamířit, ale všiml si nesouhlasného gesta, které premonstrát udělal. Rychle se rozhodl, že tentokrát se spolehne na jeho úsudek. Opřel se o sloup, jako by se nic nedělo, a čekal. Ti dva spolu hovořili jen krátce. Pak se objali a Petr Valdés pokračoval k východu z chrámu. Když došel k Oldřichovi z Chlumu, řekl, že vše je dohodnuto a že se uvidí zítra. Jeho doprovod nepotřebuje, on je tu doma. Nepatrně se uklonil a zmizel.

Oldřich z Chlumu zamířil k Anežce Přemyslovně, ale právě v tu chvíli začala mše. Poklekl tedy na studenou, dlaždicemi vykládanou podlahu, sepjal ruce a spolu se zástupem ostatních věřících velebil Boha. Mše byla slavnostní, protože zbývaly už jen dva dny do svátku Narození Páně.

Jakmile skončila mše, opustili chrám. Anežka Přemyslovna byla skoupá na slovo. Řekla jen, že konečně splní své poslání. Na čem se s Petrem Valdésem domluvila, však odmítla prozradit.

„Teď ještě najít střechu nad hlavou," poznamenal rozmrzelý Oldřich z Chlumu. To celé se mu líbilo pořád méně a méně. Nešlo o to, že by musel nutně vědět, co se vlastně za tajemstvím Kláry z Assisi skrývá, i když zvědavý samozřejmě byl. Když ale přemýšlel o všem, co se během poutě událo, i o tom, co se v náznacích dozvěděl o tajemné schránce, o spálených kacířských spisech, o synovi Kláry z Assisi, o valdenských, templářích a hanebném křižáku Renaudovi de Châtillon, byl si jistý, že tu něco nehraje. Něco, čeho se museli neustále obávat. Hlavním důvodem byl totiž fakt, že Anežka Přemyslovna mu neprozradila všechno. A zvláště teď, když se domnívala, že své poslání konečně splní, nebyla ochotná řídit se jeho radami.

„Najít ubytování je to nejsnadnější," pousmál se bratr Hyacintus. „Poptal jsem se zatím, jak to tady chodí. Prý na nádvoří

určitě najdeme nějaké zprostředkovatele. Za provizi vodí poutníky do šenků v okolí, kde určitě lůžka mají. Jenže je to prý jako házet kostkou. Někdy vás dovedou do slušného zájezdního hostince, jindy do zablešeného herberku.“

Jakmile se Oldřich z Chlumu na nádvoří zastavil a nahlas křikl, že hledá nocleh, hned se k němu hnali tři muži. Překřikovali se a každý tvrdil, že jedině on ví o slušném a levném ubytování a aby si vybral jeho, protože ti ostatní jsou podvodníci.

„Koho zvolíme?“ optal se váhavě bratr Hyacintus. Vzápětí ale sám navrhl: „Mám nápad. Jsou tři. Ten hubený vypadá jako otrapa, ten tlustý jako šizuňk. Zvolme zlatý střed, co vy na to?“

„Jistě, to je moudrý nápad,“ snad poprvé se od příjezdu do Compostely usmála Anežka Přemyslovna. „Když už házet kostkou, tak podle křesťanských zásad. Nestřídmost tlustých je hříchem, stejně jako hamižnost hubených.“

Ukázalo se, že zvolili dobře. Muž je odvedl do malého, ale čistého a příjemného zájezdního hostince nedaleko rynku. Ani cena nebyla přehnaně vysoká na to, že byli v Compostele, kde si samozřejmě všichni účtovali ceny mnohem vyšší, než jaké platily během poutě jinde. Usadili se v šenku vedle pece, z níž sálalo příjemné teplo, a objednali si jídlo.

Teprve když černooká sklepnice přinesla misky s polévkou, ošatku s plackami a na podnose kus pečeného masa, řekl bratr Hyacintus starostlivě: „Musím vám něco povědět. Je to podle mne nesmírně vážné!“

„Nechceš mi doufám rozmlouvat zítřejší schůzku s Petrem Valdésem?“ optala se přísně Anežka Přemyslovna. „Všimla jsem si, že jste spolu v chrámu hovořili. A nemohla jsem si nevšimnout, jak zle se na něj díváš.“

„Schůzku s Petrem Valdésem bych vám jistě, ctihodná starší sestro, nerozmlouval,“ odpověděl pokorně premonstrát s pohledem sklopeným k podlaze. Před ženami, byť to byla stárnoucí abatyše, se vždy ostýchal. „Proto jsme přece do Compostely přijeli. Ale schůzku s tímhle mužem vám rozmluvit musím. Není to syn lyonského kupce Petra Valdése. A nejspíše tedy ani ctihodné Kláry z Assisi.“

„Jak to můžeš vědět?“ rozzlobila se Anežka Přemyslovna a odložila lžíci. Zjevně jí přestalo chutnat. Trochu se chvěla, protože napětí posledních dnů na ni bylo přece jen příliš veliké. Byla to už starší žena, a to, co musela přestát, by nevydržela většina mladších šlechtičen, natož řeholnic.

„Oba samozřejmě víte, že pocházím z jižní Francie,“ pokračoval tiše a s dojetím v hlase bratr Hyacintus. „Mí rodiče Petra Valdése znali. Pocházeli také z Lyonu. Valdés k nám domů chodíval kázat. Znal jsem ho. Byl jsem sice hodně malý, ale jeho podobu si přesto dobře vybavuji. Tenhle muž, se kterým jste hovořila v chrámu, se mu nepodobá ani v nejmenším. Petr Valdés byl menší postavy, hubený, s ostře řezanými rysy ve tváři.“

„Tak se mu nepodobá, no a co?“ rozzlobila se Anežka Přemyslovna. „Mnoho synů se nepodobá svým otcům.“

„A podobá se alespoň ctihodné Kláře z Assisi?“ pokračoval zatvrzele premonstrát.

Anežka Přemyslovna zavrtěla hlavou a stejně nevrle dodala, že její ctihodná starší sestra byla rovněž drobnější postavy a snědá. Přesto je ten muž její syn, protože má stejné oči jako měla ona.

„To je možné,“ nedal se bratr Hyacintus. „Řekl jsem tomu muži, že jsem jeho otce znal a on se mu velice podobá. Úmyslně jsem lhal a vykládal, že Petr Valdés byl stejně urostlý jako on, jen na bradě měl husté černé vousy. A víte, co mi odpověděl? Souhlasil a dodal, že svého otce v mládí často vídal. Co vy na to?“

„Spletl se… Nebo se stydí za to, že ve skutečnosti svého otce nepoznal,“ bránila se Anežka Přemyslovna a vstala od stolu. Dodala, že je unavená a půjde spát. Musí je ale upozornit, že zítra se s Petrem Valdésem setká, ať se jim to líbí nebo ne, protože on má u sebe schránku, kvůli které tu jsou.

„To vám tvrdil?“ optal se Oldřich z Chlumu a nedokázal zakrýt ironii. Ani jemu se ten muž nelíbil.

„Ne!“ opáčila důstojně Anežka Přemyslovna. „Měl ji u sebe a nenápadně mi ji ukázal.“ Pak zamířila ke dveřím vedle pece, kterými se šlo do noclehárny.

„Ale syn lyonského kupce Petra Valdése to stejně není," podotkl tiše a bez sebemenších pochyb premonstrátský řeholník. Pak se starostlivě zadíval do tváře Oldřicha z Chlumu.

Protože se uvězněný zbytek urozené družiny českých poutníků pokusil počátkem adventu z lodi uprchnout, zakázali jim jejich francouzští věznitelé vycházet na palubu. Od té chvíle nesměli opouštět své kajuty. V noci spali na zádi, v jedné kajutě obě dívky a ve druhé panoš Ota s Joštem z Landštejna. Den mohli trávit v ložnici nebo společně ve velké kajutě v podpalubí. Jídla i pití si mohli kupovat dostatek, ale to bylo pro život rytířů a urozených dam málo. Všichni se strašně nudili a také si už pořádně lezli na nervy. Hádali se kvůli každé maličkosti.

Mizerná nálada padla na všechny a panoše Otu dokonce přestalo bavit dvoření oběma urozeným dívkám. Jen jednou, spíše z povinnosti, se Kateřiny z Gutštejna optal, zda by nechtěla pokračovat ve výuce. Nazlobeně odsekla, ať neplácá hlouposti a raději se postará, aby se odtud dostali. Ale nejhůře nesla uvěznění Světlana. Pokud to jen bylo možné, šli jí raději z cesty i jejich věznitelé. Jednomu z francouzských vojáků rozbila o hlavu džbán, jinému schválně dupla na nohu tak silně, že týden kulhal.

„Takhle to nejde," zlobil se Jošt z Landštejna, když je večer s panošem Otou zavřeli v jejich kajutě na zádi. „Buď Guy Lusignan Anežku Přemyslovnu dožene, zavraždí ji a pak zabije i nás, aby nebyli žádní svědci, nebo se s ní nějak dohodne a nás sice nechá žít, avšak má sestra vojáky naštve tak, že nás stejně pobijí sami a bez rozkazu. Co vůbec můžeme dělat?"

„Asi nic! Možnost utéct podruhé se těžko naskytne… Ale já vás varoval, že máme počkat. Ten první pokus nebyl vůbec připravený dobře," naštvaně si povzdechl panoš Ota. Svlékl se, ošplíchal vodou z vědra a šel si lehnout.

„Světlana to tak chtěla. A postavila si hlavu," rozmrzele s ním souhlasil Jošt z Landštejna. „Teď se chová jako vlk v kleci. Oto, nemohl bys ji nějak uklidnit? Ty to přece s ženskými umíš. Víš, napadlo mě, kdyby ses nastěhoval k ní a Kateřina ke mně…"

„V žádném případě!“ skočil mu nesmlouvavě do řeči panoš Ota. Všiml si, že se Jošt z Landštejna v posledních dnech věnuje Kateřině i v případech, kdy to nebylo nutné. Ctnostně dodal: „O mě samozřejmě nejde, já bych se klidně obětoval. Tedy pokud by mi Světlana nevyškrábala oči anebo neudělala ještě něco horšího. Ale musím chránit zájmy mého přítele Michala Kekuleho ze Stradonic. Copak bych se mu mohl podívat do očí, až se vrátíme domů, pokud bych na něco takového kývl?“

„Co najednou takové ohledy?“ podivil se jízlivě Jošt z Landštejna. „Nechceš náhodou vstoupit do kláštera, ty ochránce cti panen? A vůbec, co se rozčiluji? Jsi stejný jako tvůj pán. Já Světlanu varoval, že se vám má vyhýbat. Nechováš se vůbec jako rytíř. A Oldřich z Chlumu taky ne.“

„Tak já se nechovám jako rytíř, když nechci zneuctít tvou sestru?“ rozzlobil se panoš Ota. Svou zlost nehrál. Už toho všeho tady měl dost. Ale hlavně ho naštvalo, že se Jošt otírá o čest jeho pána. To opravdu nesnášel.

„Až nám vrátí meče, věřím, že budeš ochotný se k téhle věci vrátit. Čestně, tváří v tvář. A s mečem v ruce!“ výhružně odsekl Jošt z Landštejna. Lehl si a otočil se k němu zády na znamení, že pro dnešek s ním končí. Ota udělal totéž. V kajutě bylo jen jedno lůžko, ale naštěstí dostatečně široké, aby se na něj vešli oba.

Venku hustě sněžilo a mrzlo, takže voda u břehu i kolem boků lodě byla pokrytá slabou vrstvou ledu. Nebe zakrývaly husté mraky. Nebyla vidět jediná hvězda a byla skoro neproniknutelná tma. Nespali však dlouho, když za dveřmi zaslechli tlumený výkřik a vzápětí dutý úder, jako by něco těžkého spadlo na palubu. Oba okamžitě vyskočili. Někdo zvenku odsunul závoru a dveře jejich kajuty se otevřely. Dovnitř proniklo tlumené světlo lampy a na prahu se s mečem v ruce objevil Přech z Michalovic.

„Že vás to tady pořád baví?“ usmíval se dobromyslně. „Rychle, nemáme moc času!“

Na nic se nevyptávali. Bleskurychle se oblékli a do kožených vaků naházeli své věci. Meče a zbroj nalezli zavřené v truhlici na palubě, kam je uschovali jejich francouzští věznitelé. Oběma urozeným pannám trvalo balení věcí mnohem déle. Přech z

Michalovic je netrpělivě honil, ať tu raději pár zbytečností nechají, než aby se zdržovali.

„Nic nejsou zbytečnosti," odsekla trucovitě Světlana.

Přech z Michalovic zatím nechal spoutané francouzské strážné s roubíky v ústech odnést do kajuty na zádi. Jeden český voják s nimi zůstal a hlídal je, aby se nepokoušeli osvobodit se a případně přivolat své druhy. Ti zatím spokojeně spali v nedaleké zájezdní krčmě.

Konečně byli všichni sbalení. Po můstku přešli na břeh a pěšky pokračovali po nábřeží. Na zemi byla vrstva ledu a klouzalo to. „Koně máme za městem," vykládal tiše Přech z Michalovic. Ještě než opustili přístav, postřehl panoš Ota, že se na člun nalodilo několik mužů. Odvázali lana a vypluli po ztemnělé řece.

„Ráno se bude družina Guyho Lusignana divit," zlomyslně se usmíval Přech z Michalovic. „Protože jsou hlupáci, začnou pronásledovat loď. Určitě si budou myslet, že jste se jí zmocnili a plujete na jih. Než poznají, že to je léčka, budeme za hranicemi."

„A co posádka na lodi?"

„Zůstal tam jen jeden náš voják a ten se o sebe umí postarat. Ostatní lodníci jsou místní a dostali zaplaceno. Za den nebo dva loď někde nechají a zmizí. Předtím ji ale, předpokládám, vykradou. Jsou to lotři, ale je jim přáno."

„Jak jsi to vlastně udělal?" spokojeně poplácal velitele vojenské družiny po zádech panoš Ota. „Máš to u mě."

„To doufám," přátelsky se šklebil Přech. „Věděl jsem, že za námi Guy Lusignan někoho pošle. A tak jsme dělali, že se vracíme domů. Z Basileje jsme odjeli až do Kostnice. Tam jsme pár dní zůstali a pak se oklikou vrátili. Omrkl jsem si, jak se v noci loď hlídá. Zařídil jsem, aby se dneska večer vojáci francouzského krále v šenku zpili do němoty. A dostat ty tři strážné na lodi, to byla hračka."

„Zasloužíš odměnu, náš král ti bude vděčný," oznámil důstojně Jošt z Landštejna. Světlana obrátila útrpně oči k tmavému nebi, z něhož se stále sypaly přívaly sněhu. Pak se k Přechovi naklonila a pošeptala, že si odměnu skutečně zaslouží, a pokud by byl tak drzý a troufl si někdy v noci vniknout do její ložnice, tak ho nejspíše nevyžene, protože obdivuje statečné rytíře.

„Ubezpečuji vás, vznešená panno, že určitě tak drzý budu," uklonil se jí zdvořile.

Jakmile dorazili ke koním, nasedli a vyrazili. K hranicím to měli tři dny jízdy, pokud se nezhorší počasí a oni budou moci cestovat od rána až do večera.

Rozhodli se, že pojedou do Basileje. Tam měl podle dohody počkat panoš Ota na svého pána Oldřicha z Chlumu, až záležitost v Compostele vyřídí a bude se spolu s Anežkou Přemyslovnou vracet. Protože však věděli, že se zdrží delší dobu, požádali o přístřeší basilejského biskupa. Celkem ochotně jim poskytl jeden ze svých dvorců, který stál za městskými hradbami na břehu Rýna.

Hned první den se po setmění vplížila do ložnice panoše Oty Kateřina z Gutštejna. Shodila oděv a vklouzla k němu pod pokrývku. Objala ho a vzrušeně upozornila, že jí přece sám nabízel pokračování výuky.

„Ale tys ji odmítla," bránil se naoko panoš Ota.

„To není pravda. Jen jsem si dala podmínku, že nás osvobodíš. Teď jsme na svobodě, a tak výuce nic nebrání."

„Ale já už nic dalšího neumím."

„Tak zkusíme něco vymyslet spolu," zasmála se tiše. „Když jsme byli v zajetí, byla tam hrozná nuda. Protože nebylo co dělat, tak jsem o milostném umění přemýšlela a na pár věci jsem snad přišla. Jenže než s tím vyrukuji na svého snoubence, musím je s někým vyzkoušet, to dá přece rozum."

„Jistě, to je naprosto logické," souhlasil vážně a pak ji začal vášnivě líbat.

XXX. KAPITOLA

Když ráno nařídila Anežka Přemyslovna ve své ložnici Oldřichovi z Chlumu, aby na ni v šenku počkal, že svou záležitost musí vyřídit sama, nesmlouvavě to odmítl. Řekl, že ji ani na okamžik nespustí z očí.

„Jak se opovažuješ odmlouvat mi?“ rozzlobila se abatyše a zlostně si dupla nohou. „Já jsem Přemyslovna!“

„No právě,“ pokrčil rameny, jako by se omlouval za svou neomalenost. „Já mám zase jasné příkazy od našeho vznešeného krále. Krále, který je panovníkem mým i vaším. A nic na tom nemění, že vy jste jeho teta a já jen správce severních Čech.“

„Nejsem tu jako poddaná českého krále, ale jako služebnice boží,“ ohradila se ihned ostře.

„Nemáme čas, a proto si nemůžeme hrát se slovíčky. Pokud začnou křesťané zbytečně moc mluvit, místo aby jednali, bude to konec křesťanské Evropy. Síla naší víry je v odhodlání bojovat s mečem v ruce. Učenou disputací zvítězíte snad v refektáři, ale nikoli v životě. Pokud stojíme proti nepříteli, musí rozhodovat rytíři a ne řeholnice. Odpusťte, ctihodná abatyše, ale budete jednat tak, jak já řeknu. A teď chci pravdu!“

„Hned odejdi!“

„Vaše vysvětlení!“ opáčil Oldřich z Chlumu ostře a skoro násilím ji donutil, aby se posadila do křesla.

Třásla se zlostí, jenže věděla, že tenhle rytíř nikdy necouvne. Její synovec Přemysl II. Otakar ji varoval. Tvrdil, že nikdo není tak schopný jako Oldřich z Chlumu a že v žádných rukách nebude tak bezpečná jako v jeho. Jenže jinak je příliš tvrdohlavý, a pokud na to přijde, neposlechne ani svého krále. Natož abatyši, uvědomila si hořce Anežka Přemyslovna. Sepjala ruce a rychle se modlila, aby utišila zlost ve své duši. Věděla, že mnohem důležitější je splnit poslání, které na její bedra naložila Klára z Assisi.

Chvíli trvalo, než se zcela ovládla. Pak chladně, velice nelaskavě oznámila: „Budiž! Dozvíš se pravdu. I když už prakticky všechno víš.“

„Děkuji za důvěru,“ uklonil se zdvořile.

Přísně po něm šlehla pohledem a pokračovala: „Neřekla jsem ti celou pravdu. Klára z Assisi mne sice pověřila úkolem schránku najít, ale přáním umírající bylo, abych ji otevřela a onen papyrus zničila. Netuším, co na svitku je, ale vím, že ta věc ohrožuje křesťanskou víru. A že musí provždy zmizet!“

„Sama jste mi, ctihodná starší sestro, prozradila, že schránka je zamčená. A každý pokus ji otevřít znamená, že bude zničeno, co je uvnitř.“

Přikývla, pak poodhrnula okraj své kutny u krku a vytáhla malý klíček, který měla zavěšený na řetízku kolem krku. „Tímhle se schránka odemyká,“ dodala tiše. „Už jsem ti prozradila, že jsem pravnučkou Renauda de Châtillon. To on templářům tu schránku i s klíčem ukradl, a z bitvy u Hattínu ji vynesl jeho syn. Renaud měl dvě dcery a ty se po smrti svého bratra o relikvii podělily. Starší si vzala schránku a její syn se stal vládcem lyonského hrabství. Ta druhá byla moje babička Anežka z Antiochie. Když umírala, klíček předala své dceři Konstancii Uherské a od matky ho mám já. Teď víš opravdu všechno. Templáři i papež vědí, co v té schránce je. Proto se ji snaží získat. Současně zřejmě tuší, že klíč mám já. Proto bylo důležité, abych do Compostely přijela osobně, neboť jen já ji mohu odemknout.“

„Tím spíše vám hrozí nebezpečí. Už jednou se vás pokusili zavraždit,“ upozornil nesmlouvavě. Rychle přemýšlel. Anežka Přemyslovna mu konečně řekla pravdu. Pokud by byla upřímnější dříve, dalo se mnoha věcem zabránit. Jenže teď bylo zbytečné se tím trápit. Stačilo, že se tím trápila abatyše Anežka. Přesto měl Oldřich z Chlumu pořád neodbytný pocit, že k tomu, aby se řetěz událostí uzavřel, jakási drobnost stále ještě schází.

Po kratším uvažování namítl: „Vy tvrdíte, že vám muž, který se vydává za Petra Valdése, včera v chrámu tu schránku ukázal. Jak si však můžete být jistá, že to je ta pravá?“ Právě v tom zřejmě spočívala poslední obtíž jejich poutě k hrobu apoštola Jakuba.

„Sestra Klára mi napsala, že schránku označila. V rohu u dna udělala vryp. Nikdo tohle nemůže vědět. Ta schránka, kterou mi Petr Valdés ukázal, vryp má a je nesporně pravá. A ten muž je Petr Valdés! Nikdo jiný přece nemohl vědět, že se tu mám setkat se synem Kláry z Assisi. A nikdo také netuší, že její syn se jmenuje Petr Valdés!“

„Nikdo,“ souhlasil Oldřich z Chlumu váhavě. „To je pravda… Papež tohle jistě netuší. Netuší to zřejmě ani templáři. Jinak by si ho asi našli sami. Ale někdo se to dozvědět musel, jinak si to vysvětlit neumím.“

„Ne, nemohl!“ trvala na svém Anežka Přemyslovna. „Kromě skutečného Petra Valdése nemohl nikdo o odkazu Kláry z Assisi vědět.“

„Jistě, nikdo kromě skutečného Petra Valdése,“ opakoval pomalu Oldřich z Chlumu, jako by vážil hodnotu téhle informace na lékárenských váhách. Pokud muž, s nímž se včera Anežka setkala, nebyl ten pravý, kdo byl potom skutečný Petr Valdés? Přejel si dlaní po bradě a v tu chvíli mu to došlo. Obrátil se na Anežku Přemyslovnu, aby si svou domněnku ověřil. „Ctihodná abatyše, zkuste si prosím vzpomenout. Je to velice důležité! Petr Valdés, ten první, co byl lyonským kupcem, kazatelem a skončil jako kacíř, chtěl návrat k víře a životu prvních křesťanů. Usiloval o obnovu Kristova království. Netušíte, jak si vlastně říkal?“

„Ten kacíř?“ opáčila mrzutě. Nemluvila o něm ráda, i když o jeho sektě slyšela hodně. „Říkal si jeruzalémský král. Taková opovážlivost!“

„Jistě, myslel jsem si to!“ přikývl Oldřich z Chlumu. Nedávno totiž něco takového zaslechl. „Teď už je jasné, proč se ten muž vydává za Petra Valdése. Je to past. Zbývá už jen vymyslet, jak z toho.“

„Mluvíš jako Sybilla. Teď chci znát pro změnu pravdu já!“ napomenula ho přísně Anežka Přemyslovna. „Kdo má tu drzost, aby mi bránil splnit poslední přání mé sestry Kláry? Možná máš úkol mne chránit, ale určitě nemáš právo cokoli mi zatajovat. Jde o záležitost křesťanské víry. Nuže?“

„Povím vám vše, ctihodná starší sestro. Nejdřív mi ale dovolte ještě jednu otázku. Jak jste se dohodla s tím mužem, který se vydává za Petra Valdése? Kde vám chce tu schránku předat?“

„Po obědě se sejdeme na cestě do města La Coruña. Přesně mi to místo popsal. Kousek za Compostelou jsou ruiny staré maurské pevnosti. Tam na mne bude čekat. Bude sám.“

„Tu schránku vám mohl klidně odevzdat včera v kapli. Měl ji přece s sebou, sama jste ji viděla. Proč tak složitě?“ optal se Oldřich z Chlumu.

„Bál se, aby nás někdo cizí nezahlédl. Ví moc dobře o nebezpečí, které nám hrozí,“ vykládala Anežka Přemyslovna. Stále ještě nebyla přesvědčená, že obavy Oldřicha z Chlumu jsou oprávněné.

„Za městem v opuštěných ruinách to bude mnohem bezpečnější,“ ironicky souhlasil Oldřich z Chlumu. „Nejdřív se tedy společně pokusme zjistit, kdo je skutečným synem Kláry z Assisi. Já věřím bratru Hyacintovi, že skutečný Petr Valdés se alespoň v něčem podobá svému kacířskému otci. Jeho otec byl menší postavy a měl hubený obličej. Ten, co se vydává za jeho syna, vypadá úplně jinak. Ale vyslanec francouzského krále Guy Lusignan drobnější postavy je. Má hubený obličej, a když ho bratr Hyacintus poprvé zahlédl v Kostnici, domníval se, že ho odněkud zná. Mýlil se, nikdy předtím ho nepotkal. V jeho rysech se mu ale podvědomě vybavila podoba kacíře z Lyonu, proto měl pocit, že Guyho Lusignana zná.“

„Pouhá spekulace! Drobných mužů jsou tisíce,“ namítla Anežka Přemyslovna a nesouhlasně vrtěla hlavou, protože úvahy Oldřicha z Chlumu jí připadaly jako vyložená hloupost. Zbytečně jen ztráceli čas. Jenže nemohla proti tomu dělat vůbec nic. Byla v jeho rukách a on byl silnější.

„Jistě, drobných mužů je hodně,“ přikývl klidně a dlaní si rozvážně mnul bradu s krátce zastřiženými vousy. „Jenže Guy Lusignan se podřekl. Vzpomínáte, co prohlásil, když se nám představoval? Že je synem jeruzalémského krále. Pokud by skutečně pocházel z rodu Guyho Lusignana, který prohrál bitvu u Hattínu a ztratil Jeruzalém, muselo by mu být asi tak devadesát let. Protože je mu podle mého odhadu nejvýše čtyřicet, musel by ho mít

jeruzalémský král někdy ve věku sta let, jichž se, pokud vím, nedožil. Obě možnosti jsou pochopitelně nesmysl. Pak je tu tedy ještě třetí možnost. Je synem muže, který se také označoval za jeruzalémského krále. A tím byl lyonský kupec a kacíř Petr Valdés!“

„Pokud bys měl pravdu, proč by s námi hrál tak nehezkou hru? Věděl přece o posledním přání své umírající matky. Přitom Guy Lusignan dělal vše, abych své poslání nesplnila,“ protestovala chabě Anežka Přemyslovna.

„To není tak úplně přesné,“ opravil ji ihned Oldřich z Chlumu. „V cestě do Compostely se nám pokoušel zabránit někdo jiný. Z toho, co nám o svém útěku prozradil bratr Hyacintus, je zřejmé, že vás se pokoušel zavraždit vyšehradský knihovník Emmeram z Greifsfeldu. S ním neměl skutečný syn Kláry z Assisi, říkejme mu zatím pro přehlednost Guy Lusignan, nic společného. Podle mne bylo jeho plánem dopravit vás sem a ve vhodnou chvíli ukrást klíček od schránky. Jenže tím, že jste utekla, se vše zhatilo. Musel začít jednat jinak a neudělal to, po pravdě řečeno, zrovna nejšikovněji. Podle mého názoru už tu je. Nevěřím, že by schránku nechal tady v Compostele. Měl ji celou dobu u sebe a teď, když se sem vrátil a chystá na vás past, ji půjčil tomu muži, který se vydává za Petra Valdése. Ten vás má vylákat do ruin maurské pevnosti a tam vás Guy Lusignan o ten klíč připraví.“

„To nezní hloupě…“

„Děkuji, ctihodná starší sestro!“

„Ovšem, znovu se ptám, proč by to dělal? Nechápu jeho motiv! Nám se představil jako vyslanec francouzského krále a to byla určitě pravda. Jenže proč by pomáhal Ludvíkovi Pobožnému, když právě on zničil sektu valdenských a nařídil upálit jeho otce? A jak do toho zapadají templáři a mladý Rožmberk?“

„V téhle věci se mohu jen dohadovat. Když se dozvěděl o smrti své matky Kláry, rozhodl se pro vlastní hru. Soudím tak z toho, že záhy poté opustil Compostelu. Nejspíše odjel nabídnout své služby francouzskému králi. Nezapomeňte, že Ludvík byl v té době ještě na tažení ve Svaté zemi a tam podle prelátů z chrámu Santiago de Compostela Petr Valdés i odjel. S francouzským králem se dohodl a změnil si jméno. Pak se vrátil a nejspíše zjistil, že se do věci vložili

templáři a samozřejmě i papež. To mu zkomplikovalo jeho plán. Ale proč se k němu rozhodl, to vysvětlit neumím. Možná pro peníze. Papyrus, jímž by bylo možné vydírat papeže, by se jistě hodil i takovému králi, který si říká Pobožný.“

„Připouštím, že tvá hypotéza zní pravděpodobně,“ souhlasila Anežka Přemyslovna. „Pokud máš pravdu a Guy Lusignan je opravdu synem Kláry z Assisi a je v Compostele, kde jsou ti ostatní? Petr z Rožmberka a Jana z Blatné?“

„Nejsem jasnovidec,“ pokrčil rozmrzele rameny Oldřich z Chlumu. „Jsou však jen dvě možnosti. První je, že Guy Lusignan zradil francouzského krále a za vyšší peněžní odměnu teď pracuje pro templáře. V takovém případě jsou ti dva s ním. Ale spíše bych řekl, že se je jen snažil využít pro své záměry. V takovém případě bych odhadoval, že Petr z Rožmberka i Jana z Blatné už nežijí. A stejně tak bych si odvážil tvrdit, že Guy Lusignan zavraždil v Praze Jakuba de Vriese, komtura české provincie templářů. Ještě jsem vám totiž neřekl, že Guy Lusignan byl v Praze těsně před naším odjezdem. Potkal se tam náhodou s mým panošem Otou.“

„Já ale splním poslední přání Kláry z Assisi, i kdyby mne to mělo stát život,“ vykřikla vášnivě Anežka Přemyslovna. „Co kdybychom navštívili toho muže, který si říká Petr Valdés, a násilím ho donutili, aby nám schránku vydal?“

Oldřich z Chlumu s potěšením zaznamenal, že Anežka Přemyslovna přijala jeho názor, že muž, s nímž včera hovořila, skutečný Petr Valdés není. Opatrně, aby ji znovu nerozhněval, řekl: „To není dobrý nápad, ctihodná starší sestro! Především si myslím, že toho muže v tom domku už nenajdeme. Kdo ví, kde se ukrývá. Ale i kdybychom ho objevili, jistě tu schránku vrátil Guymu Lusignanovi. Měl ji u sebe jen jako návnadu. Násilím tu nic nezmůžeme. Nezbývá než jít na schůzku do ruin maurské pevnosti.“

„Nařídil mi, že mám přijít sama. Určitě bude sledovat přístupovou cestu. Pokud zjistí, že nás přijíždí víc, zmizí a já schránku už nikdy neuvidím.“

„Na schůzku samozřejmě pojede jen jediný člověk,“ souhlasil ochotně Oldřich z Chlumu. „Já! Budu převlečený do vašeho hábitu. Vezmu si meč. Pokud mám pravdu a Guy Lusignan ostatní zabil,

bude tam sám. Toho chlapa, který si hraje na Petra Valdése, nepočítám. Ale i se dvěma si dokážu poradit.“

„A pokud pravdu nemáš? Co když tam bude i Petr z Rožmberka a další templáři?“

„Pak položím život za českého krále, vás a Kláru z Assisi,“ opáčil vážně Oldřich z Chlumu. „Musíme jednat chytře. Dříve, než se tam Guy Lusignan objeví, bude ten, co si hraje na Petra Valdése, určitě chtít, abych mu ukázal klíček. Ani oni nebudou jednat ukvapeně, protože mají jen jednu možnost. A ta se nebude opakovat.“

„Já ti ho nedám!“

„Nechte si ho, ctihodná starší sestro Anežko. Koupím si nějaký u zámečníka. Musím jen mít v ruce něco, co mu ukážu. Pokud bych se nevrátil, bylo by nejlepší, kdybyste se svěřila pod ochranu kastilského krále.“

Anežka Přemyslovna mu důstojným gestem požehnala a slíbila, že se za něj bude modlit. Došla k truhlici a vylovila řeholní hábit, který mu předala. Oldřich z Chlumu se uklonil a zamířil ke dveřím.

„Počkej ještě,“ nařídila. Přistoupila k němu a políbila ho stejně, jako líbala na znamení sesterské lásky řeholnice svého řádu.

XXXI. KAPITOLA

Ruiny dávné maurské pevnosti nebyly nijak rozlehlé. Zbyly jen poničené valy, pobořená brána a na protáhlém oválném nádvoří trosky paláce se spodním patrem věže. Oldřich z Chlumu v hábitu řeholnice zastavil koně ještě na cestě, přivázal ho za otěže k pokroucenému kmeni olivovníku a k troskám brány pokračoval pěšky. Kráčel s hlavou skloněnou k zemi, aby mu nebylo vidět do obličeje. Pro jistotu si ho ještě pečlivě zahalil po způsobu kajícnic do bílé loktuše.

Vstoupil na nádvoří a rozhlédl se. U trosek paláce stál obtloustlý muž, který se vydával za Petra Valdése. Jakmile uviděl postavu v hábitu řeholnice, křikl, aby ctihodná abatyše přišla blíž a aby mu ukázala, zda opravdu přinesla klíč. Oldřich z Chlumu sáhl do záňadří a zvedl klíč nad hlavu. Rychle pokračoval k troskám paláce. Minul zbytek věže a najednou za sebou zaslechl rachocení kamínků. Uskočil stranou a otočil se. V otvoru, který byl dříve vchodem do věže, se objevil Guy Lusignan s mečem v ruce. Oldřich z Chlumu uvolnil šněrování hábitu a shodil ho. Druhou rukou shodil z hlavy loktuši. Na sobě měl rytířskou zbroj. Sáhl k pasu, kde měl zavěšený meč, a tasil.

Sotva muž, který se vydával za Petra Valdése, zjistil, že něco není v pořádku, nemotorně se rozběhl podél trosek hradby k bráně. Proběhl jí a po cestě klopýtal pryč.

„Ten klíč!“ řekl chladně Guy Lusignan a natáhl ruku. „Jinak vás tu zabiju. Mohlo mě napadnout, že lest prohlédnete.“

„Pak vás také mohlo napadnout, že vám žádný klíč nedám,“ mírnil ho Oldřich z Chlumu. „Mám nápad. Uděláme to jako dva čestní rytíři. Já mám klíč a vy předpokládám tu schránku. Položte ji na zem, totéž udělám já se svým klíčem. Pak se utkáme. Vítěz bere vše.“

„To je čestná nabídka," souhlasil Guy Lusignan. Sáhl k opasku a odvázal kožený váček. Otevřel ho a vyňal z něj válcovitou schránku. Opatrně ji položil na plochý kámen. Přitom ale neustále sledoval, co Oldřich z Chlumu udělá. Ten zatím položil na kus přelomeného portálu klíček.

Pak oba zvedli meče, vzdali si po rytířsku čest a dali se do boje. Jenže Guy Lusignan byl spíše prelátem než rytířem. I když jistý výcvik měl, proti Oldřichovi z Chlumu byl bez šance. Stačilo několik výpadů a Oldřich z Chlumu ho zatlačil do hluboké defenzivy. Guy Lusignan neustále ustupoval. V jednu chvíli musel Oldřich z Chlumu obejít kus zříceného zdiva. Guy Lusignan se domníval, že by toho mohl využít. Místo aby zbytek zdiva obešel, vyskočil na něj a chtěl se shora vrhnout na svého soupeře. Jenže klopýtl o uvolněné kameny a zřítil se dolů. Tělem padl přímo na Oldřichův meč. Jeho ostří mu projelo tělem. Guy Lusignan vykřikl, pustil svou zbraň a zhroutil se na zem. Z rány v jeho hrudi prýštila krev.

Oldřich z Chlumu meč v jeho těle nechal. Věděl, že kdyby ho vytáhl, jen by tím urychlil jeho smrt. Klekl si vedle něj a důrazně řekl: „Je konec! Měl byste ulehčit svému svědomí!"

„Proč?" odpověděl těžce a rozkašlal se.

„Za chvíli se setkáte se svou matkou Klárou z Assisi. Proč jste nechtěl splnit její poslední přání?"

„S matkou?" odpověděl opovržlivě a jeho hlas zněl tak nenávistně, až Oldřicha z Chlumu zamrazilo. Umírající hořce pokračoval: „Vás určitě vychovali rodiče. Víte vy, co to je, když vás matka jako nemluvně odloží? Žijeme prý v křesťanském světě, a tak se odložené nemluvně svěří řeholnicím. Měly by vás mít alespoň trochu rády, jenže nemají. Myslí jen na sebe, jsou zatrpklé kvůli svému údělu a pořád jenom žvaní o tom, že slouží Bohu. A na vás kašlou. Co je jim do nějakého malého dítěte? Nikdo a nikdy vás nepochová, nepohladí…"

Umírající muž měl v očích slzy. Ruce zatínal v pěst, spíše lítostí než z bolesti, kterou musel cítit.

„Má matka chtěla být světice. Chtěla, aby ji ctili všichni křesťané. Matce by mělo především záležet na jejích dětech. Později mi napsala spoustu dopisů. Ani v jednom se mi neomluvila. Ani v

jednom mi nenapsala, že by mě měla ráda. Psávala jen, že miluje Krista.“

„Proto jste si řekl, že se jí pomstíte?“

„Co je mi do křesťanského světa! Co je mi do křesťanů, když mě všichni nechali trpět. Doufal jsem, že to, co je v té schránce, vykřičím do celého světa. Můj otec věděl, co tam je. Proto odvrhl církev. Kéž bych to mohl udělat také… Myslíte, že jste zvítězil? Jenom jste mne zabil. Ale dříve nebo později tu věc stejně někdo do světa vykřičí. A to bude konec vašeho pokrytectví. Pokrytectví celého křesťanství. Lásku k lidem nahradila láska k Bohu! Co je to za svět?“

„Proč apoštol Jakub?“

„Proč?“ opakoval těžce umírající muž. „Protože Kristus z mrtvých nevstal! Je to lež, chápete, lež! A to znamená, že i kdybych žil bohabojným a zbožným životem, nemá kdo by mne po smrti spasil. Pro tohle mne má matka odložila! A přitom musela vědět, že to všechno je lež!“

Už nedokázal ovládnout své emoce. Po tváři mu tekly slzy, jeho oči jako by Oldřicha z Chlumu nevnímaly a dívaly se kamsi, kam jiní vidět nemohli.

„Co templáři?“

„Kdyby to dostali zpátky, nic se nezmění. Budou to chránit, aby měli moc. Jenže mne odhalili, a tak jsem musel přísahat, že jim pomohu. Ale jsem chytřejší! Mladý Rožmberk i ta urozená děvka jsou mrtví. Už jsem je nepotřeboval…“

Z úst se mu vyřinula trocha krve. Znovu se těžce rozkašlal. Na tváři mu vyrazil pot, těžce dýchal, skoro se dusil.

„On nevstal z mrtvých, rozumíte?“ opakoval. Třásl se jako v zimnici. „Musíte to povědět všem! Musíte…“

Hlava mu klesla, ještě se pokusil něco říci, ale už to nedokázal. Syn Kláry z Assisi, který dostal po otci jméno Petr Valdés a který si říkal Guy Lusignan, byl mrtvý. Oldřich z Chlumu vytáhl meč z jeho těla, očistil ostří zbraně o plášť mrtvého muže a zbraň schoval do pochvy. Klíček nechal ležet na zemi. Opatrně zvedl schránku, uložil ji do svého váčku a opustil ruiny maurské pevnosti.

Vyskočil do sedla a nejrychleji, jak jen to šlo, cválal zpět do Compostely. Za chvíli měla začít slavná mše k oslavě narození Ježíše Krista.

Anežka Přemyslovna přecházela nervózně svou komnatou. Když vstoupil, oddechla si a s úlevou se pokřižovala. Třesoucí se rukou od něj převzala malou schránku, sáhla do záňadří a vytáhla klíček. Zasunula ho do otvoru na boku. Zvedla oči a nejistě se podívala na Oldřicha z Chlumu. Chvíli váhala a pak tiše řekla: „Zasloužíš si, abys i ty poznal tohle tajemství! Ale přísahej, že nikomu neprozradíš ani slovo!“

Oldřich z Chlumu přikývl a přistoupil k ní, aby lépe viděl. Byl nesmírně zvědavý a hlavou se mu honilo to, co mu řekl umírající muž. Kristus podle něj nevstal z mrtvých.

Abatyše Anežka otočila klíčkem. V otvoru se otáčel volně, neozvalo se žádné cvaknutí. Ten klíček k zámku téhle schránky zjevně nepatřil. Chvějící se rukou vytáhla klíček ze zámku a pak se nešťastně obrátila na Oldřicha z Chlumu: „Co budeme dělat?“

„Půjdeme na mši a budeme se modlit, aby nám Bůh ukázal cestu,“ odpověděl unaveně. „Někde jsem udělal ve svých úvahách chybu. Buď vy nemáte ten správný klíč, nebo tahle schránka není ta pravá.“

Vigilii před svátkem Narození Páně se mezi lidem říkalo už po celá staletí Štědrý den. Nakonec mu tak začala říkat i církev.

Bohoslužby byly ten večer obzvláště okázalé. Všichni křesťané se upřímně a s nesmírným zaujetím radovali. Jejich stoly se večer prohýbaly pod množstvím pokrmů a jen málokdo chodíval spát střízlivý. Po ulicích pobíhaly rozpustilé masky, mladí lidé křepčili a zpívali. V chrámu Santiago de Compostela se sešli všichni poutníci, kteří v zimě toho roku do Galicie dorazili. Byla tu hlava na hlavě.

Oldřich z Chlumu spolu s abatyší Anežkou a bratrem Hyacintem získali místo jen pár kroků od světcova hrobu. Klečeli mezi poutníky s hlavami pokorně skloněnými a vzývali svého Pána. Jenže Oldřichovi z Chlumu se do zbožných slov modliteb neustále vkrádala kacířská slova, s nimiž na rtech umíral syn Kláry z Assisi. Znepokojovalo ho to, co onen muž s takovou hořkostí vykládal.

Měla světice právo udělat svého syna nešťastného jen proto, aby přinášela víru ostatním? Věděl, že takové dilema rozřešit nedokáže. On sám se neustále trápil mučivou nejistotou, jakou přinášelo hledání pravdy a spravedlnosti. Na jedné straně stál řád křesťanského světa, na druhé konkrétní člověk, který se buď provinil, nebo kterému někdo ublížil. Řád světa nebyl nikdy univerzální, aby dokázal uspokojit všechny. Tvářil se, že nabízí pravdu všem lidem, ale ve skutečnosti byl spravedlivý jen k někomu. S vírou to bylo stejné. Pomáhala křesťanům, aby dokázali najít štěstí a radost i v útrapách, kterými je svět sužoval a které nikdo nedokázal odvrátit. Bez víry se žít nedalo, i když současně mohla ubližovat. A mnohým opravdu ublížila. Za odlišný názor na boží trojici člověk skončil na hranici. Stačilo mít matku světici, aby byl člověk nešťastný. Tak to bylo a nedalo se s tím dělat vůbec nic.

Mnohem více ovšem Oldřicha z Chlumu trápilo, jak to je s onou schránkou a klíčkem k ní. Znovu probíral vše, co věděl. Rekapituloval, kdo byl do případu zapletený, co říkal, dělal a čí rukou zemřel. Těch, kdo přežili jejich svatou pouť do Compostely, byla jen zanedbatelná hrstka. A většina z nich byla hodně daleko.

Schránka, kterou vzal umírajícímu Petru Valdésovi, musela být pravá. Na dně měla vryp přesně tam, kde to popisovala Klára z Assisi. Protože Petr Valdés věřil, že v ruinách maurské pevnosti získá klíč od zámku, určitě si nenechal zhotovit atrapu, kterou by měl s sebou. Koho by tím chtěl oklamat? Neměl důvod někoho se bát. Musel být nedočkavý, už aby měl klíč v ruce a mohl schránku otevřít.

Logicky z toho všeho vycházelo, že falešný je klíč, který nosila na krku Anežka Přemyslovna. Jenže i logika mohla mít své slabiny. Kdo a kdy by ho vyměnil? V rodu Renauda de Châtillon se klíček předával z ruky do ruky. A pokud by ho přesto někdo vyměnil, proč už ho dávno nepoužil a nevytáhl ze schránky to, co v ní bylo ukryté? Všichni, kdo byli do tohoto zvláštního tajemství zasvěcení, dělali vše, aby Anežku Přemyslovnu do Compostely dostali, protože nikdo určitě ani na okamžik nepochyboval, že její klíček je ten pravý. A pokud si to oni mysleli, pravý být musel. Nikdo jiný totiž v téhle hře už nezbýval a nebyl tedy nikdo, kdo by záměnu klíčů provedl.

Logicky to bylo neřešitelné dilema. Jako by se chtěl někdo všem vysmát.

Ke klenbě chrámu stoupal zbožný zpěv věřících, kteří děkovali za to, že se narodil Spasitel. Oldřich z Chlumu nic z toho nevnímal. Nemodlil se k Bohu. Pokud měl pocit, že se věci nedaří, neprosil Krista, ale zpytoval vlastní svědomí. Byl přesvědčený, že vše, co dělá, záleží na jeho obratnosti a rozumu. Snad poprvé v životě propadl beznaději, že doopravdy prohrál. Přemýšlel, ale ve svých dedukcích nenacházel žádnou slabinu. K odhalení tajemství Kláry z Assisi bylo tak blízko, a přece neuspěl.

Najednou si uvědomil, že mu soused podává ruku na znamení symbolického smíření, které bývalo součástí každé bohoslužby. Rychle stisk opětoval a s hanbou si uvědomil, že se za celou tu dobu, co probíhala mše, nestihl pomodlit ani jeden otčenáš. I když většina věřících kolem něj vstávala, zůstal klečet a tiše odříkal slova modlitby. Nikdy nevěřil, že mu modlitba pomůže. Nepomohla ani jeho mladé ženě, když umírala. Ale časem zjistil, že mu modlitba přináší zvláštní klid. Byla jeho poutem nikoli s nebem, ale s ostatními křesťany.

Vstal a rozhlédl se. Najednou ho cosi zaujalo. Nedokázal se však soustředit, aby hned pochopil, co to je. Znovu se rozpačitě rozhlédl. Jako by jeho pohled vedla podivná vyšší moc. Přímo tam, kde se nacházela odpověď. Byl si jistý, že teď se nemýlí. Konečně rozřešil, jak je to s tajemstvím schránky, kterou v Compostele ukryla Klára z Assisi.

Po mši se vrátili do šenku. Rychle se navečeřeli a šli spát. Anežka Přemyslovna byla zklamaná a rozmrzelá. Ještě než ulehla, Oldřich z Chlumu za ní zašel a požádal ji, zda by mu nepůjčila klíček, který opatruje.

„Proč?“ optala se nedůvěřivě.

„Chtěl bych se ještě o něco pokusit. Pokud se to nepovede, nestane se nic. Stejně ten klíček není zřejmě tím pravým.“

Chvíli uvažovala a pak z krku stáhla jemný řetízek a i s klíčkem mu ho podala. Ale ještě než svou vzácnou relikvii pustila, požádala

ho: „Slib mi, že pokud bys uspěl, budeš myslet především na poslední přání Kláry z Assisi.“

„Přísahám,“ přikývl Oldřich z Chlumu a rychleji opustil.

Vyšel na ulici. I když už byla noc, kolem bylo živo. Lidé se radovali z narození Ježíše Krista. Proplétal se mezi hloučky rozpustilých mladíků a dívek a jednou si dokonce musel s jakousi rozjařenou společností zatančit, protože ho odmítli pustit dál. Chvíli trvalo, než se ocitl na nádvoří chrámu apoštola Jakuba. Teď tu bylo důstojné ticho a klid. Kramáři odnesli své stánky ven a prodávali na ulicích. I uvnitř kostela bylo prázdno. Snad všichni preláti byli ve městě a tančili a popíjeli se svými věřícími.

Oldřich z Chlumu zamířil bez váhání k apsidě, kde byly uložené vzácné dary, které tu nechali zámožní poutníci. Jak předpokládal, stříbrná mříž, která apsidu oddělovala od zbytku chrámu, nebyla nijak pevná. Proč taky? Kdo by si troufl na tomhle posvátném místě krást? Zapáčil a celkem snadno se mu podařilo dvě tyče roztáhnout tak, aby se mezi nimi protáhl. Uchopil svíci, která byla darem Kláry z Assisi, a rychle apsidu opustil. Jak to jen šlo, narovnal ohnuté stříbrné tyče zpět, aby si nikdo poškození nevšiml.

Stihl to na poslední chvíli. Zaslechl kroky, kdosi přicházel od vchodu. Oldřich z Chlumu se rychle prosmýkl podél zdi a kolem sloupu. Obešel hrob apoštola Jakuba, klekl si a začal se modlit. Kolem prošel postarší kostelník. Muž v hnědém řeholním hábitu si ho apaticky změřil a pokračoval dál ve své obchůzce. Jakmile zmizel, Oldřich z Chlumu vstal a od nejbližší voskovice zapálil knot svíce, kterou z apsidy ukradl. Postavil ji na kovovou desku, na níž byly ohořelé zbytky jiných svící, které tam během dne zapálili poutníci. Klekl si vedle, modlil se a sledoval, jak vosk pomalu stéká z vršku svíce dolů. Věděl, že má času dost. Ještě dvakrát prošel kolem něj kostelník, než se konečně svíce Kláry z Assisi zmenšila tak, že se vedle hořícího knotu zalesklo cosi kovového. Nápis ‚Odkaz apoštola svatého Jakuba‘ na svíci nelhal.

Oldřich z Chlumu ještě chvíli počkal a pak tasil dýku. Zhasil plamen a obratně odstranil zbytky změklého narůžovělého vosku. Držel v ruce kovovou schránku, naprosto stejnou jako byla ta, kterou získal odpoledne v ruinách maurské pevnosti. I když bylo ocelové

pouzdro horké, nedočkavě ho uchopil a do otvoru na boku zasunul klíček Anežky Přemyslovny. Otočil jím a v zámku tiše cvaklo. Klíček vytáhl ven a odšrouboval víko pouzdra. Zvedl ho a uviděl pečlivě stočený zažloutlý papyrový svitek. Vytáhl ho, schránku zase uzavřel a zamkl. Klíček i schránku uschoval do kapsy, kterou měl na vnitřní straně svého pláště. Pak s papyrem v ruce zamířil k nejbližšímu stojanu s hořícími svícemi.

Opatrně křehký svitek rozbalil. Musel být nesmírně starý, jeho okraje se drolily v prach. Text byl psaný latinsky, klasickou oblou majuskulou, jakou psávali starověcí Římané. Stálo v něm: „My, učedníci Ježíše Krista, potvrzujeme římským úřadům, zastoupeným Pilátem Pontským, že jsme v neděli za úsvitu po ukřižování řečeného Ježíše Krista převzali jeho tělo a odvezli z Golgoty, abychom ho mohli pohřbít.“ Následovaly tři podpisy – Jakub, Petr a Ondřej.

Oldřich z Chlumu si připadal jako někdo, komu právě vrazili meč hluboko do těla. Okamžitě si vybavil slova evangelia podle Matouše. Ten se zmiňoval o tom, že záhy po ukřižování Ježíše Krista začali židovští farizejové rozhlašovat, že Ježíš nevstal z mrtvých a jeho tělo zmizelo prostě proto, že ho Kristovi učedníci ukradli. Sám nevěděl proč, okamžitě se mu vybavila i iluminace Heriberta z Grazu, kterou spatřil v jednom z kodexů skriptoria kláštera v Melku. Na ní bylo zobrazeno Zmrtvýchvstání tak, že stranou rakve, nad níž byla postava Ježíše Krista, se krčila postava v římské tóze a u ní bylo drobným písmem připsáno, že jde o Piláta Pontského.

Pokud by papyrus nelhal, snad by to vysvětlovalo i některé rozpory v evangeliích. Ondřej a Petr byli bratři, stejně jako Jakub a evangelista Jan. Zatímco po ukřižování Ježíše Krista měli k sobě Ondřej a Petr vždy velice blízko, Jan se ve svém evangeliu o bratrovi Jakubovi nezmínil ani slovem. O tom ostatně hovořil i opilý Emmeram z Greifsfeldu, když na tuhle věc Oldřicha z Chlumu upozornil. Vyšehradský bibliotékář nejspíše tušil, co ve schránce je, a proto se Anežce Přemyslovně snažil zabránit, aby ji otevřela. Dalo se jen spekulovat, proč se Jan a Jakub odcizili. Důvodem snad mohlo být právě to, co naznačoval papyrus, který Oldřich z Chlumu držel v ruce. Ale ten svitek mohl být také podvrh. Kolik lží napsali o Ježíšovi a jeho zmrtvýchvstání Židé! A kolik později různí kacíři.

Oldřich z Chlumu držel papyrový svitek v ruce a věděl, co s ním udělá. Ne proto, že to bylo poslední přání umírající Kláry z Assisi, ale proto, že přes všechno, co si o křesťanském světě myslel, věděl, že lidé potřebují víru. Žít ve víře bylo někdy obtížné a bolestné, ale žít bez víry by bylo mnohem horší. Zvedl ruku a přiložil okraj svitku k plameni svíce. Papyrus byl proschlý a okamžitě vzplál. Hořící a zuhelnatělý zbytek pustil na podlahu. Čekal, až oheň dohoří. Pak špičkou boty zčernalý troud rozšlapal a rázným pohybem prach rozptýlil po podlaze. Otočil se a zamířil k východu z chrámu.

Vyšel ven. Právě svítalo. Vůbec si neuvědomil, že v chrámu strávil celou noc. Cítil, jak je unavený. Protáhl se a zamířil přes nádvoří k bráně. Sotva vyšel na cestu, vyrazilo z úkrytu několik mužů na koních. Všichni měli na sobě šedé pláště a na hrudi červené templářské kříže. V jejich čele cválal důstojně vyhlížející rytíř, který byl podle odznaků na přilbici samotným velmistrem řádu.

Obklopili ho a jeden z templářů seskočil s mečem v ruce na zem. Oldřich z Chlumu ho klidně sledoval. Ani náznakem se nepokusil tasit svou zbraň.

„Prohledej ho, bratře," nařídil velmistr chladně. Měřil si Oldřicha z Chlumu velice nelaskavým pohledem.

Rytíř nemusel hledat dlouho. V kapse na vnitřní straně pláště objevil schránku i klíček. Vítězoslavně obě věci zvedl a podal velmistrovi. Ten schránku chvějící se rukou otevřel a pak zklamaně vykřikl: „Prázdná! Kam jsi dal ten papyrový svitek?"

„Schránku jsem samozřejmě otevřel. Ale žádný uvnitř nebyl," odpověděl pevně Oldřich z Chlumu. „Klidně mne prohledejte!"

I když byla zima, udělali to templáři opravdu důkladně. Oldřicha z Chlumu svlékli do naha a prohlédli každičký záhyb jeho šatů. Pak zklamaně oznámili svému velmistrovi, že nenašli opravdu vůbec nic.

„Hlídejte ho," ukázal velmistr na dva templáře, kteří Oldřicha z Chlumu prohledávali. S ostatními pak vjel na nádvoří chrámu. Uvnitř byli hodně dlouho. Pečlivě vše prohlíželi, zda Oldřich z Chlumu papyrový svitek neukryl někde uvnitř. Teprve když byli hotoví a přesvědčili se, že v chrámu ani na nádvoří nic není, vrátili se.

Velmistr se zkoumavě zadíval do očí Oldřicha z Chlumu a přísně se optal: „Na podlaze jsme našli trochu zčernalého popela. Co o tom víš?“

„Pokud snad chcete naznačit, ctihodný velmistře, že jsem nějaký svitek spálil, pak bych byl ten největší blázen a hlupák v křesťanském světě,“ opáčil Oldřich z Chlumu. „Nemusím vám přece vykládat, jaké bohatství by mi mohl přinést? Navíc… já netušil, že zde na mne číháte. Proč bych ho ukrýval uvnitř, když už se sem nemíním nikdy vrátit. Škoda… Mohl jsem zbohatnout.“

„Odkud víš, co je v tom svitku?“

„Nevím sice nic jistě, z jistých náznaků jsem si však domyslel, že má obrovskou cenu. Ale protože v téhle schránce není, bude v jiné. Já se nevzdám. Budu hledat dál.“

Velmistr templářského řádu chvíli uvažoval a pak křikl na své rytíře, aby toho muže nechali běžet. Ještě jednou se na něj obrátil a dodal: „Pokud bys ho našel, nejvyšší cenu v křesťanském světě dostaneš od nás. Pamatuj na to. A pokud uspěješ, jsi v Akkonu vždy vítán!“

Pak se otočil a vyrazil po cestě směrem k pobřeží. Jeho rytíři za ním.

Oldřich z Chlumu sledoval, jak se v mlze pomalu ztrácejí siluety rytířů s červeným templářským křížem na pláštích.

Cítil, že se mu chvějí kolena. Ale bylo to za ním. Přes pokroucené olivovníky slyšel z nedalekého městečka radostné hlasy lidí zvěstující, že se narodil Spasitel.